

ژین و باوهری

- ژين و باوهرى (پشكا ئىككى)
- تەحسىن ئىبراھىم دۆسكى
- بەرگ: ئەحمەد بىرى
- چاپا يەككى / چاپخانىيا ھاوار دھۆك
- ۱۴۳۴ مشەختى ۲۰۱۳ ز
- ژمارا سپارتنى ل پەرتووكخانىيا بەدرخانىيان (۲۲۴۳)

ژین و باوهری

کۆمه گۆتار و شه کۆلین

پشکا دوی

ته حسین ئیبراهیم دۆسکی

ژ وان خودیناسین بهرهمی وان ناشکرا و ناشی وی قهشارتی

هندهک جاران دهمی مروث کتیهکی ژ وان کتیبان دخونت یین زانایین مه ل دۆر ژینه نیگار و سهرهاتیین زانا و خودیناس و ناقدارین نوممه تی نقیسین هندهک سهرهاتیین مهزن ب بهرچاقین مروقی دکهفن قهره مانین سهرهکی تیدا ئیک ژ وان خودیناسانه یین دیروکی گۆتن و سهرهاتیین وان پاراستین بیی گرنگییی بدهته ناقتین وان، ههر وهکی خودی بو وان هزکرییه نهو ژ وان تهقوادارین قهشارتی بن یین نهو بیپنا نهفاسین وان یا خوش ب سهر خه لکی دا به لاف بکت بیی نهو بزنان نهف بیپنه یا کیژ گولیییه، ژ ئیمامی مه یی مهزن ئیمامی شافعی - خودی ژئی رازی بت - دئیته قه گوهاستن کو جارهکی دهمی بهحسی علمی وی یی بهرفره ههاتییه کرن وی گۆت: ((من هز دکر نهف علمه د ناث خه لکی دا به لاف ببا بیی وان خودان نیاسی با!!)).

و نهو هزکرنه که، نه گهر ب دهقی بیته گۆتن گه لهک یا ب ساناهیییه، به لی نه گهر بیته (واقه کی عمه لی) هندهک چیا یین زوهدی یین وهکی ئیمامی شافعی نه بن کهس نه شیت پی رازی بت.

زانایهک ژ فان زانایان یین دیروکی خه م ژ پاراستنا ناقتین وان نه کری روژه کی د ناث هندهک شاگرده یین خو دا عه جیبیا خو دیارکر ژ وی که سی یی باوهری ب به حه شتی و جه هه می هه بت د گه ل هندئ ژئی ل هندهک ده مان خودی ژ بیرا خو دبه ت و غافل دبت.. ئیک ژ شاگرده یین وی یین گه لهک باوهری ب خو هه ی رابوو قه و گۆته سه یدایخ خو:

- نهز ب خو ژ وان که سانم یین گه لهک دکه نه گری!!

سهیدا دهمه کی د سهر و چاچین وی فوکری پاشی گوتی:

- نه گهر تو بکویه که نی، و د نه فسا خو دا و د گهل خو تو نعرافی ب گونه هین
خو بکه ی، بو ته چیتره ژ هندی تو بکویه کری و تو فخری ب کاری خو بیهی!

گوتنا سهیدای وه کی قامچیه کی ب تهنشتا قوتابی کهفت، و نهو ژ وی غه فله تی
هشیارکر یا وی خو ژئی بهری دکر، لهو وی ههست ب بچوبکیه کا مهزن کر بهرانبهر
سهیدای خو یی مهزن و چو پی نه ما گوتی: سهیدا شیرته کی ل من بکه.

سهیدای گوتی: دنیا یی بو خه لکی وی بهیله وه کی وان ناخرهت بو خه لکی وی
هیلا، و د دنیا یی دا وه کی میشا هنگیننی به، تشتی شرین نه بت نهو ناخوت، و تشتی
شرین نه بت نهو چی ناکهت، و نه گهر وی دادا سهر چه که کی ژئی نهو وی چه قی نه خوار
دکهت نه دشکینت!

و به لکی هوبن ژئی وه کی من عه جیگر تی بین زانایه کی وه کی خودانی قی گوتنی
یی حه کیم و کارنه جه چاوا ناخی وی ژ بهر گوهی دیروکی بکه فت و نه ئیته
قه گهاستن؟

به لی هوبن بیژن: نه زانینا مه بو ناخی وی هنده کی ژ بهایی وی دئینته خوار؟
نه ز دبیژم: نه!! نه گهر مروث هنگیننی بخوت و نه زانت کیژ میشی نهو دانایه،
تشته ک ژ بهایی وی میشی کیم نابت، و هنده ک ژ تاما وی هنگیننی ژئی کیم نابت،
ماده م نهو ههر دئ مینت نهو هنگین یی دهرمان بو دهر دین خه لکی.

و ژ دهفته را مروثین خودی یین کو ناچین وان دیروکی نه پاراستین به لی به ره می
وان قه گپرای نه فرۆ - نه گهر خودی حه ز بکهت - دئ سهرهاتییه کا تیر عیبهت قه گپین.

کتیبین دیروکی قه دگوهیزن کو جاره کی خه لیفی عه بیاسی (أبو جعفر المنصور)
هاتبوو مه که هی بو کرنا حه جی، و ب شهف نهو چوو که عبی دا طه وافی بکهت، ل ده می
طه وافی نهو د بهر زه لامه کی را چوو ل بهرانبهر که عبی یی راوه ستیای بوو و دو عایه ک

دکر، و خهلیفه ی ب دزی څه ئه څه گوتنه ژئی گوډ لئی بوون وی دگوت: ((یا ره بی! تو یی دبینی چهند خرابی و فساد ل عهردی یا به لاث بووی، و تو دزانی ئه و چ طهمه عیبیه کهفتیبیه د ناقبهرا خه لکی و حه قیبیه دا...)) گاځا خهلیفه ژ طه وافی خلاس بووی چوو ل لایه کی مزگهفتی روینشت و حه ره سه کی هنارت گوتی: هه ره وی زه لامی هه بو من بینه.

حهره س چوو گوتی: (أمیر المؤمنین أبو جعفر المنصور) ی دقتیت د گهل ته باخت، وی زانی (أمیر المؤمنین) بو باشییا وی وی داخواز ناکهت له و گوته قاصدی: نه گهر تو پیچه کی دهلیفی بدهیه من دی سوننه ته کی کم باشی، گوتی: بلا.

گاځا ئه و خلاس بووی هات قهستا وی جهی کر یی خهلیفه لئی روینشتی، خهلیفه ی گوتی: نوکه من تشتهک ژ ته گوډ لئی بوو، ئه و گه لهک بو من یی نه خوش بوو، ئه و چ طهمه عیبیه د ناقبهرا خه لکی و حه قیبیه دا تو به حس ژئی دکهی؟

زه لامی گوت: ئه ی (أمیر المؤمنین) نه گهر تو عه هدی بدهیه من کو تو چول من ناکه ی نه ز دی مه سه لئی بو ته ژ ره و ریشالان ئینمه دهر، ژ خو نه گهر تو عه هدی نه ددهیه من نه ز ده ی ناکه م و دی چمه سهر ریکا خو!

خهلیفه ی گوتی: بیژه و یی نه مین به.

زه لامی گوت: نه وی دلئی وی تژی طهمه ع بووی هه تا ری دای هنده خرابی و فساد ل عهردی به لاث بیت تویی.

خهلیفه څه جنقی و لئی خوری: تو چ دبیزی؟ طهمه عیبیا چ دی من هه بت و تژی بهر دهستی من زبیر و زیځه؟

زه لامی ب عه جیبی څه گوتی: ما کی هه یه ژ ته طهمه عتر؟ خودی عه بدین خو ئیخسته بن دهستی ته، ته نه و ب پشت گوډ څه لیدان، و تویی مایه ب کومکرنا مالی څه؟ و ته د ناقبهرا خو و وان دا هندهک ده رگه هین ناسنی و دیوارین بهری و

گیچی دانان، ژبلی وان هرهسین تژی دهستی وان چهک، پاشی ته خو د خانی قه ژ وان قهشارت، و ته هندهک پیش خو قه هنارتن خویک و خهراجان کوم بکهن، و ته فهرمان دا ژ فلانی و فلانی پیفته تر نه هیلن کس بیته نک من، و ته نه گوت: وی بیننه نک من یی زورداری لی هاتییه کرن، یان حهقی وی هاتییه خوارن، یان مایه روپس و برسی؟ و گاغا فان کسان نهوین ته ل دور خو کومکربن دیتی تو یی خویک و خهراجان کوم دکهی و بهلاث ناکهی، گوتن: مادهم فی خیانهت ل خودی کر ما بوچی نهم خیانهتی ل وی ناکهین؟ و نهو ل سهر هندی کومبوون نه هیلن تشتهک ژ دهنگ و باسین خه لکی بگههته ته نهو تی نهبت یا وان دقیت بگههته ته، دا نهو وی د چاقین ته دا بکهنه خائین یی نهو حهز بکهن، و وی د چاقین ته دا بی بها بکهن یی وان دقیت، و گاغا خه لکی نهف چهنده ژ ته و وان دیتی حلیسکاتی بو وان کر دا خو پی ب هیز بیخن. و ههر جارهکا ههژارهک هات دا گازندهیا خو بو ته بکهت نهو دی ریکتی لی گرن، و گاغا نهف چهنده درپژ بووی خه لکی هزرکر تو ژی شریکی وانی د زوردارییی دا..

نهی (أمیر المؤمنین) مه یی زانی کول چینتی مه لکهک هه بوو، که پروو، ئینا وی کره گری، هه فالین وی گوتی: صهبری بکیشه، وی گوت: نهز نه ژ بهر فی ئیشی دکمه مه گری یا گهشتییه من، نهز یی بو وی کسهی دکمه مه گری نهو زورداری لی دئیته کرن و نهز نهشیم گوهد بدهمه گازندهیا وی.. پاشی گوت: نهگهر من گوهد نه مابن ما من چاچ ژی نه ماینه! د ناخ خه لکی دا گازی بکهن کس جلکین سور نه که ته بهر خو ژبلی وی یی زورداری لی دئیته کرن دا نهز بنیاسم، و نهو ههر رۆژ ده رکهفته ناخ ملله تی و بهری خو ددایی کانئ ئیک ههیه جلکین سور کرینه بهر خو یان نه!

نهی (أمیر المؤمنین) نهفه مه لکهکی موشرک بوو رهحما وی یا هنده بوو د گهل موشرکان، و تو مروقهکی خودان باوهری و ژ بنه مالا پیغه مبهری یی و د گهل هندی ژی چریکییا نهفسا ته هند ریکتی ناده ته ته تو رهحمی ب موسلمانان ببهی، نهگهر تو بیژی: نهز دی مالی کوم کهم دا عیالی من پشتی من موعیز نهبت، عیبهرتی بو خو

ژ بچوبکی وهرگره دئیتته دنیایې بې دهست څالا و بې خودان، خودی دبتنه خودانی وی و څی بچوبکی وه لې دکهت رۆژهکې مروځ ههمی ههوجهی وی دبن، و نهگهر تو بیڅی: نهز دئ مالی کوم کهم دا حوکمې خو پې ب هیز بیخم، (بهنی نومهبیه) بلا بو ته بینه عبیرهت، نهو ههمی مال و زهلامین ل دۆر وان ههین چو فایده نهگههانندی رۆژا خودی څیای وی بینته سهری یا ئینایه سهری.. و نهگهر تو بیڅی: نهز دئ خو زهنگین کهم دا مهزنتر لې بېم، نهز ب خودی کهمه تو ژ څی حالی مهزنتر لې ناییی بې تو نوکه ل سهر نهگهر تو ریکهکا دی نهگری ژبلی څی یا نوکه ته گرتی، نهری ما ژ کوشتنې پیڅهتر ههیه تو وی پې عقوبه بدهی بې نهمرییا ته کری؟

مهنصوری گوتې: نه!

زهلامی گوتې: پا تو دئ چ بیڅیه وی مهلکی بې مهلکاتییا دنیایې ئیخستییه دهستی ته و تو دزانی کو نهو ب کوشتنې وی کهسی جزا نادهت بې نهمرییا وی کری، بهلکی نهو وی ب مانا ههر و ههر د عهزابې دا جزا ددهت؟

دبیڅن: هنگی نهبوو جهعفری کره گری، و گوت: خوزی نهز نهبامه! پاشی گوت: نهری چاوا نهز دئ خو خلاس کهم؟

وی زهلامی گوتې: د ناڅ خهلکی دا هندک مروځ ههنه خهلک بو دینی ههوجه دبنې، و بو دنیایا خو ژی نهو ژئ درازینه، نهوان بکه ههڅال بو خو، و پسیارا خو ب وان بکه نهو ریکا خلاسبونې دئ نیشا ته دن.

مهنصوری گوت: من هنارته ب دوپف وان را نهو ژ من رهڅین.

زهلامی گوت: نهو ژ هندی ترسیان تو وان ژی وهکی خو لې بکهی لهوا ژ ته رهڅین، دهرگهڅ ته بلا بې څهکری بت، و پشتهڅانې وی به بې زۆرداری لې هاتییه کرن، و وی پاشقه ببهی بې زۆرداری کری، و مال ب عهدهت د ناڅهرا خهلکی دا

بهلاښ بکه، نهز کهفاله تی ددهمه ته نهو بیتن ل دؤر ته کؤم ببن و هاریکارییا ته ل سهر قهنجیئی بکهن.

و ل وی دهمی بانگی عهیشا هاته دان، و خهلیفه رابوو قهشتا نقیژی کر..

و پشتی نقیژ خلاس بووی خهلیفه زقپی جهی خؤ، و گۆته هندهک حهره سین خؤ: ههړن وی زهلامی بینن یی بهری نقیژی ل نک من، نهو چوون و ل مزگهفتی ههمییی گهړیان نهو زهلام نه دیت!

و هؤسا فی زهلامی نهوی دیرؤکی ناچی وی نهزانی بو خودی ئیمانته گه هاند.. و قهستا ریکا خؤ کر، و ب چوونا وی یا بی سهر و شوین نهو شرینی ژ ئومه تی نه هاته برین یا وی دانای، و خه ما وی نینن نهو که سین پشتی وی تام دکه نه فی شرینیی ناچی وی نهزانن، مادهم نهو گه هشته مرادی.

نءو مروؤنئی ب قورئانئ د سهر دا دچت

د حه ديسهكا دورست دا يا (ئبن حبان) ژ (حوزه بفهى) شه دگوهيژت، هاتييه، پينغه مبهر -سلاف لئى بن- د بيژت: ﴿ان أخوف ما أخاف عليكم رجل قرأ القرآن حتى إذا رئت بهجته عليه وكان ردءاً للإسلام، انسلخ منه ونبذه وراء ظميره، وسعى على جاره بالسيف ورماه بالشرك﴾ قلت: يا نبى الله أيهما أولى بالشرك الرامى أو المرمى؟ قال: ﴿بل الرامى﴾..

د قئى حه ديسئ دا نءوا تو د بيژئى نءو فرؤ يا هاتييه گوتن پينغه مبهر -سلاف لئى بن- تاشكهر دكته كو تشئئ ژ هه ميبان پتر نءو ژئى د ترست ل سهر ئوممه تا خو پرهنگه كئى مروؤقانه ب قورئانئ د سهر دا دچن!!

و بهلكى گه لك ژ هه وه نوكه ژ قئى گوتنئ عه جيپگرتى دبن، و د گهل خو پسيار دكهن: نءرئ سهر د اچوونا ب قورئانئ يا چاوايه؟ يا نءم دزانين نءوه قورئان خودانى ب هيدايت دئينت و بهرئ وى دده ته ريكه دورست نه كو وى د سهر دا دبهت، بهلئى پينغه مبهر -سلاف لئى بن- د قئى گوتنا خو دا بو مه ديار دكته كانئ چاوا قورئان بو هنده كان دبهت هيدايت نءه گهر ب دورستى تئى گه هشتن و كار پئى كر، وه سا نءو بو هنده كئين دئى دبهت نءه گهرا ضه لاله تئى، پينغه مبهر -سلاف لئى بن- به حسئ زه لامه كئى دكته، و وى دكته نمونه بو توخمه كئى مروؤقان، ل سهر دهمئ وى نه بوون، بهلئى ب وه حيبا خودئ وى دزانئ كو نءو دهمه كئى د ناڤ ئوممه تئى دا دئى دهر كه شن، و بو ئوممه تئى دئى بنه به لا و موصييهت، و بهرئ وئى دئى دهنه گرفتار ييئن مه زن، نءهڤ توخمئ مروؤقان، يئى پينغه مبهرى -سلاف لئى بن- زه لامه ك بو وان كريبه نمونه -وه كئى مه گوتئى- دچاوانن؟ پينغه مبهر -سلاف لئى بن- د بيژت: وى قورئان يا خواندى، و باش

هزرا خو د قی گوټنی دا بکهن: قورئان یا خواندی.. یه‌عنی: ئەو بو خواندنا قورئانی یی زیره‌که، نیریک ژ قورئانی دژیت، به‌لی گرفتارییا وی ئەوه ئەو هزر دکهت قورئان ب تنی تیرا وی هه‌یه، لهو ئەو چو ژ سونه‌تا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- نزان، یان نه‌قیت بزانت، و ئحتماله ههر باوهریی ب سونه‌تی نه‌ئینت ژی!!

پشتی ئەو قورئانی دخوینت.. پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- دبیت: (حتی إذا رأیت به‌جته علیه) یه‌عنی: هندی ژ وی دبیت ئەو به‌رگه‌ربانی دکهت کو کاری ب قورئانی بکهت -وه‌کی ئەو تی دگه‌ت- نه وه‌کی پیغه‌مبه‌ر و سه‌حابی تی گه‌هشتین، و چونکی ئەو د شریعه‌تی دا نه یی زانایه، و گوهداریا زانایان ژی ناکهت، ئەو زوی د سهر دا چت، د سهردا دچت نه مه‌عنا کافر دبت، و دینی ب پشت گوهدا شه لی ددهت، و باوهریی ب قورئانی نائینت.. نه! به‌لکی مونحرف دبت.

چ ره‌نگی ئنحرافی؟

پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- دبیت: (سعی علی جاره بالسيف و رماه بالشرك) یه‌عنی: دینداریا وی یا خه‌لت و تیگه‌هشتنا وی یا نه‌دورست بو قورئانی، ئیکا هند دئ ژ وی چئ دکهت ئەو جیرانی خو‌یی موسلمان کافر بکهت، و وی ب شرکی گونه‌هبار بکهت، و کوشتنا وی حه‌لال بکهت، و بچت هپرسی بکه‌ته سهر ب چه‌کی خو دا وی بکوژت.

یه‌عنی: ئەو قورئانی وه‌کی دلئ وی دخوازت ته‌فسیر دکهت، و ل دویش قئ تیگه‌هشتنی خه‌لکی کافر دکهت.. و به‌ری هه‌مییان جیرانی خو! و پشتی وی کافر دکهت، و ههر ب قئ تیگه‌هشتنا خه‌لت فه‌توای ب حه‌لالکرنا خوینا وی ددهت، و ده‌ست دده‌ته چه‌کی خو و دچت دا قئ (حوکمی شه‌رعی!) ب جه- بینت، و قئ کافری بکوژت، و ئوممه‌تا ئیسلامی ژ خرابییا وی پرگار بکهت.

خوذهیفه‌ی گۆته پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن-: ئە‌ی پیغه‌مبه‌ری خودی! کی ژ وان هەر دووان پتر یی هیتزای شرکییه، ئە‌وی چه‌کی به‌رده‌ت یان ئە‌وی چه‌ک بو دئیته به‌ردان؟

پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گۆت: ئە‌وی چه‌کی به‌رده‌ت.

یه‌عی: ئە‌وی جیرانی خو یی موسلمان ب شرکی گۆنه‌بار دکه‌ت، ئە‌و پتر یی هه‌ژی هندیه‌ موشرک بت، ئە‌گه‌ر نه‌.. چاوا ئە‌و دی موسلمانه‌کی کافر که‌ت، بی‌ی وی ده‌لیله‌کی شه‌ری هه‌بت، و د دویف دا دی کوشتنا وی دی حه‌لال که‌ت و خوینا وی ریژت؟!

و ئە‌گه‌ر ئە‌ف توخمه‌ مرۆقه‌ ل سه‌ر ده‌می پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- نه‌بن پشتی وی ب ده‌مه‌کی کیم، هیتشتا سه‌حابییین وی دساخ په‌یدا بوون، و ئوممه‌ت پی موته‌لا بوو، و خه‌لیفی پیغه‌مبه‌ری یی راشدی یی چاری ئیمام عه‌لی - و دی ژنی رازی بت- ب شه‌ری وان رابوو، و ب ده‌ستین وان یین پیس هاته‌ شه‌هیدکرن ژنی، و پشتی سه‌حابییان ژنی شه‌ری دژی قی ده‌سته‌کا مونحه‌رف د ناف ئوممه‌تی دا یی به‌رده‌وام بوو، و زانایین ئوممه‌تی یین دورست ژنی به‌رده‌وام ب گۆتن و نفیسیینین خو به‌رانبه‌ر (شه‌بات) و گومانین وان راه‌ستیان و ئوممه‌ت ژ سه‌رداچوونا ب هیجه‌تین وان یین پویج و په‌لاچه‌ هشیارکر.

و دب‌ت ئە‌ف ده‌سته‌کا مونحه‌رف ل چو ده‌مان د دیروکا مه‌ دا وه‌کی ئە‌قرۆ ب هیتز نه‌که‌ت بت، و مه‌خسه‌دا من ب هیتزداریا وی نه‌ ئە‌وه ده‌ستی وان دریتز بوویه یان کریارین وان زیده‌ بووینه، به‌لکی خه‌طه‌ر د هندئ دایه‌ عامی و هنده‌ک زانا ژنی ب (شوبه‌هاتین) وان یین هاتینه‌ خاپاندن، و هنده‌ک ئلتزاماتین قان نه‌زانان یین شه‌کلی ب دینی، و گۆتین وان یی بریسه‌دار خه‌لکی زانینا وی ب دینی یا کیم یین وه‌ لی کرین ئە‌و هزر بکه‌ن ئە‌ف مرۆقه‌ (موجاهدن) و کاری بو ئیسلامی دکهن!

و حتا ئەم سەر و سیمایین څان مونحەرفان ل عەصری مە یی نوکە بزانی، دا ئەم پێ نهئییە خاپاندن، مە دڤیت ب کورتی ئیشارەتی بدهینی:

۱ - شداندن و تەطەرر و فا د دینی دا:

پێغەمبەر - سلاڤ لی بن - د گەلەک حەدیسین څو دا مە ل هندی ئاگەهدار دکەت کو ئەف دینه یی ب ساناهییه، و هەر کەسەکی زبده بشدینت دئ بەر ب توندیی و سەرداچوونی څە چت، ژ وان حەدیسان ئەوا ئیمامی بوخاری څەدگوهرت دبیژت: پێغەمبەری - سلاڤ لی بن - گوټ: ﴿إِنَّ هَذَا الدِّينَ يَسْرُو لِنَ يَشَادُ الدِّينَ أَحَدًا إِلَّا غَلَبَهُ﴾ ئەف دینه یی ب ساناهییه و کەسەک نینه دینی بشدینت ئەگەر دین وی نهئیخت.

و ژ نیشانین شداندنی ئەوه خودانی د هەمی تشتان دا بەر ل لاییی ب زەحمەت بت، و وی ژ خەلکی بخوازت یا ئەو نهشین بکەن.

۲ - دفن بلندی و نهگوهدانا زانایان و ئستبدادا ب رهئیی:

و ژ نیشانین ئاشکەرا یین څان کەسین مونحەرف ئەوه ئەو ب څو و بوچوونین څو د مەغرور و دفنلندن، دئ بینی ئیک ژ وان چو ژ علمئ شەرعی نزانت، و نهشیت فەتوایەکی د مەسەلین دەسئقیژ شویشتنی دا بدەت، د گەل هندی ژی د مەسەلین جیهادی و کافرکنا خەلکی دا موفتییی زەمانییە، و ئەگەر گوھ لی بوو زانایەکی فەتوایەکا نه ل دویف دلی وی یا دای دئ ئەزمانی څو د دەر حەقا وی زانایی دا درپژ کەت و ئیکسەر دئ ئتتەما وی کەت کو ئەو ژ (زانایین سولتانانە) یان ژی چو ژ فقهی واقعی نزانت، یان هەر بی بەختییەکا دی یا هەبت.

و ژ بەر زبده ئەجبابا څان توخمە مرۆڅان ب رهئی و بوچوونین وان و سەرتن وان یین نەزان دئ بینی ئەو (ئستبدادی) ب رهئیا څو دکەن، و هەر کەسەکی پشکداریی وان

د بیر و بوچوونین وان دا نهکته ل بهر وان کهسهکی نهزانه نهگهر خو ل ریزا نیمامی شافعی بت.

۳ - هزرا خهلهت ژ خهلکی:

و نهغه ژ بهر نهزانی و کیم تیگههشتنا وانه د دینی دا، و هندی هند نهو ب خو و رهئین خو د موعجبین هر جارهکا وان رهئیهکا جودا ژ ئیکی گوهر لی بوو ئیکسهه نهو دئ هزرهکا خهلهت ژ خودانی وئ رهئی کهن، و دئ وی ژ نهیار و دوژمنین ئیسلامی حسیب کهن، و فهتوا ژی دحازر و ب ساناهینه، ته هند دیت ئیکسهه نهو مروث کهفته د خانا وان دوژمنان دا یین کو دقیت نوممهت ژ خرابیا وان بیته پاراستن!

۴ - کافرکنا خهلکی ب کیمترین نهگهر و هیجهت:

و دهمی وان ب پرهنگی خهلک ل سهر دو پشکان تهصنیف کرن: یار و نهیار، ب کیمترین هیجهت دئ رابن خهلکی کافر کهن، و نهو ئایهت و حه دیسین د دهر حهقا کافران دا هاتین دئ ل سهر موسلمانان تهطبیق کهن، و دهمی نهو ب فی کاری رادبن ژی نهو بهرئ خو نادهنه وان ضهوابطان یین زانایین مهزن بو مهسهلا کافرکرنی داناین، چونکی نهو هر تعترافی ب وان زانایان ناکهن.

۵ - توندکاری و ب کارئینانا عونفی و دژوارییی د گهل خهلکی:

و پشتی نهو فهتویان ب کوفرا خهلکی ددهن، و دا نهو نه حکامین شهرعی ب جه- بینن -وهکی نهو هزر دکهن!- دئ دهست دهنه توندکارییی، و هندی ژ وان بیت و رپکا خو ببینن دئ عونفی و دژوارییی د دهر حهقا خهلکی دا ب کار ئینن، و یا غه ریب نهوه نهو ب خو ژی تعترافی دکهن کو بهلکی د ناڅ وان کهسان دا یین نهو ب فی دژواری و توندکارییا خو زیانئ دگههینینی هندهک ههبن د موسته حهقی فی زیانئ نهبن، بهلی بلا قهیدی ناکته، نهو دئ ل دویش ئنیهتا خو پرابته مهحشرئ!

و مادهم ئەف فهتوایه د دەست وان دا ههیه، چو تشتی نه دورست ل بهر وان
نامینت، و بیی ئەو ب خو بحه سیین ئەو دچنه سهه مه زهه بی جوهییین ئسرائیلی ئەوین
دبیت: ئارمانجا پاقرهه می ریکان - بین پاقر و نه پاقر - بو مروقی دورست دکهت!
خودی مه ژ فان توخمه مروقان بپاریت.

ب مه‌دا خه‌لکی بو ته نه‌ئی خاپاندن

خودایی مه‌زن ئه‌وی مرۆف ئافراندی د ئایه‌ته‌کا قورئانی دا دبیرت: ﴿يُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُخَفِّفَ عَنْكُمْ وُجُوهَ الْإِنْسَانِ ضَوْعِيفًا﴾ (النساء: ۲۸) خودی ب وی شریعه‌تی وی بو هه‌وه دانای تشتی ب ساناهی بو هه‌وه دقیت، و وی نه‌قیت ل سهر هه‌وه ئاسی بکه‌ت، چونکی هوبن لاواز بین هاتینه ئافراندن.

و چونکی مرۆف د ئافراندنا خو دا یی لاوازه کیماسی ژ دو لایان شه دگه‌هتی: ژ لایه‌کی شه کو ئه‌و یی تیر عیب و علله‌ته و ئه‌و چهند بیتتی نه‌شیت خو کامل بکه‌ت، ژ به‌ر کو کاملی ب تنی بابته‌تی خودایی ویه.. و ژ لایه‌کی دی شه ئه‌ف مرۆفه ئه‌گر چهند هه‌ز ژ باشی و قه‌نجیی ژی بکه‌ت یا ب سهر وی قه‌یه ئه‌و هنده‌ک جاران توبشی کریتی و گوه‌هکارییی بیت، ئه‌فه حالی مرۆقان هه‌میانه ئه‌و پیغه‌مبه‌ر تی نه‌بن بین خودی هلبژارتین و ئه‌و ژ گوه‌ه و کیماسییان مه‌عصوم کرین.

به‌لی ژ قه‌نجی و که‌ره‌ما خودی د گهل مه‌ مرۆقان وی بارا پتر ژ قان عیب و کیماسییان ل به‌ر خه‌لکی قه‌شارتینه و ژ خودانی پیقه‌تر زوی ب زوی که‌س پی نزان، و ئه‌گر هه‌ر ئیک ژ مه‌ وئ ژ هه‌قالی بزانت یا ئه‌و ب خو ژ خو دزانت ئه‌و په‌یوه‌ندیین موکم بین وان دگه‌هیننه ئیک وه‌کی خو نامین، و ئه‌و هه‌قالبینیا د ناقبه‌را وان ژی دا هه‌ی ب نه‌قیانی دئ ئیته گوه‌ارتن.. و که‌ره‌ما خودی ل قیری ژی راناوه‌ستت، به‌لکی ئه‌و قه‌نجییین مرۆفی د چاقین خه‌لکی دا مه‌زن دکه‌ت، و ناف و دهنگین وی ب باشی به‌لاف دکه‌ت، و وی وه‌سا نیشا خه‌لکی دده‌ت هه‌ر وه‌کی ئه‌و یی بی کیماسی، و حکمه‌ت ژ قی چندی ئه‌وه ئه‌گرین قیان و ئیک دو ناسینی د ناف خه‌لکی دا په‌یدا بین، دا هه‌شکاری و پیکقه ژیان د ناقبه‌را وان دا هه‌بت، و ل سهر قی بناخه‌یی ئه‌و

حه دیس هاتییه یا ئەحمەد و ئەبوو داوود و نەسائی ژ یه‌عالی کورچی ئومەیییهی
 قه‌دگوهیتزن، دبیتژت: پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- گۆت: ﴿إِنَّ اللَّهَ حَيٌّ سَتِيرٌ يَحِبُّ
 الْحَيَاءَ وَالسَّتْرَ﴾ هندی خودتییه یی شه‌رمینه و ستاره‌که‌ره، هه‌ز ژ شه‌رمی و ستاره‌ی
 دکه‌ت.

و راستییا قی حه‌دیسی پتر بۆ مه‌ ئاشکه‌را دبت ده‌می هه‌ر ئیک ژ مه‌ هه‌زا خۆ
 د وان عه‌یب و کیماسییان دا دکه‌ت یین ل نک وی هه‌ین و خودی پهرده‌یی ستاره‌ی
 ب سه‌ر دا به‌ردای، و هه‌ر ژ به‌ر هه‌ژیکرنا خودی بۆ ستاره‌ی شریعه‌تی د ئەحکامین خۆ
 دا ژ مه‌ خواستییه کو ئەگه‌ر هات و ئیک ژ مه‌ تیکه‌فت و تووشی کرنا گۆنه‌ه‌کی بوو و
 خودی که‌رم د گه‌ل کر و ئەو ستاره کر، دقیت ئەو قی ستاره‌ییی ژ سه‌ر خۆ رانه‌که‌ت،
 و قی گۆنه‌ها خۆ ئاشکه‌را نه‌که‌ت و بۆ که‌سی نه‌بیژت، و یا هاتییه قه‌گوه‌استن
 ژ پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- کو ده‌می مرۆڤه‌ک ده‌اته نک و ئعتراف ب گۆنه‌ه‌کا خۆ
 دکر، و داخوازا ب جه‌ئینانا هه‌ددی شه‌ری ژئ دکر، ئەوی پشتا خۆ ددای هه‌ر وه‌کی
 گوه‌ لی نه‌بووی، دا به‌لکی ئەو مرۆڤ گۆتتا خۆ به‌س که‌ت و ژئ لیقه‌ بت، هندی هند
 وی دقا گۆنه‌ه و کیم و کاس نه‌ئینه ئاشکه‌راکر.

پشتی بۆ مه‌ دیار بووی کو پترین جاران خودی عه‌ییین مرۆقی قه‌دشیرت و
 باشییین مرۆقی به‌لاڤ دکه‌ت، و ئەو خه‌لکی ل دۆر و ره‌خین مرۆقی ب قان تشتین
 ژ مرۆقی دئیته به‌لاڤکر ب تنی قیاسا مرۆقی دکهن، و حوکمی ب باشی و نه‌باشیی
 ل سه‌ر مرۆقی دده‌ت، و ئەگه‌ر هات و خودی پهرده‌یی ستاره‌یییا خۆ ژ سه‌ر مه‌ پراکه‌ت
 بارا پتر ژ قان حوکمان یین ئەم ل سه‌ر ئیک و دو دده‌ین دی ئینه گوه‌ارتن.. پشتی
 ئەفه بۆ مه‌ دیار بووی دی زانین کو ده‌می خه‌لک مه‌دحین ئیک ژ مه‌ دکهن شه‌رت نینه
 ئەفه بته ده‌لیل کو ئەو ئیک ب دورستی یی هه‌ژی وان مه‌دحانه، به‌لکی ئەو ده‌لیله کو
 خودی ئەف عه‌بده یی ستاره کری و عه‌یب و کیماسییین وی ل به‌ر خه‌لکی یین
 قه‌شارتین، و باشییین وی یین به‌لاڤ کرین، و رۆژا قیامه‌تی ده‌می حوکم ل سه‌ر هه‌ر

ئیک ژ مه دئیتته دان ل سهر بناخهیی زانینا خودی ئەو دئیتته دان نهکو هزرا خه لک ژ مروقی دکهت، قورئان ده می بهحسی مهحکهما مهزن ل ئاخره تی دکهت دبیرت: ﴿وَلَوْ أَن لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَبَدَأَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَهُمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾﴾ (الزمر: ٤٧) هندهک ژ وان حسیب دکر کانی چاوا ئەو شباینه خه لکی د دنیا یی بخاپینن و خو ب رهنگه کی دره وین نیشا وان بدنه، دی شین ل ئاخره تی -حاشا- خودی ژی خاپینن، و هندهکان هزر دکر کانی چاوا ئەو د دنیا یی دا ب گونه ه و کیماسیین خو دحه سیین یین خه لک پی نهحه سیین، ل ئاخره تی ئەو گونه ه و کیماسی دی دۆری ل وی گرن و بهری وی دهنه هیلاکی، نه ئەو چیبوو و نه ئەو.. ئەو چیبوو یا وان چو هزر بو نه دکر، دهسته کا ئیکی ل بهر خه لکی هاتنه رسوا کرن و نهشیان خو ل بهر خودی شه شیرن، و دهسته کا دی خودی ل ئاخره تی ژی ئەو ستاره کرن کا چاوا وی ئەو ل دنیا یی ستاره کربوون.

ژ قی هه میی راستییەک بو مه ئاشکه را دبت دقیت ئەم ژ بیرا خو نه بهین، ئەو ژی ئەقەیه: ژ بلی خودی کهس وهکی مروقی ب خو مروقی نانیاست، چونکی ئەو باش دزانت کانی ئەو یی چاوا یه و وی چو عهیب و کیماسی و گونه هکاری وی هه نه، و ئەگه ر ئەو بشیت ب (مهظمه ری) خو خه لکی هه میی د سهر دا بهت ئەو نه شیت خو ب خو د سهر دا بهت یان دره وی ل خو بکهت، خودایی مهزن د ئایه ته کی دا دبیرت: ﴿بَلِ الْإِنْسَانِ عَلَىٰ نَفْسِهِ بَصِيرَةٌ ﴿١٤﴾ وَلَوْ أَلْفَيْنَا مَعَاذِرَهُ ﴿١٥﴾﴾ (القیامة: ١٤-١٥) به لکی مروق ب خو هیجه ته کا ئاشکه رایه ل سهر کاری خو یی وی کری و نه کری، و چو هیجه ته کا ئەو بو خو بگرت ژی ژئ نائیته قه بوبلکرن و چو مفای ناده تی.

و ئەگه ر ئەف راستییە بو مه دیار بوو دقیت ئەم بزانیان کو چی نابت بو چو مروقان ئەو ب مه دحین مه دحه کاران د سهر دا بچت، و گا قئا ئیکی ل نک وی یان د پشت وی را مه دحین وی ب تشته کی باش کرن خو ئەگه ر ئەو تشت ل نک وی

ههبت ژی، دقیت ئهو بزانت کو هند تشتین نهباش ل نک وی ههنه یین کو ئهگر مهدهکاری وی زانیان مهدهین وی نهدرن، قیجا بلا ئهو خو بنیاست.

و دهمی نیک مهدهین مه ب باشی دکهت، ل شوینا ئهف مهده ئیکا هند ژ مه چی بکهت غورورور بو مه چی بیت و ئهم زیده دخو بگههین، بلا ئهو مهدها وی بو مه بیرا مه ل هندئ بینتهفه ئهم بزاین خودئ نعمهتا ستارهکرنی یا د گهل مه کری، و وی خرابیین مه قهشارتینه و قهنجیین مه بهلاقرینه، و ئهگر وی قیبا ئهو دشیا خرابی و عهیین مه ژی ههمییان یان هندهکان د ناخ خهلکی دا بهلاف بکهت، و هنگی مه کس نهددیت مهدهین مه بکهت..

و ژ بهر ئهفا بوری مروقی خودان باوهر وعقلدار دهمی مهدهین وی دئینهکرن شهرمی ژ خودئ دکهت، چونکی ئهو دزانت ئهو نه ژ ههژی شی مهدهییه یا بو وی دئیتهکرن، ژ بهر کو ئهو خو دنیاست، و ب کیم و کاسین خو دهسییت، و دزانت خودئ ئهو یی ستارهکری، و خو ئهگر یی وهسا ژی بت وهکی مهدهکارین وی دبیزن ئهو ههر دئ شهرمی ژ خودئ کت کو خودئ ئهف قهنجییه د گهل کری و ئهف کاری وی یی باش د ناخ خهلکی دا بهلاف کری نهکو کاری وی یی خراب.

نه وهکی مروقی کیم باوهری بی عقل ئهوی ب مهدهین مهدهکاران دئیته خاپاندن هتا وه لی دئیت ئهو هزر دکهت ئهو یی ژ ههژی فان مهدهانه و زیدهتر ژی، و ههر جارهکا مهدهین وی نههاتنهکرن ئهو تیک دچت و بو وی نهخوش دبت، و هزر دکهت حهقهکی وی هاته خوارن! خودایی مهزن بهحسی وان نهزانان دکهت یین کهیف ب وی تشتی دئیت یی ل نک وان نههی و هزر دکهن مهدهین وان ب وی کاری بیتهکرن یی وان نهکری و دبیزت: ﴿ لَا تَحْسَبَنَّ الَّذِينَ يَفْرَحُونَ بِمَا آتَوْا وَيُحِبُّونَ أَنْ يُحْمَدُوا بِمَا لَمْ يَفْعَلُوا فَلَا تَحْسَبَنَّهُمْ بِمَفَازٍ مِنَ الْعَذَابِ ۗ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴾ (آل عمران: ۱۸۸) و تو هزر نهکه ئهوتین کهیف ب وان کریارین کریت دئیت یین وان کرین، و ئهو هزر دکهن خهلک پهسنا

وان ب وی تشتی وان نهکری بدهن، توفهت هزر نهکه نهو د دنیایی دا ژ عهزبا خودی
دی دپاراستی بن، و ل تاخرهتی عهزابهکا ب نیش بو وان ههیه.
قیجا بلا نهه هر دوغایی ژ خودی بکهین نهو ل دنیایی و تاخرهتی مه ستاره
بکهت.

ل هیثیا سوپاسییا کهسی نه به

خودئ بهنی یین ئافراندین دا زکری وی بکهن، و وی رزق یی دایه وان دا شوکرا وی بکهن، بهلی گهلهک ژ وان په رستنا ئیکئی دی ژبلی وی کر، و بارا پتر ژ وان سوپاسییا ئیکئی دی ژبلی وی کر، چونکی تبعه تی زال ل سهر مرؤقان ئه وه ئه و دبی نان و خویینه و قهنجییی ژ بیر دکهن، فیجا تو عه جیگر تی نه به ئه گهر ئیک ژ فان کارئ ته یی جوان قهشارت و باشییا ته سۆت و قهنجییا ته ژ بیرکر، یان ئه گهر خۆ دژمناتییا ته کر و ب مهنجه نیقا که ربا قهشارتی دانا ته، نه ژ بهر چوب تنی ژ بهر هندئ چونکی ته قهنجی د گهل وان کریه: ﴿وَمَا نَقْمُوا إِلَّا أَنْ أَغْنَاهُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ مِنْ فَضْلِهِ﴾ (التوبة: ۷۴) و وان منافقان تشتهک ل نک پیغه مبهری نه دیت کو ره خنی پی لی بگرن و پی بهائینی، ژبلی کو خودئ قهنجی د گهل وان کر، و ئه و ژ وی خیری زهنگین کرن یا وی ل سهر پیغه مبهری خۆ قه کری.

و بهری خۆ بده تو مارا عالمی یا بهرچا، د ناف بهر په رین وی دا سه رهاتییا بابه کی دئ بینی کوری خۆ په روه رده کر بوو، جلک و خوارن و قه خوارن دابوونی، زانین و توره نیشا دابوو، ب شهقی خه نه هاتبوو چاقان دا ئه و بنقت، خۆ برسی کربوو دا ئه و تیر بیت، خۆ وه ستان دبوو دا ئه و رحهت بیت، و گا فا بهر که پییی فی کوری رهش بووی و بوویه خودان زهند و باسک بو بایی خۆ وه کی سه یی هار لیتهات، ب چاقه کی کیم بهری خۆ دایی، بی بها کر، د گهل خراب بوو، و نه خوشییه کا مه زن گه هاندی.

څیجا ئه‌وین جوانه به‌رپه‌رین وان ل نک وان کهسان هاتینه سوتن یین خوړستییا
خو دهرنشیف کری بلا رحهت بین، و بلا کهیفا خو ب وئ قه‌نجییی بینن یا کول نک
وی هه‌ی یی خزینه‌یین وی چو جارن خلاص نه‌بن.

و ئەف گوتنا گهرم ته بو هندئ داخواز ناکهت کو تو باشییی به‌پیلی یان قه‌نجییی
نه‌گه‌هینییه خه‌لکی.. نه، به‌لیئ نه‌و ته ل هندئ هشیار دکهت کو دبت تو به‌رانبه‌ر څی
قه‌نجییی دل‌په‌قییی ژ وان بیینی، څیجا تو ژ کارئ وان ب خه‌م نه‌که‌څه.

باشییی تو بو کنارئ خودئ بکه، چونکی هه‌ر چاوا بت یی سه‌رکه‌فتی تویی،
پشتی هنگی نه‌وی د گهل ته بی نان و خوبی بت و قه‌نجییا ته ژ بیر بکهت چو زیانی
ناگه‌هینته ته، و تو حه‌مدا خودئ بکه کو ته باشی کری، و ده‌ستی بلند ژ یی نزم
چیتره: ﴿إِنَّمَا نَطَعُكُمْ لَوَجْهِ اللَّهِ لَا نُرِيدُ مِنْكُمْ جَزَاءً وَلَا شُكْرًا﴾ (الإنسان: ۹) هه‌ما بو کنارئ
خودئ و دا نه‌و ژ مه‌ رازی ببت نه‌م قه‌نجییی د گهل هه‌وه دکه‌ین، مه‌ چو به‌رانبه‌ر
ژ هه‌وه نه‌څیت و مه‌خسه‌دا مه‌ نه‌و نینه هوبن مه‌دحیتن مه‌ بکه‌ن یان شوکرا مه‌ بکه‌ن.

و گه‌له‌ک مرۆڅین عاقلدار مه‌نده‌هوش دبن ده‌می دبیین مرۆڅین عامی دبی نان و
خویینه، هه‌ر وه‌کی وان گوهل وه‌حییی نه‌بوویه ده‌می دفن بلندییا څی په‌نگی مرۆڅان
دده‌ته به‌رچاڅین وان وه‌کی دبیرت: ﴿وَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ الضُّرُّ دَعَانَا لِجَنبِهِ أَوْ قَائِمًا
فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُ ضُرَّهُ مَرَّ كَأَن لَّمْ يَدْعُنَا إِلَىٰ ضُرِّ مَسَّهُ كَذَٰلِكَ زُيِّنَ لِلْمُسْرِفِينَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾
(یونس: ۱۲) یه‌عنی: په‌نگه‌کی مرۆڅان هه‌یه نه‌گه‌ر نه‌خوڅی و ته‌نگاڅییه‌ک
گه‌هشتی پیخه‌مه‌ت راکرنا وئ نه‌خوڅییی نه‌و دئ هه‌وارین خو گه‌هینته مه‌، څیجا گاڅا
مه‌ نه‌و نه‌خوڅی ژ سه‌ر وی راکر نه‌و دئ به‌رده‌وامییی ل سه‌ر رښازا خو یا به‌ری کت،
و نه‌و دئ وئ نه‌خوڅییی و ته‌نگاڅییی ژ بیرا خو به‌ت یا نه‌و که‌فتییی، و سوپاسییا
خودایئ خو ناکه‌ت یی نه‌و نه‌خوڅی ژ سه‌ر راکری، و دئ وه‌سا چت هه‌ر وه‌کی وی بو
راکرنا چو نه‌خوڅییا هه‌وارین خو نه‌گه‌هان‌دینه مه‌.

څیجا عهجیږگرتی نه به نه گهر ته قهلهم دا مرؤڅه کی کیم فام و وی ب وی قهلهمی
 هاقیتته ته، یان نه گهر ته شفکهک دا مرؤڅه کی زفر دا نهو کاری خو پئی بکهت څیجا نهو
 سه ری ته ب وی شفکی بسه لخنیت، نهو مرؤڅینییا د ناڅ کفنی قهنجی قه شیرییی دا
 هاتییه پیچان حالی وی د گهل خودایی وی نه قه یه، څیجا بوچی د گهل من و ته د و هسا
 نه بن؟

شیره تین پیغه مبهری خوشتقی سلاف لی بن

هژماره کا هدیستین دورست ژ هژماره کا صهحابیان یین هاتینه فه گوهاستن، د دهسپیکا وان دا هاتییه: (أوصانی خلیلی) یه عنی: خوشتقییی من شیره تا ل من کری.. د فان هدیسان دا فان صهحابیان هه شیره تا بۆ مه فه گوهاستینه یین پیغه مبهری -سلاف لی بن- ل وان کرین، وئاشکه رایه کو هه شیره تا پیغه مبهری -سلاف لی بن- ل صهحابیه کی خۆ دکهت شیره ته بۆ نوممه تی هه مییی، لهو پیتقییه ل سه ر مه هه ب وان شیره تان ناگه دار ببین، و ل دویف شیانا خۆ کاری پی بکه یین.. و ل فیتری هه دئ هنده ک ژ وان هدیسان فه گوهیزین..

هه دیسا ئیکتی:

بوخاری و موسلم ژ هه بوو هورهیره ی فه دگوهیزین، دبیرت: خوشتقییی من شیره تا ب سئ تشتان ل من کرییه، کو هه وان نه هیلیم -یان هه وان نا هیلیم- هه تا هه دمرم: رۆژیگرتنا سئ رۆژان ژ هه ر هه یفه کی، و نقیژا تیشه گه هی، و کرنا نقیژا وتری بهری هه ز بنهم.

و هه ف شیره تا پیغه مبهری -سلاف لی بن- ل صهحابیه ی وی شیره تا ب کرنا هنده ک نقیژتین سونه ته، هه ر وه سا ب گرتنا هنده ک رۆژییین سونه ته ژ.. بۆ هندی دا هه سونه ت وی کیماسییه ی فه گرن یا کو دبت هنده ک جارن بکه فته د کاری مرۆقی یی فه رز دا..

و هه هه ر سئ رۆژین هه بوو هورهیره به حس ژئ دکهت ژ هه می هه یشان هه ر سئ رۆژین نیقا هه یقا هه سماینه، هه وین ب عه ره بی دبیرتی: (ایام البیض)، و هه که سئ

هەر هه‌یفتی سێ رۆژان یی ب رۆژی بت هەر وه‌کی وی هه‌یف هه‌می گرتی، چونکی هەر خیره‌ک ب ده‌هانه، و سێ رۆژی نه‌گه‌ر هەر ئیک ب ده‌هان بت نه‌فه سه‌مه رۆژی. و نقیژا تیشته‌گه‌هی ب سێ سه‌د و شپست خیرانه وه‌کی هه‌دیسه‌کا دورست پی هاتی.

و ل دۆر به‌یایی نقیژا وتری به‌سه‌ بیژین: پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- د گوته‌کا خو دا دبیتزت: ﴿إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَتَرِيحِبُ الْوَتْرَ فَأُتْرُوا يَا أَهْلَ الْقُرْآنِ﴾ هندی خودایی پاک و بلند و تره (کته) و نه‌و هه‌ز ژ وتری دکه‌ت، قیجا هوبن گه‌لی مروقیین قورئانی وتری بکه‌ن.

هه‌دیسای دوپی:

ئبن ماجه ژ نه‌بوو ده‌ردائی شه‌دگوهیتز، دبیتزت: خوشتقییی من -سلاف لی بن- شیره‌ت ل من کرییه کو: ﴿تَشْتَهِي كِي بُوْ خُوْدِي نَهْ كَه شَرِيْكَ نَهْ كَه رُوْ تُوْ بِيِيَه پَرْت پَرْت كَرْن يَان سُوْتْن، وَ نَقِيْژَهْ كَا فَهَرَز ژ قَهْ سَتَا نَهْ هِيْلَه چُونكِي هَهْر ئِيْكَي نَقِيْژَهْ كِي ژ قَهْ سَتَا نَهْ كَه ت نَهْو خُوْدِي يِي ژ وِي به‌ريئه، و مه‌یی شه‌نه‌خو چونکی نه‌و کلیلا هه‌می خرابییانه﴾.

شکا ب خودی، یه‌عنی: مروف کهسه‌کی یان تشته‌کی د په‌رستنی دا بو خودی بکه‌ته هه‌قیشک، و هه‌قی خودی ل سه‌ر به‌نییان نه‌وه نه‌و په‌رستنا وی ب تنی بکه‌ن و چو شریکان بو وی چی نه‌که‌ن، و هه‌قی وان ل سه‌ر خودی نه‌وه نه‌و وان به‌ته به‌هه‌شتی نه‌گه‌ر وان چو شریک بو وی چی نه‌کرن، وه‌کی د هه‌دیسه‌کا دورست دا هاتی، و هەر جاره‌کا وان نه‌ف هه‌قی خودی ب جه‌ نه‌ینا، خودی وان نابه‌ته به‌هه‌شتی، د ئایه‌ته‌کی دا هاتییه: ﴿إِنَّهُ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ ﴿٧٢﴾﴾ (المائده: ٧٢) هه‌چییه هه‌قیشکه‌کی د گه‌ل خودی د عه‌بدینییه‌ دا بدانت نه‌و خودی به‌هه‌شت ل سه‌ر وی هه‌رامکرییه و جه‌ وی کرییه ناگر، و چو پشته‌فانه‌ک وی نابت وی ژئی رزگار بکه‌ت.

وشرک گونه‌ها ئیکانه‌یه یا خودی سۆز دای وی ژئی نه‌بته ئه‌گهر خودان ژئی تۆبه نه‌کته، ده‌می دبیزت: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ أَنْ يُشْرَكَ بِهِ وَيَغْفِرُ مَا دُونَ ذَلِكَ لِمَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدِ افْتَرَىٰ إِثْمًا عَظِيمًا﴾ (النساء: ۴۸) هندی خودییه ل وی نابۆرت و گونه‌هی بۆ ژئی نابته یی کهسه‌کی ژ چنکریبین وی بۆ وی بکه‌ته هه‌فپشک، یان ب ههر ره‌نگه‌کی کوفری کافر بیت، و ههر گونه‌هه‌کا دی یا ژ شرکی کیمتر بت ئه‌و بۆ وی ژئی دبه‌ت یی وی بقیته، و هه‌چییی شرکی ب خودی بکه‌ت ب راستی ئه‌وی گونه‌هه‌کا مه‌زن کر.

و هیلانا نفیژا فهرز و نه‌باوهری ئینانا پی ژ وان گونه‌هانه یین خودانی خو ب نک کوفری فه دبه‌ت، و وی ژ ئیسلامی دهردئیخت، له‌و پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- شیرته ل سه‌حابییی خو کر کو ئه‌و نفیژه‌کا فهرز یا ب تنی ژئی ژ فه‌ستا ژ خو نه‌بته، چونکی ئه‌وی نفیژا فهرز نه‌کته چو به‌خت بۆ وی نائینه‌دان کو ئه‌و نه‌چته جه‌هنه‌می.. و قورئان ده‌می به‌حسی جه‌هنه‌مییان دکته ل سه‌ر نه‌زمانی وان ب خو ئاشکه‌را دکته کو ئیک ژ وان ئه‌گهرین ئه‌و برینه جه‌هنه‌می نه‌کرنا نفیژی بوو.

و شیرته‌تا سییی د فی حه‌دیسی دا هاتی خو دویرکرنا ژ فه‌خوارنا وی تشتییی یی عه‌قلی مرۆفی تیک بده‌ت، چی نافی ل سه‌ر بیته‌دانان، و پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- ئاشکه‌را دکته کو ئه‌ف ره‌نگی فه‌خوارنی کلیلا هه‌می خرابییانه، چونکی ئه‌گهر مرۆفی عه‌قل نه‌ما، و هشین وی ژ سه‌ری چوون دویر نینه ههر گونه‌هه‌کا دی یا هه‌بت مرۆف بکه‌ت، له‌و یا هاتییه گۆتن: (الخمیر أم الخبائث) یه‌عنی: مه‌ی ماکا هه‌می پیساتییانه.. چی پیساتیییه‌کا هه‌بت ژ وی کیمتره.

حه‌دیسا سییی:

ئبن حبان ژ ئه‌بوو زه‌ری فه‌دگوهیژت، دبیزت: خوشتقییی من -سلاف لی بن- شیرته ب خه‌سله‌تین خیری ل من کر، وی شیرته ل من کر کو ئه‌ز به‌ری خو بده‌مه یی د بن خو دا و به‌ری خو نه‌ده‌مه یی د سه‌ر خو دا، و وی شیرته ل من کر کو ئه‌ز هه‌ز

ژ مروقیین فهقیر و مسکین بکهه و خو نیزیکی وان بکهه، و وی شیرهت ل من کر کو نهز د گهل مروقیین خو یی ب مروقیایی بم خو نهگهر نهز پشت بدهنه من ژی، و وی شیرهت ل من کر کو نهز د گوتنا حقییی دا ژ لومهیا لومهکهران نهترسم، و وی شیرهت ل من کر کو نهز حقییی بیژم خو نهگهر نهو یا تهعل ژی بت، و وی شیرهت ل من کر کو نهز گهلهک بیژم (لا حول ولا قوه الا بالله) چونکی نهو گهنجینهیهکه ژ گهنجینهییتن بهحشتی.

و پیغهمبهه -سلاف لی بن- د قی هدیسسی دا بهری صهحاییی خو ددهته شهش نهخلاق و سالوخهتین باش، یین کو رحهتییی ددهته دلای وی، و خوشییی ددهته ژینا وی، چونکی مروقیی نهگهر بهری خو نهدا وان یین د سهه وی دا ههین دی قهدری نعمهتا خودی ل سهه خو زانت و شوکرا وی کهت، و نهگهر وی خو ژ مروقیین ههژار قهدهه نهکر و حهز ژ وان کر و ل دویف شیانا خو هاریکارییا وان کر دی ههست ب دلخوشییی کهت، و ژ وان نابت یین خو مهزن دکهن، و نهگهر نهو کهسهکی خومهزنکهه نهبت دی یی ب رهم و مروقیایی بت.

و مروقیی حهز ژ حقییی بکهت ههردهم دی حقییی بیژت، و نهو ژ بهر گوتنا کهسهکی یان لومهیا لومهکهرهکی خو ژ گوتنا حقییی نادهته پاش، و ههه دی حقییی بیژت نهگهر خو نهو ل بهر وی یا نهخوش و ترش و تال ژی بت.

و ههردهم نهو دی ب نهزمانی خو نعرفای کهت کو نهگهر خودی نهبت وی چو هیز و شیان نابن.

حهدیس چاری:

ئیمام نهحمهه دهگوهیزت کو ئیمامی علهی دهمی هاتییه بهصرا چوو نک صهحاییی پیغهمبههری (نههبانی غفاری) و داخواز ژی کر کو نهو د گهل وی دههکهفته شههری، ئینا وی گوته علهی: خوشتقییی من و پسامی ته شیرهت ل من کرییه کو

دهمهک دئی ئیت فتنه و ژیکفه‌بوون دئی پهیدا بت، و گۆته من: ئه‌گهر ئه‌و چیبوو تو شیرئ خو بشکینه و شیره‌کی داری بو خو چی بکه.. ئینا ئیمام عه‌لی ئه‌و هیتلا و چوو. ژ قسّ شیره‌تا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- ئاشکه‌را دبت کو هه‌ر جاره‌کا فتنه د ناف ئوممه‌تی دا پهیدا بوو دقیت مروّف خو قه‌ده‌ر که‌ت، و نه‌بته لایه‌ک د فتنی دا.

(السراج المنیر) د قورئانا پیروژ دا

نهگهر نمه نایه تین قورئانا پیروژ بخوینین دی بینین نهو په یفا (السراج) بو دو
تشتان ب تنی ددانت:

تیک: بو وی روژا ل عهسمانی، وهکی دبیترت: ﴿الَّذِينَ كَفَرُوا كَيْفَ خَلَقَ اللَّهُ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ
طَبَاقًا ﴿١٥﴾ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا وَجَعَلَ الشَّمْسُ سِرَاجًا ﴿١٦﴾﴾ (نوح: ۱۵-۱۶).

دو: بو وی پیغه مبه ری ل عهردی، وهکی دبیترت: ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِدًا
وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴿٤٥﴾ وَدَاعِبًا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجًا مُنِيرًا ﴿٤٦﴾﴾ (الأحزاب: ۴۵-۴۶).

و (سراج) د زمانی عه ره بان دا بو وی تشتی دئیته گوتن یی گه شاتییی ژ خو
ددهت و رو ناهی ژی دپهشت. و ههر دهمه کی روژه کا نوی ل عهسمانی دبت و گهش
دکته، و ل سه ری سحاری پیلین رو ناهییا خو یا زه لال ب سه ر له شی جی مانا خا ف دا
به رددته، شه ف دئیته لادان و به رپه ری وی یی ره ش دئیته پیچان، و عاشقین رو ناهییی
که یف ب نه مانا تارییی دئیت..

و ههر دهمه کی پیغه مبه ره کی نوی ل عهردی دبت و پیلین رو ناهییا ئیمان ی ب سه ر
له شی مروقی نییا خا ف دا به رددته، تاریا کوفری ل کیمی ددهت و تیک دچت، پشتی
کو (نه فسا مروقی) توژا جاهلییه تی ژ خو دادقوت و پاقرییا ئیسلامی ب ده ست خو شه
دئیت..

و نهگهر خودی پیلین وان تیشکین ژ روژی دزین کرینه چیرو کا هیدایه تی بو فی
کهونی، وی تیشکین وه حیی نهوا ب سه ر پیغه مبه ری دا دئیته خوار یین کرینه چیرو کا
هیدایه تی بو وی مروقی نهوی د فی کهونی دا دزیت..

مه‌عنا: ئەو رېبازا خودی د كهونى و مرؤقى دا دانای ب دو (ئهداتین) وهكى
 ئېك كار دكهت: گهشاتييا رۆژئ ئەوا تينى و هيزئ ددهته كهونى، و گهشاتييا
 پيغه‌مبه‌رينيى ئەوا تينى و هيزئ ددهته مرؤقى، لهو وهكى ديرؤكا رۆژئ ديرؤكا
 پيغه‌مبه‌رى -سلاڤ لى بن- نه ب (تلسكووبه‌كا هوبرين) بت نائتته خواندن، ديتنه‌كا
 (علم) د گهل دا، و علمه‌كى (ئيمان) د گهل دا، و د گهل وى علمى و وئ ئيمانى
 ل بيرئنانا وى (طه‌بيعه‌تى نوورانى) يى پيغه‌مبه‌ران ب تنى هه‌ى!

هه‌ر كهسه‌كى تو ديرؤكا وى بخوينى دئ زانى و پئ حه‌سى كو (ژين) ب هاتن و
 چوونا خو علمى (ديرؤكى) دورست دكهت، به‌لى ب خواندنا ديرؤكا پيغه‌مبه‌ران ئەم
 ب هندئ دحسين كو (ديرؤك) علمى (ژينى) دورست دكهت، چونكى پيغه‌مبه‌ر ئەو
 (ئيشراقا خودايى) يه يا (ته‌جه‌لى) ل سه‌ر مرؤقينى كرى و ئەو د فه‌له‌كا خو يا
 ئەخلاقى دا زفراندئ، و ب عه‌ينى قانونا (جاذبييه‌تى) يا رۆژئ هه‌ى ئەو ب نك خو
 قه‌ كيشاى.

و پيغه‌مبه‌ر نابته پيغه‌مبه‌ر هه‌تا (راستى) د دلئ وى دا و ل سه‌ر ئەزمانى وى
 وهكى ره‌هوانترين گوتئ بت ژ (فه‌صيحترين) دهقى دهردكهفت، دا ب ساناهى بيته
 ودرگرتن و ب دژوارى كارى بكهت.. هنگى پيغه‌مبه‌ر دئ ئەو رېبه‌ر بت يى به‌رى
 خه‌لكى ددهته رئ ده‌مئ ژين ب چه‌پ و راستين خو قه‌ رېكى ل وان به‌رزه دكهت.

و مه‌زنترين نشان ل سه‌ر پيغه‌مبه‌رينييا پيغه‌مبه‌رى ئەوه پيغه‌مبه‌رى نه‌فسه‌كا
 وهسا هه‌بت بته ئەو ته‌رازى يا ئەو خه‌له‌تى پئ بيتنه دورستكرن يين (ماديه‌ت) و
 ودربادانين ژينى ب سه‌ر نه‌فسى دا دئينت، هه‌ر وهكى (راستى) ژ بلندى گازى مرؤقان
 دكهت: ل به‌ر نه‌فسا پيغه‌مبه‌رى هوين نه‌فسين خو راست بكهن.

و ئەو مرؤقين (عه‌قل) بو خو كريبه‌ رېبه‌ر، و ب دو چاڤين فه‌كرى به‌رى خو دايه
 زه‌لامين ديرؤكى ئعترافا كرى كو ئەفا مه‌ گوتى د نه‌فسا مرؤقه‌كى دا ديار نه‌بوويه

د دیرۆکې همیښې دا وهکی د نهفسا موحه ممدی دا -سلاف لی بن- په پیدا بووی، و هر بۆ نمونه ب تنی ل څیرې دئ ښاره تی دهمه ئیک ژ ناقدارترین کتیبین نوی کو ل ئەمریکا دهرکهفتین، کتیباً: (سهه کس: هلسهنگاندن بۆ مهزنتین مروڅین کار د دیرۆکې دا کری) یا نفیسه مایکل هارتی، و وهکی ئاشکهرا ئەفی نفیسه ری سهه کس ژ دیرۆکا مروڅینیښې همیښې هلبژارتینه و هژمارتینه مهزنتین مروڅ د دیرۆکې دا، و ل څیرې مه نه ل بهره بهحسی څی کتیبې بکهین ب تنی مه دڅیت وی ئەگهری بهرچاف بکهین یا ئەف نفیسه ره پال دای کو ئەو موحه ممدی ل سهری لیستا سهه مهزنه مروڅین دیرۆکی بدانت، بهلی ل سهری لیستی! ئەگهر چ ئەو ل سهر وی دینی نینه ژی یی موحه ممد -سلاف لی بن- پی هاتی.

نفیسه مایکل هارت چ دبیت؟

دبیت: ئەز باوهر دکهم گهلهک کس دئ عهجیگر تی بن دهمی ئەو دبینن ئەز موحه ممدی ل سهری څی لیستی ددانم، و ئەو دحوقن د څی چهندی دا! بهلی موحه ممد مروڅی ئیکانه یه د دیرۆکې دا شیای سهرکهفتنه کا بی توخوب ل سهر ئاستی دینی و دنیایی ب دهست خوڅه بینت.

ئەفه ئەو ئەگهر بوو یا ئەف نفیسه ری ئەمریکی پال دای ئەو موحه ممدی بهریمپرت مهزنتین کس د دیرۆکې دا هاتی، و ئەگهر گهلهک مروڅین مهزن ههبن شیابن مهزنیښې ل سهر ئاستی دینی ب دهست خوڅه بینن، یان ل سهر ئاستی دنیایی گههشتبنه بلندیښې، کیم کس هه نه شیابن دینی و دنیایی ب جوانترین رهنگی بگههیننه ئیک، و موحه ممد -سلاف لی بن- ل پیشیا څان کهسان دئیت.. ما نه تشته کی غهریبه کهسه کی غهریب ژ دینی مه ب څی رهنگی پیغه مبهری مه بنیاست، و گهلهک ژ مه ئەوین خو ب موسلمان دزانن هیشتا (جهدلی) ل سهر هندئ بکهن کانی ئەو ئیسلاما موحه ممد پی هاتی دین ب تنیبه یان دین و دنیایه؟

موحه ممد -سلاف لی بن- مهزترین سیاسییی حهتا ئهقرؤ دنیایی نیاسی وهکی
مایکل هارت دبینت، مروؤقی ئیکانه بوو د دیروکی دا هاتی و شیای دینی و دنیایی
ب باشرین و جوانترین رهنگی تیکهلی ئیک بکته، و د ئه نجام دا شریعه ته کی ژئی
چی بکته ب دورستی ل سهر بهژنا مروؤقی هاتبته فصال کرن!

ئهو دینی موحه ممد -سلاف لی بن- پی ژ نک خودایی خو پی هاتی وینهیی وی
نهفسا جفاکی یا مهزنه ئهوا موحه ممدی ب تنی د ناقبهرا هه می مروؤقان دا هه ی، ئهو
نهفسا هندي حقییی رهق، و هندي عه داله تی ب هیز، و هندي پاقرییی بلند..

هندي حقییی رهق، چونکی ئهو دینه که دخوازت مروؤف خو بینته وی مستوایی
بشیت تیدا حقییی بکته واقعه کی بهرچاڤ خه لک ب چاڤ بینن و (ته عامولی)
د گهل بکه ن، نه کو خه یاله ک بت د سهری فیهله سووف و حه کیمان دا بژیت، یان
جمه وریه ته کا ئه فلاتوونی بت توخوبین وی ژ سهر کاغه زان دهر نه که ڤت.

و هندي عه داله تی ب هیز، چونکی ئهو دینه که باوهرییی ب هیزئی دبینت و
داخوازا هیزئی دکته نه بو هندي دا یی ب هیزتر سهر فراه بکته و یی بی هیز
بشکینت و بن ده ست بکته، به لکی بو هندي دا یی لاواز بلند که ته ریزا یی ب هیز..
و ئه ڤه بوو شریعه تی موحه ممدی -سلاف لی بن- ژ هیزین دی جودا کری.

و هندي پاقرییی ژی بلند، چونکی ئهو دینه که ههر پاقرییه کا هه بت دکته ریکه ک
ژ ریکین به حه شتی، و ههر پیسییه کا هه بت دکته ئه گره ک ژ ئه گهرین چوونا ئاگری،
ژ بهر قی چهندي موسلمانن دورست د دنیایی ناگه هت کو ئهو ده لیقه یا کومر نییه
ئه گهر خو ل سهر حسییا شه رف و نامویسی ژی بت، و ئه گهر خو ب ریکا فهند و فیل
و دزی و حیزییی ژی بت!

پشتی قی: مهزترین قانون نیسلام کاری بو ب جهینانا وی دکته ئه وه ترسا
ژ خودی قانونا مروؤقی بت ل سهر عه ردی، ههر پیگاڤه کا ئهو به اڤیت یان ههر گوتنه کا

ئەو بیژت یان ھەر کارەکی ئەو بکەت ئەو ھەست بکەت دو مەلایکەت ل چەپ و راستین وی ھەنە باشی و خرابییین وی ل سەر قەید دکەن، وەکی و مرۆقی د سیاسەتی دا گومان لیکری و (موتتەھەم) پیگافەکی نەچت ئەگەر دو جاسوس ب دویف قە نەبن، تو بیژی ئەو کارەکی وەسا بکەت پی بیتەگرتن؟

و پستی مرۆف ھەست ب قی زێرەقانییا مەلایکەتان دکەت شریعەتی ئیسلامی قانونەکا دی ل سەر نەفسا مرۆقی بنەجە- دکەت دا ئەو ھەست ب ئیخسیرییی نەکەت ئەو ژی قانونا (ئیرادی) یە یا قەنجی و خرابییی ژتیک دقائیرت، و بەری مرۆقی ددکەتە کرنا قەنجییی و وی ژ کرنا خرابییی ددەتە پاش نە بۆ ھندی دا حوکمەت ژی رازی بیت یان دەسپەلات لی ب غەزەب نەئیت، بەلکی بۆ ھندی خیر و مەصلحەتا نفسی مرۆقی ب جە- بیت، لەو ھەر جارەکا (نەفسا ھیوانی) ل نک مرۆقی سەری خۆ بلند کر و بەری وی دا چەپ و چویران، قانونا (ئیرادا ھەکیم) دی ل بەرانبەر پراوەستت و ریککی لی گرت، لەو دی بینی ل وی دەمی ئیسلام (تەصورروفاتین) خودانی دی توخوب دەت.

و ئەقە ئەو فەلسەفەیه، یان بلا بیژین: ئەو ئەخلاقە یی ئیسلام دخوازت نە بەس بۆ ھندی دا ئەو بۆ مرۆقی بنەجە- بکەت و بەری وی بدەتی، بەلکی بۆ ھندی دا ئەو وی د نەفسا مرۆقی دا بچینت ھەتا ئەو وی د گەل (جیناتین خۆ یین وراثی) بۆ جیلین پستی خۆ ژی قەگوھیزت، قیجا ب بۆرنا سال و دەمان ئەو د واقعی مرۆقان دا بیتە گۆتن و کریار، زانین و ب جەئینان، دین و دنیا! ئەقە ئەو راستییا دینی مەیه یا کو خەلکی بیانی د دینی مە دا دبیین، و مخابن ئەم ژ بیرا خۆ دبەین..

و زقپین ل نقیسەری ئەمریکی مایکل ھارتی ئەوی بەحسی وی بۆری د گەل مە، دی بیژم: پستی ئەف نقیسەره پیغەمبەری مە -سلاف لی بن- ل سەری لیستا سەد مرۆقین مەزن د دیروکی دا دئینت و چەندی ل دۆر وی دئاخفت پسارەکی پیش

خوانده‌فانان څه ژ خو دکهت و دبیتژت: بهلکی ل بهر گه‌لهک ژ هه‌وه تشته‌کی غه‌ریب بت
 ئەز ناڅی موحه‌ممه‌دی ل سه‌رئ لیستا شان هه‌ر سه‌د مروّقتین نه‌مر بینم، و ناڅی
 عیسایی ل بن هژمارا سییی بینم و یی موسای ل بن هژمارا شازدی، هه‌ر چه‌نده
 هژمارا دویکه‌فتییین عیسای گه‌لهک ژ هژمارا دویکه‌فتییین موحه‌ممه‌دی پتره ژی.. و
 ب راستی جهی هندیییه هوبن څی چه‌ندی ب غه‌ریبی څه وهرگرن!

پاشی پشتی څی گوتنی ئەو چه‌ند نه‌گه‌ره‌کان بو څی کارئ خو ده‌سنیشان دکهت، و
 دبیتژت -و ژ بیر نه‌که‌ن ئەو فه‌له‌کی نه‌مریکیییه-: ل سه‌ر مسته‌وایی دینی، موحه‌ممه‌دی
 هه‌ر وه‌سا عیسایی ژی کارتیکرنه‌کا ب هیز ل سه‌ر دیرۆکا مروّقتینییی کرییه، به‌لی
 تشتی موحه‌ممه‌د ژ عیسایی جودا کری ئەوه موحه‌ممه‌د زه‌لامی دنیایی ژی بوو نه
 ب تنی یی دینی، ئەو می‌ر بوو و باب بوو، کارئ بازرگانییی دکر و شقان ژی بوو، شه‌ر
 دکر و بریندار ژی دبوو، و نساخ دبوو.. و مر بوو! و چونکی ئەو هیزه‌کا دژوار بوو، ئەو
 دئیتته هژمارتن مه‌زنترین زه‌عیمی سیاسی دیرۆکی نیاسی.

تشتی دی یی موحه‌ممه‌د -سلاڅ لی بن- د چاڅی څی نفیسه‌ری دا مه‌زن کری ئەو
 کارئ گران بوو یی ئەو پی رابووی.. د ناڅ ملله‌ته‌کی پیشکه‌فتی دا یی شارستانی
 دیتی و نیاسی زه‌عیمه‌ک ده‌رکه‌فت و څی ملله‌تی بکه‌ته ئیک و دنیایی پی څه‌کهت، و
 بو ده‌مه‌کی درتژ کارتیکرنا وی ل سه‌ر خه‌لکی بمینت خو پشتی ئەو دم‌رت ژی، ئەڅه
 تشته‌که پتر ژ جارەکی د دیرۆکی دا رویدایه.. به‌لی که‌سه‌ک بیت ملله‌ته‌کی دویر
 ژ هه‌می په‌نگین شارستانییی -وه‌کی عه‌ره‌بان- بکه‌ته ئیک و شارستانییه‌کا هنده مه‌زن
 پی بده‌ته ئافاکرن، ئەڅه -وه‌کی مایکل هارت دبیتژت- کاره‌که نه موحه‌ممه‌د با ب که‌سی
 دی څه نه‌دهات بکه‌ت.

څی چه‌ندی هارت پالدا کو ئەو باوهرییی بینت کو موحه‌ممه‌د -سلاڅ لی بن-
 مه‌زنترین که‌سه کار د دیرۆکا مروّقتینییی هه‌مییی دا کری.

ئه‌گه‌ریڤن گرتن و فه‌کرنا ده‌رگه‌هین خزینین عهد و عه‌سمانی

گه‌له‌ک ئایه‌تین قورئانی و حه‌دیسین پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- هه‌نه به‌حسی وان قانوون و سوننه‌تان دکهن یین خودی د قی دنیاوی دا داناین یا ئەم تیدا دژین، چ ئەو سوننه‌ت بن یین په‌یوه‌ندی ب عهد و عه‌سمانان و زڅرپنا چه‌رخ و فه‌له‌کان فه‌هین، یین مه‌ چو ده‌ست تیدانه، یان ژی ئەو سوننه‌ت بن یین په‌یوه‌ندیه‌کا نه ئیکسه‌ر یان یا ئیکسه‌ر ب ژيانا مه‌ فه‌هه‌ی، مه‌ مروڤان، یین کو دئینه هژمارتن پشکه‌کا به‌رچاڤ و کاریگه‌ر ژی ژ پیکه‌تیی قی جیهانی، و تشته‌کی ئاشکه‌رایه‌ کو هه‌ر سوننه‌ته‌ک -یان قانوونه‌ک، بلا بیژین- دقیت یا ئاڤاکی بت ل سه‌ر بناخه‌یی هنده‌ک (قاعیده) و (ئوصولین) موکم و نه‌لف، یه‌عنی: یین ثابت، دا مروڤ بشیت ل دویش وان ئوصولان تی بگه‌هت و سه‌رده‌ریی د گه‌ل بکه‌ت، و گه‌له‌ک جارن مروڤ ده‌می وان ئایه‌ت و حه‌دیسان دخوبت یین به‌حسی سوننه‌ته‌کی ژ شان سوننه‌تین خودایی دکهن، ب تایه‌تی ئەوین گرتی ب شکانن و سه‌ریخستنا ملله‌تان فه‌، یان عقوبه‌دان و خه‌لاتکرنا وان فه‌، مروڤ حیبه‌تی رادوه‌ستت، و هنده‌ک جارن دبت د گه‌ل خو‌پسیار ژی بکه‌ت و بیژت: کا پانی ئەڤ سوننه‌ته‌ ب جه‌ نه‌هات؟ یان: پا ماده‌م ئەڤه سوننه‌ته‌کا خوداییه‌ ئه‌ری بوچی ئەو ل فلان جه‌ی چی دبت و ل فلان جه‌ی چی نابت؟

یه‌عنی: هنده‌ک جارن مه‌سه‌له‌ دگه‌هته‌ هندئ مروڤی خودان باوهر ب خو، ئەگه‌ر ته‌قدیرا وی بو مه‌سه‌لی یا تمام نه‌بت و به‌ریخودانا وی یا وه‌سا نه‌بت هه‌می لایان فه‌گرت، د سۆز و گه‌ف (وه‌عد و وه‌عیدین) خودی دا دکه‌فته‌ گومانی، و دویر نینه‌ ئەگه‌ر بسته‌ بکه‌ت هه‌ر باوهریی پی نائینت!!

و گریکا سهره کی د قی مهسه لی دا - وه کی مه گوتی - نه وه ده می مروث فان سوننه تان ژیک فهدقه تینت، و جودا جودا به ری خو دده ته هه ر ئیک، یان ژی به ریخودانا وی بو هه ر سوننه ته کی یا تمام نه بت و هه می لایان فنه گرت.. و حه تا گوتنا مه پتر یا ناشکرا بت نمونه یه کا کورت ل قیرئ نه ز دئ ئینم: نایه ته کا قورئانی یا هه ی دبیرت:

﴿ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ ٱلْأَشْهُدُ ﴾

(غافر: ۵۱) خودی ته ئکید دکه ت کو مسوگه ر هندی نه مین نه م پیغه مه رین خو و نه وین باوهری ئینای ژی د حه یاتا دنیا یی دا، و روژا قیامه تی ژی ب سهر دئ یخین..

یه عنی: ب سهر ئیخستنا پیغه مبه ر و خودان باوهران ل دنیا یی و ناخره تی، ئیک ژ سوننه تین خوداییه، یین مسوگه ر. جاری ناخره تی بداننه لایه کی، دا به حسئ دنیا یی بکه یین، و به حسئ موحه ممه د پیغه مبه ری - سلاف لی بن- و سه حابیین وی بکه یین، کو ب دیتنا مه چیرین دهسته کا مروثانه دنیا یی نیاسین، د ناف سه حابیان دا گه له ک کهس هه بوون، ب تاییه تی پشتی سهر که فتنه وان ل روژا به درئ ب وی هژمارا کیم و چه کی بی سهر و بهر فه، هزر دکر ب سهر ئیخستنا خودی بو پیغه مبه ری وی و نه و خودان باوهرین د گه ل دا وه عده که خودی ل سهر خو دایه، و بیی هه ر شه رته کی هه بت نه ف وه عده هه ر دئ ب جه- ئیت^(۱)، و ژ بیرا وان چوو کو نه و وه عده ب هنده ک شه رتان فه یا گریدایه، و ئیک ژ مه زنترین وان شه رتان نه وه نه و ژ نه مرئ خودی و پیغه مبه ری دهرنه که فن، و فه رمانیین وان ب سستی فه وهرنه گرن، نه گه ر نه فایدئ وان ناکه ت نه و سه حابی بن یان پیغه مبه ر د ناف وان دا بت..

و ده می نه و که فتنه د ته جروبا خو یا دووی دا ژ نوی وان نه ف دهرسه وهرگرت.. ل روژا ئوحدوی، ل ده سپیکا شه ری - وه کی نه م هه می دزانین- سهر که فتن یا موسلمانان

(۱) وه کی گه له ک موسلمانین مه نه قرؤ هزر دکهن کو دقیت خودی نه م - بی شه رت و شور ووت- ب سهر ئیخستباین و ژینا مه خو ش کریا، چونکی نه م موسلمانین و نقیژان دکه یین!!

بوو، و شکستن کفته چه پهری کافران، پاشی ل نیشا قی سهرکهفتی، و ل وی دهمی لهشکهری موسلمانان ئهوی پیغه مبهری -سلاف لی بن- ب خو سهرکیشیا وی دکر رادهیلا پاشمایین لهشکهری کافران، بیست سیم- زهلامه کان ب تنی د ناف لهشکهری دا ئه مری پیغه مبهری شکاند، یه عنی: شهرتی ب سهرئیخستن ب جه- نهئینا، خودی ل وان وهرگپرا.. نه ل وان بیست سیم- زهلامان ب تنی! بهلکی ل لهشکهری ههمییی کو پیغه مبهر ب خو ژی ئیک ژ وان بوو، خالد ب سوربارین خو قه ل دور گری زقرین، ئه ورمبارین پیغه مبهری -سلاف لی بن- داناینه سهر گری، یین جهی خو بهرداین و یین نه بهرداین ژی هاتنه کوشتن، و پیغه مبهر ب خو ژی هاته بریندارکن، صهحابییان گاغا ئهف تشته دیتی عه جیگرته مان، و پسیار کرن: چاوا ئه قه چی دبت؟ بوچی ئه م شکستین؟ ما نه خودی و عده دایه پیغه مبهری خو و ئه وین د گهل دا ب سهریخت؟ پا کا و عدا خودی؟

هنگی بهرسف ژ لای خدی قه هات: ﴿أَوْلَمَّا أَصَبْتَكُمْ مُصِيبَةً قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَهَا قُلْتُمْ أَنْتَ هَذَا قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿۱۶۵﴾ (آل عمران: ۱۶۵) گاغا موصیبه تهک ب سهری ههوه هوین دی پسیارکهن: ئه قه چاوا چیرو؟ ژ کیفه هات؟ ئه ی موحه ممه د تو بیتره وان: ئه و ژ ههوه یه، ئه نجامی کهدا دهستی ههوه یه.. ههوه شهرت ب جه- نهئینا، خودی ئه و نه دا ههوه یا ههوه دقیت. ل بهر خودی یا ب ساناهی بوو ل ئو خودی ژی پیغه مبهری خو و ئه وین د گهل ب سهریخت، وهکی ل دهسپیکتی ب سهرئیخستن ژی، بهلی هنگی پیلیدانا ئه مری پیغه مبهری -سلاف لی بن- ل بهر وان دا بته تشته کی عه ده تی! و پشتی هنگی وان دهرس ب دورستی وهرنه دگرت کو ههر و عده کا خودی دای هتا ب جه- بیست شهرتین خو یین ههین دقیت بینه ب جهئینان.

و د قی په یفا خو دا مه ل بهره به حسې سوننه ته کی ژوان سوننه تین خودایی بکهین یین نهو د گهل ملله تان ب کار دئینت، وهکی د قورئانی دا هاتی، یین کو په یوهندی ب گرتن و فه کرنا ده رگه یین رزقی ههین، دا بهری خو بدهینی کانی خودی چ دبیرت. و نهف سوننه تا نه م به حس ژئ دکهین نه م دشیین دو پارچه ئایه تان وهک نمونه ل سهر بینین:

پارچه یا ئیکې: ﴿ وَمَا أَرْسَلْنَا فِي قَرْيَةٍ مِّن نَّبِيٍّ إِلَّا أَخَذْنَا أَهْلَهَا بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَضُرَّعُونَ ﴿٩٤﴾ ثُمَّ بَدَّلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَوْا وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ فَأَخَذْنَاهُمْ بَعْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٩٥﴾ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٩٦﴾ ﴾ (الأعراف: ٩٤-٩٦).

پارچه یا دووی: ﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾ فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِم أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَعْتَةً فِإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾ ﴾ (الأنعام: ٤٢-٤٤).

و بابه تی فان ههردو ئایه تان گلهک یی نیزیکی ئیکه، نهو ژئ دیار کرنا ئیک ژ سوننه تی خودییه یین وی د گهل ئوممه تین بۆرین ب کارئیناین، نهو سوننه ت چ بوو؟ دا بهری خو بدهینه پارچه یا ئیکې..

خودی دبیرت: چو پیغه مبهر ل چو جهان مه نه هنارتینه نه گهر بو هندی نهبت دا نهو بهری وان بدهته په رستنا خودی، و وان ژ شرکی و کوفری بدهته پاش، و هه ر ملله ته کی پیغه مبهری خو دره وین ده ریخست بت، و دویکه فتنا وی نه کریت، مه نهو ب ته نگافی و نه خوشی یی یین گرتین، و (بأساء) نهو نه خوشیه یا د مالی و رزقی دا دگه هته مروقی،

یه‌عنی: مه (ئەزەمپن ئقتصادی) یپن داینی، و(ضراء) ئەو نه‌خۆشییه یا دگه‌هته له‌ش و ژیارا مروّقی وه‌کی: ئیش و ئەله‌مان، و ئاتاف و موصیبه‌تین سروشتی یپن وه‌کی: هژیانا عه‌ردی و رابوونا له‌هییان.. مه‌عنا: هه‌ر ملله‌ته‌کی دوزمناتییا پیغه‌مبه‌ران کربت، خودی هژماره‌کا نه‌خۆشی و ئاتافین مه‌زن یپن په‌یوه‌ندی ب لایئ تابوری و ساخله‌می و سورشتی شه‌هه‌ی ب سه‌ر وان دا ئیناینه.. و به‌ری ئیک بیژت: بوچی؟ خودی به‌رسقی دده‌ت و دبیزت: بو هندی دا به‌لکی ئەو ل خودایی خو بزقرن، و خو بو وی بشکینن، و شه‌گه‌رپیننه‌حه‌قییی، و دویکه‌فتنا پیغه‌مبه‌ران بکه‌ن.. مه‌عنا: حیکمه‌ت ژ دانا موصیبه‌تی ئەوه دلئ وی که‌سی موصیبه‌ت ب سه‌ری هاتی نه‌رم بیت، ب تو‌به‌کرن شه‌ ل خودایی خو بزقرت.

و ئەگه‌ر قی جه‌رباندنی فایده‌ نه‌کر، یه‌عنی: ئەگه‌ر مروّف ب به‌لا و موصیبه‌تی نه‌هاته سه‌ر ریکتی، ئحتماله خودی وی ب په‌نگه‌کی دی بجه‌رپینت، خودی دبیزت: ﴿ثُمَّ بَدَلْنَا مَكَانَ السَّيِّئَةِ الْحَسَنَةَ حَتَّىٰ عَفَوا﴾ پاشی مه‌ ل جه‌ی وی نه‌خۆشیی جاره‌کا دی خۆشی دا وان، مه‌ له‌شین وان ساخله‌م کرن، و مالئ وان به‌رفره‌هه‌ کر؛ و حالئ وان خۆش کر، بوچی؟

ژ پارچه‌یا دی یا ئایه‌تان دئ بو مه‌ ئاشکه‌را بت کو خودی ئەف چه‌نده د گه‌ل وان کر وه‌کی به‌ردانا به‌ندکی ل دویش دا، و دیسا دا وان بجه‌رپینت کانئ ئەو دئ شوکرا خوایی خو کهن و ل وی زقرنه شه‌ یان نه، و ده‌می ئەقی ژئ چو مفا نه‌گه‌هاندییه وان، و وان چو و ج بو خو ژئ وه‌رنه‌گرتی و ده‌ست ژ کارئ خو یئ خراب شه‌نه‌کیشای، جزادانا مه‌زن هات، به‌لئ به‌ری ئایه‌ت به‌حسئ وی جزادانا مه‌زن بکه‌ت، ئاخفتنه‌کا وان نه‌زانان بو مه‌ شه‌گوه‌است، دیتنا وان بو مه‌سه‌لا دانا موصیبه‌ت و نه‌خۆشییان و دانا خۆشی و به‌رفره‌هییان ژئ بو مه‌ ئاشکه‌را دبت، وان چ گوت؟ خودی ژ کیس ده‌قی وان شه‌دگوه‌یزت و دبیزت: ﴿وَقَالُوا قَدْ مَسَّ آبَاءَنَا الضَّرَّاءُ وَالسَّرَّاءُ﴾ یه‌عنی: ده‌می مه‌ موصیبه‌ت

د مال و نفوسین وان دا داینی، پاشی مه ژینا وان خوش کری، وان گوت: ئەڤه حالئ زه مانیه د گهل خه لکی، رۆژه کا خوشه و ئیک یا نه خوشه، و ئەڤ تشته بهری مه ب سهرئ باب و باپیرین مه ژئ هاتبوو!! یه عنی: ههر نه خوشی و ئاتافه کا مه دئینا سهرئ وان، و ههر به رفره هی و نعمه ته کا مه ددا وان، ل شوینا کو ئەو پئ هشیار ببن، و ل خو بزقرن، ئەو دا وئ چهن دئ بو زه مانئ زقرین، و دا بیژن: ئەڤه عه ده تی دنیا ییه .. ئەگهر ئەزمه کا ئقتصادی ب سهر وان دا هاتبا، ئەو دا بیژن: ئەڤه ژ بهر فلان سه به بی ماددیه، ئەگهر باران نه هاتبان و هسکاتی پهیدا بیا، ئەو دا بیژن: ئەڤه ژ بهر فلان سه به بی جهوویه، و ئەگهر ئیشه کا وه سا د ئاف وان دا به لاف بیا ئەو پیڤه مه حتل بیان، ئەو دا بیژن: ئەڤه ژ بهر فلان سه به بی صحیه .. و هتد. و د گهل هندئ کو دبت ئەو سه به بین ئەو دبیزن هه می ددورست بن ژئ، به لی یا غه ریب ئەوه چو جار ان ئەو به حسئ (موسه بی سه به بان) کو خودییه ناکهن، ههر وه کی خودئ چو دهور د دانا وان موصیه تان دا نینه! به لی یا غه ریب نینه ئەگهر ئەم ل بیرا خو بینینه شه کو وان د ئەصل دا باهری ب خودئ نینه.

و گاڤا مه سه له دگه هته ئی هه ددی، یه عنی: ده می طوغیانا وان دگه هته هندئ ئەو خودئ و مه شیئه تا وی ئیک جار ژ حیساباتین خو دهاقیزن، جزایی بنبر دئیت: ﴿فَأَخَذْتَهُمْ بَعْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ﴾ ئینا ژ نشکه کن شه مه ئەو ب عه زابی گرتن و ئەو دته نا، وان هزرا تیچوونئ نه دکر، و ئەو ل هیقیی نه بوون کو جاره کنئ ئەو ب ئی رهنگی دئ ئینه تیرن.

دیروکا وان ملله تان بخوینن یین دهوله ت و ئمبراتووریه تین مه زن ئافاکرین، و ئەگهرین هلوه شیان و نه مانا وان بخوینن، دئ بینن گه له ک جار ان دیروکنقیس د مه سه لا هلوه شیانا فلان دهوله تی یان ئمبراتووریه تی دا دحیه تینه، و دبیزن: یا (موته وقع) نه بوو ئەڤ شارستانییه، یان ئەڤ ئمبراتووریه هؤسا ب سانهی و ب ئی رهنگی بکه هت، پا

چاوا كهفت نزا! بهلى خودى دزانت: ﴿وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْقُرَىٰ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا فَأَخَذْنَاهُم بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ ﴿١٥٦﴾ نهگهر خهلكى وان دهولت و ئمبراتووربیهتان، خهلكى وان گوند و باژپران باوهرى ب پیغهمبهرىن خو ئینابا، و دویكهفتنا وان كریا، و خو ژ وئ دویركریا یا خودى نهو ژى داینه پاش، خودى دهركههیتن خیرى ییتن عهد و عهسمانى ل بهر وان دا قهكهت، بهلى وان وه نهكر، وان دره و ب وئ حهقیبى كریا بو وان هاتى، ئینا خودى عهزابهكا نهو پى تى بچن دا وان؛ ژ بهر كوفر و نهگوهداریا وان.. نهگهر چ نهو، و گهلهك ژ وان ییتن دیرۆكا وان دنقیسن ژى قى چهندى بهرچاش ناكهن؛ چونكى خودى و عهزایا وى د حیساباتین وان دا نینه!

سوننهتا خودى د مللهتان دا نهقهیه: نهگهر وان پى ل توخوبییتن خودى دانا، و بهندك د ناقبهرا خو و دینى وى دا برى، خودى دهركههیتن خیر و بهرکههتا عهد و عهسمانان ل بهر وان دگرت، دا نهو ل خو بزقنهقه، و تویه بكهن، و قهستا رپكا خودى بكهن، بهلى نهگهر وان وه نهكر، و ل شوینا نهف جهریاندنه وان بهر ب خودایى وان قه بیهت، نهزمانى وان د ده حهقا خودى دا درپژتر لى بییت، و نهو خو ژ خودى بى منهت بكهن، عهزابهكا دژوارتر دى ب سهر وان دا ئیت، ههتا نهو ژ سهر رویى عهدى دئینه پاكرن.

بهلى نهقا ههتا نوكه مه گوئى نه ههمى لایین سوننهتا خودینه د جهریاندن و تیبرنا مللهتان دا، لهو دهمى ههتا قیرى مروث دبیرت، دى بینى گهلهك كهسین ههز ژ ههقركیبى دكهن، دبیرن: پانى گهلهك ژ وان مللهتین هوبن ب كافر دزانن، و دبیرن: نهو نه ل سهر رپكا پیغهمبهرانه، ییتن د نعمهتان دا دژین، باران ل نك وان دمشهنه، رحهتى و تهناهى، دهولهمهندى و خوشى د ده و بانین وان دا دچن، پا كا نهو سوننهتا خودایى یا هوبن ژى دبیرن؟

بهرسفا قی (اعتراضی) و چند روژکرنه ل دور د پارچه یا دووی یا نایه تان دا دئیت، ئەوا خودایی مهزن تیدا دبیرت: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿٤٢﴾ فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٤٣﴾ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمَ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿٤٤﴾﴾ (الأنعام: ٤٢-٤٤).

د شان ههر سی نایه تان دا خودایی مهزن روی ب روی مه ددانته بهرانبهه سوننه ته کا خو د تیبیرنا ملله تان دا، ئەو سوننه تا بهری نوکه مه بهحس ژ لایه کی وی کری، و لایه کی وی یی دی مای.. و پیخه مهت ئەم باش ب تبعه تی قی سوننه تی ناگه دار بین، نایه ت نمونه یه کی ژ (واقعی تاریخی) یی کول بهر چاقتین مروژینییی چیبوی ددانته بهر سنگی مه، ئەو نمونه بیی مروژ چو دهرس و وه عزان ل دور دبیرت، ب رویدانین خو بو مه بهرچاڤ و شروڤه دکهت کانی چاوا مروژ تووشی غهزه با خودی دبن، و چاوا ملله تین ب هیز و پیشکته قی دئینه تیبیرن و دچنه هیلاکی، بهلی گرفتارییا مه یا مهزن ئەوه ئەم عیبه ته تی بو خو ژ دهرستین دیرۆکی وهرناگرین!!

دیرۆکا مروژینییی یا ب مه دایه زانیی کو ههر جاره کا ملله ته کی ژ ملله تان ئەو فطره تا خودی ئەو ل سهه داین دهرژیر کریت، و فهساد گه هاندبته هه می گه ه و ئەو صالین ژینا خو، خودی پیغه مبه ره ک یان پتر ژ پیغه مبه ره کی بو وان یی هنارتی؛ دا ئەو جاره کا دی بهری وان بده ته فطره تا خودی: ﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ﴾ ئەی موحه ممه د! بهری ئەم ته بو قی ملله تی بهنیرین، مه گه له ک پیغه مبه رین دی ژی هنارت بوون.. دیرۆکی بخوینن، چ ئەو بت یا قی دویمه هییی ژ نوی مروژان ب دهستین خو نقیسی، یان ئەو بت یا بهری دیرۆکی زه مانی ل سهه کهفر و دیوارین شکه فتان نقیسی، دی بینن ئەف دیرۆکه -د گه ل کورتییا وی ئەگه ر بیته قیاسکرن د گه ل عه مرئ

عهدی مه- یا تژییه ژ دره و کهفتین عنتیکه، گلهک مللهتین شارستانین مهزن ئافاکرین هاتبون، ژ لایه ماددی و هیژی قه پیشکهفتبون، د سهربورین مهدهنییهت و زانین و هونهر و ئهدهبییاتان دا ئه و د دهوله مهند بوون، بهلی د لایه ئهخلاق و خودیناسیه دا د ههژار بوون، خودی پیغه مبهر بو وان هنارتن، ئه و ژ عهزبا خودی ترساندن، و ل هندی هشیارکرن کو ئه و پیشکهفتنا ماددی یا وان هه هه می چو فایده ی ناگه هینته وان نه گهر غهزه با خودی ب سهر دا هات..

بهرسقا وان چ بوو؟

ئه و ئایه تا بهری نوکه مه شه گپرای بهرسقا وان بو مه شه گپرا بوو: ﴿وَلَو أَنَّ أَهْلَ
الْأَرْضِ ءَامَنُوا وَاتَّقَوْا لَفَتَحْنَا عَلَيْهِم بَرَكَاتٍ مِّنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ وَلَٰكِن كَذَّبُوا
فَأَخَذْنَاهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿١٠٤﴾﴾ وان باوردی نه ئینا، و خو دفن بلند کر، هنگی
لایه ئیکه ژ سونه تا خودی د گهل وان ب جه هات، وهکی قی ئایه تی دیارکری:
﴿فَأَخَذْنَاهُمْ بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ ﴿١٠٥﴾﴾ خودی دبیرت: ده می وان
گوهداریا پیغه مبهرین خو نه کری، و دویکهفتنا خوشی و شه هه واتین خو کری، مه ئه و
ب تهنگافی و نه خوشی گرتن، و (بأساء) و (ضراء) - وهکی بهری نوکه مه گوتی-
ئه و نه خوشینه بین د مالی و رزقی دا، و د له شی و ژیاری دا دگه هه مروقی.. و بهری
نوکه به حسی قی لایه مه کر بوو: لایه جهرپاندنا مللهتان ب به لا و موصیبه تان؛ دا ئه و
ل خو بزقرن.

بهلی نه گهر قی چه ندی فایده نه کر..؟ نه گهر خودی تهنگافی و نه خوشی د مالی و
رزقی و له شی دا دا ملله ته کی، یه عنی: هندهک (گرفتاریین ئابوری و ساخله مییی)
ب سهر دا ئینان، و ل شوبنا ئه و ئعترافی بکه ن کو ئه ف به لا و موصیبه تین دئینه سهری
وان ژ بهر دویکهفتنا وانه ژ خودی، قیجا هشین خو بیننه سهری خو، و هه وار بکه نه
خودایه خو دا ئه و رهحمی ب وان بهت و قی تهنگافی ژ سهر وان پراکت، ئه و دلره قتر

لی بین و پتر دویکهفتنا سهرداچون و ریبهرزهبوونی بکهن؟ وهکی ئایهت دبیرت:
﴿ فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُمْ بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَكِنْ قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ یهعنی: ما چ بوو دهمی نهخوشیا مه گههشتیه فان مللهتین
 درهویپیکر نهگهر وان خو بو مه شکاندبا، و ههوارین خو گههاندبا مه؟ بهلی وان وه
 نهکر، دلین وان پتر رهق بوون، و شهیتانی گونههین وان ل بهر وان شرینکر.

و دلرهقی دژوارترین ئیشا نهفسیبه خودانی دگرت؛ چونکی چو درمان زوی
 ب زوی فایدهی لی ناکهن، و نهگهر خودان نهو بت یی گوهداری و پشتهفانیا شهیتانی
 بکهت، هنگی دلرهقی و عینادا وی گهلهک دی زیدهتر لی ئیت.

و مهسهله نهگهر گههشته فی ههددی لایی دی ژ سوننهتا خودی دئیت، نهو لایی
 گهلهک جاران نهو ژ بیرا خو دبهین، یان نهو خهلهت تهفسیر دکهین، لایی جهرباندنا
 ب خوشی و بهرفرههییی:

﴿ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمَ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ ﴾ یهعنی: پشتی نهو
 وی مللهتی ب نهخوشییی دجهربینین؛ دا نهو ل خو بزقرن، و نهو پتر د سهردا دچن، فی
 جاری نهو بهرفرههییی ددهینی، و باش بهری خو بدنه تهعبیرا قورئانی: **﴿ فَتَحْنَا
 عَلَيْهِمَ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ ﴾** مه دهرگههین ههمی تشتان ل سهر وان فهکرن، بوچی؟ فی
 جاری دا نهو پتر دسهر دا بچن! جارا دی دهمی مه نهو ب نهخوشییی جهرباندین ژ بهر
 هندی بوو دا نهو ل خو بزقرن، بهلی نهو ل خو نهزقرین، ئینا مه دهرگههین ههمی
 نعمهتان ل بهر وان فهکرن، بی ههد و حسیب، نه ژ بهر هندی هندی نهو ههز ژ وان
 دکهین، بهلکی ژ بهر هندی دا (ئستدرجا) وان بیتهکرن و نهو پتر بهر ب خاپاندنی فه
 بچن، و هزر بکهن نهف بهرفرههییا گههشتییه وان ژ بهر کوفر و سهرداچوونا وانه، یان
 ژ بهر تیگههشتن و عهقلداریا وانه، و نهو نائیننه سهر هزرا خو کو دبت نهفه
 جهرباندنهکا دی بت نهو پی دئینه جهرباندن!

﴿ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴾ ﴿٤٦﴾ هتا دهمی نهو د فان خوښی و نعمهتان را هیتر دبن، و کهیفا وان گهلهک ب وی حالی دئیت یی نهو کهفتینی، خودی دبیرت: ژ نشکهکی شه هم دی وان ب عهزایی گرین، عهزابهکا وهسا نهو ب ههمی شه پی تی بچن.. قیجا دی بینی هنگی نهو ژ ههر خیرهک و نومیدهکا ههبت دی بی هیفی بن.

و نهگهر (خهسف) و عهزایا مللهتان ژ رهه و ریشالان بینتهدهر پشتی هاتنا پیغهمبهری -سلاف لی بن- نهما بت ژی، هندهک عهزایین دی یین ماین مللهت پی دکهقنه ئیزا و شهقانهکا مهزن، یا عهقلدار ژی حیبهتی بمینن، عهزایا نهفسی، شهقانا رووحی، خوگوشتن و نتتحرار، بی نهخلاقی و (شذووذا جنسی) و نهو ئیشین جشاکی و نهفسی و جسمی یین ژی چی دبن، و قهیرانین ئابوری و (ئیفلاس)، و بهلاقبونا ترسی و برسی و گرانییی، پهیدابوونا هشکاتییی و کیمبوونا ئاقی، پیسبوونا ژینگههی و خهطهرا وی چهندی ل سهر ژینا مروقان، بهلاقبونا ئیشین وهسا یین کو دختور ب چارهسهریا وان شه مهحتل بین.. نهفه هندهک ژ سهرپهشکین وی عهزایینه یا خودی ددهته وان مللهتان یین ژ ریکا وی دهردکهقن، و فایدی وان ناکهت دهرگههین رزقی ل بهر وان دقهکری بن یان نه!

د راپورتهکا خو دا یا پار ریخراوا ساخلهمییا جیهانی بهلاقکری هاتییه کو بهس نهو کهسین ناقتین وان هاتینه تومارکن یین نوکه ئیشا ئیدزی لی ههی ل جیهانی هژمارا وان یا گههشتیه (٦٠) ملیوون مروقان.. بهلی (٦٠) ملیوون مروقان! نهفه بهس نهون یین حالهتی وان هاتییه دیتن و ناقتین وان هاتینه تومارکن، و چهندین دی ههنه ژبلی وان یین حالهتی وان نههاتییه دیتن یان ناقتین وان نههاتینه تومارکن؟ بهس خودی دزانت.

د دو شه پښ جیپانی دا یین مروقتین پیشکهفتی ل سهدسالا بیستی کرین وهکی
 نهو ب خو دبیزن پتر ژ (۵۰) ملیون مروقتان هاتنه کوشتن، و ژ نهجامی نیشهکا
 ب تنی یا رهوشهنبیرییا (بطلی و سیکسی) یا شارستانیا دیموقراتییهت و
 پیشکهفتنی ل سهدسالا بیست و نیکی بهلاقری (۶۰) ملیون مروقت هاتنه مراندن..
 د گهل هندئ ژی ههقرکین نهزان دبیزن: پانی گلهک باران ل نک وان کهسان دئین
 نهوین هوبن دبیزن: کافر!

﴿ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَعْتَهُ فَاذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴾ دهمی وان
 کهیف ب حالی خو دئیت، ب خافلهتی فه و ب ریکهکی یا نهو پی نهحهسییت یان چو
 هزری بو نهکته نهم دئ وان گرین، نیکی دئ بارانان ژئ قهتعهکهین، و لی کهینه خهلا،
 و نیکی دئ هند بارانئ دهینی لههی و لیمشت ب سهردا بگرن و مال و حالی وی
 ههمی پی تی بچت.. نیکی فهقیرییهکا وهسا دئ دهینی ژ برسان دا بمرت، و نیکی دی
 زهنگینیا وی دئ کهینه بهلا سهری وی ههتا پی دمردت.. و نهجام ههر نیکه!

نهحمه د ژ (عوقبهیی کوری عامری) فهدگوهرت، دبیزت: پیغهمبهری -سلاف لی
 بن- گوټ: ﴿ إِذَا رَأَىٰ أَنَّهُ ظُلْمٌ كَثُفَ مِمَّا كَسَبَ وَظُلْمٌ أَعْيُنُهُمْ أَصْبَحُوا بِهَا وَاسْتَدْرَجُوا ۗ بَنِي إِسْرَائِيلَ ۗ وَكَانَ اللَّهُ مُبْصِرًا ذَوِي فَؤَادٍ ۗ ﴾
 نهگه ته دیت مروقتهکی گونههان دکته و خودی وی تشتی ژ دنیاپی پی ددهتی پی وی
 دقیت، بزانه نهو (استدراجه).. پاشی پیغهمبهری -سلاف لی بن- نهف نایهته خواند یا
 مه بهحس ژئ کری.

یهعنی: نهو مروقتی کافر بووی، یان بهر ب گونههی فه چووی، و دنیا ل بهر
 فهبووی، و نعمهت ل سهر زیده بووین، نهو پی گههشتیه قوبناغا دووی، یا بهری
 دویمایی، ژ سونهتا خودی د گرتن و فهکرنا دهرگههین رزقی دا، و چاخی ته لی بت
 نیزیک قوبناغا دویمایی دئ قیپرا گهت: ﴿ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَعْتَهُ ﴾
 و ل دیروکا دویر و یا نیزیک ژی گلهک کهسین (بهطران) مه دیتن، هزر دکر نهو

قهسرين وان بو خو د كهقران كولاين، و نهو شوپرهين وان ژ ترسي و كه رب و كيني ل دور خو ئالاندي، دئ وان ژ عهزبا خودئ يا دژوار پاريزن: ﴿فَأَتْنَهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ﴾ ژ جهه كئ وان چو هزر بو نه دكر، و ب ريكه كا نه دهاته سهر هزرا وان، زه والا وان هات..

(طاغيه كئ) وه كي ستاليني دگوت: ل نك من مانع نينه سي چاريكين مرؤقان بكوژم، چاريكه ك ژ وان بمينن يين من دقئين! و (صه نه مه كئ) وه كي نه تاتوركي سوز ددا وان يين نهو د چاقين خهلكي دا كويه (به طهل) كو نهو شريعه تي ب گيسكي (سه بيدن خو!) ژ تركيايي هميبي بمالت! و (دكتاتورره كئ) وه كي صه ددامي صفه تين خودئ ددانه خو، و دگوت: نه م يين هاتين دا نه چين.. و ل دمه كئ نهو گه هشتييه كلؤقانكا غوروورا خو وي و ژ سه ري وي ده ركه فتى كو نهو ل بهرانبهر هيذا خودئ گه له ك ژ پيشيكه كا (هقير) هه قيرتره، نهو ب ريكه يين به ري خو دا چوو، كا چاوا نه وين پشتي وي دئ ب ريكه وي دا چن، نه گهر هات و ل سهر ريبازا وي چوون..
ريبازا دين دوژمنيبي!!

گونهه و بی ئومیدیا ژ ره حما خودی

گهلهک گونههکار هه نه دئی بینی ده می گونههکی دکهن په شیمانی د دلی دا په پیدا دبت، لهو ل خو دزقرن و ب تویه کرن شه قهستا خودایی خو دکهن.. و ئیک ژ وان دکه ته دلی خو کو ئیدی ل وی گونههی نه زقرته شه، بهلی پشتی خوراگرتنا ل سهر تویی بو ده مه کی نهو هند خو دبینت کو جاره کا دی کهفته ژیر پیبهستا شه هوهتا نه فسسی و هیزا غه ریزی و دلچوونان و بهر ب وی گونههی شه تهحسی یا وی بهری هنگی وی ژئی تویه کری، قیجا دوباره نهو دئی خو بینت یی گونههکار.. و چونکی دلی وی ب باوهریی یی هشیاره نهو ژ قی چندی بیتتنگ دبت، لهو تویه دکه ته شه، و دکه ته دلی خو کو نهو خو ل سهر حقییی راگرت و تویه دار بمینت، پاشی نهفسا وی دوباره وی ب نک خرابییی شه دبهت و تووشی گونههکارییی دکهت، بهلی دیسا ئیمان وی ل تویی هشیار دکه ته شه و سیباره وژدانا وی دهژینت و په شیمانییی د دلی دا په پیدا دکهت قیجا دئی بینی نهو دئی قهستا ده رگههی خودایی خو کهت و داخوازا لیپورینا گونههی ژئی کهت، و پشتی نهو ده مه کی خو ل سهر قی تویی رادگرتشه جاره کا دی بهری وی دکهفته گونههی و نهفسا وی دبهت هاریکارا شهیتانی!!

و ب قی رهنگی، و د گهل قی خو شه گوهاستن و هاتن و چوونا پتر ژ جاره کی د ناقبهرا تویی و گونههی دا شهیتان ریکا خو بو دلی قی تویه کهری دبینت و وهسواسه کی ل نک په پیدا دکهت، دبیرتی:

نه شه چ تویه کا ژ دره وه تو دکهی؟ و چ سوژا دارکوکیه تو ددهی؟ بهس خو بخاپینه تو نه زهلامی تویه کرنی یی و نه خودانی باشیانی، هه ما پشت راست به تویا ته

قهوبیل نابت، و خودی ژ ته رازی نابت، فیجا یا باش بو ته ئهوه تو هزرا تویه کرنی
ئیدی ژ سه ری خو بینیه دهر، و بی مننه قهستا گونه هی بکه ی.

و ئه فه ب ترستری بانگه شهیتان د گوهی تویه که ری گونه هکار دا ددهت، و ترسا
قی وه سواسی دژوارتر لی دئیت نه گهر هات و تالعی قی گونه هکاری نهو مولته قای
دینداره کی نه زان کر بی کو وی پتر بی هیفی بکهت و بیترتی: تو بو خو یارییان ب توی
دکه ی، تو هه قالی شهیتانی بی؟!

و د گهل مروقی ب قی رهنگی نهوی پتر ژ جار هکی د نایه را گونه هی و توی دا
هاتی و چووی دی پسیره کی هلیخین:

نه ری مروقه کی تویسی قی وه سواسی بو ی چ چاره بو هیه؟

یان ب گوتنه کا دی: که سه کی پتر ژ جار هکی تویه کری و ل گونه هی زقریه فه
ده می نه فسا وی سستی بی ل نک وی پهیدا دکهت ب هیجه تا هند ی کو تویا وی یا
دارکۆکه یه چ به رسقی بده ته نه فسی؟

به رسق ب کورتی نه فه یه نهو بزانت کو گونه هی - نه گهر چه ند جار ان دوباره بیت
ژی- چاره یه کا ب تنی بو هیه نهو ژی تویه کرنا ژ دله، و گونه ه نه گهر چه ند یا مه زن بت
و چه ند ژ لای خودانی فه هاتبه دوباره کرن ژی رنکه کا ب تنی بو ژیرنا وی هیه نهو
ژی داخوازا ره ما خودییه نهوا هه می تشت فه گرتین.

و ژیده ری قی راستی بی یا کو دقیت مروقی موسلمان بزانت و بی ژی بی ناگه ه
نه بت قورانا خودی و سونه تا پیغه مبه رییه - سلاف لی بن-، و ل قیری بو نمونه نه م
چه ند نایهت و حه دیسان دی فه گیرین:

نایه تا ئیکی:

خودایی مه زن دبیرت: ﴿ وَالَّذِينَ إِذَا فَعَلُوا فَجَسَةً أَوْ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللَّهَ

فَأَسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ وَمَنْ يَغْفِرُ اللَّهُ ذُنُوبَهُ إِلَّا اللَّهُ وَلَمْ يُصِرُّوا عَلٰنَ مَا فَعَلُوا وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿۱۳۵﴾

أُولَئِكَ جَزَاءُهم مَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهم وَجَنَّتْ بَحْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَمْثَلُ خَلِيدِينَ فِيهَا وَنِعْمَ أَجْرُ الْعَمَلِينَ ﴿٣٦﴾ (آل عمران: ۱۳۵-۱۳۶) و ئەوین ئەگەر گونەهەکا مەزن کر یان ب کرنا گونەهەکا کیمتر زۆرداری ل خو کر، بیرا خو ل سۆز و گەفا خودی ئیناقە ئیجا ل خودایی خو زفرین و تۆبە کرن، و داخوازا ژبیرنا گونەهان بو خو ژئی کر، و ئەو باش دزانن کو ب تنی خودییه گونەهان ژئی دبهت، لەو ئەو ل سەر گونەهی نامینن، و ئەو دزانن کو ئەگەر وان تۆبە کر خودی تۆبا وان دی قەبویل کەت. خودانین قان سالۆخەتین مەزن جزایی وان ئەوه خودی گونەهین وان قەشیرت، و بەحەشتین ئاقین هوبن د بن داروبار و قەسرتین وان دا دچن بو وان هەنە، هەر و هەر ئەو دی تیدا مینن و ژئی دەرناکەفن. و بەحەشت و لیبۆرینا گونەهان خوش جزایه بو خودان کاران.

ئایهتا دووی:

خودایی مەزن دبیرت: ﴿وَأَزَلَفْتِ الْجَنَّةَ لِلْمُتَّقِينَ غَيْرَ بَعِيدٍ ﴿٣١﴾ هَذَا مَا تُوعَدُونَ لِكُلِّ أَوَّابٍ حَفِيظٍ ﴿٣٢﴾ مَن خَشِيَ الرَّحْمَنَ الْعَلِيمَ وَجَاءَ بِقَلْبٍ مُنِيبٍ ﴿٣٣﴾ (ق: ۳۱-۳۳) و جەیی بەحەشتی بو تەقواداران هاته نیزیکن، و ئەو ژ وان یا دویر نابت، و بو پتر دل خوشییا وان ئەو وی ب چاف دبینن. بو وان دئیتە گۆتن: گەلی تەقواداران ئەفە ئەوه یا ژقان بو ههوه پی دهاته دان بو هەر یهکی ژ گونەهین خو تۆبە بکەت، و پاراستنی ل سەر وی تشتی بکەت یی وی نیزیکی خودایی وی دکەت، ژ کارین فەر و عیبادهتان، ههچییی د دنیا یی دا ژ خودی ترسای و ل ئاخەرتی ب دلەکی ساخلم قە ژ گونەهان هاتییه نک وی.

و وهکی ئەم دبیین ئایهتی پهیفا (أواب) ب کارئینا، و (ئەوواب) وهکی ئاشکەرا (صیغه مبالغه) یه، بو وی کسی دئیتە گۆتن یی گەلەک ل خودایی خو دزفرت و تۆبە دکەت، و ئەوی گەلەک تۆبە دکەت ئەوه یی گەلەک خو ژ بیرقە دکەت، و پتر ژ جارەکی بەر ب گونەهی قە دچت.

و حەدیس ژی د فی بابەتی دا گەلەکن، ژ وان حەدیسان:

ئیک: حەدیسە قودسی ئەوا (بوخاری و موسلم) ی قەگواستی، وتیدا هاتی: پیغەمبەر -سلاف لی بن- دبیرت: ﴿بەنییەکی گونەهەک کر، قیجا گۆت: یا رهیبی گونەها من بو من ژئی بیه، ئینا خودی گۆت: بەنییە من گونەهەک کر و زانی وی خودایەکی هەی گونەهە ژئی دبەت و سەرا گونەهە ل خەلکی دگرت، پاشی ئەو بەنی زقیری و گونەه کرهقه، و گۆت: یا رهیبی گونەها من بو من ژئی بیه، ئینا خودی گۆت: بەنییە من گونەهەک کر و زانی وی خودایەکی هەی گونەهە ژئی دبەت و سەرا گونەهە ل خەلکی دگرت، پاشی ئەو زقیری و گونەه کر، و گۆت: یا رهیبی گونەها من بو من ژئی بیه، ئینا خودی گۆت: بەنییە من گونەهەک کر و زانی وی خودایەکی هەی گونەهە ژئی دبەت و سەرا گونەهە ل خەلکی دگرت، من بو عەبدی خو گونەها وی ژئیر، قیجا وی چ دقیت بلا بکەت﴾.

دو: ئەو حەدیسە (موسلم) ژ (ئەبوو هوریرە) ی قەدگوهیت، دبیرت: پیغەمبەری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿ئەز ب وی کەمە بی نەفسا من دەستی دا ئەگەر هەووە گونەه نەکران خودی دا هەووە بەت، و ئەو دا مللەتەکی دی ئینت کو گونەهان بکەن، و داخووا گونەه ژئیرنی ژ خودی کەن قیجا ئەو دا گونەهان بو وان ژئی بەت﴾.

سی: ئەو حەدیسە (ترمذی) ژ ئەنەسی قەدگوهیت، دبیرت: من گوھ لی بوو پیغەمبەری -سلاف لی بن- دگۆت: ﴿خودی دبیرت: کورپ ئادەمی! هندی تو دو عایی ژ من بکە ی و هیقیبی ژ من بخواری ئەز دی گونەهین تە ژئی بەم، و ئەگەر تە چ کریت بو من نەخەمە، کورپ ئادەمی! ئەگەر گونەهین تە بگەنە پەرپ عەسمانی پاشی تو داخووا گونەه ژئیرنی ژ من بکە ی ئەز دی گونەهین تە ژئی بەم، کورپ ئادەمی! ئەگەر تو بییە نک من و تژی عەردی گونەه تە هەبن پاشی تو بیی و تە چ شریک بو من چی نەکرین، ئەز ب تژی عەردی قە لیبۆرین دی ئیمە نک تە.

ئەف ئایەت و حەدیسە دەلیلین ئاشکەرانە ل سەر هندی کو مرۆف چەند گونەهان بکەت، و چەند بی ئەمرییا خودی بکەت، ئەو گونەه دئ بو ئینە ژبیرن چی گاغا وی ب دورستی و ژ دل تۆبە کر، و یا گرنگ ئەو نینە ئەو ل گونەهی نەزقرت، بەلکی یا گرنگ ئەو دەمی ئەو تۆبە دکەت ئەو د گەل خودای خۆ یی راستگۆ بت، و دلئ وی ژ باوهرییی یی تژی بت و وی ل بەر نەبت کو ئەو جارەکا دی ل گونەها خۆ بزقرتەشە، یهەنی: ئنیەتا وی ئەو نەبت هەما بەس تۆبا خۆ بکەتە پەردەیهک و ب سەر گونەهی دا بەر دەت دا پی بقمشیرت، یان ئامیرەتەک بو ژبیرنا وان حەرامییین وی بەری نوکە کرین و ل بەرە پشتی نوکە ژئ لی بزقرت! هنگی تۆبا وی ئەو تۆبا دورست نابت یا ئایەت و حەدیس بەحس ژئ دکەن.

و ژ بەر فئی چەندی زانایین خودیناس دکۆت: ئەگەر پشتی تۆبە کرنی گونەهەک ژ تە پەیدا بوو، ئەف چەندا هە بلا تە ژ رەحما خودی بی هیفی نەکەت، و دوبارە زقیرنا ل گونەهی پشتی نە کرییە دلئ خۆ کو لی نەزقیری بلا ریکا بو شەیتانی و وەسواسین وی ل نک تە قەنەکەت، و ئیکا هند ژ تە چی نەکەت کو هزر بکە ی ئیدی تۆبە کرن یا ژ خۆبە.

و مرۆف ئەگەر ب دورستی هزرا خۆ د فی قاعیدەیی شەری دا بکەت دئ زانت کو ئەو دو هیفییین مەزن د دلئ مرۆفی دا دچینت:

یا ئیکئ: هیفییا رزگار بوونا ژ باری گونەهی یی کو خودان باوهری دئیشینت دەمی دکەفتە سەر ملان.

یا دووی: هیفییا لیبۆرین و وەرگرتنا تۆبی ژ لایئ خودی قە ئەگەر گونەها مرۆفی چەند یا مەزن ژئ بت، یان چەند مرۆف دوبارە لی زقیری بت ژئ.

ل دۆر فئی مەسەلی تشتەکی دی هەیه دقیت مرۆف ژ بیرا خۆ نەبەت: ئەگەر کار ب دویماهییی بت -وەکی د حەدیسین دورست دا هاتی-، و پاشەرۆژ و دویماهییا

مرۆقی ل بهر مرۆقی تشتهکی فهشارتی بت، ما گونههکاری تۆبهکه چ دزانت بهلکی ئەف تۆبا وی یا دویماییی ئەو دویمایی بت یا خودی بو وی حەز دکەت قیجا هنگی ئەو دئ ژ سەرکهفتییان بت؟!

نەبیژە: مانئ بهری نوکه ژی من تۆبه کربوو، پاشی ئەزل گونههئ زقریمهقه، چونکی تو نزانئ کانئ عەمرئ ته هند مایه حەتا تو بگههی جارەکا دی ل گونههئ بزقپی یان نه، ما ته چەند مرۆف دیتینه ل سەر خو بوون و دساخلم بوون، دگۆتن: پشتی فلان وهختی دئ تۆبه کهم، و دەمهکی کیم پیقه نهچوو بهخهبرئ مرنا وی یئ گههشتییه ته، و چەند مرۆف ته دیتینه دەمهکی درپژ ژ ژیی خو د بی ئەمرییا خودئ دا بوئانیدییه پاشی خودئ ل وان هاتییه کهرمی و دلئ وان بو رۆناهییا خو فه کرییه و تۆبه ب رزقی وان کرییه، پاشی دەمهکی درپژ پیقه نهچوو به وی ژی قەستا وهغەرا دویماییی کرییه؟

مەعنا: بهریهپئ ته یئ دویماییی ژ بهرچاقین ته یئ هاتییه پێچان و توناییی، و مادەم هۆیه ژ خو بترسه بهلئ بی هیقی ژی نەبه، و نەبیژە: مانئ گونهها من یا مەزن! گونهها ته چەند یا مەزن بت رهحما خودئ ژ وئ مەزنتره، و مرۆقین مەرد و دنیا دیتی ئەگەر دەرگههین خو ل بهر داخوازکهران نەگرن، و دلۆقانییا خو ژ وان نەپرن، پا هوین چ دبیزن بو خودئ ئەوئ رهحم کرییه سەد پارچه نۆت ونهه ل نک خو هلگرتین و ئیک بەردایه عەردی، و ب وئ ئیکا ب تنئ دهبه رهحمئ ب تیشکا خو دبەت؟ بی هیقی نەبه، و بزانه کو تو سی بهرهههین ب بها دئ ب دەست خو فه ئینی دەمی تو خو ژ بی هیقی بوونئ دهبه پاش:

یئ ئیکئ: هەمی دەما هزرا باش تو دئ ژ خودایی خو کهی، و خودئ دبیزت: ﴿أنا عند ظن عبدي بي وأنا معه إذا دعاني﴾ ئەزل دویف وئ هزری مه یا عەبدئ من ژ من دکەت، و ئەزئ د گەل وی ئەگەر وی دوعا ژ من کر. وهکی موسلم ژ ئەبوو هورهیرهئ فهدگوهیزت، قیجا تو وئو هزرا ته دقیت ژ خودایی خو بکهی!

یئ دوی: تو دئ ئییه پاراستن ژ وئ وهسواسا بهری نوکه مه بهحس ژئ کری
 ئەوا شهیتان بو هندهک مروځان چئ دکهت، دهمی دبیتژتی: مادهم ته تویهکر و جارهکا دی
 تول گونههی زقری، مهعنا توبا ته ب چ ناچت فیجا ههما ئیدی تویه نهکه.

یئ سییی: تو دئ یئ ب هیقی بی کو بهلکی ئەف گونهها ته دویماهییی ژئ تویه
 کری گونهها ته یا دویماهییی بت، و دهفتهرا کارئ ته ب بهریهپری تویئ ب دویماهی
 بیت و هنگی تو دئ ژ سهرفهرازان بی.

خودئ سهرفهرازییی ب رزقی مه ههمییان بکهت.

خو بهیله ب هیثیا خودی شه و بیزار نه به

دهمی مروفت بهرپرین ژینا موحه ممه د پیغه مبهری -سلاف لی بن- دخونت، و هزرین خو د رۆژا سه رکه فتنا وی یا مهزن دا دکهت، باش دزانت کو وی سه رکه فتنی وی رۆژی دهست پی نه کربوو یا نهو تیدا مشهخت بووی و قهستا مه دینی کری و دهوله تا قورئانی لی دانای، و وی رۆژی ژی دهست پی نه کربوو یا وی دوزمنین خو ل (به دری) شکانیدین و که له خین وان هاقیتینه د چالا (قوله بیی) دا، و ل وی رۆژی ژی دهست پی نه کربوو یا وی مه کهه تیدا شه کری و مه زین دنیا بی ل وی دهمی نه چار کرین وه فدین خو به نیرنه پایته ختا پیغه مبهری ل مه دینی و داخو ازا هه قالینیا دهوله تا وی یا گهنج بکه ن..

رۆژا موحه ممه دی -سلاف لی بن- سه رکه فتنا خو یا مهزن تیدا دهست پی کری رۆژه کا دی بوو، گه له ک کهس ل نک رانا وهستن دهمی ژینا وی دخوین، هوین دزانن نهو کیژ رۆژ بوو؟

نهو رۆژ نهو بوو یا نهو ل سپیده یا وی ب تنی ژ مالا خو ده رکه فت، و ئیقاری ئیکانه دزقری شه، هه می لا و قولچین مه کهه تی که ده دان و خو بو خه لکی پیشکیش دکر، پاشه رۆژ ل بهر وی یا شه شارتی بوو، و نیشانین ره شاتی بی ل سه ر پتر ددیار بوو، و ل هه ر چار کنارین وی دوزمن وه کی گورگین هار ری لی گرتبوو، هنگی موحه ممه د -سلاف لی بن- یی دهست قالا بوو ژ چه کی و مالی و پشته قانان، و هیثیا سه رکه فتنی ل وی دهمی ل بهر چاچین کورته بینان نیزی کتر بوو ژ ئا قارنا قه سه رکه ئی ژ تیشکین رۆژی! گاف و سه عهت هی دی دبورین، خو سینا هییه کا کیم ژی ل بهر سنگی یا دیار نه بوو، هه ر رۆژ وه کی رۆژی ب تنی ده رکه فت.. و ئیقاری وه کی رۆژی ب تنی

دزقیری څه، بهلې موحه ممدی -سلاف لی بن- هیڅییه کا مهزن د دلی دا هه بوو، و نارمانجه کا مهزنتر وی بهر لی بوو، لهو وی ههر ژ رۆژا ئیکې ب ههمی دهنگی خو د گوهی زه مانې دا گوټ: ری بو من څه که.. من بریار دایه کو بدهمه ری!!

و مهزنییا موحه ممدی -سلاف لی بن- د قییری رایه.. و سهرکهفتنا وی ژ قییری دهست پی کربوو!!

ل وی دهمی هیڅی -ب حساباتین مروفقان یین ماددی- دویتر ژ هندې کو مروقهک بشیت هیڅی بکته د بهریکا خو دا، ئەف پیغه مبهری مهزن ب جهرباندنه کا مهزن هاته جهرباندن، زهلامی ئیکانه د ناف وی بهحرا کوفری یا مهزن دا ئەوا دۆر لی گرتی مامی وی ئەبوو طالب بوو، و ئەبوو طالب نه ب تنی مامی وی بوو ئەوی پشتهفانییا وی کری، بهلکی ئەو بابی وی بوو یی ئەو ب خودان کری، هیشتا عهمری وی ههشت سال بوون دهمی ئەو ل دۆر خو زقیری و ژ ئەبوو طالبی پیڅه تر کهس ل نیزیکی خو نه دیتی، ئەبوو طالبی ههمی مروققین وی بوو، هنگی ئەبوو طالب بوویوو پیره میره کی تختیار بوو، بارئ رۆژا یی گران پشت ل وی خوار کربوو، مهزنین قوره شیبیان داخواز ژ ئەبوو طالبی کر کو دهسکاتییی د ناقبهرا وان و برازایی خو دا بکته، ئەبوو طالب کفته د ناقبهرا نال و بزمارئ دا، دویماهییی نه چار بوو پیشنیارا قوره شیبیان ل بهر سنگی برازایی خو دانا: ((برازا! تو یی دینی ئەز مروقه کی ب ناف سال څه چوویمه و من ئیدی تاقه تا شفق و شویقان نه مایه، و ئەڅه ملله تی ته یین هاتین داخوای ژ من دکهن ئەز بیژمه ته ئەو دناماده نه چی تشتی ته دڅیت بو ته ب جه- بینن، بهس تو بهحسی دینی باب و باپیرین وان ب خرابی نه کهی، ئەگه ته مال دڅیت ئەو دې هند مالی بو ته کوم کهن تو ژ ان ههمییان دهوله مهنتر لی بیی، و ئەگه ته مهزنی دڅیت ئەو ههمی پیڅه دې ته که نه مهزنی خو، و ئەگه تو ب یا من بکهی تو دې دهف ژ څی گازییی بهردهی دا سهری مه و یی ته ژی رحهت بیت!!

به‌رسفا برازایی وی چ بوو؟

وی گوت: ئەی مامی من! ئەز ب خودی که‌مه ئە‌گەر ئەو رۆژی بکه‌نه د دهستی من یی راستی دا، و هه‌یفی بکه‌نه د دهستی من یی چه‌پی دا، دا ئەز فی کاری به‌پیلیم ئەو وی ناهیلیم هه‌تا خودی وی ب جه‌ دئینت، یان ئەز د به‌ر دا دچم!

هوسا ب رحه‌تی.. جوکین ئافی و رویارین بچوبک ب شپرن، ده‌نگ و دۆره‌کی مه‌زن ژنی بلند دبت، به‌لی ده‌می دگه‌نه ده‌ریای، و ده‌ریا وان د ناڤ خو دا نفو دکه‌ت ئەو شپرن نامینت، باهۆز و هه‌با ژنی د ناڤ مه‌زنییا ده‌ریای دا نفو دبن، و ئەو ب بی ده‌نگییا خو یا ب سه‌هم فه‌ ده‌ته ری.. و وه‌کی وی یی زفرۆکا به‌حرئ سه‌ری وی دگرت دیمی ئەبوو طالبی د ناڤ بی ده‌نگییه‌کا غه‌ریب دا هاته پیچان، و پشتی ئەو ژ وی زفرۆکی هشیار بووی وی گوته برازایی خو: (وی بکه یا خودایی ته فه‌رمانی پی ل ته دکه‌ت، ئەز قه‌ت وقه‌ت ته ب ده‌ست وان فه‌ به‌رناده‌م)!

و موحه‌مه‌دی -سلاف لی بن- دا ری وه‌کی خودایی وی فه‌رمان لی کری، ل سه‌ری ژبلی نه‌فسا وی، و ژبلی باوه‌رییا وی یا مه‌زن ب خودایی وی، پاشی هژماره‌کا مرۆقان یین ب تبلین ده‌ستی دئینه هژمارتن تشته‌کی دی د گه‌ل دا نه‌بوو، به‌لی د گه‌ل هندی ژنی ئەو بی هیثیبوون دویراتییا عه‌رد و عه‌سمانان یان پتر د ژیک دویر بوون.

و مه‌ گوت: وی رۆژی سه‌رکه‌فتنا وی یا مه‌زن ده‌ست پی کرسوو، چونکی وی ده‌رسه‌کا مه‌زن ب فی هه‌لوپستی خو نیشا مرۆقینییی هه‌مییی دا، ئەو ده‌رسا هندی دگه‌هینت کو: ئە‌گەر تو ب خو هه‌قالی خو نه‌بی، فایدی ته ناکه‌ت ئە‌گەر دنیا هه‌می ل هاری ته بت.

گوھی خو بده‌نه ده‌نگی موحه‌مه‌دی -سلاف لی بن- د پشت زه‌مان و سالیین درپژ را چاوا یی گازی مه‌ دکه‌ت: ﴿احرص علی ما ینفعک، و لا تعجز، فإن غلبک أمر

فقل: قدر الله وما شاء فعل، و ﴿واعلم أن النصر مع الصبر، وأن الفرج مع الكرب وأن مع العسر يسرا﴾، ئەي مەرۆف! ئەي ئەو كەسێ تە حەقەك هەي و تول دویف دگەریبێ! ئەي ئەو كەسێ تو خودان (قەضیە)! یێ پرژد بە ل سەر داخوازا وی تشتی یێ مفايێ تە تیدا، خەباتی د رێكا ب دەستفە ئینانا حەقی دا بكە، و بیزار نەبە، سستی بلا بو تە چێ نەبت دەمی تو دبینی دوژمنین تە ب هەمی رێكا یێ دئینی دا پی حەقی تە بدانن و دەنگی تە چك بكەن، و ئەگەر جارەكی تشتەكی وەسا چیبوو یێ تە پی نەخۆش بت، یێ هیفی نەبە، و بزانه ئەو كارەك بوو خودی ل سەر تە نقیسی بوو و دا هەر ئیت، ئیجا ئەگەر تە قیا ئەو كار ب ئیكی دی یێ تە پی خۆش بیته گوهارتن یێ بینفرەه بە ل سەر خەباتا خۆ، و تو بزانه كو سەرکەفتن د گەل سەبرییه، و بەرفرەهی د گەل تەنگاڤیییه، و د گەل هەر نەخۆشییهكی خۆشییهك هەیه.

ئەفە ئەو دەرس بوو یا موخەمەدی -سلاڤ لی بن- ب کریا و ب گۆتن ژێ بەری مه دایێ.. و هەندەکتین وەکی مه -كوردان- ئەفرۆ ژ هەر كەسەكی دی پتر د هەوجەیی وەرگرتنا قی دەرسینه، ئەم ئەوین ئەفرۆ ل سەری دوربانەكا ب زەحمەت پراوەستاین، هەڤالین تەنگاڤییا دوھی دوژمنین بەرفرەهییا ئەفرۆنە، و چەپەری مه ب خۆ ژێ ب دورستی ژ هژبانین ناخۆبی نەهاتییه پاراستن، ئەم كورد ئەفرۆ ژ هەر دەمەكی دی پتر د داخوازكینه كو پتگییری ب ئان شیرەتین پیغەمبەری -سلاڤ لی بن-، ل سەری ریزین خۆ هندی دی موكمتر لی بكەین دا هیزا مه د چاڤین هەڤال و دوژمنان دا یا پتر بت، چونكی دیروكا مه ب خۆ ئەف دەرسە یا نیشا مه دای:

دەمی ئەم ئیک، سەنگی مه یێ گرانتر بوو، و قەدرگرتنا خەلكی ژێ بۆ مه یا پتر بوو، و ب ئیكاتییا خۆ دی ری ل وان هەمی گازیین بیخیر گرین ئەوین دخوازان ب قی ناڤی یان ب ناڤی هە مه پاشپاشکی بزڤریننە رۆژین بەری بین ئەو تیدا (سەبید) و ئەم تیدا (بەنی و كۆله).. وان رۆژین ب ناڤی پاراستنا ئیکەتییا ئاڤا وەلاتی، و هەندەك جارن ژێ ب ناڤی دینی، ئەم ب ساخی بن ئاخ دکرین و ناموبس و مال و رحین مه

ب ناڅی نۀنفلان حلال دکرڼ پشستی خودانین شاشکان ژ توخمپه‌ریسان نۀف زولما وان
ب ختما شریعه‌تی مؤر دکر!

دڅیت نۀم ره‌شه به‌رپه‌رتن خو بیتن دوهی د گهل وان ژ بیر نه‌که‌ین، نه بو هندی دا
دلین مه تری حقد و نه‌قیان بت، به‌لکی بو هندی دا نۀم نیکا هند نه‌که‌ین ری بو
زالمین دوهی څه‌بیت کو بیتن و خو کراس گوهور بکه‌ن، و جاره‌کا ب ناڅی دینی بت یی
پاراستنا نیکه‌تیبیا ناخا ولاتی خو بکه‌نه حاکم و مه بکه‌نه (محکوم علیه) و جاره‌کا
دی بیژنه مه: نۀم (سه‌بیدین) و هوین (مه‌والی)!

نوکه ده‌مه‌کئی (حه‌سسسه) د دیروکا مه دا، دڅیت نۀم هه‌می سه‌روک و رتبه‌ر
ژ لایه‌کی څه، و خودان هزر و قه‌لم و نۀزمان ژ لایه‌کی څه، ل مسته‌وا یی به‌رپرسییی
بین، نۀگه‌ر نه روزه‌ک دی نیت دیروک رحمت ب مه نابه‌ت، پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن-
دبیژنه مه: خو به‌پیلنه ب هیقییا خودی څه، و کاری بو نارمانجا خو بکه‌ن، و بیزار
نه‌بن، و بزائن سه‌رکه‌فتن یا د گهل سه‌بری.

و نۀم هه‌می دزاین سه‌بری نه‌خوشی یا د گهل دا، و د که‌فن دا یا هاتییه گوتن:
سه‌بر سه‌بره، نانه‌کو: بیئفره‌هی نۀوا ب عه‌ره‌بی دبیژنی: سه‌بر، د تاما خو دا وه‌کی وی
ده‌رمانی زیده ته‌عله نۀوی دبیژنی: سه‌بر.

به‌ری نۀم خو به‌پیلنه ب هیقییا خه‌لکی څه و بیژین: نۀو دی وی که‌ن یا مه
دڅیت، دڅیت نۀم ل خو بزقپین و خو ژ ده‌ست خو نه‌که‌ین، چونکی دیروکا مرؤقینییی یا
دایه سه‌لماندن کو نۀو ملله‌تی باوهری ب خو نه‌بت، و هزر بکه‌ت نۀو ب خو نه‌شیت
چ بکه‌ت، نه‌شیت د ژیانن دا بته‌تشته‌ک نۀگه‌ر دنیا هه‌می وی بو پیشقه پالده‌ت،
ننجیل گوتنه‌کئی ژ عیسی -سلاف لی بن- څه‌دگوه‌یت، تیدا هاتییه: (دی چاوا بت
نۀگه‌ر مرؤقی عالم هه‌می فایده کر و خو خوساره‌ت کر؟! مه‌عنا: نۀگه‌ر تو نه‌شیتی خو
که‌سب بکه‌ی پشته‌ثانییا عالمی هه‌مییی بو تو چو مفایی ناگه‌هینته ته.

و مه‌عنا قی ئەو نینه مه دقیت بیژین: هه‌قالینیا هه‌قالان و پشته‌فانیا پشته‌فانان چو بهایی خۆ نینه. نه‌خیر! مانی ده‌می پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- هه‌ر رۆژ ژ مال ده‌رکه‌فت و خۆ پیشکیشی خه‌لکی دکر ئارمانجا وی ئەو بوو ئەو هه‌نده‌ک هه‌قالان ب لایی خۆ قه‌ بکیشت دا پشت خۆ پی پشت گه‌رم بکه‌ت، به‌لی مه‌عنا وی ئەقه‌یه: ده‌می ئەم په‌یوه‌ندیین خۆ گری ده‌ین دقیت ل سه‌ری ئەم په‌یوه‌ندییا خۆ د گه‌ل خۆ گری ده‌ین و ب هیز بیخین، و باوهریا خۆ پی بینین، دا ئەف په‌یوه‌ندییه به‌ری ژ خۆ بده‌ت و مه‌ به‌ر ب هیز ووه‌رائی قه‌ به‌ت، و ژ لایه‌کی دی قه‌ دا ئەو مه‌ د چاقین خه‌لکی ژی دا ب قه‌در بیخت.

رێکا مه‌ بۆ پاشه‌رۆژی ئەفرۆ د ده‌راقه‌کی ته‌نگ را یا دبۆرت، و دویر نینه کیمترین خیانه‌ت یان چه‌پدان ژ لایی وان که‌سان قه‌ یین دخوازان ب رێکا به‌لاقرنا دره‌وی و بی ئەخلاقیی و ئەزمان درێژیی باوهریا ملله‌تی ژ بستین و فطره‌تا وی سه‌رژیر بکه‌ن، و ب عه‌بدینیا شه‌هوتین ئه‌رزان به‌نج بکه‌ن، مه‌ گۆت: دویر نینه ئەف چه‌نده مه‌ د که‌نداله‌کی دا بفرینت و به‌ری مه‌ بده‌ته نه‌الا به‌رزهبونه‌کا نوی.

ئەفرۆ (مه‌سئولیه‌تا) مه‌ ژ هه‌ر رۆژه‌کا دی پتره، چونکی چاقی دیروکی پتر یی ل مه، و داقتین قه‌دای ژی ل به‌ر مه‌ ده‌ویرترن، دقیت رژییا مه‌ ل سه‌ر وی حه‌قییی یا مه‌ باوهری پی هه‌ی، ژ رژییا پیغه‌مبه‌ری بت -سلاف لی بن- ده‌می گۆتییه مامی خۆ: ئەمی مامی من! ئەز ب خودی که‌مه ئەگه‌ر ئەو رۆژی بکه‌نه د ده‌ستی من یی راستی دا، و هه‌یقی بکه‌نه د ده‌ستی من یی چه‌پی دا، دا ئەز قی کاری به‌پلم ئەو وی ناهپلم حه‌تا خودی وی ب جه‌- دئینت، یان ئەز د به‌ر دا دچم! حه‌قی وی ده‌می به‌رزه نابت ده‌می خودانه‌ک بۆ هه‌بت لی بگه‌رییت، و حه‌قخواز هنگی دی گه‌ته ئارمانجی ده‌می باوهری پی ب هیز وشیانین خۆ دئینت، به‌ری لی بگه‌رییت پشته‌فانان بۆ خۆ په‌یدا بکه‌ت. ئەفه ئەو ده‌رسه یا موحه‌مه‌دی -سلاف لی بن- نیشا مه‌دای.

تاوانا کوشتنی و هندهک روهنکرنین پیئتی

کوشتن.. ئەو تاوانا ملیاکەت ژئی ترسیاین کو مرۆف بکەن پشستی ژ لایینی خودی
قە دئینە ئافراندن، لەو پسبارکری: ﴿قَالُوا أَتَجْمَلُ فِيهَا مَنْ يُفْسِدُ فِيهَا وَيَسْفِكُ الدِّمَاءَ
وَنَحْنُ مُسِيحٌ بِمَحْمَدِكَ وَنُقَدِّسُ لَكَ﴾ (البقرة: ۳۰).

خوینپیتن.. گونەها ئیککی یا مرۆفی کری پشستی د قی دنیا یا ب شەق و شویق دا
هاتییه دانان، دەمی کورپی ئادەمی ژ چاف پی نەرابوون دەستی خو درپێژکریه برایی خو،
و کوشتی!!

کوشتن.. ئەف کارێ دکەفته د ناڤهرا خودانی خو و چوونا بەحهشتی و بهری وی
ب نک ئاگری قە وەردگپرت، گونەهەکه -ب مخابنی قە دئ بیژین- د گەل هەمی کریتی
و مەزنیا خو قە ئەقرو یا بوویه تشتی ژ هەمیان مشەتر و ب ساناهیتەر ل قی عەردی
ژ هۆقاتییا مرۆفی دنالت! یا بوویه ئەو گەنەها گەلەک نەزان و خاپاندی و سەرداچووی
خو پی نیزیکی خودی دکەن.. و بەحهشتی پی دخوازان!!

ئەف کوشتنە ئیکەمین دەعوویه رۆژا قیامەتی حسیبا وی د گەل مرۆقان دئینە
صافیکن -وەکی پیغه مبهەر سلاقی لی بن دبیژت-، (نەسائی) ژ (عەبدللاهی کورپی
عەمری) قەدگوھیزت، دبیژت: پیغه مبهەری -سلاقی لی بن- گۆت: ﴿نیزیکیترین چیکری
بۆ عەرشێ خودی رۆژا قیامەتی ئەو خودان باوهره یی ب زولم هاتییه کوشتن، سەری
وی یی ل لایینی وی یی راستی، و ئەوی ئەو کوشتی یی ل لایینی وی یی چەپی، و رەهین
ستوبی وی خوین ژئی دزیت، دبیژت: یا رەبی! پسپارا قی بکە بۆچی ئەز کوشت
بووم؟﴾.

و ژ بهر به لاقبونا قئی تاوانا مهزن ب رهنگه کی به رفره د جفاکین مه یین نوکه دا، و غافلپونا گه لک که سان ژ راستییا قئی تاوانی مه قیا هندک روهنکرین پیتقی بدهینه سهر قئی مه سه لی:

- مه زنییا تاوانا کوشتنی وه کی د قورئانی و سوننه تی دا هاتی.

- گونه ها وی که سی مرؤقه کی ژ قهستا بکوژت.

- و هندهک نه حکامین په یوهندی ب کوشتنا ب خه له تی قه هین.

حالی وی که سی کوشتنی دکهت، و وی که سی بی گونه ه دئیته کوشتن رؤژا قیامه تی.

- راهستانه ک د گهل وان که سین کوشتنا خه لکی بی گونه ه حلال دکهن، و قئی گونه ها مهزن بو خو حسیب دکهن جیهاد.

هیثییا مه ژ خودایی مهزن نه وه مه و ملله تی مه و هه می موسلمانان ژ قئی تاوانی بیاریزت.

تاوانا کوشتنی د قورئانی و سوننه تی دا:

قورئان بو مه ناشکه را دکهت کوئی که مین مرؤف ژ دوونده ها ئاده می ل سهر عه ردی مری ب کوشتن چووبوو، وه کی دبیزت: ﴿فَطَوَعَتْ لَهَا نَفْسُهُ، قَتَلَ أَخِيهِ فَقَتَلَهُ، فَأَصْبَحَ مِنَ الْخَاسِرِينَ﴾ (المائدة: ۳۰)، قابیلی کورپی ئاده می، کوشتنا برایی خو هایبلی کره دلئی خو، و نه فسا وی نهف کاره ل بهر وی شربن کر، قیجا وی نهو کوشت، و نهو ب قی کاری خو بوو ژ زیانکاران یین ناخره تا خو دایه ب دنیا یا خو.

پشتی قورئان سه رهاتیا قابیلی و هایبلی شه دگپرت دبیزت: ﴿مَنْ أَجَلَ ذَلِكَ كَتَبْنَا عَلَى بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا﴾ (المائدة: ۳۲). نایهت

دبیترت: ژ بهر قی تاوانا کوشتنی مه بو ئسرائیلیان کره شریعت کو ههچییه نهفسهکی بی تولقهکرن، یان ژ بهر کرنا خرابکاری و دوزمناتییا شریعتی خودی ل دنیایی بکوژت، ههر وهکی وی مرۆف ههمی کوشتین ژ بهر کو وی خو هیتزای عهزابا خودی یا مهزن کر، و ههچییه خو ژ کوشتنا نهفسهکا خودی حهرام کری دا پاش ههر وهکی وی مرۆف ههمی زیندی کرین، چونکی پاراستنا مرۆفهکی ب تنی پاراستنه بو مرۆشان ههمییان، و ب راستی پیغه مبهرتن مه ب هیجهت و دهلیلین ناشکه رال سهر راستییا په یاما وان گازی بو دکر، ژ باوهری ئینانا ب خودی و پیک ئینانا تشتی ل سهر وان هاتییه فهرکرن بو ئسرائیلیان هاتبوون، پاشی پشتی هنارتنا پیغه مبهران گهلهک ژ وان ئسرائیلیان ب کرنا حهرامییی و هیلانا فهرانا خودی زیده گاقییی ل سهر توخوبیتن خودی دکهن.

و چونکی ئەفه ئیکه مین تاوانا کوشتنی بوو ل سهر رویی عهردی، و ئەوی ریکه کا خراب دانت گونه ها وی و یا ههر ئیککی ل وی ریککی دچت ژی ستوی وی دایه، پیغه مبهر -سلاف لی بن- د گۆته کا خو دا یا (بوخاری و موسلم) ژئ شه دگوهیزن دبیترت: ﴿لَا تَقْتُلْ نَفْسًا ظَلَمًا إِلَّا كَانِ عَلٰی ابْنِ آدَمَ الْأَوَّلِ كَفَلٍ مِنْ دَمِهَا، لِأَنَّهُ أَوَّلُ مَنْ سَنَّ الْقَتْلَ﴾ نهفسهک ب زۆرداری نائیته کوشتن ئەگه رارهک ژ خوینا وی د ستوی کوری ئاده می یی ئیککی دا نهبت، چونکی ئەو ئیکه مین کهس بوو کوشتن ده ریخستی.

و د نایه ته کا دی دا خودایی مهزن گۆتنی ئاراسته ی ئسرائیلیان دکهت و دبیترت:

﴿مَنْ أَجَلَ ذَٰلِكَ كَتَبْنَا عَلَىٰ بَنِي إِسْرَائِيلَ أَنَّهُمْ مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا وَمَنْ أَحْيَاهَا فَكَأَنَّمَا أَحْيَا النَّاسَ جَمِيعًا﴾ (البقره:

٨٤) یه عنی: گه لی ئسرائیلیان ل بیرا خو بینن ده می مه د تهوراتی دا په یمانه کا موکم ژ هه وه وه رگرتی کو: حهرامه هندهک ژ هه وه خوینا هنده کان برپژن، و هندهک ژ هه وه هنده کان ژ واری وان ده ریخن، پاشی هه وه ئعتراف ب وی چهندی کر، و هه وه ل سهر راستییا وی شاهده بی دا.

مه‌نا د شریعتین بوری ژی دا بهری ئیسلامی کوشتن ژ تاوانین مه‌زن دهاته هژمارتن.. و ده‌می شریعتی ئیسلامی هاتی وی ژی د گه‌له‌ک نصووصان دا (ته‌کید) ل سهر قی چندی کر، وه‌کی د قان ئایه‌تان دا هاتی:

﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا فَجَزَاؤُهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَعَصَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَعْنَهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ (النساء: ۹۳) و هه‌چی ته‌عدایی ل خودان باوهره‌کی بکه‌ت و ژ قه‌ستا و بی حه‌ق وی بکوژت جزایی وی جه‌هنه‌مه، ههر و ههر دی تیدا بت د گه‌ل غه‌زه‌با خودی و ده‌رکه‌فتنا ژ ره‌حما وی، و خودی دژوارترین عه‌زاب بۆ وی ناماده‌کریبه ژ بهر قی تاوانا مه‌زن یا وی کری.

﴿وَالَّذِينَ لَا يَدْعُونَ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ وَلَا يَقْتُلُونَ النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَا يَزْنُونَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ يَلْقَ أَثَامًا ﴿٦٨﴾ يُضْعَفُ لَهُ الْمَكَابُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَيَخْلُدُ فِيهَا مُهَانًا ﴿٦٩﴾﴾ (الفرقان: ۶۸-۶۹) و ئه‌وین ته‌ووحیدا خودی دکهن، و ژبلی وی دوعایان ژ که‌سی دی ناکهن و په‌رستنا که‌سی ژی ناکهن، و وی نه‌فسی ناکوژن یا خودی کوشتنا وی حهرامکری وه‌سا تی نه‌بت ئه‌و وی تشتی بکه‌ت کو خو پی هیتزای کوشتنی بکه‌ت، و هه‌چی وی چندی بکه‌ت ئه‌و ل ئاخره‌تی دی گه‌ته‌ جزایی خو. رۆژا قیامه‌تی عه‌زاب دی بۆ وی دوقات بت، و ئه‌و ره‌زبل وبی بها دی مینته تیدا.

و ژ هه‌دیسان:

بوخاری و موسلم ژ پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- قه‌دگوه‌یزن، دیبیرت: ﴿أول ما يقضى بين الناس يوم القيامة في الدماء﴾ ئیکه‌مین تشت حوکم پی د ناقبه‌را مروشان دا رۆژا قیامه‌تی دئیته‌کرن، خوبنه.

بوخاری و موسلم ژ پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- قه‌دگوه‌یزن، دیبیرت: ﴿اجتنبوا السبع الموقبات﴾ خو ژ وان ههر حه‌فت گونه‌هان بده‌نه پاش یین مروقی تی دهن، صه‌حایان گۆت: ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودی ئه‌و گونه‌ه چنه؟ پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن-

ئەو گونەھ بۆ وان هژمارتن، و ژ وان گۆت: ﴿الشرك بالله والسحر وقتل النفس التي حرم الله إلا بالحق..﴾ شرکا ب خودی و سیره‌بەندی و کوشتنا وئ نەفسا خودی حەرامکری ب حەقیقی نەبت...

بوخاری ژ عەبدللاهی کورئ عومەری فەدگوهیژت، پیغەمبەر -سلاف لی بن- دبیژت: ﴿لن يزال المؤمن في فسحة من دينه ما لم يصب دماً حراماً﴾ خودان باوهر ژ لایسی دینسی خو فە د بەرفره‌هیپی دایه هندی خوینەکا حەرام نەکەفته ستوی وئ. و ژ بەر قی چەندی عەبدللاهی دگۆت: (ژ وان کارتن مرۆف تی دکەفت و نەشیت خو ژئی دەریخت ئەگەر تی کەفت ریتنا خوینا حەرامه).

بوخاری ژ پیغەمبەری -سلاف لی بن- فەدگوهیژن، دبیژت: ﴿أبغض الناس إلى الله ثلاثة: ملحد في الحرم، ومبتغ في الإسلام سنة الجاهلية، ومطلب دم امرئ بغير حق ليهريق دمه﴾ سئ کەس هەنە ژ هەمییان پتر خودی ئەو نەقین: ئەوی ل حەرمەمی حەرامیسی دکەت، و ئەوی د ئیسلامی دا ریتازەکا جاهلی بخوازت، و ئەوی خوینا کەسەکی بخوازت دا بریژت.

بوخاری ژ پیغەمبەری -سلاف لی بن- فەدگوهیژت، دبیژت: ﴿من حمل علينا السلاح فليس منا﴾ هەچیسی چەکی بۆ مە هلگرت ئەو نە ژ مەیه. مەعنا ئەو کەسی خو ژ جفاکا موسلمانان فەدەرکەت و شەرکنا دژی وان بۆ خو حەلال بکەت، و پیخەمەت قی چەندی چەکی هلگرت و شەرئ وان پی بکەت، ئەو نە ژ وانە..

و ل سەر قی بناخەیی شەری دەمی ل زەمانی صەحابییان (خەوارج) پەیدا بووین و خو ژ موسلمانان فەدەرکری و خوینا وان حەلال کری، صەحابییان فەتوا ب دورستییا شەرئ د گەل وان و کوشتنا وان ژئی دا، و ئەو ب قی چەندی رابوون ژئی.

ژ شان نمونەیین بۆرین بۆ مە ئاشکەرا بوو کو کوشتن ب حوکمی ئیسلامی تاوانەکا گەلەکا مەزنە خودانی خو هیتزای ئاگری جەهنەمی دکەت، و دا کەسەک نەبیژت:

ئه‌قه به‌حسێ و بیه یێ موسلمانه‌کی ب کورژت، ل قییری دێ چهند (نه‌صه‌کین) دی ئینین:

د ئایه‌ته‌کا بۆری دا ئه‌وا مه‌ فه‌گیرای، تیدا هاتبوو: ﴿مَنْ قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا﴾ (المائدة: ۳۲) ل قییری خودی گۆت: (نفساً) مه‌عنا هه‌ر نه‌فسه‌کا هه‌بت، و شه‌رت نینه خودانی وئ نه‌فسی مرۆقه‌کی موسلمان و خودان باوهر بت.

بوخاری ژ عه‌بدللاهێ کورێ عه‌مری فه‌دگوهیژت، دبیژت پیغه‌مه‌بری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿من قتل نفساً معاهداً لم يرح رائحة الجنة﴾ هه‌چیئ نه‌فسه‌کا موعه‌اد بکورژت ئه‌و بین ناکه‌ته‌ بینا به‌حه‌شتی. مه‌عنا نه‌به‌س ناچته‌ به‌حه‌شتی، به‌لکی خۆ بینا به‌حه‌شتی ژئ ئه‌و سه‌ح ناکه‌ت، و ئاشکه‌رایه‌ کو موعه‌اد ئه‌و کافره‌ یێ شه‌ری موسلمانێ نه‌که‌ت، و په‌یمان ل سه‌ر قی چهن‌دی دابت، وه‌کی وان که‌سین نه‌موسلمان ئه‌وین رازیبووین د ناڤ موسلمانان دا بژین، و بینه‌ پشکه‌ک ژ جفاکا وان.

ون یزیک ژ قی هه‌دیسا نه‌سائییه‌ ئه‌وا ژ پیغه‌مه‌بری -سلاف لی بن- فه‌گوه‌استی و تیدا هاتی: ﴿من قتل رجلاً من أهل الذمة لم يجد ريح الجنة﴾ هه‌چیئ زه‌لامه‌کی زوممی بکورژت ئه‌و بینا به‌حه‌شتی سه‌ح ناکه‌ت. و زوممی ئه‌و جوهری و فه‌له‌نه‌ بین کو د ناڤ موسلمانان دا دژین.

گونه‌ها کوشتن:

پشتی بۆ مه‌ دیاربووی کانی کوشتن چهند تاوانه‌کا مه‌زنه‌ مه‌ دقیت گونه‌ها وی که‌سی دیار بکه‌ین یێ ب تاوانا کوشتنی رادبت، قیجا چ مرۆقه‌کی بکورژت یان ژئ خۆ ب خۆ بکورژت، و چونکی کوشتن ژ قه‌ستا یا هه‌ی، و کوشتن بئ ده‌ستی ژئ یا هه‌ی مه‌ دقیت ناخفتنا خۆ ل قییری بکه‌ینه‌ دو پشک:

أ - گونه‌ها کوشتنا ژ قهستا:

ئیک ژ مه‌بستین شریعتی ئیسلامی پاراستنا نه‌فسییه، و نه‌فس نهو ئافاهییه بی خودی نژاندی و نهو کهسی بیت و بخوازت فی ئافاهی به‌رفینت نهو ته‌عدایی ل سهر حقی خودی دکهت، و نه‌فسا مروقی ب خوژی ملکی خودییه، بی مروقی نهو ددهت، و بی وی نهو دبهت ژی، و ههر کهسی به‌رگه‌ربانی بکهت کو فی نه‌فسی بکوژت - نه‌گه‌ر نه‌فسا وی ب خوژی بت - نهو بی لی دگه‌ریت به‌ری خودی پراکهت، لهو جزایی وی دی بی گران بت، (بوخاری) ژ پیغه‌مبه‌ری - سلاف لی بن - فه‌دگوهریت، دبیت: د ئومه‌تین به‌ری هه‌وه دا زه‌لامه‌ک هه‌بوو بریندار بوو بوو، و نه‌شیا ته‌حه‌ملا برینا خو بکهت، ئینا کیره‌ک دا ره‌ها ده‌ستی خو، و خوینا وی رانه‌وه‌ستیا هتا نهو مری، فیجا خودی گوت: ﴿بادرنی عبدي بنفسه، حرمت علیه الجنة﴾ عه‌بدی من به‌ری من پراک د ستاندنا نه‌فسا خو دا، من به‌حه‌شت ل سهر وی حه‌رام کر. و هندی هند گونه‌ها کوشتنا مروقی - و ب تاییه‌تی مروقی خودان باوره‌ری - یا مه‌زنه، پیغه‌مبه‌ری - سلاف لی بن - د گوتنه‌کا خو دا یا (بن ماجه) ژی فه‌دگوهریت هاتییه: ﴿لزال الدنيا أهون على الله من قتل مؤمن بغير حق﴾ نی که‌فتنا دنیا بی ل نک خودی سفکتره ژ کوشتنا خودان باوره‌ری بی حه‌ق.

و نهو مروقی که‌سه‌کی ژ قهستا و ب ئییه‌تا کوشتنی بکوژت، یه‌عنی (عمداً) وه‌کی ب عه‌ره‌بی دبیتن، ئیسلامی دو جزا بو وی داناینه: ئیک ل ئاخره‌تی، و ئیک ل دنیا بی.

بی ئاخره‌تی نه‌وه بی دفی ئایه‌تی دا هاتی: ﴿وَمَنْ يَقْتُلْ مُؤْمِنًا مُتَعَمِّدًا

فَجَزَاءُ لَهُ جَهَنَّمُ خَالِدًا فِيهَا وَعَضَبَ اللَّهُ عَلَيْهِ وَلَمَنْهُ وَأَعَدَّ لَهُ عَذَابًا عَظِيمًا﴾ (١٣)

(النساء: ٩٣) و هه‌چی ته‌عدایی ل خودان باوره‌ری بکهت و ژ قهستا و بی حه‌ق وی بکوژت جزایی وی جه‌نه‌مه، ههر و ههر دی تیدا بت د گهل غه‌زه‌با خودی و ده‌رکه‌فتنا

ژ ره‌ما وی، و خودی دژوارترین عه‌زاب بو وی ئاماده‌کریه ژ بهر قی تاوانا مه‌زن یا وی کری.

و یی ئاخره‌تی نه‌وه یا د قی ئایه‌تی دا هاتی: ﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطٰنًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا﴾ (الاسراء: ۳۳) و هوبن وی نه‌فسی نه‌کوژن یا خودی کوشتن وی هرام کری ب ریکه‌کا شه‌ری نه‌بت، و هه‌چی بیی حه‌قه‌کی شه‌ری بیته کوشتن ب راستی مه‌ده‌سه‌لات دایه سه‌رکاری وی -چ میراتگری وی بت یان حاکم بت- کو وی بکوژت یان ژی داخو‌زا خوینی ژی بکه‌ت، و چی نابت بو سه‌رکاری کوشتی کو زیده‌گایی ل سه‌ر وی توخویی بکه‌ت یی خودی دانای، هندی خودییه هاریکاری سه‌رکاری کوشتییه هتا نه‌وه‌دگری.

وئه‌ث ئایه‌ته وه‌کی ئاشکه‌را دو حه‌قان دده‌ته مروّقین وی که‌سی ب زورداری هاتییه کوشتن:

۱- نه‌گه‌ر وان بقیته دی ژ ده‌سه‌لاتدارییی خو‌ازن نه‌وه که‌س پیش مروّقی وان قه‌ بیته کوشتن.

۲- و نه‌گه‌ر وان بقیته نه‌وه دی وی ژ کوشتنی عه‌فی که‌ن و داخو‌زا خوینی که‌ن.

و ل قییری هنده‌ک مه‌سه‌لین گرنه‌گ هه‌نه دقیت ئیشاره‌تی بده‌ینی:

عه‌فیکرن حه‌قی مروّقین کوشتی ب تنیییه، و حاکمی یان ده‌سه‌لاتی حه‌ق نینه‌قی حه‌قی ژ وان بستینت، به‌لی ب جه‌ئینانا قی حوکمی حه‌قی ده‌سه‌لاتی ب تنیییه، یه‌عنی: نه‌گه‌ر که‌سه‌ک بی حه‌ق هاته کوشتن مروّقین وی حه‌قی هه‌ی داخو‌زا کوشتن وی بکه‌ن، به‌لی چی نابت نه‌وه ژ نک خو‌ بچن وی بکوژن، چونکی کوشتن حه‌قی وان نینه‌.. و نه‌گه‌ر ده‌سه‌لاتی حه‌قی وان نه‌ستاند دیسا بو وان چی نابت نه‌وه ژ نک خو‌ بچن

حهقی خو بستینن، چونکی کاری وان (فهوضایه کی) د جفاکی دا دی پهدا کت، و دوبر نینه بته نه گهرا هلبوونا فتنه کی.

و د تولستاندا شه رعی دا ب تنی نهو کس دئیته کوشتن یی کوشتن کری، و کسسی دی نه، یه عنی: نه گهر مرۆقه کی مرۆقه ک کوشت، و خودانین کوشتی چوون مرۆقه کی وی کسسی کوشت یی مرۆقی وان کوشتی.. هنگی نهو ژ قاتلان حسیب دبن و حوکمی کوشتنی دکه فته سهر. مه عنا نهو پهنگی خویندارییی نهو د ناخ خه لکی دا به لاف ده می خودانین کوشتی لی دگه ربین ههر کسه کی مرۆقی خوینداری وان ژی بت بکوژن، نهفه شریعه ته کی جاهلییه دقیت موسلمان خو ژنی بدنه پاش.

ب - گونه ها کوشتنا بی دهستی:

یان ژی نهو کوشتنا وهکی یا بی دهستی بت، وهکی کو مرۆقه ک دربه کی نه یی کوشتنی بدانتنه کسه کی و نهو کس پی بیته کوشتن، و حوکمی فان ههر دووان ژی قورئان بو مه دبیرت: ﴿وَمَنْ فُتِلَ مُؤْمِنًا خَطَا فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهَا إِلَّا أَنْ يَصَدَّقُوا فَإِنْ كَانُوا مِنْ قَوْمٍ عَدُوٍّ لَكُمْ وَهُمْ مُؤْمِنُونَ فَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ وَإِنْ كَانُوا مِنْ قَوْمٍ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِيثَاقٌ فَدِيَةٌ مُسَلَّمَةٌ إِلَىٰ أَهْلِهَا وَتَحْرِيرُ رَقَبَةٍ مُؤْمِنَةٍ فَمَنْ لَمْ يَجِدْ فَصِيَامُ شَهْرَيْنِ مُتَتَابِعَيْنِ تَوْبَةً مِّنَ اللَّهِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿۹۲﴾﴾ (النساء: ۹۲).

و ژقی نایه تی و هنده ک هه دیسان دیار دبت کو نهو کسسی ب خه له تی فه یان وهکی ژ فه ستا (شبه العمده) ئیکی ب کوژت، نائیته کوشتن به لکی دو حوکمین دی دکه فته سهر:

۱- دانا خوینی، نه گهر مرۆقین کوشتی قی چه ندی بخوازن.

۲- کفاره ت، و نهو ئیک ژ دووانه: نازا کرنا عه بده کی، و نه گهر نه شیا دی دو

هه یقان ل سهر ئیک رۆژیان گرت.

کوژهک.. و کوشتی:

(ئیمام ئەحمەد) ژ ئەبوو سەعیدئ خودری قەدگوهیزت، دبیزت: پیغەمبەر -سلاڤ لئ بن- دبیزت: ﴿یخرج عنق من النار یتکلم یقول: وکلت الیوم بثلاثة: بکل جبار عنید، وبمن جعل مع الله إلهاً آخر، وبمن قتل نفساً بغير نفس، فینطوي علیهم فیقذفهم فی غمرات جهنم﴾ ستوبهک ژ جههنه مئ دهردهکەفت دئاخفت دبیزت: ئەفرۆ سئ کەس خەما منن: هەر کۆتەکاره کئ سەر رەق، و ههچیئ شریکهک بۆ خودئ دانابت، و ههچیئ نهفسهک ژ قهستا کوشت بت، قئجا دئ وان د ناڤ خو دا پیچت و هاڤیته د ناگری دا.

ژ ئەڤا بۆری تاوان و گۆنه و دویمایهیا وی کەسی بۆ مه دیار بوو یئ کوشتئ دکەت، و نوکه دا بهرئ خو بدەینه حالئ وی کەسی ل ناخرهتئ یئ ژ زۆرداری دئیتته کوشتن، د حەدیسە (نەسائی) دا ئەوا ل دەسپنکا په یڤا خو دا مه قه گپرای هاتبوو کو ئەو کەسی ب غەدر بیتته کوشتن ل ناخرهتئ ژ وان کەسانه یئین خودئ ددەته بهر سبیهرا عەرشی خو، ناترست دەمئ خەلک دترسن، و ب خەم ناکهفت دەمئ خەلک خەمگین دبن، پیغەمبەر -سلاڤ لئ بن- دبیزت: ﴿نیزبکترین چیکری بۆ عەرشی خودئ رۆژا قیامهتئ ئەو خودان باوهره یئ ب زولم هاتییه کوشتن، سەرئ وی یئ ل لایئ وی یئ راستئ، و ئەوئ ئەو کوشتئ یئ ل لایئ وی یئ چهپی، و رەهین ستوبئ وی خوین ژئ دزیت، دبیزت: یا رهیبی! پسارای قی بکه بۆچی ئەز کوشت بووم؟

و د حەدیسەکا دی دا یا (نەسائی) ژ پیغەمبەری -سلاڤ لئ بن- قه گوهاستئ هاتییه ئەو کەسی ب زولم بیتته کوشتن، و د بهر حەقی خو دا بچت ژ شهیدان دئیتته هژمارتن، پیغەمبەر -سلاڤ لئ بن- دبیزت: ﴿من قتل دون مظلومه فهو شهید﴾ و د حەدیسەکا دی دا یا ئیمام ئەحمەد قەدگوهیزت هاتییه: ﴿من قتل دون ماله فهو شهید، ومن قتل دون دمه فهو شهید، ومن قتل دون دینه فهو شهید، ومن قتل دون أهله فهو شهید﴾.

ئەف حەدیسە چار رەنگین شەھیدان بۆ مە دەسنیشان دكەت:

ئەوئ بەرەقانیی ژ مالی خۆ بکەت حەتا بیته کوشتن، و ئەوئ بەرەقانیی ژ رحا خۆ بکەت حەتا بیته کوشتن، و ئەوئ بەرەقانیی ژ دینی خۆ بکەت حەتا بیته کوشتن، و ئەوئ بەرەقانیی ژ مروۆقین خۆ بکەت حەتا بیته کوشتن.

و ئەف حەدیسە -ب رەنگەکی نە ئیکسەر- بەرئ موسلمانئ ددەتە هندی کو ئەو بەرانبەر زولمئ دەستان نەداھیت، و ریکئ نەدەتە زالم و زۆرداران کو مالی وی تالان بکەن، یان رحا وی و دینی ژئ بستینن، یان مروۆقین وی رەزیل و بن دەست بکەن، ئەگەر خۆ بزانت ئەف چەندە دئ بته ئەگەر کوشتنا وی ژئ، و ئەگەر خۆ ئەوئ زۆرداریی لی دكەت کەسەکی موسلمان ژئ بت، و دقیت ئەو بزانت کو دەمی ئەو قئ چەندی دكەت ئەو یئ بەرەقانیی ژ حەقەکی خۆ یئ شەرعئ دكەت، و هەر جارەکا وی تەعداکەر کوشت چول سەر وی ناچت، و گاڤا تەعداکەری ئەو کوشت ئەو دئ ژ شەھیدان ئیتە ھژمارتن.

حەقی ژینی و مانی حەقەکی شەرعییە خودئ دایە مروۆقی -بئی ئەم بەرئ خۆ بدەینە دینی وی یان نفسئ وی یان رەنگئ وی-، و ژ خودئ پێشتر بۆ کەسئ نینە قئ حەقی ژ کەسئ بستینت، و ئەو کەسئ قئ حەقی بدەتە خۆ -حەقی ستاندا رحا خەلکی- ئەو یئ تەعدایی ل حەقی خودئ دكەت، لەو رۆژا قیامەتی خودئ ب خۆ دەعوەداری و بیە، و ئەوئ تەعدایی ل سەر حەقی ژینا کەسەکی بکەت هند تاوانەکا مەزن دكەت هەر وەکی وی تەعدایی ل سەر حەقی ژینا مروۆقان ھەمییان کری، چونکی تەعدایی وی ھنگئ تەعدایی ل سەر حەقی ژینی ب خۆ، و ئەوئ نەفسا کەسەکی پپارتزت ھەر وەکی وی نەفسین مروۆقان ھەمییان پاراستین، چونکی ئەوئ ئەو ژین پاراست یا مروۆق ھەمی تیدا دپشکدار.

و هندي تاوانا كوشتنې يا مهزنه، شهريعه تي گوندها كوشتنې يا دنيايي و يا ناخره تي ژي نه ب تنې ئيخسته ستويې وي كهسي يې ب كوشتنې رادبت، بهلكي كره ستويې وان كهسان ژي يېن هاريكاري كورته كي دكهن دا نهو تاوانا خو ب جه بينت، ئيمامي بهيهقي ژ نهوو هورهيره ي فهدگوهيزت، دببثرت: پيغه مبهري -سلاف لي بن- گوت: ﴿من أعان على قتل مسلم بشرط كلمة لقي الله يوم القيامة مكتوب على وجهه آيس من رحمة الله﴾ ههچيې ب كههكي پهيقي هاريكاريې ل سهر كوشتنا موسلمانه كي بكهت، روژا قيامه تي دهمي نهو دئيته نك خوديې ل سهر نهيا وي دي يا نقيسي بت: يې بي هيشييه ژ رهحما خوديې.

و ل دويش نه حكاميين شريعه تي نه گهر كومه كا مروژان پيگه پشكدارييې د كوشتنا كهسه كي ب تنې ژي دا بكهت، نهو مروژ هه مي دي پيشقه ئينه كوشتن.

فتنا حه لكرنا خوينا خه لكې ب نافي جيهادې:

ئيمامي (ماوهردي) -نهوي بهري نيزيكي هزار سالان مري- د گوتنه كا خو دا بهحسي فتنې دكهت و دببثرت: ((ههر تشته كي نوي دهر دكهت ل بهر خهلكي يې خوش و شرينه، و پيغه مبهري سلاف لي بن دببثرت: تشتي ژ هه ميبان پتر نهز ژي دترسم ل سهر نوممه تا خو منافقي نه زمان ره هوانه. هنگي ببدعه بهلاف دبت، و حهقي لاواز دبت، و مهسه له دگه هته هندي حزبياتي و تهعه صوب پيدا دبت، قييجا دهمي نهف ببدعه چيه كوما خو و هيزا خو دبينن سهر گه رمي بو وان چي دبت، قييجا عيباده تكه رين وان يين نهزان و زانايين وان يين فاسق دگه هنه ئيك، و دبنه ئيك قولپ و ململاني د گهل سولتاني د دهسه لاتا وي دا دكهن، و وي د چاڅين خهلكي دا كريت دكهن، قييجا مهسه له دگه هته هندي كون ژ پاته ي مهزنتر لي دئيت، و هه مي كارين مهزن دهمي دهست يې دكهن دبچويكن)).

و ئەگەر ئەم دیرۆکا (فتنه‌چیان) بخوینین ل هه‌می دهم و هه‌می جهان ئەو ژ قی (نوقطنی) یا ئیمامی ماوهردی به‌حسی ژێ دکه‌ت ده‌ست پێ دکه‌ن، ل سه‌ری ب ناقتی به‌ره‌فانییا ژ دینی ئەو دئاخشن، و وه‌سا خو نیشا خه‌لکی دده‌ن کو ئەو دلسۆزین دینینه، و دبت ئەف گۆتته یا دورست بت، یه‌عنی: دبت قیانا دینی د دلین وان دا هه‌بت، و ئارمانجا وان به‌ره‌فانییا ژ دینی بت..

به‌لێ گرفتاری ژ کیشه ده‌ست پێ دکه‌ت؟

ژ هندی ده‌ست پێ دکه‌ت ئەو (نصوصین شه‌رعی) ل دویف تیگه‌هشتنا خو شروقه دکه‌ن، و ل سه‌ر خه‌لکی واجب دکه‌ن کو باوهرییی ب وان نصوصان بینن وه‌کی ئەو تی دگه‌ن، ئەگەر خو ئەف تیگه‌هشتنه دژی هنده‌ک نصوصین دی ژێ بت.

ده‌سپیکا دی یا گرفتاریی ئەفه‌یه: ئەو دخوازن قی تیگه‌هشتنا خو ل سه‌ر حاکی بیان ده‌سه‌لاتی فه‌رض بکه‌ن، چونکی ئەو هزر دکه‌ن گاڤا ده‌سه‌لاتی پشته‌فانییا بوچوونین وان کر هنگی ب سانه‌ی ئەو دی شین خه‌لکی هه‌مییی وه‌کی خو لێ کهن، قیجا گاڤا ده‌سه‌لاتی (خه‌لیفه‌ی یان سولتانی یان حوکمه‌تی) گوهدارییا وان نه‌کر، ئەو کاری خو یی سه‌ره‌کی دی کهنه به‌حسکرنا ژ سلبیاتین ده‌سه‌لاتی دا ده‌سه‌لاتی ل به‌ر خه‌لکی کریت بکه‌ن و نه‌قیانا وئ بیخنه دلێ خه‌لکی، چونکی ئەو هزر دکه‌ن (ده‌سه‌لاته) ئاسته‌نگا سه‌ره‌کی د ناچه‌را وان و ب جه‌ئینانا ئارمانجی دا، و رپکا ژ هه‌مییی ب سانه‌یه‌تر بو وان کو ئەو قی هیثییا خو ب جه‌ بینن ئەوه ئەو ده‌سه‌لاتی ب سه‌رداچوونی و دوژمناتیا دینی تاوانبار بکه‌ن، دا خه‌لکی ساده و دلسۆز بو دینی پشته‌فانییا وان بکه‌ن..

گوهداریا قی سه‌ره‌اتییا کورت ژ ده‌سپیکا دیرۆکا قان په‌نگه مرۆقان بکه‌ن:

ده‌می یه‌زیدی کورێ موعاویه‌ی بوویه خه‌لیفه، وه‌فده‌ک ژ خه‌لکی مه‌دینی چوو شامی، و (موحه‌مه‌دی کورێ ئیمام عه‌لی) ئیک ژ ئەندامین قی وه‌فدی بوو، گاڤا ئەو

زقرینه‌قه، هندهک ژ خه‌لکی مه‌دینی ژ (فتنه‌چییان) چوونه نک موحه‌ممه‌دی، گوتنی: وهره د گهل مه دا ژ موبایه‌عا یه‌زیدی لیثقه ببین و دژی وی رابین، وی پسیار ژ وان کر: بوچی؟

گوتن: چونکی یه‌زید مرۆقه‌کی فاسقه عه‌ره‌قی قه‌دخوت، و نقیژان ناکه‌ت، و پی ل حوکمی قورنانی ددانت.

کورئ ئیمام عه‌لی گۆته وان: ئەو تشتی هوبن ژئ دبیژن من ژئ نه‌دیتییه، ئەزئ چوویمه نک من دیت ئەوی نقیژ دکرن و حەز ژ خیرئ دکر، و پسیارا فقهی دکر و پیگیری ب سوننه‌تی دکر.

وان گۆت: ئەو وی ژ بهر ته ئەف تشتی یین کرین، ئەگەر ئەو ب خو یی وه‌سا نینه!

موحه‌ممه‌دی گۆت: ما بوچی دئ ژ من ترست یان دئ هیقییا چ ژ من که‌ت دا ژ بهر من وه بکه‌ت؟ و ئەری ئەو تشتی هوبن ژئ دبیژن کو عه‌ره‌قی قه‌دخوت هه‌وه ب خو دیتییه ده‌می وی چه‌ندی دکه‌ت؟ ئەگەر هه‌وه دیت بت مه‌عنا هوبن ژئ هه‌قالین وینه، و ئەگەر هه‌وه نه‌دیت بت چی نابت هوبن شاه‌ده‌یی ل سه‌ر وی تشتی بده‌ن یی هه‌وه نه‌دیتی.

وان گۆت: ئەفه تشتی‌کی مسۆگه‌ره ل نک مه ئەگەر خو مه نه‌دیت بت ژئ.

وی گۆت: خودی ئەف چه‌نده قه‌بویل نه‌کریه، ده‌می دبیژت: ﴿الْأَمَنَ شَهِدَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ﴾ (الزخرف: ۸۶).

قیجا ئەو فتنه‌چی چوون و وان و هه‌قالین خو به‌یعا یه‌زیدی شکاند، و بوونه ئەگه‌را رویدانا فتنه مه‌دینی یا ناقدار د دیروکی دا.

مه‌عنا: ئەف رهنګه مړۆڤه -وه‌کی ئیمامی ماوهردی گوټی- ل ده‌سپیکتی دوژمنییا ده‌سه‌لاتی دکهن، و ب ده‌لیل و بی ده‌لیل ده‌سه‌لاتی گونه‌ه‌بار دکهن، و لی دگه‌ریتین مړۆڤتین زانا و ماڤیل ژی ب لای خۆڤه بکیشن، و چونکی کاری وان ده‌رکه‌فتنا ژ ریکا راسته، و دژاتییا نصوصین شه‌رعیه زانایین دورست، و بارا پتر ژ خه‌لکی جفاکی گوهدارییا وان د باطلی وان دا ناکهن و خه‌لکی ل ئنحرافا وان ه‌شیار دکهن، هنگی ئەو فان زانایان ب دویقه‌لانکیا ده‌سه‌لاتی تاوانبار دکهن، و ب ساناهی فه‌توایی ب کوفرا وان ژی ددهن، چونکی هه‌فالی کافری ژی کافره، و ئەو حوکمی بو کافری هه‌ی ژ هه‌فالی وی ژی دگرت!!

ب فی رهنګی ئەف فتنه‌چیه نه‌یاره‌تییا دو ده‌سته‌کان ژ جفاکی بو خو دکهنه دین و ریتاز: نه‌یاره‌تییا ده‌سه‌لاتی.. و نه‌یاره‌تییا زانایین دینی یین دورست، چونکی خه‌ونین وان یین کریت ل بهر ده‌رازینکا فان هه‌ردو توخمان فه‌دره‌فن.

پشتی هنگی ئەو دی چ کهن؟

ئەو دی به‌ری خو دهنه عامییان، ب تاییه‌تی وان که‌سین عیباده‌تکهر و نه‌زان، و ئەوتین فیان و هماسا بو دینی د دلین وان دا هه‌ی، و تشتی ئەو (ته‌ئکیدتی) ل سه‌ر دکهن چاندنا دوژمناتییا ده‌سه‌لاتی و وان زانایه یین نه د گه‌ل وان، دی لی گه‌ریتین چ تشته‌کی سلبی یی ل نک وان هه‌ی دی مه‌زن کهن، و ئەگه‌ر تشته‌کی ئیجابی وان هه‌بت دی فه‌شپرن و به‌حس ژی ناکهن، و ئەگه‌ر ئیکی به‌حس و ئیجابیاتان کر ژی، دی بیتن: بو (موجامه‌له و موناڤقی) ئەو فان تشتان دکهن! هه‌ر وه‌کی وان -حاشا- علمی غه‌یبی یی هه‌ی تشتی د دلان دا دزان.

و تشتی غه‌ریب ئەوه ئەگه‌ر مړۆڤ به‌ری خو بده‌ته (موخاله‌فاتین) فان توخمه بیدعه‌چییان دی بینت ئەو خه‌له‌تیبین ئەو دکه‌فنی گه‌له‌ک د پتر و مه‌زترن ژ یین وان (حوککامان) یین ئەو فه‌توایی ب کوفرا وان ددهن.. کوشتنا خه‌لکی بی گونه‌ه‌د بو خو

حلال دکن، و دبیزن: حاکمین مه دزالمن خه لکی دکوژن، و مالی خه لکی دته لیتفن، و حاکمان ب خوارنا مالی ئوممه تی تاوانبار دکن، دبیزن: حاکمین مه دویشه لانکیتن کافرانه، و سپیدی هتا ئیقاری کاری وان خزمه تکرنا سیاسه تا وان کافرانه یین ئه و خه لکی ب دویشه لانکییا وان تاوانبار دکن، ژبلی کو موفتی و رپبه رین وان (یین موجه!) ل وه لاتین کوفری دژین و گوشتی ب خیر و خیراتین وان دگرن، ل بهر سیبه را وان رژیمان دژین و داخوآزا (الجوئین سیاسی) ژئ دکن یین ئه و حاکمین خو ب دویشه لانکییا وان گونه هبار دکن، و ل سهر که نالین وان یین عسمانی فه توایین خو یین جهادی به لاف دکن!! کاری خو حسیب دکن شاره زایی و (تهکتیک) و کاری خه لکی حسیب دکن خو فرۆتن و دویشه لانکی.

(فه توایین فهضائی) بو جحیلین سه رگهرم و نه زان ددهن کو خو کوشتن مه زترین جهاده و باشرین شه هیدبوونه، به لی ب شهرته کی ئه و ل بهر (سپلیتان) دروینشتی بن، و دۆلاره ک ژ راتبی وان یی کیم نه بت، بلا مالین خه لکی ب ناقی جیهادا کافران ب ئاگرئ فتنا وان بسوژن، به لی گاڤا گوری گه هشته به رده رگه هین وان (جیهادا پیروژ) دبتنه (فتنه و ئره اب)، کور و کچین خه لکی ب قایشین (تی ئین تی) یی رادپینچن و فری دکنه به حه شتی ل نک حوربان، و کور و کچین خو فری دکنه زانکو یین ئه مریکی و بریتانی دا شه هادین بلند وه رگرن.. ئه شه حالین (موفتیین صه حوا ئیسلامی یا هه قچاخه) یین ئوممه ت پی موته لا بووی، و دوژمن پی دلخوش بووی!

د حه دیسه کا دورست دا یا (ئبن حبان) ژ (حوزه یفه ی) شه دگوهیت، هاتییه، پیغه مبه ر- سلاف لی بن- دبیزت: ﴿ان أخوف ما أخاف علیکم رجل قرأ القرآن حتی إذا رئیت به جته علیه وکان ردأً للإسلام، انسلخ منه ونبذه وراء ظهره، وسعی علی جاره بالسیف ورماه بالشرك﴾ قلت: یا نبی الله ایهما اولی بالشرك الرامی أو المرمی؟ قال: ﴿بل الرامی﴾.. حه دیسه که دی بیژی ئه فرۆ بو مه یا هاتییه گۆتن!

پیغمبهر -سلاڤ لی بن- ناشکهر دکهت کو تشتی ژ ههمییان پتر ئه و ژئی دترست ل سهر ئوممهتا خو رهنگهکی مروثانه قورئان یا خواندی، و باش هزرا خو د قئی گوتنی دا بکهن: قورئان یا خواندی.. یهعنی: بو خواندنا قورئانی دزیرهکن، بهلی چو ژ سوننهتا پیغمبهری -سلاڤ لی بن- نزانن، یان ئحتماله ههر باوهری پی نائینن!!

پشتی قورئانی دخوینن.. (رئیت بهجته علیه) یهعنی: هندی ژ وان دئیت بهرگهپریانی دکهن کو کاری ب قورئانی بکهن -وهکی ئه و تی دگهن- بهلی چونکی د شریعتی دا دزانا نینن، وگوهداریا زانایان ناکهن، زوی د سهردا دچن، د سهردا دچن نه مهعنا کافر دبن، و دینی ب پشت گوھ قه لی ددهن.. نه! بهلکی مونحهرف دبن، چ رهنگی ئنحرافی؟

پیغمبهر -سلاڤ لی بن- دبیزت: (سعی علی جاره بالسیف ورمهه بالشرك) یهعنی: دیندارییا وی یا خهلهت ئیکا هند ژ وی چی دکهت ئه و جیرانی خو یی موسلمان کافر بکهت، و وی ب شرکی گونههبار بکهت، و کوشتنا وی حهلال بکهت، و بچت هیپرسی بکهتی دا وی بکوژت.

خوذهینهی گوته پیغمبهری -سلاڤ لی بن-: ئه ی پیغمبهری خودی! کی ژ وان ههر دووان پتری هیترای شرکییه، ئه وی چهکی بهرددهت یان ئه وی چهک بو دئیتنه بهردان؟

پیغمبهری -سلاڤ لی بن- گوت: ئه وی چهکی بهددت.

یهعنی: ئه وی جیرانی خو یی موسلمان ب شرکی گونههبار دکهت، ئه و پتری بی ههژی هندیهه موشرک بت، ئه گهر نه.. چاوا ئه و دی موسلمانهکی کافر کهت، بی وی دهلیلهکی شهرعی ههبت، و د دویش دی کوشتنا وی دی حهلال کهت و خوینا وی ریژت؟!

و ل دویمایا په‌یقا خو من دقیت جاره‌کا دی بیرا هه‌وه ل قی حه‌دیس‌ی بینمه‌قه
 نه‌وا بوخاری ژ پیغه‌مبهری -سلاف لی بن- قه‌دگوه‌یزت، وتیدا هاتیه: ﴿أول ما ینتن
 من الإنسان بطنه فمن استطاع أن لا یأکل إلا طیباً فلیفعل، ومن استطاع أن لا
 یحال بینہ و بین الجنہ بملء کف من دم أھراقه فلیفعل﴾ نیکه‌مین تشت ژ مرؤقی
 گه‌نی دبت زکی و بیه، قیجا هه‌چی‌ی ژ هه‌وه بشیت ژبلی تشتی پاقر چو نه‌خوت بلا وه
 بکته، و هه‌چی‌ی بشیت ب مسته‌کا خوینی یا نه‌و درپژت نه‌و ژ به‌حش‌تی نه‌ئیته‌کرن
 بلا وه بکته.

هیثیا مه ژ خودایی مه‌زن نه‌وه مه و ملله‌تی مه و جحیلین مه ژ قی فتنا مه‌زن
 بیاریژت، و ته‌وفیقا مه‌زنین مه و زانایین مه بدهت و به‌ری وان بدهته ریکا خو یا
 راست، دا ژ هه‌می ئاتاف و گرفتاریان بیینه پاراستن.

شیره تا نه بووبه کړی بو عومهری

دهمې پیغه مبهری -سلاف لی بن- ژ دنیا یې وه غه ر کړی وی ب ناشکه رایې چو کهس ل شوبنا خو نه دانابون، ههر چنده وی پتر ژ ئیشاره ته کئی دابوو صهحابین خو کو پیتقیه پستی وی نه بووبه کړ بیه مهزنی موسلمانان، ووهسا چیبوو خودی دلین صهحابیان همییا ل دور وی کو مکر، و نهو بوو خهلیفه یی ئیکئی یی پیغه مبهری -سلاف لی بن-، و روژا خودی هه زکری ژیبی نه بووبه کړی ژی ب دویماهی بیت و نهو ب هه قالی خو یی خوشقی را بگهت، نه بووبه کړی عومهر هلبزارت کول جهی وی بته خهلیفه، و مهزنی نوممه تی ژ وی وهربگرت، و دهمې نه بووبه کړی ههست ب نیزیکیا وه غه ر کړی، وی هنارته ب دویش عومهری را و شیره ته کا کورت لی کر، شیره ته کا کورت بوو ب هژمارا په یقان فه، به لی شیره ته کا مهزن و کامل بوو ژ لایې وان مهعنا و پامانان فه یین کو ژئ دئینه وه رگرتن، شیره ته کا بوو خهلیفی ئیکئی کورتیا سه ربورا خو د رتفه برنا دهوله تی دا پی بو خهلیفی دووی بهرچا فکر، و پرنیشانین پاشه روژئ بو وی ناشکه را کړن.. شیره ته که پیتقیه ل سه هه ر کهسه کئی مهزنییا ملله تان بکهفته د دهستان دا بیرا خو لی بینته فه و کاری پی بکهت، نه گه ر هات ووی قیا ب دو روین سپی فه بهر ب خودایې خو فه بچت..

گاڅا نه بووبه کړ کهفتییه بهر سه که راتی هنارته ب دویش عومهری را و گوئی:

((نهی عومهر! ته قوایا خودی بکه.. و بزانه کو کاره کئی هه ی ب روژئ دئیته کړن، نه گه ر نهو ب شهقی بیته کړن خودی وی قه بویل ناکهت، و کاره کئی هه ی ب شهقی دئیته کړن نه گه ر ب روژئ بیته کړن خودی وی قه بویل ناکهت.

و خودی سوننه تی ژ مروقی قه بویل ناکهت هتا نهو فه رزی ب جه نه ئینت.

و ههما ته‌رازییا خیرین وی که‌سی گران بوویه یی ته‌رازییا خیرین وی ل ئاخړه‌تی گران؛ چونکی وی د دنیا‌یی دا ته‌رازییا خو ب دویکه‌فتنا حه‌قیی گران کریبه، و نه‌و ته‌رازییا حه‌قی بچته تیدا یا ژ هه‌ژی هندیه سوباهی گران بیت.

و ته‌رازییا خیرین وی که‌سی سفک بوویه یی ته‌رازییا خیرین وی ل ئاخړه‌تی سفک؛ چونکی وی د دنیا‌یی دا ته‌رازییا خو ب دویکه‌فتنا نه‌حہ‌قیی سفک کریبه، و نه‌و ته‌رازییا نه‌حہ‌قی بچته تیدا یا ژ هه‌ژی هندیه سوباهی سفک بیت.

و خودایی مه‌زن به‌حسی به‌حشتیان دکه‌ت و به‌حسی باشرین کارین وان دکه‌ت، و نه‌و یی ل خرابیین وان بوری، و ده‌می نه‌ز وان ل بیرا خو دئینه‌شه نه‌ز دبیرم: نه‌ز دترسم نه‌ز ب وان را نه‌گه‌م. و وی به‌حسی جه‌نه‌میان ژی کریبه و به‌حسی خرابترین کاری وان کریبه، و باشیین وان ل وان زفراندینه، و گاڤا نه‌ز وان ل بیرا خو دئینه‌شه نه‌ز دبیرم: نه‌ز دترسم نه‌ز ژ وان بم.

و وی به‌حسی نایه‌تا ره‌حسی و نایه‌تا عه‌زابی کریبه. څیجا مرؤف یی د ناقبه‌ر هیفی و ترسی دا، و ژبلی حه‌قیی هیفی‌کا دی نه‌و ژ خودی ناخوازت، و نه‌و ژ ره‌حما وی بی هیفی نابت، و خو ب ده‌ستی خو ناهاڅیته هیلاکی.

څیجا نه‌گه‌ر ته‌ شیره‌تا من پراست، تشته‌ک وه‌کی مرنی ل نک ته‌ یی خوشتی نابت، و نه‌و هه‌ر دی گه‌ته‌ته، و نه‌گه‌ر ته‌ پی ل شیره‌تا من دانا تشته‌ک ژ مرنی نه‌خوشر نابت ل نک ته، و تو هه‌ر نه‌شیی).

نه‌غه‌ نه‌و شیره‌تا کورت بوو یا خه‌لیفه‌یی نیکی ل به‌ر مرنی ل خه‌لیفه‌یی دووی کری، تیدا کورتیا سهر‌پورا خو د رنقه‌برنا ده‌وله‌تی دا بو وی څه‌گوه‌است، و نه‌و ریک دانا به‌ر یا نه‌گه‌ر نه‌و لی چوو دی ب سهر بلندی څه‌ پیشوازیی ل مرنی که‌ت ده‌می مرن دگه‌تی.. څیجا نه‌ف شیره‌ته ژ چ پیک دئیت؟

نه‌قی شیره‌تی (شه‌ش) خالی‌ن گرنگ د ناڅ خو دا هلگرتینه:

یا ئیکئی: فهمانا ب تهقوایی:

((ئهی عومهرا! تهقوایا خودئی بکه)) و عومهرا و یین وهکی وی مهزنی دکهفته د دهستان دا دهمی تهقوایا خودئی دکهن، مهنا ئه وهست ب ههپونا (زیرهفانییهکا د سهر خۆ دا) دکهن، باوهر دکهن کو ئیکئی ژ وان مهزنتر -کو خودییه- د سهر وان دا ههیه یی کارئی وان دینت، و ل سهر وان حسیب دکهت، و رۆژهکی دئ مهحکهمهیهکا دژوار سهر کارئی وان د گهل وان کهت..

و دیرۆکی ب سهبرۆر ئیسبات کرییه کو ههر رهنگهکی دی یی (رهقابی) ژبلی تهقوایا خودئی ب دورستی ب سهرنهکهفتیه، نه د گهل مهزنان، و نه د گهل بچویکان!

یا دووی: ریکخستنا دهمی:

((کارهکی هه ب رۆژی دئتهکرن، ب شهقی خودئی وی قهبول ناکهت، و کارهکی هه ب شهقی دئتهکرن ب رۆژی خودئی وی قهبول ناکهت)) ئه وهسهی بته مهزنی خهلکی، و ربهربا وان بکهت، وهختی وی دبه ملکی خهلکی، چونکی کارین وان ژ دهمی وی پترن، و نهگهر ئه وه بت یی تهقوایا خودئی دکهت، ئه وهسهی خۆ دئ بو کارین وان تهرخان کهت..

موعاویهیی کورئی خهدیجی دبیت: رۆژا عهمری کورئی عاصی باژیری ئهسکهندهرییی قهکری وی نهز هنارتمه نک عومهری دا نهز مزگینییی بدهمی، نیفرۆ نهز گههشتمه مهدینی، من دهوارا خۆل بهر دهری مزگهفتی هیللا و نهز چووم ل مزگهفتی روینشتم، من گۆت: نیفرۆیه بهلکی عومهرا بو خۆ نفست بت نهز دئ پیچهکی خۆ گرم پاشی دئ چم قاصدییا خۆ گههینمی، گاڤا عومهرا ب هاتنا من حهسیای و زانی نهزی ل مزگهفتی هنارته ب دویش من را، و گۆته من: خیره؟ ته چ د گهل خۆ ئینایه؟ من گۆت: خیره ئه (ئه میرلموئمنین) خودئی باژیری ئهسکهندهرییی ل بهر مه قهکر.. ئینا عومهری گۆت: و بۆچی تو چوویه مزگهفتی و تو ئیکسهرا نههاتییه نک من؟ من گۆتی:

نهی (نهمیرلموئمنین) نیفرۆ بوو من هزرکر بهلکی تو نقشست بی.. عومهری گوت: نه چو هزره ته کری! نهگه نهز ب روژئی نقشستم حهقی مللهتی دی بهرزهکهه، و نهگه نهز ب شهقی نقشستم حهقی نهفسا خو دی بهرزهکهه، قیجا نقشستن ژ کیشه دی ب دهست من کهقت د گهل قان ههردوو ان نهی موعاویه؟!

یا سیی: فهرز بهری سوننهتی:

یان ژی ریکخستنا یاسایا (ئهولهوییاتان) وهکی دبیترن.

دبت دهمهک ب سهه مهزنی مللهتی دا بیت پتر ژ کارهکی بیتته بهر سنگی، و نهو دشیت کارهکی ب تنی بکهت، هنگی نهو دی چ کهت؟

نهبوو بهکر دبیترت: ((خودی سوننهتی ژ مروقی قهوبیل ناکهت ههتا نهو فهرزی ب جه نهینت)) مهعنا: هندهک کار ههنه ژ هندهکان فهرتر، و بو خهلیفهی چی نابت نهو دهمی خو ب کارهکی نه یی فهر شه بهت ل وی دهمی کارهکی فهر ل هیقییا وی، یان خو ب کارهکی فهر شه موژیل بکهت و کارهکی فهرتر ل ویری مابت.. گاڤا ته دیت مهزنهکی خو ب تشتهکی بیخیر شه موژیل کر ل وی دهمی کارین گرنهگ ماینه ل ناخی تو بزانه هنگی چو خیر د سهری وی نابت، و چو مفای مللهتی ژی د وی نابت!

یا چاری: گرانی و سڤکیا تهرازییا خودانی:

و نهگه دانانا تهرازییی ل ناخههتی بت، و کیشانا کار و کرباران ل وی دهمی بت، گرانکر و سڤکرنا تهرازییی بهرههمی کاری مه یی نوکویه، ههه کهسهک ژ مه نهگه ههز بکهت سوهای تهرازییا وی یا خیران یا گران بت، بلا نهفرۆ ژبلی حهقییی تشتهکی دی نهکهته د تهرازییا خو دا.. و مهزنتین حهقی نهوه تو وی تشتی بو خهلهکی حهرام نهکهی یی تو بو خو حهلال دکهی، وی تشتی ژ خهلهکی نهخواری یی تو ب خو نهکهی.. عهبدللاهی کورئ عومهری دبیترت: گاڤا عومهری قیابا خهلهکی ژ تشتهکی بدهته پاش، بهری نهو خهلهکی ژ وی تشتی بدهته پاش، دا ئیت مه خهلهکی مالا خو

هه مییان کۆم کهت، و بیژت: ئەز دئ خەلکی ژ فلان تشتی دەمه پاش، بهس ئەز بزنام
ئیک ژ ههوه نیزیکی فی تشتی بت، ئەو عقووبه یا ئەز دەمه خەلکی دوجارکی دئ
ههوه پئ عقووبه دەم.

یه عنی: ئەگەر عومەری بریار دابا ههچیئی فلان خرابیئی بکهت، پینج داران دئ
دانمی، ئیکئی خەلکی مالا وی ئەو خرابی کرپا عومەری دەه دار ددانانی! بۆچی؟
چونکی ئەو مرۆقی ویه!

ب فی رهنگی سیاسهتا عومەری ریکا خۆ یا راست گرت.

یا پینجی: رەفتاری موسلمانن یێ دورست:

چ ئەو سه رکیشی مللهتی بت، یان مرۆقهکی عهدهتی بت، ههردەم دقیت ئەو
د ناقههرا ترس و هیقیئی دا بت، ئەگەر نه ئەو دئ چته هیلاکی.. چئ نابت ترسا
مرۆقی موسلمان ژ خودی ئیکا هند ژ وی چئ بکهت ئەو ژ رهحما خودی بی هیقی
بت، یان هیقییا وی یا زیده ب رهحما خودی وه ل وی بکهت ئەو هزر بکهت بی کار و
کرپار دئ چته بهحهشتی، موسلمانن دورست هیقییهکا مهزن ب رهحما خودی ههیه،
بهلی د گهل هندئ ژئ هندی ژئ بیت کاری باش دکهت و خو ژ خرابیان دهته پاش،
ژ رهحما خودی بی هیقی نابت، و ژ کاری خو دترست.

یا شهشی: خۆکیشان ب تهرازییا مرنئ:

و ئەفه ئەو فهقههیه یا ئەبووبه کری ل دویماهییا شیرهتا خو ئینای، مرن
نهخۆشترین تشته ل بهر مرۆقی، هندی مرۆف نهگههشتیئی، بهلی گاڤا ئەو گههشت
مرۆف بهرانبهر مرنئ دبه دو پشک: ئەوئ ریکا خودی نهیاسی بت، و باوهری ب ژینا
پشتی مرنئ و بهحهشتی و خۆشیین وئ نهبت، مرن ل بهر وی دئ نهخۆشترین و
کرپتترین تشت بت ل بهر وی، و ئەو هه نهشیت ژ مرنئ خلاس بیت، و ئەوئ باوهری
ههبت کو مرن دئ وی ب نک خودی فه بهت، مرن ل نک وی دئ رهنگهکی

شه گوهاستنی بت ژ جیهانه کا روهن و بهر فرهد بو جیهانه کا روهنتر و بهر فرهتر..
 نه بو به کری گوته خهلیفی خو عومهری: نه گهر تو شیره تا من ب جه بینی، و ته قوایا
 خودی بکهی و حقی ملله تی ژ سهر خو راکهی مرن ل بهر ته کاره کی نه خوش نابت..
 خهلیفه به کی نه مهوی گوته زانیه کی سه رده می خو: بوچی نه م حهز ژ مرنی ناکهین؟
 وی زانایی گوتی: چونکی هه وه دنیا یا خو یا ئا قاری و ئاخره تا خو یا کافل کری، و
 کس حهز ژ هندی ناکهت ژ ئا قاهی بچته خرابهی!

رامانا په یقین بانگی

کسهک ژ مه نینه گوډ ل بانگی نه بوو بت، ئەو بانگی هەر رۆژ پینج جار ل مزگهفتین مه دئینه بلندکرن، تشتی ئیکا هند ژ مروقی چی دکهت کو ئەو ب پشت راستی څه بیژت: چو په یث نینن هندی په یقین بانگی ب بهر گوډین مروقی موسلمان بکەشن و بینه دوباره کړن.

بانگ ئەو گازیه یا مروقی موسلمان هەر ژ زارۆکینیا خو په یقین وئ ژ بهر دکهت، چونکی ئەو نیشانه کا ئاشکهرایه ژ نیشانین دینی وی، بهلئ د سهر څی هه میی ژی را، و د گهل څی به لاقبوونا بانگی یا بهر فهد د ناڅ موسلمانان دا، پشکه کا مهزن د ناڅ موسلمانان دا هه نه ب تنی هند د بانگی دگهن کو هه ما ئەو ب تنی گازیه که موسلمان بو کرنا نڅیژئ ل مزگهفتی پی دئینه کۆمکرن، و بهلکی گلهک ژ وان هه بن د رامانا سه رقه سه رقه یا په یقین بانگی بگهن ژی، بهلئ بارا پتر ژ وان ب دورستی د وان مه عنایین شهرعی یین مهزن ناگهن یین د پشت په یقین بانگی را هه بن، لهو یا فهد ئەم ب بهر فهدی ل سهر پامان و مه عنایین بانگی یین شهرعی باخچین، بو هندی دا هەر جاره کا مه گوډ ل بانگی دبت ئەم څان راستییان د هزرا خو دا ئاماده بکهن.

هیشتا ل مه که هی و بهری مشه ختبونئ ب ده مه کی نه یی درپژ و ب دورستی ل وئ شه فا پیغه مبهر -سلاڅ لئ بن- بو معراجی هاتییه بلندکرن نڅیژ ل سهر موسلمانان هاته فهدکرن، و پشتی پیغه مبهر -سلاڅ لئ بن- گه هشتییه مه دینی و فهران دای مزگهفت بیته ئاڅاکرن، وی ب فهد زانی ئامیره ته کی بو کۆمکرنا موسلمانان ل مزگهفتی بو کرنا نڅیژئ ب کار بینت، و ئەو ئامیره تین ل وی ده می ل په رستگه هان بو کرنا عیباده تی دهاتنه ب کارئینان سی بوون:

- بۆری ل کښته‌یین جو هییان.

- و زهنگل ل دیرین فه‌لان.

- و هلکرنا ناگری ل په‌رستگه‌هین مه‌جووسییان.

و حه‌تا کو ئومه‌تا ئیسلامی تایه‌تمه‌ندییا خو د هه‌می تښتان دا هه‌بت، پیغه‌مبه‌ری -سلاڅ لی بن- نامیره‌ته‌کی نوی بو څی نارمانجی ب کارئینا، نه‌و ژی گازیکرن بوو ب هنده‌ک په‌یقان ژ لایه‌کی مرؤڅه‌کی څه کو هه‌ر که‌سه‌کی ب زمانی عه‌ره‌بان یی زانا بت د پامانا وان بگه‌هت، و ب وی نارمانجی بزانت یا نه‌ف گازییه پی هاتی، نه‌وه‌کی ده‌نگی بۆری و زهنگلی کو چو مه‌عنا ژی نائیینه وه‌رگرتن. و دڅیت نه‌ئیته هزرکرن کو (تشریعه‌کرنا) بانگی د ئیسلامی دا ب تنی بو هندی بوو موسلمان د کرنا عیباده‌تی دا ژ ئومه‌تین بۆرین بیینه جودا‌کرن، هه‌ر چه‌نده نه‌څه ب خو ئیک ژ نارمانجان بوویه، به‌لکی مه‌به‌سته‌کا دی ژی د پشت څی تشریعه‌کرنی را هه‌بوویه نه‌و ژی بنه‌جه‌کرنا پامانین ئیسلامی و چاندنا راستییین دینی بوویه د سهر و دلین موسلمانان دا.

و ده‌لیل ل سهر څی گوټنی چه‌ند تیبینییه‌ک هه‌نه مرؤڅ د په‌یقین بانگی دا دینت:

ئیک: نه‌ف په‌یقین بو بانگی هاتینه هلبزارتن و دانان نه ب تنی مرؤڅی ناگه‌هدار دکهن کو نه‌څه ده‌می کرنا نڅیژی هات، و دڅیت موسلمان ل مزگه‌فتی کوم ببن، به‌لکی هنده‌ک په‌یق د ناف دا هه‌نه چو په‌یوه‌ندی ب څی نارمانجی څه نینه.

دو: یا سوننه‌ت نه‌وه بانگ ب ده‌نگه‌کی بلند بیته‌دان، دا نه‌و بگه‌هته دویرترین جه‌ی ده‌نگ بگه‌هتی، و پترین مرؤڅان گو ه لی بت.

سی: بانگ ب (الله اکبر)ی ده‌ست پی دگه‌هت، و ب (لا اله الا الله) ب دویماهی دئیت، و ب شریعه‌ت بو موئه‌زی چی نابت نه‌و ژ نک خو چو په‌یقان

ل بانگی زیده بکته، نه ل بهراهییی و نه ل دویمایییی، تشتی هندئی دگههینت کو پهیقین بانگی د (تهوقیفینه)، و نه د (ئجتهادینه).

چار: شهرت نینه ههر کهسهکی دهنگی بانگی بگههتی ژ نقیژکهران بت، یان ههتا ژ موسلمانان بت، تشتی هندئی دگههینت کو بانگی نامهیا خو ههیه دقیت بگههینت.

پینج: یا سوننهت نهوه مروقهکی دهنگ خوش بانگی بدهت، چونکی دهمی بانگ هاتییه تهشریعکرن پیغهمبهری -سلاف لی بن- بهحسی پهیقین بانگی کر و گوته صهحابییهکی: ﴿قَمِ فَلَقْنَهٗ بِاللَّامِ لَا فَاِلهَ اِلاَّ اَنْدٰى صَوْتًا مِّنْکُمْ﴾ هلو فان پهیشان نیشا بلالی بده دهنگی وی ژ یی ته خوشتره. و دهنگی خوش کارتیکرنا خو یا ئاشکهرایه ههیه ل سهر گههاندنا پهیامی.

شهش: یا باشر نهوه نهوه کهسی بانگ ددهت فی کاری بو خیرا خو بکته، نه ژ بهر راتبهکی، دا ئیخلاص پتر د کاری وی دا ههبت.

ههفت: تهشریعکرن جابدانا بانگی بو وی کهسی یی گوهد ل دهنگی موئهزنی دبت، بو هندیییه دا مروث گوهدارییا بانگی بکته، و بزانت کانئ بانگ هلدیر چ دبیرت.

پشتی فی چهندی پهیقین بانگی پیکفه سی (جوملین سهرهکی) یین خودان سی رامانین مهزن دگههینن د ناف خو دا هل دگرن:

یا ئیکئی: پهیفا (الله أكبر):

نهوا شهش جارن د بانگی دا دئیتته دوبارهکرن، و نهف پهیشه ههر نهوه یا نقیژ ژ یی دهست پی دکته، خودی یی مهزنتره ژ ههر تشتهکی دی یی ههبت، پهیشهکه ل پینج دهمین روژی بیرا مروقی خودان باوهر ل وی راستییی دئیتته فه یا دنیا ب ههمی موژیلاهییین خو فه ژ بیرا وی دبهت، نهگهر فیانا دنیا یی ریکا خو بو دلئ ته دیت تول بیرا خو بینهفه کو خودی مهزنتره، نهگهر خوشیییهکا دنیا یی ژ دهست ته چوو و تول سهر ب خهم کهفتی تو بزانه کو خودی مهزنتره، نهگهر نهفسا ته کهفته بن بارئ

شهوهتی یی گران تو ژ بیر نهکه کو خودی مهزنتره، نهگهر ته دیت زالمهک د سهر پی خو دا چوو و دهلیقه بو هاته دان تو د گهل دهنگی موئه زنی بیژه: خودی مهزنتره.. دودل نهبه.. ژ ریکی لانه ده.. پاشپاشکی نهچه.. چو تشت ل سهر ته و ل بهر ته یی مهزن نابت هندی گازییا ته (الله اکبر) بت!!

یا دووی: په یفا (أشهد أن لا إله إلا الله، أشهد أن محمداً رسول الله):

کو پتر ژ جاره کی دئیته دوباره کرن گازییا ئیسلامی ههمیی ب کورتی د ناڤ خو دا کوم دکهت، چونکی وهکی ئەم دزانی ئیسلام ل سهر دو بناخه یین مهزن دئیته پراگرتن:

کو په رستنا خودی ب تنی بیته کرن، و کو په رستنا وی ب رهنگه کی وهسا بیته کرن وهکی پیغه مبهری وی موحه ممه د -سلاڤ لی بن- پی هاتییه هنارتن.

و ئاشکه رایه کو (شاهه دان) سوینا ئیکتییه ئیسلام ل سهر هاتییه ئاڤا کرن وهکی د گوتنه کا پیغه مبهری دا -سلاڤ لی بن- هاتی، و ئیسلام ل دهسپیکا هاتنا خو دا په یقه بوو مرؤفی دگوت و پی دهاته د ئیسلامی دا، یان پشت ددایی و ژ ئیسلامی دهردکهفت.. و یا بهر عقل نینه په یقه بته ناڤیر د ناڤهرا ئیسلامی و کوفری دا نهگهر ئەو په یقه کا وهسا نهبت ئیسلامی ههمیی د ناڤ خو دا کوم بکهت.

ههر ژ دهسپیکا خو پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- گازی ملله تی خو کر وگوت: ﴿قولوا: لا إله إلا الله تفلحوا﴾ هوبن بیژن: (لا إله إلا الله) دئ ب مراد کهفن و ئیفله حی بینن. و دهمی کهنکه نه و عه قلدارین ملله تی وی ل بهر نه هاتین قی په یقی بیژن، ژ بهر هندی نه بوو چونکی گوتنا قی په یقی ل بهر وان یا ب زحمهت بوو، یان چونکی ئەو تی نه دگه هشتن، بهلکی وان ئەو نه گوت ژ بهر وان پیتقییین مهزن یین ئەف په یقه ژ وان دخوازت، چونکی وان دزانی ئەف په یقه دئ وان ژ جیهانه کی قه گوهریته جیهانه کا دی، ژ جیهانا جاهلییه تی ب ههمی شههوات و سهر داچوون و لادانیین وی قه

بۆ جیهانا ئیسلامی ب ههمی پاقتی و (ئلتزام) و راسته ریتین خوڤه.. ئەو عەرهبی ساده ئەوی ل دەسپێکی ژئ هاتییه خواستن بیژت: (لا إله إلا الله) د سهری وی دا یا ئاماده بوو کو ئەف په یقه خوداینیی ب ههمی ریمانین وی قه ژ ههمی کهسان دستینت و ددهته خودی ب تنی.. ل بهر سیبههرا قی په یقی حوکم دبه حوکمی خودی نه یی مه لکی و نه یی عه شیره تی و نه یی شه هوه تی و خوشییین ئه رزان، ل بهر سیبههرا قی په یقی (ولاء و براء) بۆ باوهریی ب تنییه نه بۆ نفسی و په رنگی و ئەزمانی و مه صلحه تین بهرته نگه، ل بهر سیبههرا قی په یقی دوعا و ههوار بۆ خودی ب تنی دبن نه بۆ قهبر و سه نه م و دار و بهران، ژ بهر قی چهندی قوره شیی زوی ب زوی ل بهر نه هاتن قی په یقی بیژن، ئەگه مه سه له گوتنا ب دهقی ب تنی با ل بهر وان ب زهحمهت نه بوو ئەو قی په یقی بیژن، پاشی ژینا خو و هسا بۆ خو بنه خشینن وهکی وان دقیت، وان دزانی (لا إله إلا الله) مه نه جی ژینتییه، ژیانن ب ههمی (ته فاصیلان) قه قه دگرت.

قوره شییان باوهری هه بوو کو خودایه کی ب تنی یی هه، و کو وی ئەو یین داین، و ئەوه وان دمرینت، و وی عهرد و عهسمان یین ئافراندین و وان ب ریشه دبهت، و وان باوهری هه بوو ژئ کو خودییه رزقی وان ددهت، پا بۆچی ئەو ل بهر نه هاتن بیژن: (لا إله إلا الله)؟

چونکی وان دزانی (لا إله إلا الله) عه بدینییه هه مییه ددهته خودی، و پریازا باب و باپیرین وان ئەوا هنده کی ژ عه بدینییه ددهته سه نه م و عه شیرهت و هه وایی نهفسی پویچ دکهت، لهو ئەو ل بهر نه هاتن قی په یقی بیژن.

(لا إله إلا الله، محمد رسول الله) هلبژارتنه که د ژینن دا، دیتن و پهفتاری مرۆقی دهسنیشان دکهت، و گوتنا قی په یقی مه عنا وی ئەوه گوهورینه کا وهسا ل سه ر ئاستی هزرا مرۆقی چی بت ئەو ژێدهر و ئارمانجا خو بزانت، بزانت ئەو ژ نک خودییه و بۆ نک و بییه.

یا سیین: پهیفا (حی علی الصلاة، حی علی الفلاح):

ئەوا ژ مرۆقی دخوات مرۆڤ ل دویف گازیبا بانگی بچت، و قهستا نئیژئی بکەت
ئەوا بەری مرۆقی ددەتە ئیفلەح ل دین و دنیایی، و کانئ چاوا نئیژ ستوینا ئیسلامی
یا دووییه -پشتی شاهدهدانی- وەسا ئەو د ناڤ پهیقین بانگی ژئی دا پشتی وی دئییت.

ئەگەر تو ئەو بی یی دنیایی ب مورزیلاهییتن خوڤه تو ژ بیرقه بر بی، ئەڤه بانگ
یی داخواری ژ ته دکەت بو دەمەکی تو دەستان ژ دنیایی بشوی و بەری خو بدەیه
ناخرەتی، ئەگەر دلئ ته کەفتبته ژیر پیبەستا شەهوەتی، یان شەیتان شیا بت وی بیخته
داقین خو، ئەڤه دەنگی بانگی یی بلند دبت و ژ ته دخواری تو (جەولەکا) نوی یا
هەڤرکییی د گەل فی دورژمنی بکە ی و قئ جارئ سەرکەفتنی ب دەست خوڤه بینی،
قهستا مزگەفتی بکە ی و ل بەر دەری دنیایی ژ بەر خو بکە ی و ل سەر رەنگی
میلیاکەتان پیشقه بچی، و سەری خو بو مەزنییا خودئ بدانی، و ب قئ چوونا خو
پراگەهینی کو تو نه ئەو مرۆقی یی ب دنیایی بییه خاپاندن. دیرۆکا بانگی دیرۆکا
ئیسلامییه، و ب بلندبوونا دەنگی بانگی تو دئ زانی ئەڤ جەه جەهئ ئیسلامییه، ئەو
جەه یی سەر بو مەزنییا خودئ لی دئینه چەماندن، و ئیفلەح لی دئیتە داخواریکن..

رۆژا پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- مەکەها پیروژ ژ پیساتییا کوفری پاقرکری
فەرمان ل بیلالی کر ب سەر بانئ کەعبئ بکەڤت و بانگ دەت، دا ئەو ب ریتکا بانگی
سالوختین دینی نوی پراگەهینت، و گاڤا بیلالی فەرمان ب جە- ئینای، قورەیشییەکی
دەفبلند یی کو دلئ وی ژ گەمارا کوفری نەهاتییه داقتان د بن لی لیڤکان را گۆت:
ما موخەمەدی کەس نەدیت ژ قئ قەلە رەشکی پیڤتەر بو وی بانگ دەت؟ و ئیکئ دی
گۆت: باش بوو بابئ من مری و ئەڤ رۆژە نەدیتی!! و ئان هەردو کافران د گۆتینن خو
دا ئەو ئەگەر کۆمکرن یین ئەو پتر ژ بیست سالان بوو قورەیشییان بەرەڤانی ژئی دکر،
کو خودئ یی بلندتر نەت ژ صەنەم و توخم پەرتسی و دفن بلندییا وان یا عەشائری!

راستییا نفیژی

بهلکی گهلهک ژ ههوه ژ ژی گوتنا من عهجبیگرتی بمینن دهمی ئەز بیژم: بارا پتر ژ نفیژکهرین مه نفیژی ناکهن! بهلی.. نفیژی ناکهن، ههر چهنده ئەو ب حهرهکین نفیژی رادبن، فاتحی دخوینن و دچنه رکووعی و سوجوودی و تهحییاتی ژی دخوینن و سلافا ملان شهدهن، و د گهل هندی ژی نفیژی ناکهن، و دا هوین باوهر بکهن کو ئەو نفیژین گهلهک ژ مه نوکه دکهن ب دورستی نه ئەو نفیژه یا ژ ههژی کو بو خودی بیتنه کرن، وئ راستیی ل بیرا خو بینن یا کسهک ژ مه (مخابن) نهشیت حاشاتیی لئ بکته ئەو ژی ئەقیهه خو کارکنا ئیک ژ مه بو نفیژی چارټکا وئ خوکارکنا وی نینه یا ئەو پئ رادبت دهمی دئیتته داخوازکرن دا (موقابهلا) مودیرهکی یان وهزیرهکی بکته، ههر ئیک ژ مه ئەگهر بیژنئ: سهعت هنده دئ چیه نک فلان بهرپرسی و هنده دهقیهه یان تو دئ مینیه ل نک وی، هزرا وی ژ ههمی لایان شه دئ موژیل بت، ئەری ئەز چ بکهمه بهر خو؟ چاوا ل بهرانبهر وی راوهستم؟ چ بیژم؟ چ ئەدهب و توره یان د گهل ب کار بینم؟ وهتد.. ژ فان پسپارین ئەو ژ خو دکته، و دهمی ئەو رادبت دا نفیژی بکته، ههر چهنده وی باوهری ههیه ژی کو ئەو د نفیژی دا یئ بهرانبهر خودی مهلکی ههمی مهلکان رادوستت ژی، بهلی د گهل هندی ژی ئەو بهری هنگی پسپاری ژ خو ناکته ئەری چاوا ئەز بهرانبهر وی راوهستم و چ بیژم؟

نفیژا مه هندهک حهرهکهنه رپوون و روینشتن ئەم لهشی دکهن، و هندهک گوتنن ئەم ب دهقی دبیزین و شه دگتیرین، بهلی گرفتاری ئەوه ئەم وهسا یین د نفیژی گههشتین کو هه ما ئەو هندهک حهرهکه و گوتن ب تیننه، و مه ژ بیرا خو برییه کو ئەف گوتن و حهرهکه بو نفیژی وهکی لهشینه بو مروقی و خوشووعه ئەو رح یا نفیژ پئ دژیت، و

کهنگی هوه دیتییه مروّقهک ب لهشی ب تنی بته مروّف، یان چاوا هوه دقیت هوبن
نقیژکا بی رح بکن و دهرگههین عسمانی بو هوه قهبین؟

خودایی مهزن فهرمانی ل پیغه مبهری خو موحه ممدی -سلاف لی بن- دکهت
ودبیژتی: ﴿وَأْمُرْ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ وَاصْطَبِرْ عَلَيْهَا﴾ (طه: ۱۳۲) یه عنی: تو- نهی پیغه مبه-
فهرمانا ب نقیژتی ل مروّقین خو بکه، و بیهنا خو ل سهر کرنا وی فرهد بکه، و صهبرا
ل سهر کرنا نقیژتی هندئ دگههینت کو نقیژ د حقیقه تا خو دا نه هه ما نهو حهره کهنه یین
نهم د سی چار دهقیقه یه کان دا دکهین، چونکی نه گهر نقیژ هه ما بهس هنده بت چو صهبرا
هو سا ل سهر پی نه قیت، ما کی هه یه نه شیت سی چار دهقیقه یه کا تهحه ممولی بکهت
حه تا نقیژه کی بکهت؟

راستییا نقیژتی -هوا خودی ژ مه دقیت کو نهم پی رابین- د دو تشتان دایه
مخابن نهو ههر دو تشت نوکه د نقیژین گلهک ژ مه دا نه ماینه، نهو ههر دو تشت زی
نه قه نه:

بی نیکی: په یوهندی ب نقیژتی ب خو قه هه یه ده می نهم ب کرنا نقیژتی رادبین، و
مه خسه دا مه پی خوشووع و ناماده بوونا دلییه.

بی دووی: په یوهندی ب وان نه خلاق و رهفتاران قه هه یه یین کو پیتهقییه نقیژ
ل نک خودانی پهیدا بکهت حه تا نهو ژ مروّقی نه نقیژکهر جودا بت.

و مه دقیت ل قیژتی چهنده کی ب بهر فرهی ل دژر قان ههر دو مهسه لان باخقین.

مهسه لا خوشووع و ناماده بوونا دلی د نقیژتی دا:

ده می ته دقیت نقیژتی بکهی بهری ههر تشته کی ده سنقیژا خو دی شووی، و
ده سنقیژ شویشن رهنه گه کی خو پاقر کرنا (ظاهری) یه، پاشی دی جلکه کی پاقر کیه بهر
خو، و ل سهر جهه کی پاقر راهستی.. نهف هه می پاقرییه دقیت نیکا هند ژ ته چی

بکته کو تو دلئی خو ژئی پاقر بکهی، چونکی گویز -بو نموننه- نه گهر ب سهر قه چهند یا جوان و بهرکهفتی ژئی بت مروّف دهاقیت دهمی دبینت کاکلکا وئی یا رزیه!

بهری تول بهرانبهر خودی پراوهستی دلئی خو ژ ههمی قریژا دنیا یی پاقر بکه، و گاڤا ته قهستا مزگهفتی کر ل بهر دهرگههی دنیا یی ل جهی نه عالان بهیله، د گهل خو نهبه ژور نه گهر ته بقیت نقیژهکا ب خوشووع بکهی، و دهمی تول بهرانبهر خودی پراوهستی و بهری تو بیژی: (الله اکبر) ل بیرا خو بینهفه کو تو یی ل بهرانبهر ئیکئی وهسا پراوهستی چو تشت ل بهر نائینه قهشارتن نه یین ناشکهره و سهرقه و نه یین قهشارتی و نه پینی، و خودی بهری نهو بهری خو بدته شکلی ته نهو بهری خو ددهته دلئی ته، و نه گهر تو خهلکی ههمیی ب رهنگ و رویی خو د سهردا بهی تو نه شیی خودی -حاشا- د سهردا بهی، چونکی نهو (عالم الغیب والشهاده)یه، قیجا ته ئیمانته (ئیخلاص).

و ئیکه مین په یف تو پی داخلی نقیژی دبی (الله اکبر)ه، و (الله اکبر) وهکی ناشکهره مهعنا وئی نهوه: خودی مهزنتره ژ ههر تشتهکی دی یی ههبت، و نهف گوتنا تو دبیزی و پی دچیه د نقیژی دا، و ژ ههر گوتنهکا دی پتر تو دوباره دکهی، ناچی بت ههما گوتنهک بت تو ب دهفی ب تنی بیژی، بهلکی دقیت نهو دستورهک بت تو ژینا خو ل سهر ب ریقه بهی، نه بیژه: (الله اکبر) و نهو ب خو عهشیرهت یان مللهت یان مستهکا ناخی یان تیرکهکی پاران یان حزب و بیرو و بچوونهک ل بهر دلئی ته ژ خودی مهزنتر بت، خودی ب گوتنا دهفی نائینه خاپاندن، د نقیژی دا بیژیی: تو ژ ههر تشتهکی مهزنتری، و گاڤا ته سلافا ملان قهدا و تو چوویه بهر دکانا خو دهرههمهک ل نک ته ژ خودی مهزنتر بت، تو سهد حیلله و حهوالان ل خهلکی بکهی دا دهرههمهکی زنده بگههته!!

د نقیژئی دا بیژئی: (الله أكبر) پاشی گاڤا شریعه‌تی خودئی بو ئاسته‌نگ د ریڅکا مه‌صلحه‌ته‌کا ته‌یا شه‌خصی یان عه‌شیره‌تی یان ملله‌تی دا تو رابی شریعه‌تی د بهر پییان شه‌ده‌ی و ل دیواری بده‌ی..

(الله أكبر) دقیت کریار بت د ژینا ته دا بهری ئهو گوته‌ک بت د نقیژا خو دا تو دوباره‌که‌ی.

و ده‌می تو ملی خو ب ملی براین خو یین موسلمان شه‌دنه‌ی، و د گهل وان بهری خو دده‌یه ئیک قبلی، و ب ئیک نه‌زمانی د گهل خودئی دئاخقی دقیت ئه‌ف چه‌نده بیرا ته ل وئ (ئیکه‌تی) یی بینته فه یا ئه‌ف دینه ژ ته دخوازت، ئهو ئیکه‌تیا ئعترافی ب جوداییا ره‌نگ و روی و نه‌زمانی نه‌که‌ت، هوبن هه‌می فه‌قیر و زه‌نگین، مه‌زن و بچوبک، ماقویل و نه‌ماقویل، به‌رانبه‌ر خودئی وه‌کی ئیکن، یی باشتر ئه‌وه یی ب ته‌قواتر بت.

و خواندنا سووره‌تا (الفاتحه) و دوباره‌کرنا وئ د هه‌می رکعه‌تین نقیژئی دا یا خالی نینه ژ حکمه‌تی، ب ناقی خودئی دئ ده‌ست پی که‌ی، کیژ خودایی؟ ئه‌وئ ئیک ژ ناقین وی (الرحمن) و یی دی (الرحیم)، ئه‌ف هه‌ردو ناقین وی دقیت بیرا ته ل ره‌حمی بیننه‌فه، ئهو ره‌حما ئیسلام پی هاتی، خودئی دشیا بیژت: (بسم الله الجبار المنتقم) یان (بسم الله القوى العزيز)، به‌لی نه.. ره‌حم به‌ری هه‌ر تشته‌کی دئیت، و ب ره‌حمی عه‌رد و عه‌سمان دئینه راگرتن.

و هه‌سا دئ پیدا چی.. هه‌تا دکه‌هیه‌ گوتنا خودئی ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾ (الفاتحه: ۵) یا ره‌بی ئه‌م عه‌بدینییا ته ب تنی دکه‌ین، و داخوازا هاریکاریی ژ ته ب تنی دکه‌ین، و ئهو که‌س یی راستگو نابت د گهل خودئی ئه‌وئ د نقیژئی دا قی ئاخفتنی بیژت، و پشتی ژ نقیژئی خلاس دبت هه‌وا و گازییین وی ژ قه‌بره‌کی بن، یان هیثی و رجاییین وی ژ مریبه‌کی بن، یان قیان و گوهدارییا وی بو هزر و مه‌بده‌ه و

بوچوونه کئی بن، عیباده تی مه هه می ب گوتن و کریار دقیت بو خودی ب تنی بت، نه گهر نه.. خودی چو مننهت ب نقیژا مه نابت.

و پشتی ژ خواندنی خلاس دبت و د گهل گازیبا ههر و ههر زیندی (الله اکبر) نهو دی خو چه مینت، بهژنا خو.. پاشی نه نییا خو دی دانتته عهردی، ب قه درترین جه- د لهشی دا دی دانتته ئاخئی و ته سبیحا خودایی خو یی بلندتر کت (سبحان ربی العظیم، سبحان ربی الاعلی) پاکی و بلندی و پیروزی بو خودایی من بن، نهو خودایی ژ ههر تشته کی بلندتر و مهزنتر، نهو خودایی نه م ب عه بدینییا وی ژ ههر که سه کی دی بی مننهت دبین.

و پشتی نهو بو خواندنا ته حیاتی دروینت نهو د قی خواندنی دا به یعه تا خو د گهل خودی نوی دکه ته فه ده می په یفا شه هاده تی دوباره دکهت و بیرا خو ل وی پیغه مبهری دینته فه بی خودی ب ریکا وی نهف خیره گه هاندیی و سه لات و سه لامان دده ته سهر.. پاشی ب سلاقی نهو سلاقا ئاشتی و ته ناهی و ره ما خودی د ناف خو دا هل دگرت (السلام علیکم ورحمه الله) دزقرته دنیا یی فه پشتی چند ده لیقه یه کان د عالما رووحی دا بهر ب مهله کووتا خودی فه بلند بووی.

نهفه خوشووعا د نقیژئی دا، و تشتی دووی بی کو پیتقییه نقیژ ل نک خودانی پهیدا بکته نهو (ته ئیره) یا نقیژ ل نک نقیژکهری دهیلت هتا نهو پی ژ خه لکی دی جودا بیت، یان بلا بیژین: نهو کارتیکر نه یا نقیژ ل خودانی دکهت کو بو بته نیشان، وه کی د ئایه ته کا قورئانی دا هاتی: ﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْنَعُونَ ﴿٤٥﴾﴾ (العنکبوت: ٤٥) توب کرنا نقیژئی رابیه، هندی نقیژه بهری خودانی ژ تشتی فه حش و کریت دده ته پاش، و سه حابی بی پیغه مبهری -سلاف لی بن- عه بدلاهی کوری عه بیاسی ده می نهف ئایه ته دخواند دگوت: (هه چیی نقیژا وی بهری وی نه ده ته باشی بی ووی ژ خرابی بی دویر

نهکەت، ئەو ب نښتڙا خو پتر ژ خودی دویر دکەفت). یهعنی: ئەگەر نښتڙا وی نه ئەو نښتڙ بت یا کاری د وی بکەت کو وی بکەته مروفهکی خیرخواز و دویر ژ خرابیی، ئەو وی نښتڙا چو فایده ل وی نهکریه، و ل شوبنا کو ئەو نښتڙ وی نښتڙکی خودی بکەت ئەو وی پتر ژ خودی دویر دکەت، و وی موستهحقی عەزابا خودی دکەت.

نقیژ.. و مزگهفت

زانایی ناقدار ئیمام (ابن الجوزی) د کتیهکا خو دا بهحسی نقیژی دکهت و کانی چاوا نقیژا مروقی دی یا تمامتر و ب خوشووعتر بت، و دهمی سوجهتا وی دئیته سهر هندی کو دهمی مروث نقیژی دکهت دقیت هزرا خو باش د هندی دا بکهت کو نهو قی نقیژی بی بو خودی دکهت، و دقیت نهو بیرا خو ل مهزنییا خودی بیتهفه، دا نقیژا خو بینته مستهواپی وی بی نهو نقیژی بو دکهت.. دبیزت: د چیرۆکیین بهری دا یین کو ل سهر نهزمانی حیوانهتان دئینه فهگیران، دبیزن: جارهکی مشکهکی حهز ژ حیشرهکی دکر، رابوو ههفساری وی گرت و کیشا دا بهته مالا خو، گاڤا ههر دو گههشتینه بهر دهری کونا مشکی، حیشر ما بهری خو دا مالا مشکی، پاشی گوتی: یان حهز ژ ئیکی وهسا بکه ب کیر مالا ته بیت، یان مالهکا وهسا بو خو چی بکه ب کیر حهژیکهری ته بیت!

و پشتی (ابن الجوزی) قی چیرۆکی فهدگیرت، دبیزت: ئیشارهتهکی ژ قی وهربگره: یان نقیژهکا وهسا بکه لایقی وی خودایی بت بی تو عیبادهتی بو دکهی، یان خودایهکی وهسا بو خو بدانه لایقی وی نقیژی بت یا تو دکهی.

نقیژ نهوا دئیته هژمارتن ستوینا ئیسلامی ژ وان عیبادهتانه یین ل نک گهلهک ژ مه -مخابن- بوینه هندهک (طقووس و شهعائین شهکلی) یین بی تام و بی مهعنا، نهو نقیژا خودایی مه د قورئانی دا تهئکید دکهت کو نهو خودانی خو ژ کارین (فهحش و کریت) ددهته پاش دهمی دبیزت: ﴿إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَىٰ عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾ (العنکبوت: ۴۵)، نهقرۆ نهم دبیین نهو گهلهک ژ خودانین خو بهوستهکا ب تنی ژی

نه ژ کارین فحش و نه ژ یین کریت ناده ته پاش، بهلکی گهلهک جاران دئی بینی
نقیژکه ریڼ مه یین تهقلیدی ل کارین فحش و کریت دمجدترن! بوچی؟

چونکی نهو ب دورستی د مهعنا نقیژی نهگه هشتینه، و وان نه زانییه کانئ بوچی
نهو نقیژی دکهن، نهگهر نه.. نقیژا وان دا بهری وان ژ فان کارین فحش دده ته پاش.

و بهری خو بدنه هندهک ژ فایدین مهزن یین کول ناخره تی نقیژ دگه هینته خودانی
خو، نهگهر نهو نقیژ نهو بت یا د دنیا یی دا بهری وی دده ته پاقریبی و خو دویر کرنا
ژ کارین فحش و کریت.

۱- (بهیهقی) ژ نههسی کوری مالکی فه دگوهیت، دبیت: پیغه مبهری -سلاف
لی بن- گوت: ﴿ههچی چل رۆژان نقیژان بو خودی ب جماعت بکته بگه هته ته کبیرا
ئیکی، دو بهرات دئی بو ئینه نفیسین: بهراتهک ژ ناگری، و بهراتهک ژ نفاقی﴾.

مهعنا نهو مروقی بهردهوام قهستا مزگهفتی بکته دا نقیژا خو ب جماعت
بکته، خودی دئی وی ژ ناگری جهه نه می پاریت، و نهو ژ نفاقی ژی دئی یی
ب سلامت بت، ههر ژ بهر قی چهندی د هدیسه کا دورست دا هاتییه کو نهگهر ههوه
دیت مروقه کی بهردهوام قهستا مزگهفتی کر شاهده یی بو ب ئیمانی بدن.. چونکی
چوونا مزگهفتان بو کرنا نقیژین ب جماعت نیشانا باوهریبا خودانییه، کا چاوا ره قینا
ژ مزگهفتان نیشانا نه باوهری ئینانا خودانییه!

بهلی ژ بیر نهکهن هدیسی شه رتهک بو دانا فان ههردو بهراتان دانایه نهو ژی نهوه
مروفت بگه هته دهسپیکا نقیژی، ده می ئیمام بو جارا ئیکی دبیت: (الله اکبر)، و ههر
جاره کا نهو نهگه هشته قی (ته کبیرا ئیکی) نهو ههژی قی خهلاتی نابت.

۲- (موسلم) ژ نهوو هورهیره ی فه دگوهیت، دبیت: پیغه مبهری -سلاف لی بن-
گوت: ﴿ألا أدلکم علی ما یمحو الله به الخطایا ویرفع به الدرجات؟﴾ نهری نهز بو
ههوه نه بیژم کانئ خودی گونه هان ب چ ژی دبهت و دهره جان بلند دکته؟ گوتن: بهلی

ئەى پىغەمبەرى خودى، پىغەمبەرى گۆت: ﴿إسبأغ الوضوء على المكاره، و كثرة الخطأ إلى المساجد، وانتظار الصلاة بعد الصلاة، فذلكم الرباط﴾ دەسنقىز شويشتنا تمام د سەر نەخۆشويى را، و گەلەك هاقىتتا پىگاقان بۆ مزگەفتان، و چافەرىيا نقىزى پىشتى نقىزى، و ئەو خۆ گرتنا ل سەر كارى موكم.

و د رىوايه تەكا دى يا دورست دا ئەف زىدەهييه ژى د گەل هەيه: ﴿وما من أحد يخرج من بيته متطهرا حتى يأتي المسجد فيصلى فيه مع المسلمين، أو مع الإمام، ثم ينتظر الصلاة التي بعدها إلا قالت الملائكة: اللهم اغفر له اللهم ارحمه﴾ و مروكەك ژ مالا خۆ دەرناكەفت يى ب دەسنقىز حەتا بيتە مزگەفتى و نقىزى د گەل موسلمانان، يان د گەل ئىمامى بكەت، و خۆ ل هيقىيا نقىزا دى بگرت، ئەگەر ملياكەت دوعايان بۆ نەكەن، بىژن: يا رەبى گونەهيىن وى ژى بيه، يا رەبى رەحمى پى بيه.

مەعنا: ئەگەر مروكەك ژ وان كەسان بت يىن پتر دچنە مزگەفتى ژ هەر جەهەكى دى، و نقىزىن وى هەمى ل مزگەفتى بن ب جماعت، ئەو دى ژ وان كەسان بت يىن خودى گونەهيىن وى بۆ ژى دبهت و دەرهجىن وى ل بەحەشتى بلند دكەت. و ملياكەت ژى دى دوعايىن گونەه ژىبىرنى و رەحمى بۆ وى كەن هەندى ئەو ل مزگەفتى بت، ل هيقىيا نقىزى.

۳- (ئەبو داوود) ژ (بورهيدەى) فەدگوهىزت، دبىزت: پىغەمبەرى -سلاف لى بن- گۆت: ﴿بشر المشائين فى الظلم إلى المساجد بالنور التام يوم القيامة﴾ مزگىنيى ب رۆناهييا تمام ل رۆزا قىامەتى بده وان يىن ل تارىيى دچنە مزگەفتان. و ئاشكەرايه مەخسەد ب وان يىن ل تارىيى دچنە مزگەفتى ئەون يىن قەستا نقىزا سپىدى و يا عەيشا دكەن، دا ل مزگەفتى ب جماعت بكەن.

۴- و د حدیسا مهشهور دا ئەوا بوخاری و موسلم ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن-
 قه دگوهیزن د دهر حهقا وان ههر حهفت کهسان دا یین خودی رۆژا قیامه تی سیبه را خو
 ل وان دکهت، رۆژا ژ سیبه را وی پتته تر چو سیبه نههین، هاتییه کو ئیک ژ وان: ئەو
 زهلامه یی دلّی وی ب مزگهفتان قه هلاویستی.. مهعنا: ههر وهکی دهمی ئەو
 ژ مزگهفتی دهر دکهفت ژی بو کارهکی خو دلّی وی دمینه ل مزگهفتی، هندی قیانا
 مزگهفتی یا د دلّی وی دا هه.

بهلی ل قیترئ هندهک مهسهله یین ههین دقیت ئەم ژ بیرا خو نههین دهمی ئەم
 قهستا مزگهفتان دکهین، ئەگه هات و مه قیا ئەم ژ وان کهسان بین یین قان خیرین
 مهزن ب دهست خو قه دینن:

یا ئیکتی: دقیت مروّف یی هشیار درهوی ل خو نهکته، نه بیژت: (الله اکبر) و
 دنیا د دلّی وی دا ژ خودی مهزنترت، یان بیژت: (وجهت وجهی للذی فطر السموات
 والأرض) و سهرا دهرهههکی نقیژا خو ل دیواری بدهت، ژ زهلامین مزگهفتی بت هندی
 ل مزگهفتی، و گاڤا دهرکهته ژ دهرقه وژدانا خو بهیتله ل مزگهفتی و بیته عهبدی
 دیناری و دهرههمی.

یا دووی: دقیت ئەم پیروزییا مزگهفتی پپاریزین و ژ وان کهسان نههین یین
 پیغه مبهری -سلاف لی بن- د دهر حهقا وان دا دیبژت: ﴿سیکون فی آخر الزمان قوم
 یجلسون فی المساجد حلقا حلقا، إمامهم الدنيا، فلا تجالسوهم، فإنه لیس لله فیهم
 حاجة﴾ ل دویماهییا زهمانی هندهک مروّف دی دهرکهفن خهلهک خهلهک د مزگهفتان قه
 دروینن، ئیمامی وان دنیایه، ل نک وان نهروینن، خودی چو ههوجهی ب وان نینه.

ئەو مروّفین مزگهفتی وهکی چهیخانئ لی دکهن دکهنه جهی سوجهتا دنیا یی، یان
 (ئوسره و خهلیین خو یین حزبی) خهلهک خهلهک لی ددانن، دا وان فیتر بکهن کانئ
 چاوا دی کهرین خو ژ وان قهکهن یین پشکدارییی د بیدعهیهکا وان دا نهکهن، ئیمامی

وان دنیا، و ئارمانجا وان گهشتنا کورسیکتین پیروژه.. پیغمبهر -سلاف لی بن- دبیترت: ل نک وان نهروینه، خودی چو ههوجهیی ب وان نینه، نهگهر خو نهو ژ دره و ب ناخی خودی ژی باخفن!

یا سییی: دقیت مروژ کاری خو نهکته نهو ژ فقی مزگهفتی بچته فی، و ژ واهه بچته یا دی، عهبدللاهی کورپی عومهری دبیترت: پیغمبهری -سلاف لی بن- گوت: ﴿لیصل الرجل فی المسجد الذی یلیه، ولا یتبع المساجد﴾ ههر زهلامهک بلا نقیژی ل وی مزگهفتی بکهت یا نیزیکی وی بت، و بلا نهو ل دویش مزگهفتان نهگهپیت.

نهفه زهلام.. پا هوبن چ دبیترن بو وان ژنکان نهوین هفت مهحهلان ددهنه سهر پییهکی دا بچنه وی مزگهفتی یا ههقالین وان لی پتر؟!

یا چاری: دقیت نهو ژ وان زهلامان نهبین یین چونا مزگهفتی ل بهر وان بوویه (مهسهلهکا شهکلی) و رووتینهکی بی مهعنا، یهعنی: دچنه مزگهفتی بهلی نه خه ما وانه نهگهر مالا وان (۱۸۰ دههجان) دژی وی نامهیی بت یا مزگهفت بو گازی دکهت، (ایمام نهحمهد و ابن حبان) ژ عهبدللاهی کورپی عومهری شهدگوهین، دبیترت: پیغمبهری -سلاف لی بن- گوت: ﴿سیکون فی آخر امتی رجال یرکبون علی سروج کاشباه الرجال، ینزلون علی أبواب المساجد، نساؤهم کاسیات عاریات علی رؤوسهن کاسنمه البخت العجاف، العنوهن فاینهن ملعونات، لو کان وراءکم أمه من الأمم خدمهن نساؤکم کما خدمکم نساؤ الأمم قبلکم﴾ ل دویماهییا نوممهتا من هندهک زهلام دبی ههبن وهکی زهلامانه! سوپار دئین و ل بهر دهری مزگهفتان دروینن، ژننن وان ب جلکن و درویسن، تشتهکی وهکی کودی پشتا حیشتری ل سهر سهرین وان ههنه، لهعنهتان ل وان بکهن، چونکی نهو د لهعنهت لیکرینه، نهگهر پشتی ههوه نوممهتهکا دی ههبا ژنکین ههوه دا خزمهتا وان کهن، کانن چاوا ژنکین نوممهتین بهری ههوه خزمهتا ههوه کرییه.

و باش بهری خو بدنه ته عبیرا پیغمبهری -سلاف لی بن-: ب شکلی فه زلامن بهلی نه زلامین تمامن، وهکی زهلامانه، دیبژنی: زلام! ئه گهر سهر و پروییین وان نهییین زهلامانه.. و پییان ژمی نائینه مزگهفتان، چونکی نه دفه قیرن، دئین سویار، و خودان (فهخفهخه)، بهلی هنگی دئین ده می بهر ده رگهه ب ده ست دکهفت، و ئهف هاتنا وان بو مزگهفتی و گوهدانا وان بو وه عز و نصیحه تان چوبی ل وان زیده ناکهت، چونکی مالا وان نه ئه و ماله یا خودی قیای، ب تاییه تی سهر و بهری ژنکان، ئه وین رهنگی جلکین وان، و موڈیلا ته سریحاتین وان قهت هندی ناگه هینت کو وان و ئیسلامی په یوه ندییه ک پیکفه هه یه.

نیشانین رۆژا قیامهتی

ئەگەر ئەم ئایەتین قورئانی و حەدیسین پینغەمبەری -سلاف لی بن- بخوینین دئی بینین دەلیقەیه کا مەزن بۆ مەسەلا بەحسکرنا ژ رۆژا قیامهتی و باوهری ئینانا ب قئی رۆژی و ب وان رویدان وقەومینین مەزن یین کو تیدا چئی دبن یا هاتییه دان، ژ بەر وئ کارتیکرنا مەزن یا باوهری ئینانا ب قئی رۆژی ل سەر رەفتاری مروقی دکەت..

وئەگەر چ دەمی هاتنا قئی رۆژی سررەکا قەشارتییه ل بەر هەمی چیکرییان و ژبلی خودی کەسەک ب دەمی هاتنا وئ یی زانا نینه، وەکی د ئایەتەکا قورئانی دا هاتی:

﴿سَأَلُونَكَ عَنِ السَّاعَةِ أَيَّانَ مُرْسَاهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ رَبِّي لَا يُجِئُهَا لَوْفٌ أَلَّا هُوَ نُقِلَتْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا تَأْتِيكُمُ إِلَّا بَغْتَةً سَأَلُونَكَ كَأَنَّكَ حَفِيٌّ عَنْهَا قُلْ إِنَّمَا عِلْمُهَا عِنْدَ اللَّهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿١٨٧﴾﴾ (الأعراف: ١٨٧) ئەی موحمەد کافر پسیارا دەمی قیامهتی ژ تە دکەن کانئ ئەو کەنگییه؟ تو بیژە وان: زانینا دەمی رابوونا وئ ل نک خودی ب تنییە، ژ وی پینقەتر کەس ب دەمی ناشکەر ابوونا وئ ناکەفت، زانینا وئ یا گران و بەرزەیه ل بەر خەلکی عەسمانان و عەردی، ب خافلهتی قە نەبت ئەو نائیت، ئەف مللەتە پسیارا وئ ژ تە دکەن هەر وەکی تول سەر زانینا دەمی وئ یی مجدی، و ل دویش دچی دا بزانی، تو بیژە وان: هەما زانینا وئ هەر یا ل نک خودی ئەوی تشتی نەبەرچاچ ل عەسمانان و عەردی دزانت، بەلی پتیریا مروقان نزانن کو ژ خودی پینقەتر کەس وئ چەندی نزانت.

د گەل هندی ژی خودایی مەزن گەلەک نیشان ل بەر مروقان داناینە ئەو نیزیبوونا دەمی هاتنا قئی رۆژا مەزن پئ بزنان، خودایی مەزن دبیرت:

﴿فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ ذِكْرُهُمْ ﴿١٨٨﴾﴾ (محمد: ١٨) ئەف درەوپییکەرە ژ قیامهتی پینقەتر چاقهیری یی تشتهکی دی ناکەن کو

ئەو ژ نشکهکی قە بیت و بگهته وان، چونکی ب راستی نیشانین وئ هاتینه و وان چو مفا بو خو ژئی وهرنهگرتییه، قیجا ئەگەر ئەو گههسته وان ئەو ژ نوی ژ کیفه دئ بیرا خو لی ئیننهقه؟.

و ئەف نیشانه یین قورئانی و حەدیس بەحس ژئی دکهن و بو مه ناشکەرا دکهن گەلهکن، و ئەو ب رهنگهکی گشتی ل سەر دو پشکان دئینه لیکفهکرن: نیشانین بچوبک، و نیشانین مەزن، و نیشانین بچوبک ژئی ل سەر دو پشکان دئینه لیکفهکرن: ئەو نیشانین چیبووین و هاتینه دیتن، و ئەو نیشانین هیشتا چی نهبووین.

و مه ل بهره ل قیرئ بەحسی فان نیشانان بکهین، و ل سەری ئەم دئ ژ نیشانین بچوبک دەست پی کەین:

۱- هنارتنا پیغه مبهری -سلاف لی بن- و مرنا وی:

د حەدیسەکی دا یا ئیمامی بوخاری ژ سههلی کورئ سەعدی قەدگوهیت، دبیرت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿بَعَثْتُ اَنَا وَالسَّاعَةَ كَهَاتين﴾ ئەز و قیامەت هوسا یین هاتینه هنارتن. و وی تبلا خو یا ناقئ و یا شادی گههاندنه ئیک.

و چونکی موحەممەد -سلاف لی بن- پیغه مبهری دویمایهیییه هنارتنا وی نیشانا دویمایهیییا زهمانییه، و بهری هنارتنا پیغه مبهری ژئی -سلاف لی بن- جو هییان رادگهاند کو پیغه مبهرهک ل دویمایهیییا زهمانی دئ ئیت.. و وان گەلهک سالۆخهتین قی پیغه مبهری ژئی دەست نیشان دکرن، و پشتی ئەف پیغه مبهره هاتی و ئەو نه ژ وان بوو، وان باوهری پی نهئینا و خو بی دەنگ کر، و ئیدی بەحسی هنارتنا قی پیغه مبهری نهکر.

و مرنا پیغه مبهری ب خو ژئی -سلاف لی بن- ئیک ژ نیشانین هاتنا قیامهتی بوون، وهکی د حەدیسەکی دا یا بوخاری ژ عهوفئ کورئ مالکی قهگوهاستی هاتی:

﴿اعدد ستا بین یدی الساعة: موتی﴾ شهش نیشانان ل بهری هاتنا قیامهتی ئەز دئ هژمیرم: مرنا من..

٢- فهکرنا (بیت المقدس)ئ:

هەر د حەدیسە عەوفی یا بۆری دا ئەوا پیغەمبەری -سلاف لی بن- شهش نیشانین هاتنا قیامهتی تیدا هژمارتین هاتییه کو نیشانان دووی فهکرنا باژیری قودسییه ژ لایئ موسلمانان فه، و ئاشکەرایه کو دەمی پیغەمبەری -سلاف لی بن- ئەف گۆتتا خو گۆتی قودس (یان: بیت المقدس) ل ژیر حوکمی دەولهتا رۆمانی بوو، و پشتی مرنا پیغەمبەری -سلاف لی بن- ب نیزیکی چار سالان، ل سالا پازدی مشهختی، و ل سەر دەمی حوکمی ئیمامی عومەر لهشکەری ئیسلامی بی شهڕ چوو د باژیری (بیت المقدس)ئ دا، و ئەف باژیری پیروژ کەفته بن دەستی موسلمانان.

٣- پهیدا بوونا فتنه و به لایان:

مرۆقی چاک ئەوه بی خو ل سەر ریکا راست بگرت، و مللهتی چاک ژئ ئەوه بی پیگیریی ب وی بکەت یا دین پی هاتی، و گەلهک جارن ژ بهر هندهک ئەگەرین ناخۆیی بین جودا جودا به لا د ناڤ ئوممهتی دا روی ددهن، و د ئەجامی وان به لایان دا سەر و مال تی دچن، و خودایی مهزن پیغەمبەری خو ب هژمارهکا وان فتنه و به لایان ئاگه هدار کربوو بین کو دئ ب سەر ئوممهتا وی دا ئین، و وی ژ لایئ خو فه ئوممهتا خو ب وان فتنه و به لایان ئاگه هدار کربوو بو هندی دا ئەو خو ژ وان فتنه یان بدهنه پاش و تیکه ل نه بن دەمی دئین، ترمذی ژ ئەنەسی کوپی مالکی فه دگوهیژت، دبیژت: پیغەمبەری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿یکون بین یدی الساعة فتناً کقطع اللیل المظلم، یصبح الرجل مؤمناً ویمسی کافراً، ویمسی مؤمناً و یصبح کافراً، یبیع أقوام دینهم بعرض من الدنیا﴾ بهری هاتنا قیامهتی هندهک فتنه یین وهکی پرتین شهقا تاری دئین، زهلامهکی لی دبه سیپیده و ئەو بی خودان باوهره دەمی لی دبه ئیثار بی کافره،

و لى دېته ئىنثار ئهو يى خودان باوهره ودى لى بته سپيڭده ئهو يى كافره، هندهك مللهت دىنى خو ددهنه ب پهرتالى دنيايى.

و هندهك جاران فتنه هند مهزن دبت مروقى نهرم و حهليم وعهقلدار تيدا حهبيرى دمىنت نزانى دى چ كهت يان چ بيثرت يان بهرى خو ب كيثر لايى قه دهت، بهلكى هندهك جاران دگههته هندى مروقى حهسوڭدييى ب مرييان دبهت، پيغه مبهري -سلاڤ لى بن- د گوتنهكا خو دا يا بوخارى و موسلم ژى قه دگوهيژن، دبيثرت: ﴿لا تقوم الساعة حتى يمر الرجل بقبر الرجل، فيقول: يا ليتني كنت مكانه﴾ قيامهت رانابت حهتا زهلامهك د بهر گورا زهلامهكى را دبورت، و دبيثرت: خوزى نهزل جهى وى بامه. يهعنى: ژ بهر وان فتنه و بهلايىن مهزن يىن ب سهر خهلكى دا دئىن.

وگ هلهك ژ شان فتنه و بهلايىن مهزن پيغه مبهري -سلاڤ لى بن- ب ناڤ و نيشان يىن بو مه گوتىن، وهكى دى د گهل مه ئيت نهگهر خودى حهز بكهت.

۴- دهركهفتنا دهستهكا خهوارجان:

و نهغه ئيك ژ وان فتنه يىن مهزنى يىن ئوممهت پى موپته لا دبت ل دويماهييا زهمانى ژ نهجامى نهزانيا وان يا دورست ب دىنى، و ژيكتشه بوونا كريت ئهوا دكهفته د ناڤ ريزىن ئوممهتسى دا، و بهلاقبوونا ئستبدادا سياسى ئهوا ژ لايى مهزنىن موسلمانان قه دئيتته ب كارئينان، و خهوارجان -وهكى ژ حهديسيىن پيغه مبهري سلاڤ لى بن دئيتته زانين- ل دويماهييا زهمانى دهورهكى مهزن د ژيكتشه كرنا ئوممهتسى دا ههيه، ههر وهسا دهورى وان يى سهرهكييه د بهلاڤكرنا نهزانيا ب دىنى و ترس و ئيرهابى دا د ناڤ خهلكى دا، بوخارى و موسلم ژ ئىمام عهلى قه دگوهيژن، دبيثرت: پيغه مبهري -سلاڤ لى بن- گوت: ﴿سيخرج في آخر الزمان قوم أحداث السن، سفهاء الأحلام، يقولون من قول خير البرية، يقرؤون القرآن لا يجاوز حناجرهم، يمرقون من الدين كما يمرق السهم من الرمية، فإذا لقيتموهم فاقتلوهم، فإن في قتلهم أجراً لمن

قتلهم عند الله يوم القيامة ﴿۱﴾ ل دویمایهیا زهمانی کومهکا مروشان دئی دهرکهفن دېچوبک و جحیلن، و عهقلی وان و تیگههشتنا وان یا سقکه، ژ تاخفتنا چیتربنی مروشان دبیشن، و قورئانی دخوبن ژ گهرویا وان دهرباس نابت، نهو ژ دینی دهردکهفن ههر وهکی تیر ژ کفانی دهردکهفت، نهگهر ههوه نهو دیتن هوبن وان بکوژن، چونکی د کوشتنا وان دا خیر ههیه ل نک خودی بو وی یی وان دکوژت.

مهعنا: نهقان کهسان نه زانینا شهرعی ههیه و نه خبره و شارهزایبیا سیاسیان ههیه، و ههر چهنده نهو قورئانی و ههديسان دزانن و دخوبن ژی بهلی نهو چو فایدی وان ناکهت چونکی نهو ب دورستی تی ناگهن، و مهعنا وان نزانن، و د گهل هندی ژی خو ب زانینی دیننه دهر و فهتوایین مهزن و ب خهطر دهن، و خهلکی کافر دکهن و کوشتنا وان مالی وان هلال دکهن، نهف رهنگی مروشان ههر چهند حوکم ب کوفرا وان نایته دان ژی، بهلی پیغهمبهر -سلاف لی بن- کوشتنا وان هلال دکهت، و رپکی ددهته مهزنی موسلمانان کوئو وان بکوژت و نوممهتی ژ بهلایا وان رزگار بکهت، و د ربوایهتهکا دی دا یا نهبوو داود وئبن ماجه فهدگوهیتن، پیغهمبهر -سلاف لی بن- پتر سالوختهتین قی دهستهکی بو مه تاشکهرا دکهت، و دبیترت: ﴿یدعون الی کتاب الله ولیسوا منه فی شیء﴾ یهعنی: نهو داخوازا حوکمی قورئانی دکهن، بهلی پا نهو ب خو ژ قورئانی ددویرن..

چاوا؟

د وان مهسهلان دا یین بو وان خوش نهو دئی بیژن: مه حوکمی قورئانی دقیت، و ژبلی قورئانی نهو ب چو حوکمیتن دی رازی نابین، بهلی د هندهک مهسهلین دی دا بهری خو بدی نهو ب خو پی ل حوکمی قورئانی ددان!

پاشی پیغهمبهر -سلاف لی بن- دبیترت: ﴿سیماهم التحالق﴾ نیشانا وان نهوه: نهو د رپکخستنا خو دا (هلهقه هلهقه) نه، دهمی دگهنه ئیک ل مزگهفتی سهرتن خو

دگه‌هیننه ئیک و خو دکهنه خه‌له‌ک خه‌له‌ک و پست پستی دکهن، دا کسهس ژبلی وان ب باطلی وان ئاگه‌هدار نه‌بت.

۵- کیمبوونا زانینی و به‌لاقبوونا نه‌زانینی:

و مه‌خسه‌د ب زانینی ل قییری زانینا شه‌رعیییه، بوخاری و موسلم ژ نه‌سه‌سی کورپی مالکی شه‌دگوه‌یتزن، دبیترت: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گوٚت: ﴿من أشرط الساعة أن يقل العلم ويظهر الجهل﴾ ژ نیشانین قیامه‌تییه علم کیم دبت و جه‌هل ئاشکه‌را دبت. و د سه‌دیسسه‌کا دی دا پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- ئاشکه‌را دکه‌ت کو نه‌مانا زانینی ب چوونا زانایین دورست دبت، (بوخاری و موسلم) ژئ شه‌دگوه‌یتزن دبیترت: ﴿إن الله لا يقبض العلم انتزاعاً ينتزعه من العباد، ولكن يقبض العلم بقبض العلماء، حتى إذا لم يبق عالماً اتخذ الناس رؤوساً جهالاً، فسئلوا، فأفتوا بغير علم، فضلوا وأضلوا﴾ خودی زانینی ب ژیتستاندن ژ خه‌لکی وه‌رناگرت، به‌لکی ئه‌و زانینی ب مراندنا زانایان وه‌ردگرت، هتا ئه‌گه‌ر وی چو زانا نه‌هیلان، خه‌لک هنده‌ک سه‌رتن نه‌زان دی بو خو دانن، قیجا پسپار دی ژ وان ئینه‌کرن و بی زانین ئه‌و دی فه‌توایی دهن، قیجا ئه‌و دی د سه‌ردا چن ودی خه‌لکی ژی د سه‌ر دا به‌ن.

و شه‌رت نینه نه‌مانا زانایان مه‌عنا وی ئه‌و بت چو زانایین دورست د ناف خه‌لکی دا نامینن، نه‌خیر! دبت زانایین راست و دورست هه‌بن، به‌لی گوٚتن یا وان نابت، و ئه‌و د ناف خه‌لکی دا دی دقه‌شارتی بن -وه‌کی زانایی مه‌زن ئبن جه‌ره دبیترت-، نه‌به‌س هنده به‌لکی دبت ده‌سه‌للات ژ به‌ر هنده‌ک مه‌صلحه‌تین خو ب ترساندن و ته‌مه‌عی ژی دی به‌ری خه‌لکی ژ وان زانایان دهنه پاش، و دی رابن هنده‌ک نه‌زانان بین وان دقیت ب شاشک ئیخن و مه‌نصبین فه‌توایی دهنی، دا هنده‌ک فه‌توایین دلخواز بو وان بده‌ن.

و تشتی غه‌ربب ئه‌وه قی گافیی بارا پتر ژ وان کهسان ئه‌وین ناقتی ئیسلامیه‌تی ل سهر خو ددانن، و ژ زانا و هزرغانین ئیسلامی یین مه‌زن دئینه هژمارتن، و مورا (دوعاتان) ل ئه‌یین وان دئینه دان، و (فضائیات) دهولتی بو دقوتن، ژيانا وان بخوبینه دئی بینی رۆژه‌کا ب تنی ژئی علمی شهرعی نه‌خواندییه، و ل سهر دهستی زانایه‌کی دینی یی ب تنی ژئی نه‌هاتینه په‌روه‌رده‌کرن، د گهل هندئی ژئی فه‌توا یا وانه!

۶- نه‌خشاندا مزگه‌فتان:

ئیمام ئه‌حمده ژ ئه‌نه‌سی کورئ مالکی شه‌دگوهرت، دبیرت: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گوٚت: ﴿من أشرط الساعة أن يتباهى الناس في المساجد﴾ ژ نیشانین قیامه‌تییه خهلکی مه‌دحان ب مزگه‌فتان دکهن. ئه‌نه‌س دبیرت: ئه‌وه دئی مه‌دحان ب ئا‌فاکرنا مزگه‌فتان کهن و کیمه‌کی تی نه‌بت ئه‌وه وان ئا‌فا ناکهن. یه‌عنی: ئه‌وه ئا‌فاهییین مزگه‌فتان دئی نه‌خشین و بلندکه‌ن، و هنده‌ک ژ به‌ر هنده‌کان دئی وان خه‌ملین و مه‌دحان پی کهن، به‌لی ئا‌فاکرنا وان یا دورست کو ب عیاده‌تییه کیمه‌کی تی نه‌بت ئه‌وه ناکهن.

و ئبن عه‌باس به‌حسی مزگه‌فتان دکه‌ت و دبیرت: رۆژه‌ک دئی ئیت موسلمان وه‌سا دئی مزگه‌فتان خه‌ملین کا چاوا جوهری و فه‌له دیر و کنشت خه‌ملاندینه.

۷- به‌رزهبونا ئیمانته‌تی:

ئیمامی بوخاری ژ ئه‌بوو هوره‌یره‌ی شه‌دگوهرت، دبیرت: ده‌مه‌کی پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- یی روینشتی بوو بو جماعه‌تی دئاخفت ئه‌عراپییه‌ک هاته‌ نک و گوٚتی: که‌نگی قیامه‌ته؟ پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- به‌رسفا وی نه‌دا به‌رده‌وامی دا ئاخفتنا خو، هنده‌کان گوٚت: پسپارا وی ب دلئ پیغه‌مبه‌ری نه‌بوو له‌وه به‌رسفا وی نه‌دا، و هنده‌کان گوٚت: گوهد لی نه‌بوو له‌وه به‌رسفا وی نه‌دا، پشتی گوٚت نا خو خلاس کری گوٚت: کانی ئه‌وی پسپارا قیامه‌تی کری؟ وی زه‌لامی گوٚت: ئه‌فه ئه‌زم ئه‌ی پیغه‌مبه‌ری خودئ،

پیتغه مبهری - سلاڤ لئی بن- گوت: ﴿فإِذَا ضُيِّعَتِ الْأَمَانَةُ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ﴾ ئەگەر ئیمانهت هاته بهرزه کرن ل هیقییا قیامهتی به. وی گوت: بهرزه کرنا ئیمانهتی یا چاوایه؟ پیتغه مبهری - سلاڤ لئی بن- گوت: ﴿إِذَا وَسَدَ الْأَمْرِ إِلَىٰ غَيْرِ أَهْلِهِ فَانْتَظِرِ السَّاعَةَ﴾ ئەگەر کار بو یی نه ژ ههژی هاته هلیسارتن تو چاقه پیتی قیامهتی به.

و د حه دیسه کا دی دا پیتغه مبهری - سلاڤ لئی بن- ئاشکهره دکهت کانئ چاوا ئیمانهت ژ دلان دهر دکهفت، بوخاری ژ حوذهیفه ی قه دگوهیزت دبیتت: پیتغه مبهری - سلاڤ لئی بن- دو حه دیس بو مه گوتن، ئیک من یا دیتی و ئەزئ ل هیقییا یا دی، وی گوته مه کو ئیمانهت یا د نیفا دلین زه لاما ن دا هاتییه خواری، یه عنی: ئیمانهت د کو براتییا دلین خه لکی دا دئ ههبت، پاشی وان ژ قورئانی زانی، پاشی ژ سوننه تی زانی، و وی بو مه به حسی راکرنا ئیمانه تی کر و گوت: ﴿يَنَامُ الرَّجُلُ النُّومَةَ، فَتَقْبُضُ الْأَمَانَةَ مِنْ قَلْبِهِ، فَيُظَلُّ أَثَرُهَا مِثْلَ أَثَرِ الْوَكْتِ، ثُمَّ يَنَامُ النُّومَةَ فَتَقْبُضُ، فَيَبْقَىٰ أَثَرُهَا مِثْلَ الْمَجْلِ كَجَمْرٍ دَحْرَجْتَهُ عَلَىٰ رِجْلِكَ فَنَفِطُ فَتَرَاهُ مُنْتَبِرًا وَلَيْسَ فِيهِ شَيْءٌ، فَيَصْبِحُ النَّاسُ يَتَبَايَعُونَ، فَلَا يَكَادُ أَحَدُهُمْ يُؤَدِي الْأَمَانَةَ، فَيُقَالُ: إِنَّ فِي بَنِي فُلَانٍ رَجُلًا أَمِينًا، وَيُقَالُ لِلرَّجُلِ: مَا أَعْقَلَهُ! وَمَا أَظْرَفَهُ! وَمَا أَجْلَدَهُ! وَمَا فِي قَلْبِهِ مِثْقَالُ حَبَّةِ خَرْدَلٍ مِنْ إِيْمَانٍ﴾ زه لام دئ نقت، و ئیمانهت دئ ژ دلئ وی ئیته ستان دن، و وهکی شوبنا نیشانه کی دئ لئ مینت، پاشی دئ نقت و ئیمانهت دئ ژئ ئیته ستان دن و وهکی شوبنا کاری ده می ل دهستی دمینت دئ لئ مینت، وهکی په له کی ئەگەر تول سه ر پی خو وهر گپری ئیجا په قیشکه ک ل شوینی چی بیت یا پف و قاله بت، و ل سپیدی خه لک دئ کپین و فروتنی کهن و نیزیکه ئیک ژ وان ئیمانه تی نه گه هینت، ئیجا دئ ئیته گوتن: د ناف فلان بنه مالی دا زه لامه کی ئەمینی هه ی، و دئ بو زه لامی ئیته گوتن: چه ند یی ب عاقله! چه ند یی ههستی سقکه! چه ند یی موکمه! و ئەو ب خو دندکه کا ئیمانئ د دلئ وی دا نینه.

و ژ ئی حه‌دیسی دیار دبت کو زه‌مانه‌ک دئ ب سهر ئوممه‌تی دا ئیت خه‌لک
ب ئیمانی و ئیمانته‌تی نائینه هلسه‌نگاندن، مروّقه‌کی دئ بینی نه ئیمانته و نه ئیمانته،
د گهل هندئ مه‌دح مه‌دحین وینه ل دیوانان.

۸- دویچوونا ریبازین ئوممه‌تین بۆرین:

بوخاری ژ ئه‌بوو هوره‌یره‌ی شه‌دگوه‌یت، دبیت: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گۆت:
﴿لا تقوم الساعة حتى تأخذ أمتي بأخذ القرون قبلها، شبراً بشبر وذراعاً بذراع﴾
قیامته رانابت هتا ئوممه‌تا من ریبازا ئوممه‌تین به‌ری خو دگرت بوهست بوهست و
گه‌ز گه‌ز. و د ربوایه‌ته‌کا دی دا هه‌ر ل نک بوخاری هاتییه: ﴿لتتبعن سنن من كان
قبلکم شبراً بشبر وذراعاً بذراع حتى لو دخلوا جحر صب تبعموهم﴾ مسوگه‌ر هوبن دئ
دویکه‌فتنا ریبازین بین به‌ری خو کهن بوهست بوهست و گه‌ز گه‌ز، خو ئه‌گه‌ر ئه‌و چوونه
د کونا بزمنشکه‌کی شه‌ هوبن دئ ب دویث وان دا چن.

ژ فان هه‌ردو حه‌دیسان ئاشکه‌را دبت کو ئه‌و ده‌ردئ ئوممه‌تین به‌ری مه‌ تووش
بووینی ئه‌م ژئ دئ تووش بینی، و ئوممه‌تا مه‌ د ناف خه‌لکی دا هند دئ بی روی و
ناف بت دئ ئه‌و ببنه دویشه‌لانکا ئوممه‌تین کافر و بی باوهر و سه‌دئ سه‌د ئه‌و دئ چاڤ
ل وان کهن، ئه‌گه‌ر خو ئه‌و تشته‌کی نه‌ یی به‌رعه‌قل ژئ بکه‌ن، وه‌کی چوونا د کونا
بزمنشکان شه‌ ئه‌م موسلمان دئ چاڤ ل وان کهین و ب دویث وان دا چین.. ئیجا هزر
بکه‌ن هنگی شه‌خصییه‌تا مه‌ دئ یا ب چ ره‌نگ بت؟

۹- زیده‌بوونا مالی:

بوخاری ژ ئه‌بوو هوره‌یره‌ی شه‌دگوه‌یت، دبیت: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گۆت:
﴿لا تقوم الساعة حتى يكثر فيکم المال فیفیض، حتی یهم ربّ المال من یقبل
صدقته، وحتی یعرضه فیقول الذی یعرضه علیه: لا أرب لی﴾ قیامته رانابت هتا
مال د ناف هه‌وه‌ دا زیده‌ دبت و مشه‌ دبت، ئیجا خودانی مالی دئ لی گه‌ریتت کو

ئیک ههبت خیرا وی ژئی قهوبیل کهت و ئەو دئی خیرا خو پیشکیش و ئەوی ئەو خیرا خو بو پیشکیش دکەت دئی بیژت: من چو منەت ب خیرا ته نینه.

و ئەف چەندا هه هەر زوی د ناک ئوممەتی دا پەیدا بوو، ل سەر دەمی صەحابییان و پشتی وان ل سەر دەمی تابعییان ژئی، و ب دورستی ل سەر دەمی خەلیفی راشدی عومەری کورئی عەبدلعەزیزی، دەمی مال بۆش بووی، و وه لئ هاتی کەسی زەکات وەرئەدگرت، دگۆت: مه منەت پی نینه.

۱- وەلاتی عەرەبان دئی قەگەریتە قە بته میترگ و رویبار:

موسلم ژ ئەبوو هورەیرە قەدگوهیزت، دبیتژت: پیغەمبەری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى يَكْتُرَ الْمَالُ وَيَفِيضَ حَتَّى يَخْرُجَ الرَّجُلُ بِزَكَاةِ مَالِهِ فَلَا يَجِدُ أَحَدًا يَقْبَلُهَا مِنْهُ، وَحَتَّى تَعُودَ أَرْضُ الْعَرَبِ مَرُوجًا وَأَنْهَارًا - قِيَامَةٌ رَانَاتٍ حَتَّى مَالُ زَيْنِدِهِ دَبْتٌ وَ مَشْهُ دَبْتٌ، قَبِيحًا زَهْلَامٌ دَبْتٌ زَهْكَاتَا مَالًا خَوْ دَهْرِيخْتٌ وَ ئەو کەسی نابینت زەکاتا وی وەرگرت، و حەتا عەردی عەرەبان جارەکا دی قەدگەریت و دبتە میترگ و رویبار.

و پشکا دووی ژ قئی حەدییی دو راستییین مەزن رادگەهینت پشتی پیغەمبەری -سلاف لی بن- ب هزار و چارسەد سالان ژ نوی یین هاتییه زانین پشتی زانینا مرۆقی پیشکەفتی، نوکە زاناییین بسپۆر ب ریکتین خو یین علمی بنەجە کرییه کو وەلاتی عەرەبان یی ئەصلی کو جەزیرا عەرەبانە بەری ب هزاران سالان یی کەسک بوو، یی تژی میترگ و رویبار بوو، پاشی ب هەندەک ئەگەرین طەبیعی حال هاتە گوهارتن و وەلاتی وان بوو صەحرا، و هەر ئەو زانا دبیتژت: پیشبین دئیتە کرن کو پشتی چەند دەمین دی جارەکا دی ئەف وەلاتە بته میترگ و رویبار دئی لی مشه بن، پشتی بەستی ژۆردا زەحف دبت و ئەورویا دمینتە د بن بەفری قە.

ئەقە گۆتتا زاناییین ئەفرۆیه، و بەری وان ب چارده قەرنان پیغەمبەری -سلاف لی بن- ب وەحیا خودی ئەف زانینە یا گەهانندییه مه، بەلی تشتی زیندەتر ژ یی وان یی

پیغهمبهری -سلاف لی بن- گوتیه مه ئهوه کو ئەف چەندا هە دئ ل دویمایهیا زەمانی
بت دەمی قیامەت نیزیکی دبت.

۱۱- پەیدا بوونا ئەو کەسین ژ دره و دبیتژن: ئەم پیغهمبهری:

پیغهمبهری مه موخەمەد -سلاف لی بن- پیغهمبهری دویمایهییە، و وهکی
بۆری د گەل مه هنارتنا وی نیشانان نیزیکیبوونا دویمایهیا دنیاپیە، و پشتی وی چو
پیغهمبهری دی نائین، بەلی د هەندەک حەدیسان دا هاتیە کو هژمارەکا نەیا کیم
ژ مروقیین درهوین دئ پەیدا بن و ب ناخی پیغهمبهرینیی دئ ئاخفن، ژ وان حەدیسان
حەدیس بوخاری و موسلمیە ئەوا ژ ئەبوو هورەیرە قەدگوهیتژن، دبیتژت: پیغهمبهری
-سلاف لی بن- گوت: ﴿لا تقوم الساعة حتى يبعث دجالون كذابون قريبا من ثلاثين،
كلهم يزعم أنه رسول الله﴾ قیامەت رانابت حەتا نیزیکی سیە- مەزە درهوینان
دەرنەکەفن، هەمی ژ دره و بیتژن کو ئەو پیغهمبهری خودینە.

۱۲- بەلاقبوونا تەناهیی:

ئیمام ئەحمەد ژ ئەبوو هورەیرە قەدگوهیتژت، دبیتژت: پیغهمبهری -سلاف لی بن-
گوت: ﴿لا تقوم الساعة حتى يسير الراكب بين العراق ومكة لا يخاف إلا ضلال
الطريق﴾ قیامەت رانابت حەتا سوپار ژ عیراقی بیتە مەکەهی و ژ تشتەکی نەترست
ژبلی بەرزەکرنا ریککی. یەعنی: دەمەک دئ ئیت تەناهی هند دئ بەلاف بت سوپارەکی
ب تنی قویناغەکا دریتژ دئ دەتە پری و ژ تشتەکی ناترست، ژبلی هندئ کو ئەو ریککا خو
بەرزە کەت.. و ئەقە گەلەک دەمان چیبووێه.

و د حەدیسەکا دی دا بوخاری ژ عەدی قەدگوهیتژت، دبیتژت: دەمەکی ئەز ل نک
پیغهمبهری بووم -سلاف لی بن- زەلامەک هاتە نک گازندە ژ فەقیریی کر و ئیککی دی
هات گازندە ژ ریکران کر، ئینا پیغهمبهری -سلاف لی بن- گوتە من: ﴿عەدی! تە حیرە
دیتیە؟﴾ من گوت: ناخی وی من گوھ لی بوویە بەلی من نەدیتیە، گوت: ﴿فإن

طالت بک حیاة لترین الطعينة ترتحل من الحيرة حتى تطوف بالكعبة، لا تخاف
أحدا إلا الله ﷻ ته گهر عهری ته دریش بوو دی بینی ژن دی ل حیشری سوبار بت و
ژ حیره ئیت و طهوافی ل دۆر کهعبی کهت، و ئەو ژ تشتهکی ناترست ژبلی خودی.

۱۳- زیدهبونا پشتهفانین زۆرداران:

ههر وهسا ژ نیشانین دویماییا زهمانییه زۆرداریا حاکم و مهزنان زیده دبت، و
گرفتاری ئەوه ل وی ده می زۆرداری دبتە تبیعت بو پتربیا خه لکی جفاکی، ب تایبه تی
ئەو زه لامین ته ناهی بو دئیتە هلیسارتن، و کاری وان دبتە پاراستنا کورسیکا
ده سه لاتنی.. ئیمام ئەحمەد ژ ئەبوو ئومامە ی قه دگوهیت، دبیترت: ﴿یکون فی آخر
الزمان رجال معهم سیاط کأنها أذناب البقر، یغدون فی سخط الله، ویروحون فی
غضبه﴾ دویماییا زهمانی هندەک زه لام دی دهرکهفن هندەک قامچییتن وهکی کوریا
چیلج د ده ست وان دانه، د غه زه با خودی دا ئەو دهرکهفن، و د غه زه با وی دا دزقرن.
یه عنی: د هه می ده مین خو دا ئەو خو هیترای هندی دکهن خودی غه زه بی ل وان بکهت،
چونکی ئەو زۆرداریی ل خه لکی دکهن، و ب قامچییتن خو پشتا هه ژاران رهش و شین
دکهن.. و ئەقه سالۆخه تی وان (شورطانه) یین خو دکهنه داردهستی زۆرداران بو هازۆتتا
فه قیر و بی گونه هان.

و د هه دیسه کا دی دا پیغه مبه ر -سلاف لی بن- دویماییا شان رهنگه زۆرداران بو
مه ئاشکه را دکهت، موسلم ژ ئەبوو هورهیره ی قه دگوهیت، دبیترت: ﴿صنفان من أهل
النار لم أرهما: قوم معهم سیاط کأذناب البقر یضربون بها الناس، ونساء کاسیات
عاریات، ممیلات مائلات، رؤوسهن کأسنمة البخت المائلة، لا یدخلن الجنة، ولا
یجدن ریحها﴾ دو توخمین جهه نه مییان هه نه من نه دیتینه: هندەک زه لامن هندەک
قامچییتن وهکی کوریتن چیلان د ده ستان دا هه نه ل خه لکی ددهن، و هندەک ژنن جلک
ل بهر هه نه به لی درویسن، ده می ب ریقه دچن وهسا خو خوار دکهن به ری خه لکی ددهنه

خۆ، سهرین وان وهکی پشتا حیشرانه، نه ئەو دچنه بهحەشتی و نه بیتنا وی سەح دکهن.

مه‌عنا: دویمه‌هیا شان زۆرداران روی په‌شیا دنیاوی و شه‌رمزارییا ئاخه‌تی و چوونا جه‌هنه‌مییه.

۱۴- ب سهرکه‌فتنا مروّقیی بیخیر:

د حه‌دیه‌کا خۆ دا پیغه‌مبه‌ر -سلاڤ لی بن- مه‌ ئاگه‌هدار دکه‌ت کو ده‌مه‌ک دی ب سهر ئوممه‌تی دا ئیت ته‌رازی دی ده‌رنشیف بن، و کیشان و پیشانا خه‌لکی ب په‌نگه‌کی قازی دی ئیته‌کرن، ئەو که‌سی راستیی بیژت ل به‌ر خه‌لکی دی ژ دره‌وینان ئیته‌هژمارتن، و ئەوی دره‌وان بکه‌ت یی ب قه‌در و قیمه‌ت بت، یی ئەمین به‌ایی خۆ نابت، و یی خائن دی یی (موخته‌ره‌م) بت!

ئیمام ئەحمەد ژ ئەبوو هوره‌یره‌ی قه‌دگوه‌یژت، دیژت: پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- گۆت: ﴿انها ستأتی علی الناس سنون خداعة، یصدق فیها الکاذب ویکذب فیها الصادق، ویؤمن فیها الخائن ویخون فیها الأمین، وینطق فیها الروبیضة﴾ هنده‌ک سالیی خاپینۆک ب سهر مروّقان دا دی ئین، خه‌لک دی ژ دره‌وینی باوهری کهن، و مروّقی راستگۆ دی دره‌وین ده‌ریخن، و یی خائین دی بته‌ جه‌ی باوهرییا وان و یی ئەمین ل به‌ر وان دی یی خائین بت، و گۆتن دی یا که‌سی (روه‌بیضه) بت، گۆتن: (روه‌بیضه) کیه؟ گۆت: ﴿السفیه یتکلم فی أمر العامة﴾ مروّقی بیخیره ب ناڤی خه‌لکی دی ئاخفت. یه‌عنی: مروّقی بیخیر و کیم فام دی ئیته‌ پیش و به‌ری رۆناهییی دی بو ئیته‌ دان و ئەو دی ب ناڤی خه‌لکی ئاخفت، و سه‌رکیشییا وان دی که‌ت.

۱۵- به‌لاقبوونا خوارنا ریبایی:

ریا ئیک ژ وان گونه‌هین مه‌زنه‌ یین خودی و پیغه‌مبه‌ری -سلاڤ لی بن- ئەم ژی داینه‌ پاش، و قورئان ب ئاشکه‌راییی ئاگه‌هدارییا مه‌ دکه‌ت کو ئەو که‌سی ریبایی دخۆت

ئەو بى شەرى د گەل خودى و پىغەمبەرى وى دكەت، وەكى دىبىرت: ﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَذُرُوا مَا بَقِيَ مِنَ الرِّبَا إِن كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿۲۷۸﴾ فَإِن لَّمْ تَفْعَلُوا فَأْذَنُوا بِحَرْبٍ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۗ وَإِن تُبْتِغُوا فَلَئِمَّ رُءُوسُ أَمْوَالِكُمْ لَآ تَظْلِمُونَ وَلَا تُظْلَمُونَ ﴿۲۷۹﴾﴾ (البقرة: ۲۷۸-۲۷۹)

ئەى ئەوئىن باوهرى ئىناى ژ خودى بترسن، و داخوازا زىدەبىبى ل سەر مالى خو يا كو هەو بەرى حەرامبوونا رباى كرى نەكەن، ئەگەر هوين ب گۆتن و كرىار د خودان باوهرن. قىچا ئەگەر هوين خو ژ وى نەدەنە پاش يا خودى هوين ژى پاشقەبرىن هوين ئاگەهدارى جەنگەكى بن ژ لاىى خودى و پىغەمبەرى وى قە، و ئەگەر هوين ل خوداىى خو زقپىن و هەو خوارنا رباىى هىلا، سەرمالى هەو بەرى هەو ب قەر داى بو هەو بەرى بى چو زىدەبى، نە هوين زۆردارىبى ل كەسەكى دكەن ب وەرگرتنا زىدەبىبى ل سەر مالى خو، و نە كەس زۆردارىبى ل هەو دكەت ب كىمكرنا قەرى هەو داىى.

و ژ بەر كول دووماهيا زەمانى باوهرى خەلكى ب خودى كىم دبت، و ئەو ل سەر بى ئەمرىيا وى بىستە دبن، دى بىنى ئەو خو ژ حەرامى نادەنە پاش، و ئىك ژ وان گونەهين زىدە د ناف خەلكى دا بەلاف دبن حەتا نىزىكە كەس ژى خلاس نەبت خوارنا مالىبە ب رىكا رباىى، طەبەرانى ژ عەبدللاھى كورى مەسعودى قەدگوهىزت، دىبىرت: پىغەمبەرى -سلاف لى بن- گۆت: ﴿بَيْنَ يَدَى السَّاعَةِ: يَظْهَرُ الرِّبَا﴾ ل بەر دەستى قىامەتى ربا ئاشكەرا دبت. يەنى: خوارنا رباىى وەسا د ناف خەلكى دا بەلاف دبت حەتا ئەو دبتە تىشتەكى عەلەنى و ئاشكەرا، و ئەوى ب حالى بەنقا و سەر و بەرى وان ئەقرو ئاگەهدار ببت دى زانت كانى حەتا چ حەد ئەم ل سەر بى ئەمرىيا خودى بىن بىستە بووین.

و د حەدىسەكا دى دا بوخارى ژ ئەبوو هورەيرەى قەدگوهىزت، دىبىرت: پىغەمبەرى -سلاف لى بن- گۆت: ﴿لِيَأْتِينَ عَلَى النَّاسِ زَمَانٌ لَا يُبَالَى الْمَرْءُ بِمَا أَخَذَ الْمَالَ، أَمِنَ

حلال أم من حرام ﴿ زهمانهک ب سهر مروّقان دا دئ ئیت ئیک د خه می نابت کانئ نهو مالی ژ کیشه دسینت، ب حلالی یان ب حهرامی.

۱۶ و ۱۷- به لاقبوونا زنا یی و فه خواری مه یی:

و نهفه ژئ ژ نهجامی کیمبوونا باوهرییا خه لکییه ب خودئ، بوخاری ژ نهسه سی کورئ مالکی فه دگوهیت، دبیت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوت: ﴿ان من اشرط الساعة ان يرفع العلم ويثبت الجهل ويشرب الخمر ويظهر الزنا﴾ ژ نیشانین قیامه تینه زانین دئته راکرن، و نه زانین بنهجه دبت، و مهی دئته فه خواری، و زنا ناشکهره دبت.

و نهوئ ب حالی موسلمانان نه قرؤ ناگه هدار بیت دزانت کو بازارا فان ههردو فاحشا ژ هه بازارهکا دی یا ب ره واجتیره، و گرفتارییا ژ هه مییی مهزتر نهوه نهف ههردو تاوانه د گهل وان هه می خرابی و شوینوارین وان یین تالانکه ره له سهر جفاکی و ملله تان وهسا دئینه سالوخدان کو نهو تشته که دکهفته دبن چارچووچه یی نازادییا مروّقی یا که سایه تی، هه ره وهکی نهف کهسه یین فان ههردو تاوانان ب فی رهنگی سالووخ ددهن ژ بیرکرییه کو کارتیکرنا فان ههردو تاوانان گه لهک جارارن ژ توخوبیی تاوانباران دهرباس دبت، و جفاکی هه مییی تووشی گرفتاری و به لایی دکهت.

۱۸- ناشکهره بوونا ئامیره تین موسیقی:

طه بهرانی ژ سه هلی کورئ سه عدی فه دگوهیت، دبیت: ﴿سیکون فی آخر الزمان خسف وقذف ومسح﴾ ل دویمه ییا زهمانی خه سف وقهذف و مهسخ دئ بن. و نهفه سی رهنگین عه زابین عامن یین خودئ ب سهر خه لکی دا دئینت، هنده کان گوت: نهو کهنگیه نهی پیغه مبهری خودئ؟ پیغه مبهری گوت: ﴿اذا ظهرت المعازف والقينات﴾ نه گهر ئامیره تین موسیقی و ژنین سترانیبیر ناشکهره بوون. یه عنی: نه گهر مهسه له گه هشته وی هه ددی ئامیره تین له هوئ و سترانین بی هتک د ناف خه لکی دا به لاقبوون،

و هاتنه ئاشکهر، یان هاتنه حهلالکرن، هنگی ئهو خه لک دئی خو هیژای هندئی کهن خودئی عهزابه کا عام ب سهر وان دا بینت، و ب رهنگه کئی ئهو پی دزانت ئهو وان ببه ته هلاکئی.

۱۹- حوکمکرنا کچی ل دایی:

موسلم د حه دیسه کا درپژ دا ژ عومه ری فه دگوهیژت کو پیغه مبه ری -سلاف لی بن- گۆته جبریلی ده می وی پسیرا نیشانین قیامه تی ژئی کری: ﴿أَنْ تَلِدَ الْأُمَمَةَ رَبْتَهَا﴾ و د دهر حه قا مه عنا قئی حه دیسی دا گه له ک ته فسیر و بۆچوون هه نه یا ژ هه مییا به ره قه فلتر -وه کی زانایی مه زن ئبن حه جهر دبیتژ- ئه وه عه یال د دهر حه قا ده یابان دا بی ئه ده ب دبن، و مه سه له دگه هته هندئی کچ حوکمی ل ده یکی دکه ت، و ئه مران لی دکه ت، و به ری خو ناده ته هندئی کو ئه قه ده یکا وییه و دقیت ئه و قه درئی وی بگرت و گۆتنا وی ل عه ردی نه ده ت.

و دویر نینه حه دیسی به حسی کچی و ده یکی ب تاییه تی کر -ههر چه نه ده کوپ و باب ژئی د که قنه د بن مه سه لی فه- چونکی ئه ف کاره ژ کچی د دهر حه قا ده یکی دا کریتتیره، چونکی یا به لاف ئه وه کچ بۆ ده یابان یان بۆ ده یکی ب تاییه تی یا ب ره حمتره، و پتر قه دری ده تی، قیجا ئه گهر مه سه له گه هشته هندئی ئه خلاقئ کچی وه سا خراب ببت ده یکا خو ب چو حسیب نه که ت ئه و هنگی (ئه خلاق) دئی د (ئه زمه یه کا) دورست دا بت. و پی نه قیت بیژین ئه قرو گه له ک کچ -وکوپ ژئی- هه نه هزر دکهن ده یک وبابین وان ژ مۆدیلین که قنن دقیت بینه هاقیتن د ته نه کین گلشی دا، دا کاروانئ پیشکه فتنی فه نه مینت یان گیرو نه بت!

۲۰- به لاقبوونا کوشتنئ:

موسلم ژ ئه بوو هورهیره ی فه دگوهیژت، دبیتژ: پیغه مبه ری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿وَالذِّی نَفْسِی بَیْده لَا تَذْهَبُ الدُّنْیَا حَتّی یَأْتِی عَلَی النَّاسِ یَوْمَ لَا یَدْرِی الْقَاتِلُ فِیْمِ

قتل، ولا المقتول فیم قتل ﴿١﴾ ئەز ب وی کهمه یی نهفسا من د دهستان دا دنیا ناچت
 هتا زهمانهک ب سهر مروڤان دا دئیت ئەوی کوشتنی دکهت نزانن بۆچی ئەو کوشتنی
 دکهت، و ئەوی دئیته کوشتن نزانن بۆچی ئەو هاتییه کوشتن.

مهعنا: کوشتن وهسا دئ بهلاڤ بت، دئ بینی مروڤهک یی کوشتنی دکهت بیی
 بزانت کانن بۆچی یان ژ بهر چ ئەو قئ چهندهئ دکهت، و ئیک دئ ئیته کوشتن نزانن
 بۆچی یان ژ بهر چ ئەو هاتییه کوشتن، و ناشکهرایه کو تشتی ژ ههمیی بهلاڤتر
 ل زهمانی مه یی نوکه کوشتنه.. د دو جهنگین جیهانی ب تنی دا ل قئ سهد سالا
 دویمایی نیزیکی چل ملیوون مروڤان د بهر پیمان چوون، و بارا پتر ژ وان نهزانییه
 کانن بۆچی ئەو هاتییه کوشتن، یان گونهها وان چ بوو!
 ۲۱- نیزیکیبونا زهمانی:

ئیمامی ئەحمده ژ ئەهسی کورئ مالکی فهدهگوهیت، دبیت: پیغه مبهری -سلاڤ
 لی بن- گوټ: ﴿١﴾ لا تقوم الساعة حتی یتقارب الزمان، فتکون السنه کالشهر، والشهر
 کالجمعة، وتکون الجمعة کالیوم، ویکون الیوم کالساعة ﴿٢﴾ قیامهت رانابت هتا زهمان
 نیزیکی ئیک نهبت، قیجا سال دئ وهکی ههیی لی ئیت، و ههیی وهکی ههفتیی، و
 ههفتی وهکی رۆژهکی و رۆژهک وهکی سههتهکی.

و د مهعنا قئ ههسی دا زانایان گهلهک گوټن ههنه، مروڤ دئیت وان ههمییان
 بو دو گوټان بزقربنت:

یا ئیک: هندهک دبیتن: مهسهه پئ مهعنا وی یا ههقییه، یهعنی: رۆژ و
 شهف کورت دبن، و دبت ئەف چهنده ژ بهر ئەگههکا طهییعی بت یا کو دئ ب سهر
 زقربنا رۆژی و عهردی دا ئیت.

یا دووی: هندهک دبیتن: مهسهه پئ مهعنا یا مهجازییه، و ئەشان چهنده بۆچوون
 ههنه: هندهک دبیتن: بههتهک د دهمی دا نامینت، لهو ئەو کارئ خهلهکی بهری

د دهمه کي کورت دا ذکر نهو نهشین د دهمه کي درپژ دا بکهن، و هندهک دبیتژن: هندهک نامیره تین نوی دئ دهرکه فن لهو زه مان دئ نیزیکی ئیک بت، بو نمونه: نهو ریکا بهرئ خه لکی ب ساله کي دبری خه لک ب هه یفه کي دئ برت، ژ بهر په یدابوونا نامیره تین نوی یین گه هاندنی.

۲۲- نیزیکیبوونا سویک و بازاران:

ئه حمده و ئبن حبان ژ نه بو هورهیره ی شه دگوهیژن، دبیتژت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوټ: ﴿لا تقوم الساعة حتى تظهر الفتن، ويكثر الكذب، ويتقارب الأسواق﴾ قیامت رانابت هتا فتنه په یدا دبن، و دره و مشه دبن، و سویک نیزیکی ئیک دبن.

و ل دؤر نیزیکیبوونا سویکان چند ته فسیره ک هه نه، هندهک زانایین که فن ل دویف تیگه هشتنا خو بو حه دیسی دگوټ: مه خسه د پی نهوه سویک بی رهواج دبن و فایدئ وان کیم دبت، به لی نوکه پشتی وئ پیشکه فتنه ل قی زه مانئ مه په یدا بووی بو مه دیاربوو کو مه خسه د پی نهوه هاتن و چوون ل عه ردی و ل عه سمانی و د دهر بایئ دا ب ساناهی دکه فت لهو شه گوهاستنا په رتالان ژ سویکه کي بو ئیکا دی ب ساناهی دکه فت، لهو دئ بیژئ هه ردو سویک یین ب ره خ ئیک شه، هه ره سا به لاقبوون و پیشکه فتنه نامیره ت و ده زگه هیین راگه هاندنی دبت ته نه گه را هندي خه لکی هه ره سویکه کي دئ ناگه ژ خه لکی سویکا دی هه بت، هتا دهره جهیه کي مرؤف دئ هزر که ت سویک و بازار هه می ب ره خ ئیک شه نه.

۲۳ و ۲۴ و ۲۵- په یدابوونا فه حشاتی و بی مرؤفایینی و جیرانییا خراب:

ئه حمده ژ عه بدللاهی کورئ عه مری شه دگوهیژت، دبیتژت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوټ: ﴿لا تقوم الساعة حتى يظهر الفحش والتفاحش وقطيعة الرحم وسوء المجاورة﴾ قیامت رانابت هتا کار و گوټنن فه حش و بی مرؤفایینی و جیرانییا خراب ناشکه را دبن.

و ئەف هەر سی سالۆخهته نیشانا کیم باوهرییا خه لکییه، و کوئه خلاقئی وان خراب دبت.

۲۶- په شکرنا سه ر و ریهان:

ئهحمه د ژ عهبدللاهئی کورئی عهباسی فه دگوهیژت، دبیژت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوئ: ﴿یکون قوم فی آخر الزمان یخضبون بهذا السواد، کحوصل الحمام، لا یریحون رائحة الجنة﴾ ل دویماهییا زهمانی ملله تهک دئی ههبت قئی رهشی ب کار دئینن وهکی بهرچیلکین کوتران، ئەو بیهنا بهحهشتی سهح ناکهن.

و دبت مهخسه د ب قئی حه دیسی ئەو بت هندهک زهلام ل دویماهییا زهمانی دئی ده رکهفن سه ر و ریهین خو رهش دکهن، ههردو جینیک و موئی ئالهکان دتراشن و هندهک موی ل سه ر ئه رزنکا خو دهیلن و دریژ دکهن، ده می مروئ بهری خو ددهتی بیرا مروئی ل طهیران دئیته فه.

۲۷- به لاقبوونا قه لسییی:

طه بهرانی ژ ئەبوو هورهیره ی فه دگوهیژت دبیژت: ﴿ان من اشرط الساعة ان یظهر الشح﴾ ژ نیشانین قیامه تییه قه لسی ئاشکه را دبت.

یه عنی: رهحم د ناف خه لکی دا نامینت و کهس هاریکارییا که سی ناکهت و قه لسی و چریکی د ناف خه لکی دا دبته تشته کی به لاق و ئاشکه را.

۲۸- ژن دبنه بازرگان:

د حه دیسه کی دا یا ئەحمه د ژ عهبدللاهئی کورئی مه سعودی ل دۆر نیشانین قیامه تی فه دگوهیژت، دبیژت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوئ: ﴿وفشو التجارة، حتی تعین المرأة زوجها علی التجارة﴾ و بازرگانی به لاق دبت ههتا ژن د بازرگانییی دا هاری زهلامی خو دکهت.

یہ عنی: مال زیدہ دبت، و بازرگانی مشہ دبت، یان ژئی (تہ کالیفین) ژینئی ہند ب زہمہت دکہفن ژن ژئی ہاری زہلامئی خو بازرگانئیی دکہت ہتا بشین مالا خو ب ریشہ ببہن، یان قیانا خہلکی بو مالی ہند زیدہ دبت ہتا ژن ژئی دەست ب بازرگانئیی دکہن دا پتر مالی کوم بکہن.

۲۹- - مشہبونا بیقہلہرزان (زلزلان):

بوخاری ژ ئہبوو ہورہیرہی قہدگوہیتز، دبیتز: پیغہمبہری -سلاف لی بن- گوٹ: ﴿لا تقوم الساعة حتى يقبض العلم، وتكثر الزلازل﴾ قیامہت رانابت ہتا زانین دئیتہ ستانندن، و زلزال زیدہ دبن.

ژ قئی حہدیسئی ئاشکہرا دبت کو مشہبونا عہرد ہژیانی ئیک ژ نیشانین نیزیکبونو رۆژا قیامہتیبہ، چونکی ئەف دیاردا سورشتی ہندی دگہہینت کو ہندہک گوہورین ب سہر زکی عہردی دا ہاتینہ، و ہہر چہندہ زلزال ب خو تشتہکی طہبیبیہ، بہلی زیدہبوون و بہردہوامی و بہلاقبونو وان ب قی رہنگی ویرانکہر یئ ئەم ل شان دویماہیان دبیین نیشانا نیزیکبونو ژفانی مہزنہ ژفانی ب دویماهی ہاتنا ژیبئی قئی دنیاہی.

۳۰- چوونا چاکان:

ئەحمەد ژ عہدللاہی کورئ عہمری قہدگوہیتز، دبیتز: پیغہمبہری -سلاف لی بن- گوٹ: ﴿لا تقوم الساعة حتى يأخذ الله شريطته من أهل الأرض، فيبقى فيها عجاظ لا يعرفون معروفاً ولا ينكرون منكرًا﴾ قیامہت رانابت ہتا خودئ چاکین خو ژ خہلکی عہردی وەرگرت، قیجا ہندہک بیخیر لی دمیین نہباشی ل نک وان باشیہ و نہ خرابی خرابیہ.

۳۱- وەرگرتنا زانینی ژ بچویکان:

ئبن موبارهک ژ ئەبو ئومەیهیی جومەحی قەدگوهیزت، دبیترت: پیغەمبەری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿إِنَّ مِنْ أَشْرَاطِ السَّاعَةِ ثَلَاثًا: إِحْدَاهُنَّ التَّمَّاسُ الْعَلَمُ عِنْدَ الْأَصَاغِرِ﴾ سى نیشانین قیامەتی هەنە، ئیک ژ وان: وەرگرتنا زانینییه ژ بچویکان.

و ژ عەبدللاهی کورئ مەسعوودی دئیتە قەگواستن، دبیترت: مرۆف دی مینن چاک و ئیکگرتی هندی زانین ژ صەحابییین موحەممەدی -سلاف لی بن- و ژ مەزنین وان بگهته وان، و هەر جارەکا زانین ژ بچویکان گهته وان ئەو دی چنە هلاکی.

۳۲- قەکرنا باژیری قەسطەنطینییی:

د هژمارەکا حەدیسان دا بەحسێ باژیری ستەنبۆلی ئەوی بەری دگۆتنی: (قەسطەنطینییه) هاتییه، و هەندەک ژ وان ئاشکەرا کرییه کو موسلمان دی قی باژیری ب شەر ستینن، و پشتی مرنا پیغەمبەری -سلاف لی بن- ب نیزیکی هەشت سەد سالا ئەف گۆتنە ب جە- هات، بەلی د هەندەک حەدیسین دی دا هاتییه کو موسلمان قی باژیری جارەکا دی بی شەر دی قەکەن و وی ژ دەستی کافران ئیننەدەر، وەکی وی حەدیسێ یا موسلم ژ ئەبوو هورەیرە قەدگوهیزت دبیترت: پیغەمبەری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿سَمِعْتُ بَمَدِينَةِ جَانِبِ مَنْهَا فِي الْبَرِّ وَجَانِبِ مَنْهَا فِي الْبَحْرِ؟﴾ هەو نافی باژیری گوه لی بوویە لایەکی وی ل هسکاتییه و لایەکی وی د دەریایی دایە؟ گۆتن: بەلی ئەی پیغەمبەری خودی، پیغەمبەری - سلاف لی بن - گۆت: ﴿لَا تَقْرُمُ السَّاعَةَ حَتَّى يَغْزَوْهَا سَبْعُونَ أَلْفًا مِنْ بَنِي إِسْحَاقَ، فَإِذَا جَاؤُوهَا نَزَلُوا، فَلَمْ يَقَاتِلُوا بِسِلَاحٍ وَ لَمْ يَرْمُوا بِسَهْمٍ، قَالُوا: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، فَيَسْقُطُ أَحَدُ جَانِبَيْهَا الَّذِي فِي الْبَحْرِ، ثُمَّ يَقُولُوا الثَّانِيَةَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، فَيَسْقُطُ جَانِبُهَا الْآخَرَ، ثُمَّ يَقُولُوا الثَّلَاثَةَ: لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، فَيَفْرَجُ لَهُمْ فَيَدْخُلُوهَا، فَيَغْنَمُوا، فَيَبْنِيانَهَا هُمُ الْمُغْنَمُونَ إِذْ جَاءَهُمُ الصَّرِيحُ، فَقَالَ: إِنَّ الدَّجَالَ قَدْ خَرَجَ، فَيَتْرَكُونَ كُلَّ شَيْءٍ وَيَرْجِعُونَ﴾ قیامەت

رانابت هتا هفتی هژار ژ بهنوو نسحاقی ب غهزا دچنی، قیجا ئهگهر ئه هاتنی ئه شهپری ب چو چهکی ناکهن، و چو تیران ژی ناهاقین، دئی بیژن: لا اله الا الله والله أكبر، لایج وئ ئهوی د دهریایج دا دئی كهفت، و جارا دووی دئی بیژن: لا اله الا الله والله أكبر، لایج وئ یی دی دئی كهفت، و جارا سییج دئی بیژن: لا اله الا الله والله أكبر، دئی ل بهر وان قهبن و دئی چنه د باژپری دا، و دهسكهفتییان دئی ب دست خوځه ئینن، و دهمی ئه دهسكهفتییان ل خو لیکفه دكهن، هاوار دئی گههته وان كو دهجال دهركهفت، قیجا ئه دئی ههمی تشتان هیلن و دئی زقپنهفه.

و ژ قئی هدیسی دئیته زانین كو باژپری ستهنبولی ئهوی موسلمان ب شهپر ژ کافران دستینن، رۆژهک دئی ئیت ئه جارهکا دی دئی بته واری کوفری، لهو موسلمان دئی جیهادی کهن هتا وئ دوباره بستینن، بهلی قئی جاری ستاندنا وئ دئی بی شهپر بت، و پشتی فهکرنا وئ ئیکسه دهجال دهردهکفت.

۳۳- کرنا شهپری جوهییان:

بوخاری ژ ئهبوو هورهیرهی فهدگوهیژت، دبیت، پیغهمبهری -سلاف لی بن- گوت: ﴿لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّى تَقَاتِلُوا الْيَهُودَ، حَتَّى يَقُولَ الْحَجَرُ وِرَاءَ الْيَهُودِي: يَا مُسْلِمُ، هَذَا يَهُودِي وَرَأَى فَاقْتُلْهُ﴾ قیامهت رانابت هتا هوبن شهپری جوهییان بکهن، قیجا ئه بهری جوهی دچته پشت دئی بیژن: ئه موسلمان ئهفه جوهیهکه ل پشت من وهره وی بکوژه!

ئهف هدیسه هندئ دگههینت كو بهری هاتنا قیامهتی جوهی دئی کومبنه سهپریک و ههقپکی و دوزمنی د ناقبهرا وان و موسلمانان دئی پهیدا بت، پاشی شهپهکی مهزن دئی د ناقبهرا ههردو لایان دا چی بت، و موسلمان دئی وان برینن، و ب نیشانان فه سهپهشکین قئی (مزگینیجی) ل فان پینجی سالیین دویماهییی بیئ ئاشکهرا دبن، پشتی

جوهی ل فلسطینې کومبووین.. بهلې هنگی ئەف چهنده دئ ب جه- ئیت دهمی ئیسلام
دبته شعاری لایې بهرانبه!

۳۴- خرابوونا کهعبی ب دهستی حهبهشییان:

و حهبهشی خه لکی وی وهلاتینه یی نوکه دبیتنی: (ئهشیووبیا)، ئیمامی بوخاری
ژ ئەبوو هورهیره ی شه دگوهیزت، دبیتت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوت: ﴿یبایع لرجل
ما بین الرکن والمقام، ولن یستحلّ البیت إلا أهله، فإذا استحلوه فلا تسأل عن هلکة
العرب، ثم تأتي الحبشة فیخربونه خراباً لا یعمر بعده أبداً، وهم الذین یتخرجون
کنزه﴾ د ناقبهرا روکنی و مهقامی دا به یعه دئ بۆ زهلامه کی ئیتهدان، و ژ خه لکی
بهیتی پیغه تر کهسهک وی حهلال ناکهت، و ئەگهر وان ئەو کر تو پسپارا تیچوونا
عهربان نه که، پاشی حهبهشی دئ ئین و وی خراب کهن خرابکرنه کا وهسا ئەو پشتی
هنگی ئیدی نائیته ئاڤا کرن، و ئەون خزینه یین وی دئینه دهه.

ژ قی حه دیسی ئاشکهرا دبت کو عه ره ب ئیکا هند دئ کهن پیروزی و حورمه تا
کهعبی نه مینت، و حه رامییی دئ ل ویری کهن، و هنگی دهسپیکا تیچوون و هلاکا
وانه، لهو ملله ته کی بیانی کو حه بهشینه دئ ل سه ر وان زال بن و وهلاتی وان داگیرکهن،
و مهسه له دئ گه هته هندی ئەو دئ قه ستا کهعبی کهن، و قی جاری دئ کهعبی ستین
و خراب کهن، و به ره کی ل سه ر به ره کی ناهیلن، و خو بناخه یین کهعبی ژی دئ
هلکولن، و ئەو خزینه یین ل بن هه یین دئ ده ریخن، و پشتی هنگی کهعبه جاره کا دی
ئاڤا نابت حه تا قیامهت رادبت.

۳۵- به لاقبوونا مرنا ب خافله تی قه:

طه بهرانی ژ نه نه سی کوری مالکی شه دگوهیزت کو پیغه مبهری -سلاف لی بن-
به حسی نیشانین هاتنا قیامه تی کر و گوت: ﴿ان من امارات الساعة.. ان یظهر موت
النجاة﴾ ژ نیشانین قیامه تییه.. مرنا ب خافله تی قه په یدا دبت.

یه‌عنی: دئی بینی مرۆقه‌کی ساخه ههما دئی کهفت و مرت.

۳۶- زنده‌بوونا ژنان و کیمبوونا میران:

ئیمامی بوخاری ژئه‌نه‌سی کورپی مالکی فه‌دگوه‌یزت، دبیت: من گوھ ل پیغه‌مبه‌ری بوو -سلاف لی بن- دگۆت: ﴿من أشرط الساعة أن يقل العلم ويظهر الجهل، ويظهر الزنا، وتكثر النساء ويقل الرجال، حتى يكون لخمسين امرأة القيم الواحد﴾ ژ نیشانین قیامه‌تینه زانین کیم دبت و نه‌زانین به‌لاف دبت، و زنا په‌یدا دبت، و ژن زنده دبن و زه‌لام کیم دبن، هه‌تا بو پینجی ژنان خودانه‌کی ب تنی دمینت.

۳۷- به‌لافبوونا دره‌وان:

موسلم ژئه‌بوو هوره‌یره‌ی فه‌دگوه‌یزت، دبیت: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿سیکون فی آخر أمتی أناس يحدثونكم ما لم تسمعوا أنتم ولا آبائكم، فإياكم وإياهم﴾ ل دویماهیییا ئوممه‌تا من هنده‌ک مرۆف دئی هه‌بن وی تشتی دئی بو هه‌وه بیژن یی نه هه‌وه و نه بابین هه‌وه گوھ لی نه‌بووی، قیجا هشیاری وان بن. و د ریوایه‌ته‌کا دی دا هاتییه: ﴿یکون فی آخر الزمان دجالون کذابون، یأتونکم من الأحادیث بما لم تسمعوا أنتم ولا آبائکم، فإياکم وإياهم، لا یضلونکم ولا یفتنونکم﴾ ل دویماهیییا زه‌مانی مرۆقین دره‌وین دئی په‌یدا بن، هنده‌ک گۆتین وه‌سا دئی بو هه‌وه بیژن نه هه‌وه و نه بابین هه‌وه گوھ لی نه‌بوویه، قیجا هشیاری وان بن، بلا ئه‌وه هه‌وه د سه‌ر دا نه‌به‌ن.

و راستیییا قی حه‌دیسئی ل قی زه‌مانی مه‌گه‌له‌ک یا ئاشکه‌رایه، ب تاییه‌تی پشتی مشه‌بوونا ده‌زگه‌هین راگه‌هاندنی و باوه‌ری هاتنا خه‌لکی ب وان، و وه‌کی ئه‌م دزانین بارا پتر ژ (ماددی ئعلامی) یی قان ده‌زگه‌هان دره‌و و وه‌ریادانا راستیییه.

۳۸ - به‌لافبوونا شاهده زۆریی:

ئه‌حمه‌د ژ عه‌بدللاهی کورپی مه‌سه‌وودی فه‌دگوه‌یزت، دبیت: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿إن بین یدی الساعة ... شهادة الزور وکتمان شهادة الحق﴾ ل به‌ر

دهستی قیامه تی.. شاهده زوری پهیدا دبت و شاهدهیا حق دئیتته قهشارتن. یه عنی:
خه لک بی وژدان دبن، ژ دره و شاهده بی ل سهر خه لکی ددهن، و گوتنا حق قه دشیرن.

۳۹- به لاقبوونا بی ره حمییی د ناقبه را خه لکی دا:

ئه حمه د ژ حوذه یفه ی قه دگوهیتت، دبیتت: پسپارا قیامه تی ژ پیغه مبهری -سلاش
لی بن- هاته کرن، وی گوت: ﴿علمها عند ربی، لا یجلیها لوقتھا إلا هو، ولکن أخبرکم
بمشاریطھا وما یكون بین یدیھا: ان بین یدیھا فتنة وھرجاً﴾ علمی وی ل نک خودایی
منه، ژ وی پیغه تر کس پی نزانن، به لی ئه ز دئ نیشانین وی بو هه وه بیژم: بهری
هاتنا قیامه تی فتنه و هه رج پهیدا دبت. گوتن: ئه ی پیغه مبهری خودی فتنه مه زانی،
به لی هه رج چیه؟ گوت: ﴿بلسان الحبشه القتل. ویلقى بین الناس التناکر، فلا یکاد
أحد أن یعرف أحداً﴾ ب ئه زمانی حه به شییان ئه و کوشتنه، و وه لی دئیت خه لک پشت
ددهنه ئیک و دو، حه تا نیزیکه ئیک ئیکی نه نیاست.

ئه قه هنده ک ژ نیشانین قیامه تی بین بچویک بوون، و نیشانین مهزن.. بابه ته کی

دی بی تاییه ت پی دقیت.

جزایی فه رمان نه کرنا ب باشیئی و نه پاشفه برنا ژ خرابیئی

هەر کسه کئی په یامهک ههبت و بقیت په یاما خو بگههینته خه لکی، و د قی ثیانا خو دا یی راستگۆ بت دقیت بزانت چاوا دئ شیت ریکا خو بو دلین خه لکی بینت، و ههتا نهو بشیت قی ریکا ژینگۆتی ب دهست خو فه بینت دقیت دوریشمی نهو هل دگرت ههردهم نه رمی و رحم و دلوقانی بت، چونکی زفری و توند و تیژی چو رۆژان نه بوویه ریک بو کرنا دلان، خودایئ مهزن د نایه تهکا پیروژ دا بیرا پیغه مبهری خو -سلاف لی بن- ل نعمهتا دلنهرمیئی دئینته فه یا خودی د گهل کری و دبیرتی: ﴿فِمَارَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًا غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ﴾ (آل عمران: ۱۵۹) ژ دلوقانییا خودی ب ته و ههقالین ته نهی موحه ممه د خودی منهت ل ته کر و تو د گهل وان نه رم کری، و نه گهر تو یی رهوشت خراب و دلرهق بای، دا ههقالین ته ژ ته رهفن.

و مرۆقی تیگههستی نه نهوه یی ب هیجهتی نه رمیئی و خو دوبرکرنا ژ زقراتیئی هند ل دویف خه لکی بهردهت ههتا (قهزیا خو) ژ دهست بدهت و خو د گهل پیتلا رۆژی بهردهت.. و مرۆقی تیگههستی نه نهوه ژ یی داخواری ژ خه لکی بکته دهستی ئیکجار ژ دنیایئ بکیشن و بنه (دهرویش) و ب دویف وی بکهفن ب هیجهتا هندئ کو چو خیر د دنیایئ نینه!!

ریکا دورست یا پیغه مبهر و دویکهفتیبین وان نهوه نهو خه لکی فیری هندئ دکهن کانی چاوا دئ شین ل وی دهمی یی نهو د دنیایئ دا دژین نهو خو ژ دنیایئ بی منهت بکته، و کانی چاوا دئ شین دنیایئ ب ههمی خوشیا وی فه کهنه ریک بو ب دهست فه ئینانا ئارمانجا خو، نه کو ئارمانجا ب دهست فه ئینای بو ریکا خو..

و پیڅه مهت ب جهئینانا څی چهندي ئهو کاري (فهرمانا خه لکی ب باشیپی، و پاشقه برنا وان ژ خرابیپی) دکنه ئهو (صه فقه یا بازرگانیپی) یا ئهو سهر فهر رازیپی بو خو د دنیاپی و ناخره تی دا پی دکرن.

باشترین مروث کیه؟

ئهغه سپیاره که دبت گه لک جارن و ژ گه لک لایان شه دئیته هلیخستن، و مروث ده می کیتا با خودی و سوننه تا پیغه مبهری -سلاف لی بن- بخوبت، به رسقا څی سپیاری ب رهنگه کی ناشکرا دی ببت، خودای پی مهزن د ئایه ته کا قورئانی دا دبیت:

﴿كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ

بِاللَّهِ﴾ (آل عمران: ۱۱۰) و وه کی هم دبیین ئهف ئایه ته وان ههر سی ئه گهران بو مه ده سنی شان دکهت پی چیتربنی (خه یریته) دایه ئوممه تا ئیسلامی، و ناشکراهیه کو ئهو ههر سی ئه گهر د (ورائی) نینن ژ بابی بو کوری دئیته شه گوهاستن بی وی چو ده ست تیدا ههن، به لکی ئهو هه می د (موکته سه بن) مروث ب ده ست خو دئیخن، و ئهو ئه گهر ژی ئه فنه:

ئیک: ﴿تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ﴾ هوبن به ری خه لکی دده نه باشیپی و فهرمانی پی

ل خه لکی دکهن.

دو: ﴿وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ﴾ و هوبن خه لکی ژ کاري خراب و نه دورست

دده نه پاش.

سی: ﴿وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ﴾ و هوبن باوهریپی ب خودی دئینن.

و یا ژ قه ستا نه بوویه ئایه تی (فهرمان ب باشیپی و پاشقه برنا ژ خرابیپی)

ب پیش (باوهرییا ب خودی) ئیخست بت، چونکی هندی باوهرییا ب خودی نه بته ئهو

مه نه هج پی گوهریپی دئیخته ژینا مروثی دی وه کی وی دارا خرش بت یا بی مفا.

و د هدیسه کی دا یا نیمام (ئهحمه د) ژ (دورا کچا ئه بوو له هه بی) شه گوهاستی هاتیسه، (دوره) دبیرت: جاره کی پیغه مبهه -سلاف لی بن- ل سهر مینه ری بوو زه لامه کی گوتی: ئه ی پیغه مبهه ری خودی! کیژ مروث ژ هه مییان باشته؟ وی گوت: ﴿خیر الناس: أقرؤهم وأتقاهم، وأمرهم بالمعروف، وأنہام عن المنکر، وأوصلهم للرحم﴾ باشرینی مروثان ئه وه یی پتر قورئانخوبن و پتر ب ته قوا بت، و یی پتر فه رمانا ب باشییی بکته، و پتر پاشقه برنا ژ خرابییی بکته، و پتر یی ب مروثایینی بت.

ژ قی ئایه تی و ژ قی هدیسی هاته زانین کو ئه مرئ ب باشییی و نه هیا ژ خرابییی خودان پی دبه باشرین و چترین مروث، و ئه ث چه نده یا عه جیب نینه، چونکی ئه وه کسه ی ب قی کاری رادبت ئه وه یی د خیرا مروثان دا و ئه وی د خیرا مروثان دا بت دی چترینی مروثان بت.

جزایی نه مانا قی کاری:

پشتی بۆ مه دیار بووی کو فه رمانا ب باشییی و پاشقه برنا ژ خرابییی باشرین کاره مروثی خودان باوهر پی رادبت مه دقیت بزاین کانی ئه وه مروث یان ئه وه ملله تی ب قی کاری رانه بت جزایی وی د دنیا یی و ئاخه تی دا دی چ بت.. یه عنی: ئه گهر هات و ملله تهک وه لی هات خرابی ئاشکه را د ناف دا هاته کرن، و هه مییان خو ل سهر قی خرابییی بی دهنگ کر، یان بوونه هاریکارین به لاقکرنا وی، و کسه ک نه ما بیژته وان: ئه قه خرابییه خو ژئ بدنه پاش، و باشی ما بی خودان.. دویمه هییا قی ملله تی دی چ بت، و ل سهر چ راوه ستت؟

به رسقا مه ب تنی دی گوتنن پیغه مبهه ری بن -سلاف لی بن-.

تیک: هاتنه خوارا عهزایی:

ئیمام ئەحمەد ژ جەریری قەدگوهیتز دبیترت: پیغەمبەر -سلاف لی بن- دبیترت: ﴿ما من قوم يعمل بینهم بالمعاصی هم أكثر وأعز ممن یعمله ثم لم یغیروا إلا عمهم﴾ الله منه بعقاب ﴿مللتهک نینه گونەه د ناڤ دا بیتهکرن، و ئەوین گونەهێ نەکەن پتر و ب هیتز بن، پاشی د گەل هندئ ژئ ئەو چو گوهورینئ نەکەن، ئەگەر خودئ عهزابه کئ ب سەر وان هه مییان دا نهئینت.

مه‌عنا: دەمی کرنا گونەهێ د ناڤ مللته‌ته‌کی دا ئاشکەرا دبت، و بەری ئەڤ گونەهە زیدە بەلاڤ بت، ئەگەر ئەوین وئ گونەهێ نەکەن هیتز و شیان هەبن کو نه‌هیلن ئەو گونەهە بیته‌کرن و د گەل هندئ ژئ ئەو خۆ ل سەر کارئ یین دی بی دەنگ بکەن، ب هیتجەتا هندئ کو هەر تیکئ ب کەیفە خۆیه، هنگی خودئ عهزابه‌کا گشتی دئ دەته وان، کو ئەو هەمی یین وئ گونەهێ دکەن و یین نەکەن ژئ بکەڤنه ئیزایی.

دو: له‌عنه‌تا خودئ و ژیکڤه‌بوونا دلان:

دیسا ئیمام ئەحمەد ژ پیغەمبەری -سلاف لی بن- قەدگوهیتز، دبیترت: ﴿لما وقعت بنو اسرائیل فی المعاصی نه‌تهم علماؤهم، فلم ینتموا، فجالسوهم فی مجالسهم وأسواقهم، وشاربوهم، فضرَب الله قلوب بعضهم ببعض، ولعنهم علی لسان داود وعیسی ابن مریم﴾ دەمی ئسرائیلییان دەست ب کرنا گونەهان کری زانایین وان ئەو ژ هندئ دانه پاش، بەلی وان گونەهە نه‌هیلان، قیجیا زانایین وان ل دیوان و بازارین وان پروینشتن، و د گەل وان خوار و قەخوار، ئینا خودئ دلین وان ژیکڤه‌کرن، و ل سەر ئەزمانئ داوودی و عیسیای کورئ مەریه‌می له‌عنه‌ت ل وان کر.

مه‌عنا: ئەگەر کرنا گونەهێ د ناڤ مللته‌تی دا بو تشته‌کئ وه‌سا عادی کو نه‌ثیانا قئ گونەه‌کاری نەکه‌فته‌ دلئ مروقئ زانا ژئ، و ئەڤ زانایه‌ خو بینته وئ پرئزئ کو هه‌ڤالینییا قئ گونەه‌کاری بکەت و د گەل وی رابست و پروینت قیجیا وه‌ لی بیت

گونه‌هکار هزر بکته وی چو تشتین نه‌دورست نه‌کربنه، نه‌گهر نه.. پا چاوا فلان زانا دا هه‌قالی وی بت؟! هنگی عقوبه‌کا دژوار دئی ب سهر وان ههمییان دا ئیت: ژیکفه‌بوونا دلان، و به‌لاقبوونا کهر ب و نه‌قیانی.. ژبلی له‌عنه‌تا خودی.

سی: نه‌قبوبیلبوونا دو‌عیان:

ترمذی ژ پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- شه‌دگوهریزت، دبیترت: ﴿والذی نفسی بیده لتأمرن بالمعروف ولتنهون عن المنکر او لیوشکن الله ان یبعث علیکم عقاباً منه، ثم تدعونه فلا یستجاب لکم﴾ ئەز ب وی که‌مه یی نه‌فسا من د ده‌ستی دا یان هوبن دئی فه‌رمانا ب باشییی کهن و پاشقه‌برنا ژ خرابییی کهن، یان نیزیکه خودی عه‌زابه‌کی ب سهر هه‌وه دا بینت، پاشی هندی هوبن دو‌عیان ژئی بکهن ژئی به‌رسقا هه‌وه نه‌ئیته‌دان.

ژ قی حه‌دییی دئیته زانین کو به‌لاقبوونا خرابییی د ناڤ ملله‌تی دا بیی که‌سه‌ک هه‌بت داخوازا نه‌هیلان قی خرابییی بکته دبه‌ته نه‌گه‌را هاتنا عه‌زابه‌کا گشتی، و ژ لایه‌کی دی شه‌ ئەف کاره دبه‌ته نه‌گه‌را نه‌قبوبیلکرنا دو‌عیان دو‌عاکهران..

مه‌عنا ده‌می دو‌عیان مرۆقی نه‌ئینه‌ قبوبیلکرنا دقیتت ئەو بزانت هنده‌ک گونه‌هیتن وی یین بووینه نه‌گه‌را قی نه‌قبوبیلکرنا.

چار: زالبوونا زالم:

و ژ وان عه‌زایین خودی ب سهر ملله‌تان دا دئینت ده‌می ئەو فه‌رمانا ب باشییی نه‌کهن، و ئیک و دو ژ خرابییی نه‌ده‌نه پاش، زالبوونا مرۆقین بی به‌خت و زالم، ئەوین ملله‌تین خو ره‌زیل دکهن و مافین وان دخۆن، ژ سه‌حابییی پیغه‌مبه‌ری (ئه‌بوو ده‌ردائی) دئیته شه‌گوه‌استن دبیترت: (یان هوبن دئی فه‌رمانا ب باشییی و پاشقه‌برنا ژ خرابییی کهن، یان خودی سولتانه‌کی زالم دئی ل سهر هه‌وه زال که‌ت قه‌دری مه‌زنی هه‌وه ناگرت، و ره‌حمی ب بچویکی هه‌وه نابته، و باشین هه‌وه دئی دو‌عیان کهن دو‌عیان وان نائینه

قه‌ببولکرن، و هوبن دئ داخوازا سه‌رکه‌فتنی کهن هوبن نائینه ب سه‌رئ‌بخستن، و هوبن دئ داخوازا ژیرنا گونهان بو خو کهن گونه‌هین هه‌وه نائینه ژیرن)).

پینج: خرابونا دلی:

ئیمام‌عه‌لی -خودی ژئی رازی بت- د گوتنه‌کا خو دا دبیت: ((ئیکه‌مین جهاد ژ ناٹ هه‌وه دئته راکرن جهادا ب ده‌ستییه، پاشی جهادا ب ئەزمانی، پاشی جهادا ب دلی.. قیجا ئەگه‌ر دلی باشی نه‌نیاسی، و که‌رب ژ خرابییی فه‌نه‌بوو، ئەو دئ ده‌نشیف بت)).

ژ قی گوتنا ئیمامی دئته زانین کو ئەگه‌ر مرۆقی -ب دلی خو- حه‌ز ژ باشییی نه‌کر و که‌رب ژ خرابییی فه‌نه‌بوو، هنگی دلی وی دئ خراب بت، و ئەگه‌ر دل خراب بوو، له‌ش هه‌می دئ خراب بت، وه‌کی پیغه‌مبه‌ر -سلاٹ لی بن- د گوتنه‌کا خو دا دبیت، و له‌ش ئەگه‌ر خراب بوو مان و نه‌مانا مرۆقی دئ وه‌کی ئیک بت.

ژینا دنیاای ب دیتنا خودان باوهری و کافری

بی پیسیار ژ مه بیته کرن ئەم دئیینه قئی دنیاای، ل سهری ده می هیشتا ئەم زارۆک ئەم چو ژ قئی دنیاای نزانین، رۆژ بو رۆژی هزرا مه به رفرهه دبت، و دیتنا مه بو قئی ژینا ئەم د دنیاای دا دبۆرینین کویر دبن، دبت ل ده می جحیلینییی ژی ژ خوین گهرمی ئەم هند ده لیقه یی نه دهینه مه ژییی خو ل دویش راستییا قئی دنیاای بگهرییت، گا قا عه قلی مه تمام بوو و هشین مه ب دورستی هاتنه سه ری مه و ب دیتنه کا ره خه یی مه به ری خو دا قئی واری ئەم بی هلبژارتن لی بووینه میقان، پیسارا به ری هه مییان ئەم ژ خو دکهین -چ ب دهنگ چ بی دهنگ- ئەقهیه: ئەری بوچی ژینا دنیاای یا تژی نه خوشییه؟ به لا، موصیبهت، ئاتاف، نه خوشی، نساخی، مرن.. بوچی گه لهک جاران خوشییا دنیاای د چاقتین مروقی دا رهش دکهن و د گه پرویی دا تال و ترش دکهن؟ ما جاوا بوو نه گهر ئەف نه خوشییه د دنیاای دا نه بانه؟

پسیاره که هزرا گه لهک مه زن و فه یله سووف و شاعر و خودان دلان وه ستان دییه، و کهنگی؟ ده می موصیبه ته کا دنیاای ب خافله تی فه دلین وان ده ژینت و خوشییه کی ژی دستینت!

و ئەف پیسارا غه رب یا گه لهک جاران گه لهک ژ مه دکهن من قیا بکه مه ده رگه ه بو بابه ته کی گرنگ و فه ر، بی کو دقیت ئەم خو تیدا شاره زا بکه یین دا ژینا مه د قئی دنیاای دا ب وی رهنگی بچته سه ری بی خودی قیای، ئەو ژی بابه تی دیتنا مه یه بو قئی دنیاای، ئەم -خودان باوهر- چاوا قئی دنیاای دبیین، و چ جوداهی د ناچه را دیتنا مه و یا کافران دا بو قئی دنیاای هه یه؟ و نه گهر مه به رسقا قئی پیساری ب دورستی زانی ئەم دی زانین کانی ده وری مه بی دورست د قئی دنیاای دا چیه؟

و چونکی دیتنا مه بۆ دنیایی ژ قورئانی یا وەرگرییه دقتیت ل سهری بهری خو
 بدهینه قورئانی کانی چاوا دنیایی بۆ مه ددته ناسین..

خودان باوهر دهمی چاقین خو د قی دنیایی دا قهدکته و هسا د دنیایی دگهت کو
 ئەو جهی به لای و جهرباندنییه، د قی دهلیقهیی دا قورئان دبیت:

﴿لَتَبْلُوكَ فِيْ اَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ وَاَلْتَسْمَعُنَّ مِنَ الَّذِيْنَ اَوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ

قَبْلِكُمْ وَمِنْ الَّذِيْنَ اَشْرَكُوا اَذَى كَثِيْرًا وَاِنْ تَصِيْرُوا وَتَتَّقُوا فَاِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ

الْاُمُوْر﴾ (آل عمران: ۱۸۶) هوی ب مالی ههوه، و د نهفسین ههوه ژی دا دی ئینه
 جهرباندن، و ههوه ژ وان یین بهری ههوه کیتاب بۆ هاتی کو جوھی و فهلهنه، و
 ژ بوتپهرتسان ژی دی گوهل گهلهک ژ وان تشتان بت یین ههوه پی نهخوش دبت، و
 ئەگەر هوی بیهنا خۆ ل سهر وی چهندی فرهه بکهن، و تهقوایا خودی بکهن، ئەو ژ وان
 کارین موکمه یین کو دقتیت مرۆف بکهت، و لهزی تیدا بکهت.

و ل جههکی دی قورئان دبیت: ﴿وَلَتَبْلُوَنَّكُمْ بِشَيْءٍ مِّنَ الْخَوْفِ وَاَلْجُوعِ وَنَقْصٍ مِّنَ

الْاَمْوَالِ وَاَلْاَنْفُسِ وَاَلْثَمَرَاتِ وَاَلْبَشَرِ الصّٰدِقِيْنَ﴾ (آل عمران: ۱۵۵) اذی اصبتهم مصیبه قالوا لایله وانا الیه

رجعون﴾ (البقره: ۱۵۷-۱۵۵) ب هندهک ترسا ژ دوژمنی، و برسی، و کیمکرنا مالی و رحی، و

ب کیمکرنا بهرههمی دارقهسپ و میو و دان و دکاکان، یان خرابکرنا وان، ئەم دی
 ههوه جهربینین. و تو-ئهی موحه ممه-د- مزگینییی ب کهیف و خوشییا دویماهییی
 ل دنیایی و ئاخهتیی بده وان یین بیئفرههییی ل سهر قی چهندی دکهن. ژ سالۆخهتین
 قان بیئفرههانه ئەگەر نهخوشییهک گههشته وان ئەو دبیتن: ئەم بهنییین خودیینه و ملک
 وینه، ئەو مه ب ریشه دبهت، ویا وی بقتیت ئەو د گهل مه دکته، و ئەم ب مرنی پاشی
 رابوونا بۆ جزادانی دی زقرینه نک وی. ئەو بیئفرههیین هه مهدهح و دلۆقانییهکا مهزن
 ژ خودی بۆ وان ههیه، و ئەو ئەون یین ل سهر ریکا راست.

مه‌عنا: دنیا واری جه‌رباندنییه، خوشی و نه‌خوشی تیدا تیکه‌لی ئیک دبن، مرۆف ب مرۆقی دئیتته جه‌رباندن، نه‌خوشی ب سه‌ری دئیت دا سه‌بری بکیشته، و بو خو ب خیر حسیب بکته، و خوشی ژی دگه‌هتی دا شوکری بکته و به‌طران نه‌بت و پی دسه‌ر دا نه‌چت، خودایی مه‌زن دبیرت: ﴿وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ^ط وَكَانَ رَبُّكَ بَصِيرًا^{٤٠}﴾ (الفرقان: ۲۰) مه‌هنده‌ک ژ هه‌وه بو‌هنده‌کان یین کرینه فتنه و جه‌رباندن، کانی هوبن دئ سه‌بری کیشین، و وی که‌ن یا خودئ ل سه‌ر هه‌وه واجب کری، و شوکرا وی که‌ن، یان نه، و خودایی ته یی بینهر بوویه.

و ل جه‌ه‌کی دی دبیرت: ﴿وَبَلَّوْكُمْ بِالشَّرِّ وَالْخَيْرِ فِتْنَةً وَإِلَيْنَا تُرْجَعُونَ^ط﴾ (الانبیاء: ۳۵) و ئەم د دنیا یی دا هه‌ما ب خوشی و نه‌خوشیی هه‌وه دجه‌ربینین، و زقرینا هه‌وه یا دویمه‌هیی بو‌حسب و جزادانی بو‌نک مه‌یه.

ژ به‌ر قئ چهن‌دئ ده‌می نه‌خوشییه‌ک دگه‌هته خودان باوهری ئەو سه‌بری ل سه‌ر دکیشته و بو‌خو ب خیر حسیب دکته، و ده‌می خوشییه‌ک دگه‌هتی ئەو شوکرا خودئ سه‌را دکته و د سه‌ر دا ناچت، و د گهل قئ هه‌میی ژی وی باوهری هه‌یه کو پرۆزه‌ک هه‌یه ئەو دئ تیدا به‌رانبه‌ر خودایی خو‌رابه‌ته‌فه، دا جزایی کریارین خو‌وه‌رگرت: ﴿كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ وَإِنَّمَا تُوَفَّوْنَ أُجُورَكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فَمَنْ زُحِرَ عَنِ الْكَارِ وَأُدْخِلَ الْجَنَّةَ فَقَدْ فَازَ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَمَتَعٌ الْفُرُورِ^{١٨٥}﴾ (آل عمران: ۱۸۵) هه‌ر نه‌فسه‌ک دقیت تام بکه‌ته مرنئ، و ب قئ چهن‌دئ هه‌می خه‌لک دئ زقرنه‌نک خودایی خو، دا ئەو حسیب د گهل وان بکته. و هه‌ما خیرین هه‌وه ل دویش کریارین هه‌وه ب تامی و بی کیماسی ل پرۆزا رابوونئ دئ بو‌هه‌وه ئینه‌دان، قیجا هه‌چیئ خودایی وی قه‌درئ وی بگرت و وی ژ ناگری رزگار بکته و بیه‌ته به‌حه‌شتئ ئەو گه‌هسته‌ئ وی یا وی قیای. و ژینا دنیا یی هه‌ما ب تنئ خوشییه‌کا به‌روه‌خته، قیجا هوبن پی نه‌ئینه‌خاپاندن.

و مروّقی دیتنا وی بو دنیا یی یا ب فی رهنگی بت، ده می دئیتته دنیا یی و ژینا خو لی دبورینت خافله تی فی ناکه فت نه گهر نه خوشییه ک گه هشتتی، یان تشته کی بهرزه هاته ریکی، بهلکی مه ته لا وی وه کی مه ته لا وی قوتابی لی دئیت یی دچته د هولا ئمتحانی فه، و (تهوه قوعا) ههر پسپاره کا هه بت دکه ت.. نه گهر نهو تشت هاته سه ری یی وی پی خو ش بت ب روییه کی گه ش دی پیشوازییی لی که ت و شوکرا وی خودایی که ت یی نهو قه نجی لی کری، و هنگی دی یی خودان خیر بت، و نه گهر نهو تشت هاته سه ری یی وی پی نه خو ش بت ب دلکه کی رازی دی ل بهرانبهر راوه ست و دی صه بری کیشت و هنگی ژی دی یی خودان خیر بت، و نه فه یه مه عنا وی حه دیسا پیغه مبه ری -سلاف لی بن- نهوا تیدا هاتی: ﴿عجبا لأمر المؤمن، إن أمره كله له خير، وليس لأحد إلا المؤمن، إن أصابته سراء شكر فكان خيرا له، وإن أصابته ضراء صبر فكان خيرا له﴾^(۱) وهی بو کارئ خودان باوهری، کارئ وی هه می بو وی خیره، و نه فه بو ئیکی نینه ژ خودان باوهری پیقه تر، نه گهر خوشییه ک گه هشتتی دی شوکری که ت فیجا دی بو وی خیر بت، و نه گهر نه خوشییه ک گه هشتتی دی صه بری کیشت فیجا دی بو وی خیر بت.

نه فه خودان باوهری.. و کافر یان ژی بلا بیترین مروّقی بی باوهر ده می دئیتته فی دنیا یی د ریکا خو شی و دلچوونین خو را دنیا یی دینت و دنیا ست، لهو وی دقیت دنیا یا وه سا بت وه کی وی دقیت، و نهو هه می هیز و شیانیین خو د فی ریکی دا دمه زبخت، خه باته کا بهر ده وام دکه ت کو دنیا یی ل دویف دلئ خو بیه ت و ره شه کا نه خوشییی ژ خو دویر بیخت، فیجا نه گهر جاره کی دنیا یی دریه ک وه شان دی و نهو چییوو یا وی پی نه خو ش و وی دیت دنیا یا وه سا نینه وه کی وی دقیت خافله تی ب فی مروّقی دکه فت، و ژ بهر کو وی باوهرییه کا وه سا نینه بهری وی بده ته صه بری دی بینی

(۱) ئیمامی موسلم فی حه دیسی فه دگو هیتت.

نه‌فسییه‌تا وی ههر زوی ده‌لوهرییت و (نهمپار) بوچی دبت، د سهرژمیرییه‌کی دا یا بهری دهه پازده سالان ل ویلایه‌تین نه‌مریکی یین ئیکگرتی هاتییه‌کرن هاتییه کو سالی د ناڤه‌را (۱۲) هتا (۱۳) هزار کهسان ژ قوتابییین زانکوی یین کوپ و یین کچ خو دکورن.. ئەڤه د ناڤ ته‌خه‌یه‌کی دا خو ده‌ژمیرت ئیک ژ ته‌خه‌یین ره‌وشه‌نبیر و خوبن گهرم و هه‌ژیکهر بو ژین، پا هوبن بو ته‌خه‌یین دی چ دبیزن؟

ئه‌وی باوهرییا وی ئەو بت کو ژین ههما ئەوه یا مرۆڤ د قی دنیا یی دا دژیت، و دنیا دقیت یا وه‌سا بت وه‌کی وی دقیت، هه‌ستا وی دئ چ بت ده‌می خه‌ونین وی د دنیا یی دا خاف ده‌ردکه‌شن و هیثیا وی ل بهر چاقان ناڤا دبت؟ یان ده‌می دبیت جحیلینیا وی یا دچرمست و گاف بو گافی یا بهر ب ئیڤارا پیراتییی و شه‌فا مرنی شه دجت؟

و مه‌ته‌لا خودان باوهری و کافری د گهل قی دنیا یی مه‌ته‌لا دو مرۆڤانه به‌ری وان بو نیڤا (نه‌فه‌قه‌کی) هاتییه‌دان، باوهرییا ئیک ژ وان ئەوه پشتی ئەو ژ قی نه‌فه‌قی خلاس دبت به‌ری وی دئ که‌فته می‌رگه‌کا خوش و بی‌نفره‌ه، و یی دی هزر دکه‌ت قی نه‌فه‌قی چو دویماهی بو نین، چونکی ل دویماهییا نه‌فه‌قی گۆره‌کا ره‌ش و تاری هه‌یه خودانی دادعوبرت و به‌رزه دکه‌ت.. قیجا هزر بکه‌ن پیشقه‌چوونا قان هه‌ردو که‌سان د نه‌فه‌قی دا چ کارتیکرن ل سهر هه‌ستا وان دئ هه‌بت؟

ئه‌گه‌ر ته ئەڤه زانی دئ زانی بوچی هزرا خو ژ بیرقه‌کرنی ب ریتکا شه‌خوارنی و موخه‌ددراتان به‌ری ههر تشته‌کی خو ل سه‌ری (جیلی به‌رزه) دده‌ت ده‌می د نه‌فه‌قی دا بی‌نته‌نگییه‌ک دگه‌تی.

و پشتی ئەڤ چه‌نده بو مه‌ ئاشکه‌را بووی پسپاره‌ک هه‌یه خو ل هزرا گه‌له‌ک که‌سان دده‌ت ئەو ژی ئەڤه‌یه: ئەری بوچی خودی وه‌سا نفیسییه ئەڤ دنیا یه واری

نه خوښی و تنگایان بت، بچی روژین خوشی د قی دنیا د ژ بهر گه فا ره شه
شه قین به لا و موصیبه تی بی تام دین؟

به رسف: چونکی حکمه ته کا مه زن خودی د پشت قی چندی را هیه، و نهف
حکمه ته هنگی دی بؤ مه ناشکرا بت نه گهر هات و مه دو راستی ل بیرا خو ئینانه شه،
و نهو ههردو راستی ژی نه شه نه:

ټپک:

خودی نهف دنیا به بؤ هندی دایه دا بته جهی (ته کلیفی)، و هه تا گوتنا مه پتر
نیزیکی تیگه هشتنی بیت دی بیژین: دنیا وهکی وی هولیبه یا ئمتحان لی دئیته کرن، و
نهو (ته کلیفا) د قی دنیا د ل مروقی هاتیبه کرن نهوه مروفت ب دلی خو و بیی
کوته کی لی بته کرن عه بدینییا خودای خو ب وی پهنگی بکته یی خودی فرمان پی
لی کری، مه عنا: (عه بدینی) به ره مه می (ته کلیفی) یه، و (ته کلیف) وهکی ژ زمانی
دئیته فامکرن بیی زه حمهت و وهستیان نابت، و نهف ژینا مروفت تیدا نه گهر
ژ نه خوښی و وهستیانی یا قالا بت، و ههر جهه کی مروفت بهری خو بده تی ژ خوشی
پیشه تر تشته کی لی نه بینت، نه ری ب رپکا چ پهفتاری نهو عه بدینییا خو بؤ خودی دی
ناشکرا کهت؟ نه گهر چی تشتی مروقی قیا یی ژی کیم نه بت، و خهون و خیالین وی
ژی هه می ب جه بین چاوا (ته کلیف) دی ل وی ئیته کرن؟ و ب چ پالدر نهو دی
عه بدینییا خودای خو کهت؟

دو:

دنیا وهکی بهری نوکه ژی مه گوتی ده رافه که ئمتحان تیدا ب خودانی دئیته کرن، و
نهف ده رافه بهری وی دده ته وی ده ری یی مروقی شه دگوهیتره ژینه کا دی نهو ژینا
دبیژنی: (به رزه خ).. مه عنا: دنیا واری تیپورینییه و نه جهی لیمانییه، قیجا ما
ژ حکمه تییه خودی جهی ئمتحانی و واری تیپورینی ب پهنگه کی وهسا بدهت

چ نهخوښی تیدا نهبن؟ نهری هنگی مرؤف چند ب دنیا یی څه دئی ئیته گرتدان، و هتا چ دهرجه دئی یی ناماده بت ژئی بار کهت؟

ژ رهما خودییه ب بهنیین وی وی د دنیا یی دا هند قهنجی د گهل کرینه هندی نهو ههوجه ببنی کو بشین پی وی کاری بکن یی (تهکلیم) پی ل وان هاتییه کرن، و هند شیان ژئی دانه وان کو نهو بشین ب څی کاری رابن، و د گهل هندی ژئی دهمی ههڅالینیا وان د گهل څی دنیا یی یا نوی، یهعنی: دهمی هیشتا نهو د گهنج و حجیل څیانا وان بو دنیا یی و گرتدانا وان پیڅه یا پتر و موکتره، و چند نهو پتر ب ناڅ سال څه بچن دژاریا گرتدانا وان ب دنیا یی څه سست دبت، چونکی نهو غهریزه یا وان ب دنیا یی څه گرتددهت سار دبت، و دهمی پیراتی دگهته کلؤفانکی مهتلا خودانی وهکی مهتلا وی مرؤفی لی دئیت یی ل سهر سفرهکا وهسا روینشتی یا ههمی رهنگین خوارنی بین خوښ لی ههین، و هند ژئی خواری کو تیر بووی و ئیدی دلئی وی نهچتی کو خو تام بکهتی ژئی.

مهعنا پیراتی پشتی جحیلینیی، و نهخوښی پشتی خوښیی، و بهلا و موصیبهتین دنیا یی نهو کوکهری ههڅپشکه یی ب سهری خودان باوهری و گونهکاری و کافری دا دئیت و دبه نهگهرا هندی پهیوهندییا وی د گهل دنیا یی نهوا ل دهسپیکتی گهلهکا ب هیز و موکم رؤژ بو رؤژی سست بیت و تیک بچت، دا دهمی نهو ژ څی دنیا یی بار دکهت گهلهکی پیڅه گرتدای نهبت.

و ل دویمایی دئیت ژ بیر نهکهین ژئی کو نهو خوښی و نعمهتین ل دنیا یی دگههنه مرؤفی نه ژیدهری دلخوښییا مرؤڅینه، و ههر وهسا نهخوښی و موصیبهت ژئی ژیدهری دل نهخوښی و خه مگینیا وی نینن، و دبت مرؤڅهک ههبت موصیبهتی رپکا خو ل نک نه دیت بت و بهلای سهره نه دا بت د گهل هندی چی نهگهر وی باخیتی دئی بینی ههر وهکی (شهقائا دنیا یی) ههمی یا ل نک وی کو م بووی، و ئیکتی دی بارا وی

ژ خوشییتن دنیایی چو نینه و مالا وی هندی هیلینا چویچکئییه بهلی گرنژینا ژ دل
 قهت ژ سهر دیمئی وی ناچت.. مهعنا دل، ئەو مهمله که تا ژ خودانی پیښه تر کهس نه شیت
 داگیر بکهت، ئەو ب تنی ژ یدهری (سه عاده تی و شهقائی) یه، څیجا تو و دلی خو و یا
 ته دقت! (۱)

(۱) ئەف باهه ته ژ کتیییا (الحکم العطائیة شرح وتحلیل) یا سهیدا (د. محمد سعید رمضان البوطی)
 ۳۴۸-۳۳۴/۱ هاتییه وهرگرتن.

یه کسانیا د ناقبهرا عیالی دا

دایباب و ئەو کەسین ب کاری پەروەردەیا زارۆکان رادبن گەلەک جارن گزندى ژ هەبوونا حەسۆیدیى د ناقبهرا عیالی دا دکەن، و ئاشکەرایه کو پەیدابوونا حەسۆیدیى ل نک زاۆرکی گەلەک جارن دبتە ئەگەرا پەیدابوونا (ئحرافی) د رەفتار و سلووکى وى دا، هەر وەسا دبتە ئەگەرا هژۆکییا (شەخصیەتا) زارۆکی د پاشەپۆژى دا، بەلکی خۆ کاری ل سەر لایى ساخلەمییا وى ژى دکەت وەکی زانایىن بسپۆر دیتزن.

گەلەک جارن دایباب بیى ب خۆ بحەسیین دبنە ئەگەرا هەبوونا حەسۆیدیى و کەرب و ئەقیانى د ناقبهرا عیالی دا، تشتى دبتە ئەگەرا پەیدابوونا ھندەک ئیشین نەفسى یین چو جارە بۆ نەین ل پاشەپۆژى.

چاوا؟

دى بینى دایک یان باب، ژ بەر چ ئەگەرەکا هەبت، عەيالەکی خۆ پتر نازدار دکەت، و پویتەیهکی زیدەتر پی ددەت، و قەدرى وى پتر دگرت، ل بەر چاقین خویشک و برایین وى یین دى، تشتى دبتە ئەگەرا ھندى کو کەریین ھەمییان ژ برایى وان یان خویشکا وان قەبن و حەسۆیدیى پی ببن، و د پاشەپۆژى دا نەیارەتییا وى د دلئى خۆ دا ھلگرن، و دویر نینە ھندەک جارن ئەف کەریە بەرى وان بیدەتە (تەصەرروفەکا) نەدورست ژى ژ بەر ھندى دا ئەو ژى ل نک دایابین خۆ -وەکی برایى خۆ یى دى- ب قەدر بکەفن، و باشترین نمونە ل سەر قى چەندى -وەکی ئەم ھەمی دزانین- سەرھاتییا برایین یووسف پیغەمبەرییە -سلاش لى بن- ئەوین بەرگەریان کرى کو برایى خۆ بکوژن یان خۆ ژى خلاس کەن دا دلئى بابى وان بۆ وان قالا ببت!

و ب سهرپوړ یا هاتییه زانین کو گهلهک جاران زاروکهک دی نساخ بت، فیتجا دایبابین وی دی پویتهیهکی تاییهت پی کهن، خویشکهکا وی یان برایهکی وی گاڤا فی چهندی دینت دی هزر کهت نساخییه مروقی ل بهر دایبابان شرین دکهت لهو دی چهز کهت کو ئهو ژي نساخ بیت دا ب قهدر بکهفت، لهو دی بینی ئهو ب ههمی پیکان دی ئیتی دا خو نساخ بکهت! و ههر ژ بهر فی چهندییه پتر جاران کهربین زاروکی ژ وی برای یان خویشکی قهذب ئهوی پستی وی دبت، چونکی ئهو هزر دکهت ئهف زاروکی ژ نوی بووی دی جهی وی د دلی دایبابان دا گرت.

و یا ژ ههمیی کریتتر ئهوه - و مخابن ئهفه نوکه د ناف جقاکا مه دا زنده یا بهلاڤه- دایباب قهدری کورکی ژ بی کچکی پتر دگرن، نه ژ بهر چوب تنی ژ بهر هندی چونکی ئهو کورکه، داخوایتین وی بو ب جه- دینن، گوئی خو ددهنه ناخفتنا وی، بی نازدارکرییه، و چی نابت کهس دلی وی بهپلت.. چونکی کوره! ئهف رهفتاره ژ دایبابان دبتنه ئهگهرا پهدابوونا (غیرهتی) ل نک کچکی و نهڤیانا وی بو برایتین وی، و دویر نینه بته ئهگهرا پهدابوونا هندهک ئیش و گریکتین نهفسی بین ئاسی ژي د شهخصیهتا وی دا.. لهو پیخه مهت نههیلانا فی گرفتاریی د مالی دا، و دا چهژیکرن و فیان جهی خو بو کهرب و نهڤیانی د ناف خیزانی دا قهنهکهت ئیسلامی خه مهکا مهزن ژ فی چهندی خوار، و ب دژواری داخواز ژ دایبابان کر کو ئهو خو تووشی فی خهله تییا کورژهک نهکهن: نهکرنا عهداله تی د ناقبهرا عیالی دا.

ئیمامی بوخاری ژ صحابیی پیغه مبهری -سلاف لی بن- (نوعمانی کورپی بهشیری) قه دگوهرت، دبیژت: جارهکی بابی من تشتهک دا من، ئینا رابوو چوو نک پیغه مبهری -سلاف لی بن- و گوئی: ئه پیغه مبهری خودی، من فلان تشت یی دایه فی کورپی، و دایکا وی چهزکر ئهز بیم ته ل سهر فی دانی بکه مه شاهد، پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوئی: ﴿ته تشتهکی وهکی فی دایه عیالی خو یی دی ژي؟﴾ وی گوئی: نه! ئینا پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوئی: ﴿عهداله تی د ناقبهرا عیالی خو دا

بکهن، و من نه‌کهنه شاهد ل سهر فی تشتی.. چونکی ئەز ل سهر زولمی نابمه شاهد. مه‌عنا: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- ئەف کاری وی ژ حسیب کر زولم و قه‌بویل نه‌کر ل سهر بته شاهد، و ئاشکه‌را ئەو که‌سی رۆژا قیامه‌تی بته‌ه‌شری و گونه‌ها زولمی د ستوی وی دا بت باره‌کی گران وی دی هه‌بت، وه‌کی خودایی مه‌زن دبیت: ﴿وَعَنْتِ الْوُجُوهُ لِآحِي الْقَيْوُومِ وَقَدْ خَابَ مَنْ حَمَلَ ظُلْمًا﴾ (طه: ۱۱۱) ده‌می سهر هه‌می بو خودایی مه‌زن دچه‌میین ل مه‌حشهری ئەو مرۆف یی خوساره‌ته ئەوی باری خو ژ زۆردارییه‌کی تژی کری.

و د هه‌دیه‌کا دی دا ئیمامی (به‌زار) ژ (ئه‌ه‌سی کوپری مالکی) شه‌دگوه‌یت، دبیت: زه‌لامه‌ک ل نک پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- یی روینشتی بوو، کوپه‌کی وی یی بچویک هاته‌نک، ئینا وی کوپری خو‌ماچی کر و دانا سهر پی خو، ده‌لیشه‌ک پیته نه‌چوو کچه‌کا وی یا بچویک هاته‌نک، وی کچا خو‌دانا به‌ر سنگی خو، یه‌عنی ماچی نه‌کر و نه‌دانا سهر پی خو، ئینا پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گوتی: ﴿بِلا تَه يَه‌كْسَانِي د نَاقِبِه‌رَا هَه‌ر دُووَان دَا كَرِيَا﴾ ئەو ب خو ئەف تشته ل نک گه‌له‌ک که‌سان یی عه‌ده‌تییه، به‌لی ئەو ب خو نه‌ه‌سایه‌ چونکی (ته‌ه‌رروفه‌کا) هۆسا یا بچویک ژ دایابان دویر نینه‌بته ئەگه‌را په‌یدا‌بوونا که‌رب و نه‌قیانی د‌لئی عه‌یالی دا، نه‌ب تنی ل سهر خویشک و برابان به‌لکی خو‌ل سهر دایابان ب خو ژ، یه‌عنی دویر نینه ئەف کاره‌ بته ئەگه‌را هندی نه‌قیانا دایابان بکه‌فته‌ د‌لئی عه‌یالی ب خو ژ، و ئەفه‌ کاره‌کی مه‌زنه.

سهرهاتییا (ئه‌عله‌به‌ی) وه‌کی د قورئانی دا هاتی

د سووره‌تا (التوبة) دا خودایی مه‌زن گه‌له‌ک سهرهاتییین منافقان بو خودان باوهران فه‌دگپرت، بو هندی دا ئه‌و وان بنیاست و خوژ وان و سالوخته‌تین وان بده‌نه پاش، و ژ وان سهرهاتییان سهرهاتییا (ئه‌عله‌به‌ی کورئ حاطه‌بی ئه‌نصاری)یه، خودایی مه‌زن دبیتت:

﴿وَمِنْهُمْ مَّنْ عَاهَدَ اللَّهَ لَئِنِ آتَيْنَاهُم مِّنْ فَضْلِهِ لِنَصَّدَّقَنَّ وَلِنَكُونَنَّ مِنَ الصَّالِحِينَ ﴿٧٥﴾ فَلَمَّا آتَاهُم مِّنْ فَضْلِهِ بَخِلُوا بِهِ وَتَوَلَّوْا وَهُمْ مُّعْرِضُونَ ﴿٧٦﴾ فَأَعْقَبَهُمْ نِفَاقًا فِي قُلُوبِهِمُ إِلَى يَوْمِ يَلْقَوْنَهُ بِمَا أَخْلَفُوا اللَّهَ مَا وَعَدُوهُ وَبِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ ﴿٧٧﴾ أَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّهُ يَعْلَمُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ وَأَنَّ اللَّهَ عَلَّمَهُ الْغَيْبِ ﴿٧٨﴾﴾ (التوبة: ٧٥-٧٨) و ژ منافقین هه‌ژار هه‌یه بی سوژی ل سهر نه‌فسا خو دده‌ت: کو نه‌گه‌ر خودی هنده‌ک مالی بده‌تی ئه‌و دی خیران ژی دده‌ت، و دی وی ب مالی خو که‌ت یا مروقتین چاک پی دکهن، و دی به‌ری خو دده‌ته ریکا چاکیی. قیجا ده‌می خودی ژ قه‌نجییا خو دایه وان وان قه‌لسی د دانا خیران دا کر، و چوون و پشت ددا ئیسلامی. قیجا جزایی قی کربارا وان ئه‌و بوو نفاقا وان زیده‌تر لی هات، و هه‌تا رۆژا حسیبی ئه‌و نه‌شپین خو ژ قورتال بکه‌ن، ژ به‌ر کو وان سوژا خو ب جه‌ نه‌ئینا، و ژ به‌ر وی نفاق و دره‌وا وان کری. ئه‌ری ما قان دوروییان نه‌زانیه کو خودی وی دزانت یا ئه‌و د دلی خو دا فه‌دشپین و د ناقه‌ه‌را خو دا ل دیوانین خو پی د ئاخفن، و کو خودی پرزانایی تشتین نه‌به‌رچاقه‌؟ قیجا ئه‌و دی وان جزا دده‌ت سهر کربارین وان یین وی ل سهر وان هژمارتین.

و ئه‌ف منافقه یی قورئان ئیشاره‌تی دده‌ته سهرهاتییا وی وه‌کی مه‌ گو‌تی (ئه‌عله‌به‌ی کورئ حاطه‌بی ئه‌نصاری)یه، کتییین (سیره‌تی) فه‌دگپرن کو ئه‌عله‌به‌

مرۆښه کئی فهقیر و بهردهست تنگ بوو، و ژ وان کهسان بوو یین دلئی خو دبره دنیایی و دهوله مهنديیی، رۆښه کئی هاته نک پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- و گوئی: دو عایه کئی بو من ژ خودی بکه دا نهو مالی من زیده بکهت، پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- گوئی: ﴿ئهی ثعلبه، کیمی تو شوکرا وی بدهی چیتره ژ گهله کئی تو خو ل بهر نهگری﴾ و پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- چو دوعا بو نه کرن، پشتی چهند رۆښه کتین دی جاره کا دی ثعلبه هاته نک پیغه مبهری و دوباره داخواز ژئی کر نهو دوعایا زهنگینییی بو بکهت، قئی جاری پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- گوئی: ﴿ئهی ثعلبه، ما پیغه مبهری خودی بو ته نابته جهی چاڤلیکرنی؟ نه زب وی کهمه یی نه فسا من د دهستی دا نه گهر من قیابا چیا بو من دا بنه زپر وزیف﴾.

به لی ثعلبه ب قئی ژی رازی نه بوو، و بو جارا سییی هات و داخوازا خو کره قه، و گوئی: ئهی پیغه مبهری خودی دوعا بو من بکه کو خودی مالی بدهته من، نه زب وی کهمه یی تو ب حقییی هنارتی نه گهر خودی مالی بدهته من نه ز دئی ههر ئیکی حقی وی ده می..

به رانبهر قئی (لحاحا) وی پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- چو پی نه ما گوئی: ﴿یا ره بی تو مالی بدهیه ثعلبه یی﴾ و ده مه کئی در پتر پیغه نه چوو داخواز ثعلبه یی بو ب جه- هات، خودی و هسا حه زکر مالی وی زیده بوو و بوو خودان په ز و حیوانهت، و رۆښ بو رۆښی په زی وی زیده بوو و نهو پیغه موژیل بوو، حه تا وه لی هاتی ثعلبه ژ مزگهفتی و نقیژین ب جماعت دوبر کهفتی، رۆښی شوینا پینج نقیژان نهو ب تنی دو نقیژا دهاته مزگهفتی..

رۆښ هاتن و رۆښ چوون په زی ثعلبه یی هند بوش بوو جهی وان ل مه دینی نه کر، لهو وی مالک بو خو ژ دهرقه یی مه دینی ئاڤاکر، و ئیدی نقیژین ئهینییی نهو نه دهاته مزگهفتی، رۆښه کئی پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- پسپارا وی ژ هنده کان کر، وان گوئی:

حال و مهسهلین وی ئەقەنە.. ئینا پیتغەمبەری -سلاڤ لئ بن- گۆت: خولی ب ئەعلەبەهێ وەریت!

پشتی هەيامهکی خودی زهکات ل سەر موسلمانان واجب کر، ئینا پیتغەمبەری -سلاڤ لئ بن- دو زهلام هنارتن دا مالی زهکاتی کۆم بکهن، و ئیک ژ وان یین ئەو چوینه نک دا زهکاتا وی ژێ وەرگرن ئەعلەبە بوو، گاڤا ئەو هاتینه نک ئەعلەبەهێ وی گۆت: زهکات چیه؟ هه‌ما ئەقە ژێ رهنگه‌کی جزیبیه! هەر خو ژ خه‌لکی صافی کهن پاشی وەرته نک من، قاصدین پیتغەمبەری -سلاڤ لئ بن- چوون زهکات کۆم کر پاشی زقربنه نک ئەعلەبەهێ، دلێ ئەعلەبەهێ نه‌گرت مالی زهکاتی بدهت ئینا گۆت: ب خودی ئەقە جزیهیه! هه‌رن ئەز دئ هزرین خو کهم پاشی!!

گاڤا ئەو زقربنه نک پیتغەمبەری -سلاڤ لئ بن- و وان گۆتتا ئەعلەبەهێ بو قه‌گێرای، خودایی مه‌زن ئەف ئایه‌تین بووی د دەر حه‌قا وی دا هنارتن، گاڤا هنده‌ک مرۆڤین ئەعلەبەهێ گوهد ل قان ئایه‌تان بووی زوی خو قێرا گه‌هاند و گۆتنی: خولی ب ته‌ وەر بوو، خودی هنده‌ک ئایه‌ت د دەر حه‌قا ته‌ دا یین هنارتین، و ئەو ئایه‌ت بو وی خواندن، وی د گاڤی دا قه‌ستا مه‌دینی کر و هاته نک پیتغەمبەری -سلاڤ لئ بن- و زه‌کاتا خو ئینا، پیتغەمبەری -سلاڤ لئ بن- ب ئەمری خودی زه‌کات ژێ وەرته‌گرت، و ئەعلەبە ب وان سەر و دلان قه‌ زقربی وی جهی یی ژێ هاتی، ل سەر ده‌می ئەبوو به‌کری جارەکا دی ئەعلەبە هات و داخواز ژێ کر ئەو زه‌کاتی ژێ وەرگرت ئەبوو به‌کری گۆتی: ئەوی پیتغەمبەری -سلاڤ لئ بن- زه‌کات ژێ وەرته‌گرتی، ئەز ژێ وەرناگرم.. ل سەر ده‌می عومەری و عوثمایی ژێ ئەو هات وان وه‌کی ئەبوو به‌کری به‌رسف دای، حه‌تا ل سەر ده‌می عوثمایی مری. و ب قی رهنگی ناڤی ئەعلەبەهێ چوو د ناڤ ده‌فته‌را منافقان دا، ئەعلەبە ئەوی دگۆتنی: کۆترا مزگه‌فتی هندی هه‌می گاڤان ل مزگه‌فتی بوو، ل سەر نفاقی مر، چونکی زه‌نگینییی و مالی دنیا یی ئەو د سەر دا بر.

نهم و گوهدانا وهعظی

گرفتارییهک ههیه پتربیا مه ههست پئی دکهن، و هندهک جارن حسیبی سهر
د گهل خو دکهن، و ژئی بین تنگ دبن، نهو ژئی نهقهیه:

نهوئی بوچی نهم (ئحساسی) دکهین کول هندهک دهمان دلین مه نازک دبن و نهم
ب هشیارییهکا تمام دحهسیین، و پهیهندییا مه د گهل خودی ب هیز دکهفت، و
تهقویا مه زیده دبت، پاشی پشتی دههکی -یی کورت، یان یی درتیر- دی بینین
جارهکا دلین مه رهق بوونه فه، و نهو هشیارییا بهری هنگی نهم پئی دحهسیاین نهما، و
نهم بووینه هندهک مروقتین دی؟

دی گوهی خو دهینه خواندنا قورئانی، یان هه دیسهکی، یان وهعهزهی، دی هند
بینین چاچین مه روئدک باراندن، و د دل دا نهم دی پهیمانی دهین کو بینه هندهک
مروقتین دی، پاشی گاغا نهو دهلیقه د سهر مه را بوئی، دی ل ئیک و دويا خو یا بهری
زقرینهفه، ههر وهکی نهم نه نهو مروقت بووین بین مه بهری هنگی پهیمان دایه خودی کو
خو بگوهرین؟

و ههر چهنده د قی مهسهلی دا مروقهک ژ ئیکدی دی یی جودایه، ل دویش
جوداهییا دلین وان، و زندههی و کیمیا باوهریا وان، بهلی ب هزرا من خودان باوهر
ههمی ب رهنگهکی یان رهنگهکی دی دپشکدارن، خو صهحاییین پیغهمبهری -سلافت
لی بن- کو پشتی پیغهمبهران د ناقت مروقتان دا بین سهرپشک و بزاره نهون، وان ژئی
نهف گازنده ژ دلین خو دکر، و نهخوشی ژ قی گرفتارییی ددیت.

(موسلم) ژ (هه نظلهیی ئوسهیدی) شه دگوهرت - و بو زانین هه نظله ژ وان
صهحاییان بوو بین وهی دنقیسی - دبیت: روژهکی نهبوو بهکر کهفته بهر سنگی من،

گوت: تو یی چاوانی ئەهی حەنظەلە؟ من گوتی: حەنظەلە یی بوویە منافق! ئەبوو بەکری گوت: (سبحان الله) تو چ دیتری؟! حەنظەلەهی گوت: ئەم دچینە نک پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- بو مە بەحسی بەحەشتی و جەهنەمی دکەت تو دئی بیتری ئەم ب چاڤ یی دبیین، پاشی ئەم ژ وی رادبیین دئیین ب ژن و مال و عەییالی قە موژیل دبیین، و ئەم گەلەکی ژ وی یا پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- گوتییە مە ژبیر دکەین، ئەبوو بەکری گوت: ب خودی ئەز ژی ب قی دحەسییم یا تو دیتری، حەنظەلە دیترت: ئینا ئەز و ئەبوو بەکر چووینە نک پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- و مە گوتی: ئەهی پیغەمبەری خودی حال و مەسەلین مە ئەقەنە، پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- گوتە مە: ﴿والذی نفسی بیدە إنکم لو تدومون علی ما تکنونون عندی وفی الذکر لصافحتکم الملائکة علی فرشکم وفی طرقتکم ولكن یا حنظلة ساعة وساعة﴾ ئەز ب وی کەمە یی نەفسا من د دەستی دا ئەگەر هوین وەسا بمینن وەکی دەمی هوین ل نک من، و هوین د زکری دا، ملیاکەت ل سەر جەپین هەو و ل سەرتین ریکین هەو دا ئینە دەستین هەو، بەلی ئەهی حەنظەلە دەمەکی ئەو و دەمەکی ئەو.

ژ قی حەدیسێ ئاشکەرا دبت کو خوۆ صەحابییان (ئحساس) ذکر کو دەمی ئەو گوهدارییا وەعزێ پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- دکەن، ئەو نە وەکی وی دەمینە دەمی وەعز ب دویماهی دئیت و دزقنە مالین خو، و پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- ئەڤ چەندا هە ژ وان ب غەریبی قە وەرنەگرت، نەگوتی: پا مادەم وەسایە ئەو هەو چو مفا بو خو ژ وەعزێ من نەدیتییه، بەلکی ئەو تی گەهاندن کو دل ل هەمی دەمان د ئیک حالەتی دا نابت، دەمەک ب سەر دا دئیت وەسا نازک دبت خوۆ بایێ سەری سحاران وی دهرتیت، و هندەک جارن ژی دئی بیتری پرتە ژ کەقەرەکی رەق قەکری، و هەر ئەو دلە یی بەری هنگی.. و بو وان دیارکر کو ئەگەر دلین وان هەمی دەمان د حالەتی ئیکێ دا بن، ئەو دئی ژ تبیعهتی خوۆ -وەک مروۆڤ- دەرکەفن، و دئی بنە ژ پشکا ملیاکەتان، لەو دئی شین ل سەر جەپین خو، یان ل سەر ریکێ، چنە دەستی ملیاکەتان!

مه‌عنا: نه مومکنه ئەو بشین ئیکا هند ژ دلین خو چی بکهن کو ههمی گافان د حاله‌تی هشیارییی دا بژین مادهم ئەو مرۆقن، به‌لی تشتی دقیت ئەو بشین بکهن ئەشه: ده‌می ئەو د حاله‌تی هشیارییی دا دژین دقیت ئەو هند باوهرییی بو خو کۆم بکهن کو پشتی هنگی پی بژین و نه‌هیلن غه‌فله‌ت دلین بره‌قینت و هیدی هیدی بمیژت هه‌تا هسک بکه‌ت.

و دا بو مه‌ ئاشکه‌را بیت کانی بوچی ئەم ل ده‌می گوهدانا وه‌عزی دجوداینه ژ ده‌مین دی، دقیت هه‌را خو د ئەگه‌رتن فی جوداهیییی دا بکه‌ین، و ئەف ئەگه‌ره -وه‌کی زانایی مه‌زن (ابن الجوزی) د کتیبای خو (صید‌الخاطر) دا ئاشکه‌را دکه‌ت- د دو خالان دا کۆم دین:

یا ئیکتی: هنده وه‌عه‌زه وه‌کی قامچییییه، ئیشانا وی ل ده‌می لیدانی نه وه‌کی وی ئیشانییه یا پشتی هنگی خودان پی ده‌سه‌یییت.

یا دووی: ل ده‌می گوهدانا وه‌عزی مرۆف ژ دنیایی و موژیلاهییین وی دهرده‌که‌فت، یه‌عنی پیبه‌ستا دنیایی ل سه‌ر دلێ مرۆقی کیم دبت، یان هه‌ر نامینت، و گا‌فا وه‌عز خلاس جاره‌کا دی ئەو دزقرته دنیایی، و ب خوشی و نه‌خوشییین وی شه‌ موژیل دبت، و عه‌ردی ئەگه‌ر (قانونا جازیییه‌تی) هه‌بت له‌شان پی ب نک خو شه‌ بکیشت، دنیایی ژ قانونا خو یا جازیییه‌تی هه‌یه به‌لی بو دلان، دلان ب نک خو شه‌ دکیشت! و گرفتاری ئەشه‌یه خودی دنیا وه‌سا یا دای کو جازیییه‌تا وی بو دلان ژ جازیییه‌تا ئاخه‌تی پتر بت، چونکی جازیییه‌تا دنیایی ژ داخلی مرۆقی دئیت، و جازیییه‌تا ئاخه‌تی ژ خارجی وی دئیت، و تبیعه‌تی مرۆقی وه‌کی یی ئاقیییه به‌ری خو بدی ل جه‌پن نزم دگه‌ریبت و سه‌رنشیف دچت، و هه‌تا تو بشیی وی سه‌ره‌ئه‌قراز به‌ی دقیت تو ژ خورتان بی، چونکی به‌س ئا‌فا خورتان سه‌ره‌ئه‌قراز دچت!

پسیار ل څیړی نه‌څه‌یه: نهری ریکه‌ک هیه مرؤف بشیت دلی خو پی ژ جازیبیه‌تا
دنیاپی خلاس بکه‌ت، وه‌کی کو شیای ریکه‌کی په‌یدا بکه‌ت له‌شی پی ژ جازیبیه‌تا
عهدی خلاس بکه‌ت؟ و نه‌گه‌ر هه‌بت نهری نه‌و چ ریکه‌ک؟

د به‌رسقی دا دی بیژین: به‌لی، چونکی خودی چو دهر د بی دهرمان نه‌داینه، ب وی
شهرتی مرؤقی هند شاره‌زایی هه‌بت پی ب سهر دهرمانی هل بیت.

دژوارترین عوقوبه مرؤف پی بیته جزادان نه‌څه‌یه وی که‌یف ب دهردی بیت و
غوروور بو وی ب سلامه‌تییا به‌روه‌خت بیت، هزر بکه‌ت هنده ئیدی وی چو ئیش
نه‌مان، مرؤقی ب فی رهنگی بت تو نه‌شیتی چو چاره‌یان بو بیینی، چونکی د خو
ناگه‌ت کو پی نساخه، له‌و داخوازا دهرمانی ژي ناکه‌ت، مه‌ته‌لا وی مرؤقی دلی خو
ب ده‌ست دنیاپی ژي څه به‌ردای هر نه‌څه‌یه..

که‌نگی دی شیت خو ژ فی غه‌فله‌تی رزگار که‌ت؟

گاڅا د خو دگه‌شت کو نه‌و د خه‌له‌تییه‌کی دا پی دژیت..

هندي نه‌و ب فی رهنگی د مه‌سه‌لی نه‌گه‌ت، نه وه‌عز فایده‌ی لی دکه‌ت، نه
ره‌مه‌زان وعباده‌ت وی دگوه‌ورن، نه به‌لا وموصیبه‌ت وی هشیار دکهن، ﴿فِي قُلُوبِهِمْ
مَّرَضٌ فَزَادَهُمُ اللَّهُ مَرَضًا وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ بِمَا كَانُوا يَكْذِبُونَ﴾ (البقرة: ۱۰).

مرؤقی غافل گاڅا ب خو حسیا کو نه‌و د خه‌له‌تییه‌کی دا پی دژیت، نه‌و هنگی وی
پیگاڅا ئیکتی به‌ر ب ریکا ل خو زڅرینی هاقیت، دمیته ل ویری هنده‌ک هیز بو
پیشقه‌برنی، د گهل هنده‌ک خوراگرییی بو به‌رده‌وامیدانا چوونا ل سهر ریکا دورست و
رزگارکرن دلی ژ جازیبیه‌تا دنیاپی..

نه‌ف هیز و خوراگرییه‌ چاوا دی ل نک په‌یدا بت؟

نهگهر هات و وی سی راستی دانانه بهرچاقین خو ودلی خو ل سهر پهروهردهکر، و نهو ههر سی راستی ژی نهغهنه:

یا ئیکتی: نهگهر ههر کارهکی نهو بکته، بهری بکته، هزارا خو د دویماییا وی دا بکته، کانی بوچی نهو وی دکته، و چ فایده دکرنا وی دا ههیه، نهو دی باشییی ب دهست خو فه ئینت، و دی خرابییی ژ خو دته پاش.

نه ژ عهقلدارییی یه مروث کارهکی بکته نه ژ بهر چوب تنی ژ بهر هندی چونکی بو مروثی خوشه، خوشییا ته نهگهر ب شریعتی یا توخویب دای نهبت نحماله بو مروثهکی دی بته نهخوشی، هنگی نعتبار بو خوشییا کی ژ ههوه بیتته دان، و خوشییا کی بیتته لادان؟

یا دووی: مروثهکی نهگهر وهغهرهک ل بهر بت، و بزانت نهو ل قی وهغهری دی ههوجهی فلان تشتی بت، نهگهر وی عهقل ههبت بهری دهست ب وهغهری بکته دی وی تشتی ل نک خو ناماده کته، ژ خو نهگهر دهمی وهغهری ل بهر وی یی قهشارتی بت و نهزانت کهنگییه، دقیت نهو تشت ههردهم ل نک وی یی ناماده بت، چونکی ته هند دیت دهمی وهغهری هات و نهو نه یی حازر.. هزار بکه تو د قی دنیا یی دا میتقانی و روزهک دی ئیت دی ژئ بارکهی، و هلیژارتنا وی روزهی نه ب تهیه، بهلکی ههما ههر رهیا ته نائیتته وهرگرتن، و تو ب عهقلی خو نهشیت نیشانین روزه وهغهری بزانی، ما نه بی عهقلییه تو بو وهغهری بینه برن و زادی رپکی نه د گهل ته؟

کومهکا مروثان نهگهر د قاعهکا مهزن قه بینه گرتن، و حوکم ب نعدامی ل سهر وان بینه دان، و ههر بینهکی ئیک ژ وان بو قنارهکرنی بیتته برن، ما نه بی عهقلییه نهقین مایی خو ب وانیا قاعی قه موژیل بکن، و دژا خو ژ بیرکن؟

نهو قاعه دنیا یه، و نهو مروث نهمین، و حوکمی نعدامی مرنه.. قیجا تو ویا ته

دقیت!

یا سییی: شهر دهمی دئیتته کرن، ئەو مروڤئین دچنه مهیدانی خو بو مرنی ددانن، و فایده ناکهت ئیک ژ وان بیژت: ئەز شهپرکههکی زیرهکم، سهدا سه دئ زقرمهڤه، چونکی واقعی یا دیارگری کو گهلهک جارن شهپرکههین زیرهک ب دهستین هندهک کهسین چو ژ شهران نهزانن یین هاتینه کوشتن، مروڤ ژ ی گاڤا چوو جهی خرابیی، و تیکهلییا مروڤئین خراب کر، یا بهرعقل ئەوه ئەو ژ ی خراب بیت، و فایدی وی ناکهت ئەو بیژت: مانئ ئەز دشیمه خو، و ئەز نه هند مروڤهکی ب ساناھیمه بو د سهردابرنی.

ڤیجا خو هشیارکرنا ل فان هه سئ راستییان:

دیتنا دویماهییا کاری ل بهراهییی.

و خوئامادهکرنا بهردهوام بو وهغهرا مرنی.

و خودویرکرنا ژ جهین خرابییی و مروڤئین خراب.

ئهڤه نه دلئ مروڤی ژ بن پیبهستا جازیبیهتا دنیا یی دپارژن، و ئیکا هند ژ مروڤی

چی دکهن کو دهست فاللا ژ مهجلیسین گوهدانا وهعزی نهزقرتهڤه.

خودی هاریکاری مه ههمییان بت.

نهم و مهسه لا به لای

ل دور مهسه لا جهرباندنا مرۆقی ب به لای هژماره کا هه دیسان ب پتکین دورست ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- دئینه فه گوهاستن، نه گهر مرۆف باش هزرا خو تیدا بکهت تشته کی عه جیب تیدا دبینت، و هندهک پسیار دئینه سهر هزرا وی.. و بهری نهم بهحسی فی تشتی عه جیب بکهین، و وان پسیاران فه گپین یین کو دئینه سهر هزرا مرۆقی، مه دقیت ئیک ژ فان هه دیسان فه گوهیزین.

(حاکم) ژ (سه عدی کوری مالکی) فه دگوهیزت، دبیرت: پسیار ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- هاته کرن: کیژ مرۆقان ژ هه مییان پتر به لا دئینه سهری؟ وی گووت: ﴿الأنبياء ثم الأمثل فالأمثل، فإذا كان الرجل صلب الدين يبتلى الرجل على قدر دينه، فمن ثخن دينه ثخن بلاؤه، ومن ضعف دينه ضعف بلاؤه﴾ یه عنی: پیغه مبهران، پاشی یین د بن وان دا، پاشی یین د بن وان دا، قیجا نه گهر دینی زهلامی یی موکم بوو ل دویف دینی وی دئ به لا ئینه سهری، نه وی دینی وی یی ب هیز بت به لایا وی ژی دئ یا ب هیز بت، و نه وی دینی وی یی لاواز بت به لایا وی دئ یا لاواز بت.

و د ریوایه ته کا دی دا یا (بن حبان) ههر ژ (سه عدی) فه دگوهیزت د دویماهیا هه دیسی دا پیغه مبهری -سلاف لی بن- دبیرت: ﴿فما يبرح البلاء بالعبد حتى يتركه يمشى على الأرض وما عليه خطيئة﴾ یه عنی: به لا دئ مینته ب عه بدی فه و ژی فه نابت هه تا وه ل وی بکهت نهو بی گونه ه ل سهر عهردی ب ریشه بچت.

گاڤا مرۆف فان رهنگه هه دیسان دبینت و گوه لی دبت عه جیبگرتی دمینت، و پسیاره کی دکهت: نه ری نه فه چاوا دبت؟ باوهریا مرۆقی هندی پتر بت پتر نیتزکی خودی دبت و ل بهر وی خوشتقیتر دبت، و ژ لایه کی دی فه هندی باوهریا وی پتر لی

دئیت ئەو بەلایین خودی دئینته ریکا وی زیده تر لی دئین.. ما مروژی ئەگەر حەز ژ ئیکی کر دی نه خوشییی ئینته ریکی و وی ب ئاگری به لایین دا سوژت؟
 ئەگەر تو باش هزرین خو د مهسهلی دا بکهی ئەف ریکا ئالوز ب سانهی دی
 ل بهر ته قهبت..

د دهسپیکا سوورەتا (العنکبوت) دا خودای مەزن بهری مه ددهته لایهکی ژ لایین
 قه کرنا فی گریکی، ده می دبیرت: ﴿ أَحْسَبَ النَّاسُ أَنْ يُتْرَكُوا أَنْ يَقُولُوا ءَامَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ ﴿۲﴾
 ﴿۳﴾ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكٰذِبِينَ ﴿۳﴾ (العنکبوت:
 ۲-۳) ئەری مروژان هزرکریه کو ئەگەر وان گوت: مه باوهری ئینا، خودی بی جهراندن
 دی وان هیلت؟ و ب راستی ئەو مللهتین بهری وان یین مه پیغه مبهه بو هنارتین مه
 جهراند بوون، قیجا ب راستی خودی دی وان ناست یین د باوهرییا خو دا دراست،
 وین د باوهرییا خو دا ددره وین.

د قانونا قیانی دا یا کو دل ل سهر گههشتینه ئیک ئەقهیه: گوتن هتا دئیته
 باوهرکر د قیت ب کریاری بیته جهراندن، صوفی سهرهاتییه کا ره می د کتیبین خو دا
 قه دگوهیزن، دبیرن: جارەکی زهلامهکی ژنهک وه تی گههاند کو ئەو گهلهک حەز ژ وی
 دکەت، پرۆهکی ده می ههردو گههشتینه ئیک زهلامی بهحسی قیانا خو یا بی وینه بو
 وی کر، و ژ بیر نه کر ئیشاره تی بدهته جوانییا وی یا بی وینه ژی، و چونکی ئەف ژنه
 ژ ژنن عهقلدار بوو قیا وی بجهرپینت دا بزانت کانی قیانا وی بهس گوتنا دهقییه یان
 نه، ئینا گوتی: پا ته خویشکا من نه دیتییه، ئەگەر ته ئەو دیتبا تو دا زانی جوانییا وی
 چهنده، زهلامی گوتی: کانی خویشکا ته؟ وی گوتی: واهیه.. و دهستی خو ب لایهکی
 قه کیشا، ده می زهلام ل سهر ملی خو زقری، ژنکی دهستی خو دا پاش وشهقهک ل بن
 گوهی دا و گوتی: ئەگەر تو د قیانا خو دا بو من بی راستگو بای ژبلی من تول کهسی
 دی نه دزقری!

و ځایانا ته بو خودی ئه گهر گوتنا دهڅی ب تنی بت، دڅیت جار بو جاری بییه
 جهرپاندن، دا ل بهر چاځین ته بهری یین خه لکی ئاشکهره بت کانی ئهڅ ځایانا تو پی
 دخوری دیواری ل سهر به فریبه یان نه؟ و کانی ته د ځایانا خو دا بو خودی بهر
 ل مه صلحه تا خو به، یان ژی ته بو وی ئه و دڅیت، دبیت هنده ک جارن دلج مروڅی
 ب لایجی دوژمنی وی ب خو ژی څه بیته کیشان ئه گهر هات وی دوژمنی مه صلحه ته کا
 څی مروڅی ب جه- ئینا، یان مفایه ک گه هاندی، بهلی حنیر ئه وه نه خوڅی ژ خوشتڅی
 ته بگه هته ته و ئهڅ نه خوڅیبه چوبی ژ ځایانا ته بو وی کیم نه کهت، ئهڅه یه ئه و ځایانا
 ب مالی دنیا یی نه ئیته بها کرن.

ب کرنا دو رکاعه تین نفیژی ب تنی، یان گرتنا روژبیبه کی، راستییا باوهرییا دلی
 ئاشکهره نابت، نه.. خودی دبیت: هوین -گه لی خودان باوهران- هزر نه کهن هوین دی
 بیژن: مه باوهری ئینایه، و خلاص! نه، ئه م دی هه وه ژی ب به لایجی جهرپینین کا چاوا
 مه یین بهری هه وه جهرپاندین، دا راستییا گوتنا هه وه ل بهر چاڅ ئاشکهره بت.

و ژ بیر نه کهن کو به لا نه ب تنی ئه وه کو نه خوڅیبه ک بیته ریکا ته، یان تو
 بکه څیبه ته نگاڅیبه کی، په نگه کی دی یی به لایجی هه یه گه له ک ژ څی ژی ب زه حمه تتره،
 و مه خسه دا مه پی ئه وه تو ب خوڅیبه بیبه جهرپاندن، کو تشته کی ته پی خوش بت تو
 بکه ی، و ل بهر نه فسا ته یی شرین بت، خودی بدانته بهر سنگی ته و بیژنه ته: خو
 نیزیک نه که، ئهڅ جهرپاندنه ژ وی مه زتره کو تو ب نه خوڅیبه بیبه جهرپاندن.. و
 د هه ردو حاله تان دا ژ مروڅی موسلمان دئیته خواستن کو ب سه رکه فتن ژ څی
 جهرپاندنی ده رکه فت، و پسیار ل څیری ئهڅه یه:

ئهری ریک چیه؟ چاوا مروڅ دی شیت ب سلامه تی ژ شان هه ردو په نگین
 جهرپاندنی ده رباز بت؟

بو بهرسف دئی بیژین: ئەگەر ته بقیته بسلامهتی ریتکا جهرباندنی ببری، خو ل فان راستییان ئاگههدار بکه: دقیت تو بزانی کو بهردهوامییا ههر سهر و بهرهکی ههبت تشتهکی موسستهحیله، وهکی ب عهرهبی دبیزن: (دوام الحال من المحال) ئەگەر حالهتهکی نهخوش ب سهر ته دا هات، فهقیری، نساخی، تنگافی.. تو بزانه ئەف حاله یی بهردهوام نابت، و خوشی ژی ههر وهسا، ئەفه حاله شهف و رۆژانه، چهند کسان تو دنیاسی ژ کلۆفانکی خوشییی قهرهستییه و د نهخوشییان دا نقۆبویه؟ و چهند جارن ته دیتییه چهرخا رۆژ و شهفان مروقهک ژ چونهیی پاکرییهفه و ل گوپیتکی پراوهستاندییه؟ ئەفه حاله رۆژانه، قیجا کس بلا خو ژ چهرخا رۆژان پشت راست نهکته، و کس خو ژی تنگاف ژی نهکته.

پشتی ته ئەفه زانی بلا ته باوهرییهکا باوهری ههبت کو ههر کارهکی خودی بو ته قیابت و ئینابته ریتکا ته حکمهتهک وی پی ههیه، و دبت پترین جارن دهمی تو دکهتییه د وی حاله دا تو -ژ تنگافییین خو دا- ب وی حکمهتی نهزانی، یان ژی غافل بی، و هزر بکه چهند جارن تشتهک ب سهری ته هاتییه ته هزر کرییه ئەو تشته بو ته یی خرابه پاشی پشتی دهمهکی بو ته ئاشکهرا بوویه کو باشییا ته د وی تشتی دا بوو؟

یان تو چ دزانی بهلکی ئەو تشتی ته دقیت بگههته ته ئەگەر بگههته ته بو ته خراب ببت، و چونکی خودی باشییا ته قیایه ئەو تشته نهگههاندییه ته، هزر بکه دهمی تو یی فهقیر و بهر دهستی ته یی تنگ و ته دللی خو بره زهنگینییی و ته خهون ب مالداریییه فه دیتن، ئەری کی نابیژت ئەگەر ئەف مرادا ته حاصل بوو و تو زهنگین بووی تو ژی وهکی فلان و بیتانی لی نایی دهمی ئەو د فهقیر وان خودی دنیاسی و پشتی مال کهفتیییه دهستان د سهر پی خو دا چوون، نهبیژه: ما بهلکی ئەز وه لی نهئیم؟! چونکی وان ژی وه دگۆت، و بزانه گهلهک جارن مهحروومی نعمهته خودی ددهته مروقی دا بهلایهکا مهزنتر پی ژ مروقی بدهته پاش.

و حکمه تا دی یا مهزن ئەوا د به لایین دا هه‌ی، یا کو ئەم ژ بیرا خو دبه‌ین ئەقه‌یه:
 نیزیکییا بو خودی ئەوا به‌لا و موصیبه‌ت دگه‌هینته مروقی چو جاران به‌رفره‌هی
 ناگه‌هینته مروقی، هزر بکه شه‌قه‌کی تو نه‌خوش بیی هتا سپیدی چهند جاران دی هه‌وار
 که‌یه خودی؟ گاڤا تو دکه‌قییه ده‌راقی ترسی چهند تو نیزیکی خودی دی، ئەگه‌ر ئەو به‌لا
 ب سهر ته دا نه‌هاتبا تو دا هندی نیزیکی خودی بی؟ نه.. مه‌عنا: گه‌له‌ک جاران به‌لا
 خودانی هشیار دکه‌ت ئەگه‌ر هات و وی صه‌بر ل سهر کر و ب سهرکه‌فتن ژئ ده‌رباز بوو،
 و دلئ خو ب هندی خوش نه‌که بیته: قه‌یدی ناگه‌ت، ئەگه‌ر ئەو د جه‌پانندی دا ناجح
 نه‌بووم ژئ پشتی هنگی دی بو خو تویه که‌م ودی وه‌کی به‌ری زق‌رم، ئەو کراسی درپای و
 هاتییه پاته‌کرن، ئەگه‌ر له‌شی ستاره بکه‌ت ژئ، ل نک باش و خرابان وه‌کی وی کراسی
 نابت یئ نه‌هاتییه پاته‌کرن، ئەقی تی بگه‌هه!

و ژبلی وی خیرا مه‌زن یا ژ صه‌بر ل سهر به‌لایین دگه‌هته مروقی ژ بیر نه‌که‌ن
 گه‌له‌ک جاران ئەف صه‌بره د دنیا یئ دا به‌ری ئاخه‌تی به‌ره‌مه‌کی باش پیتشه دئیت، و
 پیچه‌کی هزرا خو د قان هه‌ردو نمونه‌یین کورت دا بکه‌ن:

ئاده‌می ئەگه‌ر صه‌بر ل سهر جه‌پانندی کربا و ژ وی داری نه‌خواربا یا خودی
 گوتییی ژئ نه‌خو.. چ دا ب صه‌برای وی قه‌ ئیت؟

و یووسفی د قه‌سرا عه‌زیزی مصری قه‌ ئەگه‌ر صه‌بر ل سهر جه‌پانندی نه‌کربا و
 گوهدارییا خاتوینا قه‌سری کربا.. چ دا ب کاری وی قه‌ ئیت؟

به‌ره‌مه‌ی صه‌برای ئاده‌می دابته مانا وی د به‌حه‌شتی دا، و به‌ره‌مه‌ی نه‌صه‌برای
 یووسفی دا بته ئەگه‌را هندی ئەو پشتی هنگی نه‌دبوو عه‌زیزی مصری..

قیجا بلا ئەم ل خو ده‌شیار بین، و بزانی نه‌فسا نه‌لغاق‌کری به‌ری خودانی دده‌ته
 نه‌الین تیچوونی ل وی ده‌می وی وه‌سا تی دگه‌هینت کو ئەو یا به‌ری وی دده‌ته ناڤ
 میترگ و چیمه‌نان.. خودی مه‌ پپارتز.

ل دؤر حوکمی جگاری د ئیسلامی دا

ب کارئینانا توبتنی بؤ کیشانی - وهکی ناشکهرا- ئیک ژ وان موصیبهتان بوو یین ئوممهتا ئیسلامی ل دهسپیکا سهدهسالا یازدی هجری تووش بووی، یهعنی: حهتا بهری نیزیکی چارسهده سالان جگاره کیشان د ناڤ موسلمانان دا نهبوو، و ته نهددیت کهسهک ههبت فی شینکاتییی دیبژنی: توبتن، مرؤقهکی موسلمان بؤ کیشانی ب کارینت.

ل دهسپیکئی ئەف عهدهته ل ناڤ کافران پهیداوو، پاشی هیدی هیدی هاته ناڤ موسلمانان، و پشتی سهده دوسهده سالهکان کیشانا جگاری د ناڤ موسلمانان دا بهلاڤ بوو، و دهمهک هات کیم کهس ژ فی عهدهتی پاراستی مان.

و ناشکهرایه کو دهمی ئەف عهدهته هاتییه ناڤ موسلمانان بارا پتر ژ جیهانا ئیسلامی ل بن حوکمی دهولهتا عوسمانی بوو ئەوا ب بریارهکا رهسمی دهرگههی ئجتهادی گرتی، و ل سهه زانایان -خو یین موجههد ژی- قهدهغه کر کو ئجتهادی بکهن..

د گهل دهرکهفتنا جگاری د ناڤ موسلمانان دا بهری چار سهده سالان پسپارهکی ب گهرمی خو هاقیته مهیدانی: نهری حوکمی ئیسلامی د فی عهدهتی دا چیه؟ هنگی زانایین دینی خو مهجبوور دیت بهرسقا خهلکی بدن، بهلی چونکی جگارهکیشان تشتهکی نوی بوو د ناڤ موسلمانان دا دهرکهفتی و ل سهه دهمی پیغهمهبری -سلاف لی بن- و حهتا پشتی وی ب هزار وسهده سالان ژی نهبوو، یا فهر بوو ل سهه زانایان کو ئجتهادی بکهن، دا حوکمهکی شهرعی بؤ فی عهدهتی دهسپیکان بکهن، و چونکی دهولهتی بریارا گرتها دهرگههی ئجتهادی دابوو، زانا بهرانبهر فی تشتی حبهتی راوهستان، و ههر ئیکی ژ لای خؤ قه -و ب رهنگهکی نهیی رهسمی- فهتوایهک ل دؤر

څی چندی دا حهتا دویماهییی سولتان ب خو ژی نهچار بووی مایی خو د مهسهلی بکته، وهکی دی ناشکهره کهن.

زانایین موسلمانان هنگی د حوکمی جگاره کیشان دا بوونه سی رهئی و بوچوون:

هندهکان - وهکی موفتییی هه نه فییان شیخ (عبد الغنی) یی نابلسی - گوټ:

کیشانا توبتنی تشته کی هلاله، و وی دو دهلیل بو خو ل سهر څی چندی نینان:

۱- گوټ: مه چو دهلیلین شهرعی یین ناشکهره ل سهر هرامبونن نینن، و

ئهصل د ههمی تشتان دا هلالییه ههتا دهلیلکه ل سهر هرامییا وی تشتی یان

کهراهییه تا وی بیت، و د څی مهسهلی دا مه چو دهلیل نینن.

۲- گوټ: ژ لایی علمی څه بو مه مسوگر نه بوویه کو جگاره زهره ری دگه هینته

خودانی خو یان ژی وی سهرخوش دکته، و نه گهر خو ئه و بو هندهک مروټان یا ب زهره

ژی بت نه څه نابته دهلیل ل سهر هرامییی، چونکی یا ناشکهرایه کو هنگشین ژی بو

هندهک مروټان یی خرابه.

و هندهک زانایین دی - وهکی فهقیه ی عیمادی یی هه نه فی - بو هندی چوون کو

کیشانا جگاری تشته کی مه کرووهه، و هه چییی بهرده و امییی ل سهر څی کاری بکته

دی ژ فاسقان ئیته هژمارتن، و کرنا نقیژی ژی ل دویف وی دی یا مه کرووه بت.

وپسیار ژ شیخ (محمد بن الوعظ) ی - کو ئیک ژ زانایین هه نه فی یین وی سهر

دهمی بوو - هاته کرن کانی حوکمی کیشانا توبتنی چیه؟ وی گوټ: شک تیدا نینه کو

ئهو تشته کی مه کرووهه، و یا بهرگومانه کو یا هرام ژی بت، و دهلیلی وی ل سهر څی

چهندی ئه وه دبیت: نه گهر خوارنا پیقازی بهری هاتنا مزگه فتی یا مه کرووه بت

د شریعتی دا، چونکی بینه کا نه خوش ژی دئیت، پا بوچی کیشانا جگاری یا مه کرووه

نابت، و وی ژی بینا نه خوش ژی دئیت؟ و د سهر هندی ژی را کیشانا جگاری

زه عی کرنا مالی تیدا هه یه، و ب شریعت زه عی کرنا مالی یا درست نینه.

و دهسته کی ژ زانایین - یین کو گوتین: کیشانا جگاری تشته کی مه کرووهه -
گوتن: هه ر جاره کا ناشکهره بوو کو کیشانا جگاری بو له شی مرؤقی یا ب زهره ره هنگی
فهتوا ب هه رامییا وی دئی ئیتهدان، وه کی (ابن عابدین) د کتیبه کا خو دا فه دگوهیتز.

و هژماره کا دی یا زانایان وه کی (ابن حمدون) و (نجم الدین الزاهدی) فهتوا
ب هه رامییا جگاره کیشانا دا، و وان دو دهلیل ل سه ر قی چه ندی بو خو ئینان:

یین ئیکئی: هه دیسا (أم سلمه) یئ نهوا تیدا هاتی: (نهی رسول الله صلی الله
علیه وسلم عن کل مسکر و مفتر) و گوتن: جگاره یا (مفتر) ه، یه عنی: یا (مخدر) ه،
چونکی کیشانا وی رهنگه کی ته خدیری بو خودانی چی دکهت.

یین دووی: کیشانا جگاری ئیسراف - لایئ مالی فه - وزهره - ژ لایئ صحی فه -
ویساتی - ژ لایئ چیکرنی و ب کارئینانی فه - تیدا هه یه، و ئیسراف و زهره و
پیساتی هه می ب شریعت دهرامن.

و سولتانی عوسمانی ب خوژی پشته قانییا قی بوچوونی کر و فهرمان
ب هه رامییا وی دا.

پشتی مه نهف هه ر سی بوچوونین زانایان بهر چاف کرین، و بو گه هشتنا بوچوونا
دورست د ناقبهرا فان بوچوونان دا دئی بیژین:

۱- نهو زانایین گوتین: جگاره یا هه لاله دهلیلئ وان یئ مه زن نهفه بوو، گوتن:
بو مه ناشکهره نه بوویه کو جگاره بو صحه تی یا ب زیانه، مه عنا نه گهر زبانا وی بو وان
ناشکهره ببا نهو دا فهتوایی ب هه رامییا وی دهن.

۲- و نهوین گوتین: یا مه کرووهه، د کتیبین خو دا دبیزن: چی گاڤا دیار بوو کو
جگاره یا ب زهره ره هنگی فهتوا ب هه رامییا وی دئی ئیتهدان.

۳- گوتنا شیخ (عبد الغنی النابلسی) کو نه گهر جگاره بو هنده کان یا خراب بت
ژی هه رام نابت چونکی هنگفین ژی بو هنده کان یئ خرابه، و هنده ک کهس نوکه

هیجه ته کا وهکی ئی بو خو دگرن، دبیزن: پا فلان تشت ژی بو فلان رهنگی مروشان یی خرابه. ئەف گوتنه یا د جهی خو دا نینه، چونکی خرابی و زیانا تویتنی زیانه کا (ذاتی)یه، نه وهکی هنگئینی و تشتین دی ئەوین زیانا وان نه یا (ذاتی) بهلکی یا (عرضی).

۴- ئەو کەسین ماف هەمی بیژن: جگاری زەرەرتین صحی تیدا هەنە یان نه، خودائین (اختصاصی) نه، نه کەسی دی، و خودائین (اختصاصی) -کو دختۆرن- هەمی دبیزن: ئەو ماددین د جگاری دا هەمین وهکی نیکووتینی و قەترانی و گەله کین دی هەمی ژ ماددین ژەهرین و ب زیانن، بهلکی ئی گائی کۆمپانیین جگاران ب خو ناهەشپین کو جگاری ماددین (مفتر و مخدر) یین تیدا هەمین، و ئەوی فیر بته کیشانا جگاری وهکی وییه یی فیر دبه (موخدراتان) زوی ب زوی نه شیت بهیلت، و ئەگر خوارنا ژەهری د شریعتی دا یا حەرام بت، چونکی خودان پی دمەرت، چ د گائی دا بت چ پشتی هنگی، ئەری بۆچی قەخوارنا جگاری دی یا حەلال بت و ئەوی ب خو ژی ماددین ژەهری یین د ناف دا هەمین، و دبه ئەگەر مرنا هیدی بو خودانی؟

۵- گەلهک کەس یین هەمین دبیزن: کیشانا جگاری تشتهکی خراب و مەکرروه بهلی نه یی حەرامه، و ژ بهر هندی تو دی بینی ئەو خو ژ کیشانا جگاری ناده نه پاش، بو فان رهنکه مروشان دی بیژن: ئەگر مروقهک چل پینجی سالان یان پتر تشتهکی مەکرروه بکەت، و ئصراری ژی ل سەر بکەت ئەری ما داخلی گونەهی نابت؟

۶- گەلهک فقەزانین موسلمان ئەقرو یی ل وی باوهری کو زەرەرا جگاری ژ یا عەرقی و قەخوارنین حەرام پتره، چونکی ئەگر زەرەرا قەخوارنی بگەهته وی یی قەخوت ب تنی، زەرەرا جگاری دگەهته وی یی نه کیشت ژی، ئەگر ته جگاره کیشا تو زیانی ل جسمی خو ب تنی ناکه ی بهلکی تول وی ژی دکە ی ئەوی ل نک ته دروینت، و

ب څی چهندي دئی کهڅییه د بن حوكمی وی هدیسا دورست دا ئەوا دبیژت: (لا ضرر ولا ضرار) چونکی تو زهرهړی دگههینییه خوژی و تو دگههینییه خهلكی ژی.

و یا ژ څی ژی غهړیتر ئەوه هندهک نهزان ههنه فهتوایی بو خو ددهن كو جگاره رۆژیی نائیخت، یهعنی نههس یا هلاله بهلكی رۆژی ژی پی ناکهقت، بهلی یا غهړیب نینه ئەگهړ وه لی هات مرۆڅی نهزانت ناڅی خو بنڅیست فهتوا هلالییی و ههرامییی بدهت، ههڅیگرته نهبت ئەگهړ سوهاهی ویتسکی ژی هلال بیت، چونکی مانئ فلان كهس فهدخوت و بی سهرخوش نابت، و ئەفه هنده ساله فهدخوت چ ئیش ژی نههاتییه و ناڅی وی د قورئانی ژی دا نههاتییه څیجا بوچی یا ههرام بت؟

مه نطق ئەگهړ ئەفه بت چو تشت یی ههرام نابت!

حوکمى چوون وئاکنجیبوونا ل وهلاتین بیانی

گهلهک جاران ب ریکا تلهفونى و ب ریکا نامهیان ژى پسپارهک ل دۆر حوکمى چوونا ژ دهرقه (خارج) و ئاکنجیبوونا ل وهلاتین بیانی و نه موسلمان یا گههشتیه مه، کانى ئیسلام بو قى چهندى چ دبیت؟ و حوکمى وی موسلمانى نهوی دجت ل شان وهلاتان ئاکنجی دبت چیه؟

و ژ بهر کوئه شه ئیک ژ وان مهسهلانه یین فمهرانانین موسلمان د کهفن دا ب بهرفرههی ل دۆر ئاخفتین، و د کتیبین خو دا دان وستاندن ل دۆر کرین، و بهرسف ل سهر قى مهسهلی ب کورتی یا روهن و ئاشکهرا نابت مه قیا هم ل قییرى چهندهکی ب بهرفرههی ل دۆر قى مهسهلی باخفین.

دهمى مرۆف ل کتیبین فقهى ئیسلامی دزقپرت و ل حوکمى چوونا مرۆقى موسلمان بو وهلاتین کافران دگهریت، سى بوچوون ب بهرچاقى مرۆقى دکهفن:

ئیک: فمهرانین مهزههبی مالکی دبیتن: ههرامه بو موسلمانى قى چهندى بکهت، و دهلیلی وان ئهقهیه نهو دبیتن: قورئانى یا واجبکری ل سهر وی کهسى کافر یی موسلمان بیت وهلاتی کوفری بهیلت و بیت قهستا وهلاتی ئیسلامی بکهت، دهمى نهمر دکهت: ﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّنْ شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا وَإِنِ اسْتَنْصَرُوكُمْ فِي الدِّينِ فَعَلَيْكُمْ النَّصْرُ إِلَّا عَلَىٰ قَوْمِ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ مِثْقَالُ ذَرَّةٍ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾ (الأنفال: ۷۲).

قیجا نهگهر چی نهبت بو کافری موسلمان بیت بمینته ل وهلاتی خو، پا دی چاوا بو موسلمانى چی بت وهلاتی خو بهیلت و قهستا وهلاتی کوفری بکهت؟

و دهلیلی وان یی دی ئەڤهیه، ئەو دبێژن: مرۆڤی موسلمان گاڤال وهلاتی کافران ئاکنجی بوو دئ مهجبوور بت ئەحکامین کافران ب جهـ ئینت و پئگییری ب قانونین وان کهت، و ئەڤه تشتهکی حهرامه.

دو: فقهرانی مەزەهەبی حەنبەلی دبێژن: ئەو موسلمانێ دچته وهلاتین کافران ئیک ژ دووانه: ئەگەر ئەو یی ژ دینی خۆ پشتراست نهبت و بزانت ئەو نهشیت ل ویری دینی خۆ ب دورستی ب پئڤه بهت، حهرامه بووی ئەو بچت، چونکی ئەو هنگی یی دینی خۆ بهراتاف دکهت، و ئەڤه حهرامه. و ئەگەر ژ دینی خۆ نهترسیا مهکروهه چونکی دهکەفتنا ژ وی وهلاتی یی بی دین و بیدعهچی لی زال بین بو خەلکی وی جهی ب خۆ سوننهته، مهعنا چوونا وان وهلاتان دئ یا مهکروهه.

سی: فقهرانی حەنەفی و شافعیان دبێژن: چوونا ڤان وهلاتان دورسته، چونکی چو دهلیلین دورست ل سەر نه دورستییا چوونی نین، و موسلمانین ئیک ژ دچوونه وهلاتین کافران بو بازرگانیی و هندهک کارین دی وکەسی ئینکارا وان نه دکر.

ئەڤه حوکمی چوونیه، یهعنی ئەگەر کهسهک بو دهمهکی دهسنیشانکری بچت و پاشی بزڤرتە ڤه. بهلی ئەگەر بچت بمینته ل ویری و عیالی خۆ ژ بیته، و بته ئیک ژ خەلکی وی وهلاتی، وهکی ئەم ئەڤرۆ دبیین، ئەڤه مهسهلهکا دییه و حوکمی وی ژ یی جودایه، جمهووری فقهرانی موسلمانان ژ ههمی مهزهبان بو هندئ دچن کو یا دورست نینه بو مرۆڤی موسلمان کو وهلاتی خۆ بهیتل و بچت قهستا وهلاتی کافران بکهت و لی ئاکنجی بیت، و بهرفرهکرنا بوچوونین وان ب ڤی رهنگییه:

فقهرانی مالکی دبێژن: حهرامه ل سەر موسلمان ل وهلاتین کافران ئاکنجی بیت چونکی ئەو دئ ل ویری دئ تووشی گهلهک حهرامیان بت، و دئ خۆ شکهستی بینت بهرانهر کافران و نهشیت (شهعائرتین) دینی خۆ ب دورستی ب پئڤه بهت، و دئ مهجبوور بت تووشی کرنا خرابیی و خوارنا حهرامی بت.

و زانایین مه‌زه‌به‌بی حنه‌فی دبیرن: یا دورست نینه بو مروّقی موسلمان کو بمینته ل وه‌لاتین کافران، و مه‌کرووه‌هه ئه‌و قی چهندی بکته، چونکی د حه‌دیسه‌کی هاتییه پیغه‌مبه‌ر -سلاف لی بن- دبیرت: ﴿أنا بریء من کل مسلم یقیم بین أظهر المشرکین﴾ یه‌عی: نه‌زی بریمه ژ هه‌ر موسلمانه‌کی ل ناف موشرکان ئاکنجی بیت . وه‌کی ترمذی و نه‌بوو داوود ژ جابری قه‌دگوه‌یزن.

و زانایین شافعی وح نه‌به‌لییان دبیرن: حه‌رامه بو موسلمانی ل وه‌لاتین کافران ئاکنجی بیت، به‌لی ب وی شه‌رتی نه‌گه‌ر نه‌شیا دینی خو ئاشکه‌را بکته و ب دورستی ب ریغه‌به‌ت، هنگی واجبه ل سه‌ر وی نه‌و نه‌مینته ل ویری.

پشتی مه‌ بوچوونین فقه‌زانان ب به‌رفره‌هی به‌رچا‌ف کرین، دمینته ل ویری نه‌م به‌ری ئاخفتنی چهنده‌کی بده‌ینه مه‌سه‌لا مشه‌ختبوونا نه‌قرو نه‌م دبینن د ناف مه‌ دا چی دبت، کو ب هزاران ژ خه‌لکی مه‌ به‌ر ب وه‌لاتین روژئا‌قایی قه‌ دچن و لی ئاکنجی دبن، و داخو‌ازا (لجوئی) و (جنسیی) ژ وان دکهن، نه‌قه‌ چا‌وايه؟

مروّق نه‌گه‌ر ب ره‌نگه‌کی واقعی به‌ری خو بده‌ته حالی وان موسلمانین نه‌قرو قه‌ستا وه‌لاتین کوفری دکهن و لی ئاکنجی دبن دویر ژ هیجه‌تگرتن و پنیکنی، و وه‌کی گه‌له‌ک ژ وان که‌سان ب خو بو مه‌ گوئی یین کو چووینه ویری باش دی زانت کو نه‌ف چوونا هه‌ خه‌طه‌ره‌کا مه‌زن تیدا هه‌یه ب تاییه‌تی بو وان یین عه‌یالی خو یی هویر دبه‌ن و ده‌یلنه ل ویری، نه‌م کورد دبیرین: هه‌ره‌ ملله‌تا بگه‌ عه‌ده‌تا، و مسو‌گه‌ر نه‌ف گوته‌نه ژ قه‌ستا نه‌هاتییه‌ گوتن، و ژ سه‌ربوران یا هاتییه‌ بنه‌جه‌کرن، مروّق د ناف کی دا بزیت دی وه‌کی وان لی ئیت، به‌لکی بشیت چهنده‌ ساله‌کان خو بگرت، و به‌لکی جيله‌ک یان دو وه‌کی خو بمینن، به‌لی پشتی هنگی دی چ لی ئیت؟

گهلهک کهس دلئی خو ب هندئی خوش دکهن کو مزگهفت ل ویرئی ژئی یین ههین، و یین باش بت ل چی جهئی بت دئی یین باش بت، بهلئی ب راستی قئی هیجتهئی چو بهایی خو نینه د تهرازییا ئیسلامی دا.

ئهو کهسئی ژ ناف موسلمانان دهردکهفت و ب هندئی رازی دبت کو بچت بته ئەندامهک د جفاکا کافر و بئ دینان دا، بهری ههر تشتهکی ئهو ب حالی وان و سهر و بهری وان رازی و مهندههوش دبت، و ئهو باوهری ل نک وی پهیدا دبت کو ئهو ژ موسلمانان دچیترو باشترن لهو قهستا وان دکهت، و ئەفه کلیلا ههمی خرابییانه، کو مرؤقی ئهو باوهری ههبت کافر ژ موسلمانی چیتره، گاڤا ل نک مرؤقی ئهو چیترو بوو دئی لئی گهپریتت کو خو وهکی وان لئی بکهت، ئیکهمین جار ب سهر و بهر و شکل و قیافهتا خو، پاشی ب بیر و باوهر و هزرا خو، و ئەفه ژ دستادانا شهخصیهتییه و هلیانا د ناف شهخصیهتهکا دی دایه، و ئەف چهنده کارهکی (مهرفووضه) د ئیسلامی دا.

ئهم ههمی یی دینین ئهو کهسئی دهمهکی ل وان وهلاتان دمینت مهجیور دبت پیگیریی ب قانونین وان بکهت ژ کومکئی ههتا شمکی -وهکی دبیژن- ئەگه نه ئهو نایبته وهرگرتن وهک ئەندامهک د قئی چفاکئی دا، و پشتی ئهو دهمهکی ب قئی رهنگی دمینت ئهو فیبری ژین و سهر و بهری وان دبت لهو پشتی هنگی نهشیت بزقرته وهلاتی خو و وهکی خهلکی خو بژیت، و ئەز دبیژم کهسهک د ناف مه دا نینه ئەقرؤ حاشاتیبا قئی چهنده بکهت، چونکی ئهم ب چاف یی دینین. خو ئهو موسلمانین بو دهمهکی کورت دچن ل ویرئی دمینن ژئی گاڤا دزقرن فکرا وان چهندهکی (تهشوبش) دبت و دخوازن ئهم ژئی خو وهکی وان لئی بکهین، دا ئهم ژئی پیشکهفین -وهکی ئهو دبیژن- قیجا پا یی ل ویرئی ببت و ل ویرئی بژیت ئهو دئی چ بیژت؟

ئو مروڤی موسلمان بی دچته ڤان وهلاتان و عیالی خو دبهت و ل ویری دهیلت بلا باش بزانت مهته لا وی وهکی مهته لا وی مروڤییه بی دهستی خو تری خیز دکهت و دهاڤیته ناف دهریایه کی ههر دنکهک دی بو خو ڤت، پاشی پشتی هنگی بلا ئو لومه ی ل خو بکهت و کهسی نه ئه گهر مهسه له ژ دهستی دهرکهفت، و بلا ئو باش بزانت کول روژا قیامه تی پسپارا عیالی وی دی ژ وی ئیته کرن، و کانئ بوچی وی ئو هاڤیت بوونه ناف دهریایا بی دینییی.

و ئه گهر هندهک دلی خو ب هندئ خوش بکهن کو ئو دی شین ل ویری خو پارتن، یان هندهک بیژن: ما کهنگی ههچی بی بچته ویری خراب دبت؟ دی بیژن: د شریعه تی دا ههر گاف ئحتیاط د مهسه لی دا دئیته وهرگرتن، و حوکم ل سهر پتری بی دئیته دان، نه کول سهر هندهک حاله تین کی، پشتی هنگی ئو وی د ناف جفاکه کی دا بڤیت، و ب تاییه تی جفاکین غه ری بی یین کو قانونا جفاکی دهوری خو لی دینت، بڤیت نه ڤیت دی د ناف جفاکی دا حلییت، ل روژا ئه یینی ده می ئو ل سهر کاری ل کارگه ی یان ل ههر جهه کی دی ئه ری دی شیت کاری خو هیلت و قهستا مزگه فته کی کهت یا دو سی سهه تان ب سه یاری ژئ دویر -ئه فه ئه گهر مزگه فت هه بت- دا خوتبا خو بکهت؟ عیالی وی ئه گهر چوو مه دره سی و زانکوی دی شیت ژ وان دهرسان عه فی کهت یین کو نه دریکه فته د گهل دین و ئه خلاقئ ئیسلامی؟ یان دی شیت ل سهر مه دره سی فه رز کهت کچا وی ب جلکئ ئیسلامی بچته مه دره سی؟ ئه گهر ئیک هه بت بیژن: ئه. دی بیژنی: دیاره ته مه سه لا وی کچکا موسلمان ژ بیرکر ده می وه زیری ته علیما فره نسی ئو ژ مه دره سی فصل کری ل سالا (۱۹۹۶) ی یان (۱۹۹۷) ی چونکی ئو ب دهر سوکی چو سو مه دره سی، گوئ: ئه فه موخالفی قانونین مه یه، ئه فه ل فره نسا ماکا نازادییی وه کی هندهک خاپاندی هزر دکهن؟

پشتی هنگی مروڤی موسلمان ئه گهر جنسییا ئیک ژ وان وهلاتان وهرگرت و سوباهی د ناف لهشکه ری وی وهلاتی دا هاته ته جنیدکرن و داخواز ژئ هاته کرن بیت

پشکدارییی د پیلانهکی دا دژی موسلمان بگهت ههلویستی وی دی چت بت؟ ئەشه ژبلی گهلهک حهرامییین دی یین مرۆف تووش دبتی دەمی ل وان وهلاتان دژیت.

ژ بهر قی ههمییی ئەم دبیژن: مانا موسلمانی د ناف کافران دا ب ئییهتا ئاکنجیبوونی کارهکی نه یی دورسته و دبه ئەگهرا هندئ پیغه مبهر -سلاف لی بن- یی ژ مرۆفی بهری بت، وهکی ئەو ب خۆ د وی ههدیسا دورست دا دبیژت، یا بهری نوکه مه شه گپرای، لهو پیتقی ئەو موسلمانی سهره رازیبیا دین و دنیایی بقییت خۆ ژ قی گونهها مهزن بدهته پاش، و خۆ و عه یالی خۆ بو هندهک مالی دنیایی نه بهته هیلاکی.

و ژ ههژی گۆتیییه بیژین: هندهک ئەگه رین شرعی هه نه بو مرۆفی دورست دکهن کو مرۆف بو ده مهکی بهروهخت بچته وهلاتهکی کافران، به لی ب وی ئییه تی کو چی گاڤا ئەو ئەگه ر نه مان بزقرته شه، و ئەو ئەگه ر ژی ئەشه نه:

۱- کو بو چاره سه ربیا نه خو شیه کی بچت، ئەگه ر هات و ئەو نه خو شی ل وهلاتین موسلمانان چاره سه ر نه بت.

۲- بو ته خه صوصا د لایه کی علمی دا یی موسلمان هه وچه بینی.

۳- بو تجاره تا وی تشتی یی موسلمان هه وچه بینی، و ل وهلاتین موسلمانان نه بت.

۴- ئەگه ر موسلمانان مه کته بهک یان سه فاره تهک ل و پیری هه بت بو کاری دبلۆماسی.

۵- بو پشکداری د کۆنگره کی دا یان د پیشانگه هه کی دا ئەگه ر مفای موسلمانان تیدا هه بت.

۶- بو گه شت و گه ریان، دا د وان وهلاتان دا شاره زا بیت، ب وی شه رتی ژ خۆ یی پشت راست بت کو نه فسا وی و دینی وی دی یی ب سلامت بت.

راوهستانهك د گهل نهفسی ل سهری سالا نوی

ل دویف ئیک هاتنا شەف و پوژان، و زقرینا خرخالا مەه و سالان، ئیک ژ وان گەلەك قەنجیانە یین خودی د گهل مرۆقان کرین، خودایی مەزن د نایەتەکی دا ناکشەرا دکەت کو وی شەف و پوژ بو نقشی مرۆقان بن دەست و موسەخخەر کرینە وەکی دبیتت: ﴿ وَسَحَّرَ لَكُمْ الشَّمْسَ وَالْقَمَرَ دَائِبِينَ ۖ وَسَحَّرَ لَكُمْ الَّيْلَ وَالنَّهَارَ ﴾ (إبراهیم: ۳۳) و ب زقرینا قی پوژی و قی هەیقی، و هاتنا شەف و پوژان، ئەو دەم پەیدا دبت یی ژیی مە پی دئیتە هژمارتن، ئەو ژیی هەر ژ پوژا ئیکی یا پەیدا بونا خو دەست ب کیمبونی دکەت حەتا ل دویمایا خو -یا ل بەر مە قەشارتی- رادووستت.. و ئەگەر شەف و پوژ ئەو جە بن یین کار و کربارین مە د ناف دا دئینە هلگرتن و پاراستن، و ئەو قوبناغ بن یین عەمر و ژیین مە تیرا دەرباس دبن، پوژەک دی ئیت هەر ئەف شەف و پوژە دی شاهدهیی ل سەر مە دەن، و ئەو کارین مە ل سەر بەرپەرین وان نەخشاندین دی بەرچاڤ و بەلاڤ کەن، و هنگی چو ریکین رهشی یان یین ئینکار و حاشاتیی کەس ژ مە نابن!

د زقرینا چەرخا پوژ وشەقان دا نوی کەفن دبن، و نیزیك دویر دبن، زەمان دئین و زەمان دچن، پوژ دزقرن و سال دبوون، و دەستەك ل دویف ئیکی ل سەر پیکا چوونا بەر ب ئاخەتی قە دەتە ری، ئەقە دئیت و وی هە دچت، و ژقانی هەمییان ل نک خودییه: ﴿کل الناس یغدو، فبائع نفسه، فمعتقها أو موبقها﴾ وەکی پیغەمبەر -سلاڤ لی بن- دبیتت، مرۆف هەمی ل سەر قی ریکی ددەنە ری، بەر ب ئارمانجی قە دچن، خو دفرۆشن، بەلی هندەک ژ وان خو دفرۆشنە خودی و نەفسا خو ژ ناگری جەهنەمی نازا دکەن، و هندەک خو دفرۆشنە دنیاپی و خو تی دبن، ل شوینا خو بکەنە عەبدین خودی

ئو دبنه عهبدین وی ده می یی خودی دایه وان دا ئو ئه فرۆ وی بو خو بکهنه جهی چاندنا وی تۆقی یی سوهای بهری ژئی هلددهن.

د قی زهمانی دا یی ئم تی دبۆرین، یان ئو د مه دبۆرت، گهلهک خهم ههنه دئینه وهگپران و دبنه کهیف، و گهلهک کهیف ههنه دبنه خهم و کۆقان، هندهک سال ههنه وهکی رۆژهکا کورت زوی د سهر خودانی را دبۆرن، و هندهک رۆژ ههنه وهکی سالهکا درێژ خودانی دوهستین، و مرۆقی ب ئیغبال ئهوه یی سهرکهفتی کاروانی خو دهرباس بکهت، پشتی دو سی رۆژین دی - وهکی عهدهتی رۆژ و شهقان - سالهک ژ ژیی مه دی بارکهت و سالهکا دی دی کار کهت، و ئهوی دیتنا وی بو زهمانی و رۆژ و شهقان یا ساده و سهرقه سهرقه دبت کهیفا وی ب قی چهندی بیت و هزر بکهت ئهقه سالهک ل عهری وی زیده بوو، بهلی ئهوی عهقلهکی دورست و ساخلم د سهری دا ههبت دی پراوهستیانهکا تیر هزر و تامدای ب خهمگینی قه د گهل قی رویدانی ههبت؛ چونکی ئو دی زانت کو ئهقه سالهکا دی ژ عهری وی کیم بوو.. بارا پتر ژ مه - ئهگهر نه بیژم ئم ههمی - نوکه دبیزین: ئهف ساله چ زوی بۆری، بهلی کیم ژ مه هزرا خو د وی تشتی مهزن دا دکهن یی قی سالی ژ مه ستاندی و د گهل خو بری، پشکهک ژ ژیی مه کو موستهحیله کهسهک بشیت بو مه بهدهل قه کهت، د قی سالی دا پشکهکا چهندا مهزن ژ عهری مه ژ دهست مه دهرکهفت؟ چهند خوشتقیین مه د گازیا مرنی چوون و خاترا خو ژ مه خواست و چوونه وهغهری؟ چهند نهخۆشی و تنگافی و خهم و کۆقان گههشتنه مه؟ چهند گونهه و بی ئهمرییا خودی مه تیدا کرن و ل سهر مه هاتنه قهیدکرن و بوونه مال؟

ب راستی ئهز ژ تشتهکی عهجیبگرتی نابم هندی ئهز ژ وان کهسان عهجیبگرتی دبم یین سهری سالی کهیفی دکهن و ئاههنگان دکپرن، ئیک ژ مه دهرههمهکی وی ژ دهستان دچت ههیهکی سهره عیجز دبت، و زاد ب رحهتی د گهروی دا ناچت، بهلی ده می سالهک (پتر ژ سی سهه و شیت، یه عنی: ههشت هزار و شهش سهه و چل

سهعت) ژ عهری وی ژ دهستین وی دهر دکهشن و ژئ دئینه ستاندن، کهیفی دکهت، و
 ناههنگان دگپرت.. بۆچی دهم هنده ل بهر مه یی بی بهایه؟ نهز نزانم!!

ل فان رۆژان سالهک ژ عهری مه بۆ وهغه رکرنی یا خو به رههف دکهت، ئەقی
 سالی ل بن په پری شهف و رۆژین خو گهلهک کار و کربارین مه هلگرتینه، ئەگه مه نهو
 ژ بیر کربن، نهو وان ژ بیر ناکهت، و ئەگه مه چاقین خو ژئ گرت بن، رۆژهک دی
 ئیت نهو دی وان بهرچا کت..

ههر کارهکی مرۆقی کربت وی رۆژی دی ل بهر چاقان ئیتهدانان، ئەقه سالهک
 ژ ژیی ته کیم بوو، و ل وی دهمی نهزان کهیفی ب کیمبونا عهری خو دکهن، تو
 دهلیشهکی بمینه ب تنی د گهل نهفسا خو، و پسیرای ژئ بکه کانن ل سالا بۆری وی
 چ بۆ ناخرهتا ته هلگرتیه؟

(ئبن حبان) دبپرت: (یی ژ ههمییان ب عهقلتر نهوه یی پتر حسییی د گهل
 نهفسا خو بکهت)، و مهیموونی کورپی مههرانی دبپرت: (مرۆف نابته کهسهکی
 تهقوادار هتا نهو د گهل نهفسا خو دژوارتر لی نهئیت ژ شریکی د گهل شریکی خو)،
 مرۆقهکی زنده قهلس و یی دل خهلهت دهمی شریکاتییی د گهل کهسهکی دی دکهت،
 قیجا ههر رۆژ جار هکی بمینته ب لیقا شریکی خو شه، و حسییهکا هویر و دژوار د گهل
 بکهت، کانن وی چ کربه و چ نهکربه؟ تو.. ئەگه ته بقیته تو ژ تهقواداران بی، د گهل
 نهفسا خو وهکی وی مرۆقی به، دا نهفسا ته حیلن ل ته نهکته!

بۆرینا شهف و رۆژان، و چوون و هاتنا ههیف و سالان، خودانی ژ دنیایی دویر
 دکهت و وی پتر نیزیکی ناخرهتی دکهت، قیجا خوزیا وی کهسی یی ب حسیییا د گهل
 نهفسی پیشوازییی ل سالا خو یا نوی دکهت، و دان و ستاندنهکا هویر و دژوار د گهل
 خو بکهت دا ریکا خو دورست بکهت ئەگه خواربهک کهفتیی، و ب خو را بکههت
 ئەگه سستییهک ژئ چی بیت، و ل خو بزقرتهقه ئەگه غهفلهت ژئ پهیدا بیت، و ئەقهیه

سالوخته تی ته قواداران، وه کی خودایی مهزن د نایه ته کی دا به حسیی وان دکهت ودبیرت:
﴿إِنَّ الَّذِينَ اتَّقَوْا إِذَا مَسَّهُمْ طَائِفٌ مِّنَ الشَّيْطَانِ تَذَكَّرُوا فَإِذَا هُمْ مُبْصِرُونَ﴾ (۲۰۱)
 (الأعراف: ۲۰۱) هندی ئەون یین ته قوایا خودی کری، ئەگەر دودلییهک ژ شهیتانی
 گه هشته وان ئەو وی چهندی ل بیرا خو دئینن یا خودی ل سهر وان فه رکری ژ تویی و
 گوهدارییا خو، قیجا هنگی ئەو ب چاڤ فه کرن فه خو ژ بی ئەمرییا خودی دده نه پاش،
 و وی دکهن یا خودی فه رمان پی کری، و بی ئەمرییا شهیتانی دکهن.

ل دهسپیکا سالا نوی حسیی د گهل خو بکهن ل سهر کاری هه وه ل سالا بوری
 کری، بهرپه پی ئیکی ژ دهفته را سالا نوی ب تویی وئستغفاری فه کهن، نه ب غه فله تی و
 بی ئەمریا خودی و هه فالینیا شهیتانی، و باش بزنان کول قیامه تی حسیی وی که سی
 دی یا سڤک بت ئەوی ئەفرۆ حسییبه کا دژوار د گهل خو بکهت.. کاری خو بو وه غه را
 مهزن بکهن، چونکی رۆژ بو رۆژی هوبن بی نیزیکی دهن.

بوونا پیغه مبهری بوونا نوممه ته کی بوو

ل دهمه کی کاروانی ژینی ب سست و خافی و بی رتیه سهرگهشت و حییه تی ددا ری، و جیهانا مرؤقینی هر ژ رۆژه لاتی هتا رۆژئاقای، د خورافه و درهوا صهنه م په رتییی دا نقۆ بووی، و ب ره شه دا قین کۆله تی و عبودییه تی دا هاتییه گرتدان، دنیا که فتبوو دهستی هنده ک رۆمیین فاسقی و به طرانی و نه گوهداریی ئه و بن دهست کرین، و هنده ک فارسین بیخیری و طهمه ع و سهر داچوونی ئیخسیر کرین، و خه لک د ناقبه را شان ههردو هیزان دا ری بهرزه مابوون، یان دی دویقه لانکییی کهن، یان دی دویقه لانک مین!

چو دهلیل نه بوون ریکا راست نیشا خه لکی بدهن، و چو په رزان نه بوون مرؤقان ژ لادانی بیاریزن، یان ژ که فتنی بدهنه پاش.. کرین و فرۆتن ب له شی دهاته کرن، و رح مراره کی هبسکری بوو، و خودی ب هه می مه زنییا خو څه د هزرا خه لکی دا یان د قالبی صهنه مه کی دا یی نه خشانندی بوو، یان ژی د خورافا (تالووته کی نه ئیته فامکرن) دا بهرزه بوو بوو!

چی لای ته به ری خو دابایی چریسکه کا هیقییی ته لی نه ددیت، هنگی، ل نیشا عه رده کی که سی چو هزر ژئ نه ذکر، رۆناهییه کا گه ش بلند بوو، ئه و قه دهر ته خه یین تارییی هه می څه ره شاندن، و ژ نیشا جه رگی جاهلییه تی گازییا ته وحیدی بلند بوو، و ل جیهانی هاته راگه هاندن کو: موحه ممه د هاته دنیا یی.. و ب هاتنا وی دیروکه ک ب دویماهی هات، و دیروکه کا دی دهست پی کر، زه مانه ک سهر ژیر بوو و ئیکی دی بهر ژیر بوو، سهروه ری ژ دهست (جبت و طاغوتی) ده رکه فت، و سه رکیشی بو پیغه مبهری هاته دان، گر نژنا هیقییی ژ نیشا ده ریاین بی ئومیدییی هاته دهر، و بوونا

پیغمبه‌ری -سلاف لی بن- بوو بوونا ئوممه‌ته‌کا نوی، ئەو ئوممه‌تا وه‌حدانییه‌تی ب سەر وه‌شه‌نییه‌تی دئیخت، و ئینسانییه‌تی ب پیش عه‌سه‌بییه‌تی دئیخت، و ئیسلامییه‌تی ل جهی جاهلییه‌تی ددانت.

و هەر چه‌نده پیغمبه‌ری نوی ژ ناف عه‌ره‌بان هاته هلبژارتن، و ب ئەزمانی وان دئاخفت، به‌لی به‌ریخودان و په‌یام و نارمانجا وی گه‌له‌ک ژ هندی مه‌زنتر بوو کو د قالبی ملله‌ته‌کی دا بیته کۆمکرن، یان د چارچوو‌قه‌یی زمانه‌کی دا بیته گرتدان، و کانی چاوا ئەو رۆژا هوین دبیین ل عه‌سمانی گه‌ش دکه‌ت، ملکێ چو ملله‌تین تاییه‌ت نینه، چونکی ئەو تینی و گه‌رمی دده‌ته دنیایی هه‌می، وه‌سا موحه‌مه‌د و گازییا وی ملکێ چو ملله‌تین تاییه‌ت نه‌بوویه، چونکی ئەو رپکی بو هەر ئیکی رپکی بگرت قه‌دکه‌ت! و کانی چاوا زفرینا دۆلابا زه‌مانی وی رۆژا هوین ل عه‌سمانی بلند دبیین که‌شن ناکه‌ت، و هەر شه‌قه‌کا ره‌شا بیت هیثیین خه‌لکی پتر ب هاتا وی قه‌ گری دده‌ت، و به‌ری وان دده‌تی، وه‌سا ئەو گازییا موحه‌مه‌د پی هاتی، و ئەو ئوممه‌تا ب بوونا وی بووی، دمینت ئەو هیثی یا خه‌لک په‌نایی ده‌نه به‌ر ده‌می کۆره ری مشه‌ دبن، و گازیکه‌ر بو ده‌رگه‌هین جه‌هنه‌می زنده دبن.

ب بوونا پیغمبه‌ری -سلاف لی بن- رۆژا قورناتی هه‌لات، ئەو رۆژا (ته‌جاوی) د گه‌ل هه‌می راستیین گه‌ردوونی دکه‌ت، و ری دکه‌فت د گه‌ل مه‌نطقی عه‌قلی راست، و (موقه‌راتین) علمێ دورست، بیی ژ داخوازین (فطره‌تی) دویر که‌فت، و ئەگه‌ر ئەف چه‌نده ل به‌ر هنده‌ک که‌سان تشته‌کی غه‌ریب بت، ئەو ل به‌ر مه‌ یا غه‌ریب نینه، مه‌ ئەوتن مه‌ باوهری هه‌ی کو ئیسلام و گه‌ردوون و مرۆف صنعه‌تی خودییه: (صنع الله الذي اتقن كل شيء)، و ئەگه‌ر بۆرینا زه‌مانی که‌سه‌ک ب هندی نه‌حه‌ساند بت کو گه‌ردوون چپکریه‌کی که‌قنه، یان مرۆف مه‌خلوو‌قه‌کی پیره، وه‌سا وی که‌سه‌ک پی نه‌حه‌ساندییه کو ئەو قورنانا موحه‌مه‌د ژ پی هاتی (تورائه‌کی) که‌قنه، یان بیرهاتنه‌که ده‌می وی یی چووی. چونکی په‌یاما موحه‌مه‌د پی هاتی هزره‌کا (موحه‌ره‌ده) ژ هەر

تهعه صوب و تهه زروب و كه رب و كينه كا هه بت.. هزره كا ئاكارنا مرؤقی بو خو
دكه ته ئارمانج.

رؤژه كی مرؤقه کی پسیار ژئ کر: ئه ی پیغه مبه ری خودی، ژ هه می مرؤقان خودی
پتر هه ز ژ کیژ مرؤقی دكه ت؟

به لکی هنده ك ژ هه وه هزر بکه ن، وی گو ت بت: ئه وی پتر عیباده تی خودی
بکه ت، نقیژان بکه ت رژیان بگرت، جیهادی بکه ت.. و هتدا! به لی ئه ز دبیژمه هه وه:
نه.. به رسقا وی ئه و نه بوویه، وی گو ت: ﴿أحبُّ الناسِ إلى الله تعالى أنفعهم للناس،
وأحبُّ الأعمالِ إلى الله تعالى سرورٌ تدخله على مسلم، أو تكشف عنه كربةً، أو
تقضي عنه ديناً، أو تطرد عنه جوعاً، ولأنَّ أمشي مع أخٍ في حاجة أحبُّ إليَّ من أن
أعتكف في هذا المسجد شهوراً، ومن كَفَّ غضبه سترَ الله عورته، ومن كظَمَ غيظه
ولو شاء أن يمضيه أمضاه ملأَ الله قلبه رجاءً يومَ القيامة، ومن مشى مع أخيه في
حاجة حتى يتبياً له أثبتَ الله قدمه يومَ تزلُّ الأقدام﴾ مرؤقه کی مه زن و هیثییین
زه لال وه کی ئی مرؤقی هه وه دیتییه؟!

مه زترین مرؤف ب دیتنا موحه ممه دی، یئ کو ژ هه مییان پتر خودی هه ز ژئ
دكه ت ئه و مرؤقه پتر مفایی دگه هینته مرؤقان، ئه وی ته فشیی به رؤکا خو ب تنی بت، و
مفایی وی ژ ده رازینکا مالا وی ده رباس نه بت، نه ئه وه یئ خودی هه ز ژئ بکه ت،
ئه گهر شه قی هه مییی سه ری وی د سوجدی دا بت، و کاری ژ هه مییان پتر خودی هه ز
ژئ دكه ت، ب دیتنا موحه ممه دی، ئه وه تو كه یفه کی بیخیه دلئ مرؤقه کی، کو تو
ته نگا قییه کی ژ سه ر پاكه ی، یان دهینه کی پیشقه بده ی، یان برسه کی ژئ دویر بکه ی.. و
ئه گهر ئه ز د گهل برایه کی ده ركه قم دا شوله كا وی بو ب جه- بینم، ل بهر من خو شتره
ژ هندئ كو ئه ز هه یفه کی ئعتكافی ل ئی مزگه فتی بکه م، ئه قه گو تئا پیغه مبه ریه -سلا ف
لی بن-!

و ئەو کەسی غەزەبا خۆ داکەت خودی عەیبین وی دئی ستاره کەت، و هەچیئی بشیتە خۆ دەمی کەربین وی قەدبن، و ئەگەر وی بقییت ئەو دشییت کەریا خۆ دارپترت، رۆژا قیامەتی خودی دلئی وی دئی تژی هیقی کەت، و هەچیئی د گەل برایی خۆ دەرکەفت حەتا هەوجەبیا وی ب جەہ بینت، خودی پیین وی دئی موکم کەت رۆژا پین دتەحسن.

ئەقە (مقیاسی) باشییا مرۆقییه د دینی موخەممەدی دا.. قتیجا ئەقرو، ل وی دەمی ئوممەتا موخەممەدی وی ل بیرا خۆ دئینتە قە، و بیرهاتنا وی ساخ دکەتە قە، بلا سەح کەتی کانئ چەند ژ دینی موخەممەدی د دلئی وان دا مایه، و چەند ژ ئەخلاقئ وی د ناف ئەخلاقئ وان دا مایه، و ئەگەر بەرسف یا سلبی بوو، هنگی بلا ئەو بزانی ساخکرنا بیرهاتنان فلسەکی ل سەرمانئ مرۆقی زیدە ناکەت.

دویماییا ره مهزانی

و ب فی رهنگی ره مهزان ب دویمای هات.. کاری خۆ کر و ژ ناف مه بار کر، ب وی ئیه تی کو پشتی یازده هه یقین دی جاره کا دی قهستا مه بکته، به لی جارا بیت ده می ئه و دئیت ئه و دی کی ژ مه بینت ل هه یقیی، و دی ل کی ژ مه گه رییت و نابینت؟ علمی فی چهن دی یی ل نک خودی ب تنی.. چونکی بهس مرنه جودا ژ هه ر تشته کی دی نه چو ژقانا ن دزانت و نه خۆل چو توخوبیان دگرت، دی ل ته بته سپیده تو یی که یفخوش و هیشتا ئیقار نه هاتی کهس و کارین ته دی ل سه ر ته که نه گری، گورزی کوره یه، ژ که سی شهرم ناکته، و خۆل که سی ناگرت، و ژ که سی ژی ناترست..

ره مهزان چوو خاتر خواست، و هندی من هزرا خۆ کری د نه خۆشییین فی دنیا یی دا من نه دیتییه ژ خاتر خواستنی پیقه تر نه خۆشییه ک هه بت.. غه ربی خاتر خواستنا ژ وه لاتییه، فه قیری خاتر خواستنا ژ زهنگینییه، نساخی خاتر خواستنا ژ ساخله میییه، و مرن خاتر خواستنا ژ دنیا ییه، به ری خۆ بدی هه ر نه خۆشییه کا هه بت رهنگه کی خاتر خواستییه، ره مهزان یا خاترا خۆ ژ مه دخوازت، ئه و ره مهزانا ئه قه هه یقه ک بوو مه بو خۆ کریه شاهد کو ئه م -ئه گه ر مه بقیت- ئه م دشیین ئیرادا خۆ وه لی بکه یین وه کی مه دقیت، قیجا نه وه بت ئه م هه یقا بیت ل سه ر خۆ بکه یینه شاهد کو ئه م نه ئه و که سین یین دشینه خۆ، ئه قه هه یقه بوو مه ره مهزان کریه شاهد ل سه ر تویه داریا خۆ، قیجا بلا ئه م یازده هه یقین پشتی ره مهزانی نه که یینه شاهد ل سه ر گونه هکارییا خۆ، چونکی هه ر ئیک ژ مه باش دزانت ئیک ب یازده خوساره تییه کا مه زنه!

ئه ف ساله ژی ره مهزانی وه کی هه ر سال کاری خۆ کر و خاترا خۆ خواست، هنده ک د ناف مه دا هه بوون هه ز دکر ئه و ما با و نه چووبا، و هنده ک هه بوون هه ز دکر ئه و هه ر نه هاتبا، به لی هه ر چاوا بت ئه و ب هاتن و چوونا خۆ ئه ف هه ردو جینیین مرۆقان ل وی

راستییی هشیارکن یا گلهک جارن ئه و ژ بیرا خو دبهن: ئەقه ههیشهک ل عهری ته زیده بوو.. قهصدا من: ژ عهری ته کیم بوو!

د قی ههیقی دا وهکی یا بهری وی، و یا بهری وی، و یا بهری وی.. ته چ کر؟ چهند ژ وی نارمانجی ته ب دهست خو فه ئینا یا تو د ژییی خو ل دویف دبهزی؟ رههزان پارچهیهک بوو ژ عهری ته، هندهک رۆژین دهسنیشانگری بوون ژ ژییی ته نوکه چوون، سیه رۆژ ژ وی دهلیقهیی هاتنه خواری یا بو ته هاتیبهدان، زوی چوون، ژ ناف تبلین ته دهرکهفتن، ههوجه ناکهت بگری، یان ل سهر بگری! چوو.. وهکی سکری گاڤا ل جههکی پهقی و تو فیرا نهگههستی ئیدی تو نهشیی زهبتکهی، رهههزان ب رۆژین خو یین هژمارتی فه دیبژته ته: خو ب درژییا عهری نهخاپینه، عهری ته چهند بت وهکی رۆژین من دی چت، چاقین خو فهکه بهری تهمارا خهوی دیتنی ل بهر چاقین ته شیلی بکهت، رۆژین بۆرین بهژمیره خو ژ نوقطا ئیککی.. ژ قیژییا ئیککی یا ته راهیلائی دهمی چاقین ته ب قی دنیا یی کهفتین و هتا ئەفرۆ، چهند رۆژ و شهف ته بۆراندینه؟ سال و زهمان ته دیتینه؟ هزر بکه نوکه تو ژی وهکی رهههزانا مه یا ئەف ساله یی کاری خو دکهی و چانتکی خو لیکددهی دا وهغهرا خو یا دویر و درپژ دهست پی بکهی، ئه ری ما نه تو دی بیژی: وهی چ زوی عهری من خلاس؟ ما نه تو دی عهجیبگرتی بی ژ فان سالان چ زوی بۆرین بیی تو پی بحهسییی؟

هندهک رۆژین هژمارتی بوون بۆرین و چوون.. و ههر ئیک ژ مه ژی هندهک رۆژین هژمارتی یین بو ههین دی هند بینین چوون و خلاس بوون.. ناشهکی خوش یی ل کاره مه ههمییان دی د ناف خو دا هیرت، ل دهمی خاترخواستنی ئەم دی ب خهم کهفین، و.. چهند دهلیقهیهکن دی ژبیر کهین، و پاشی نه ئەز دمیمن و نه تو، ل بن ئاخا ژبیرکرنی دی ئیینه هیلان، بهلی تو بیژی مهسهله هه ما ل قیژی ب دویماهی بیت؟

نه.. ئەم د قئی دنیایی دا غاردانی د گهل دهمی یپن کهین، مه دقیت بهری
 ږاکهین، د شهري خو دا د گهل ب سهرکهښین، راسته مه نه دیتییه کهسی بهری مه د سهر
 دهمی را بازداي، یان زهمان ئیخستییه بن دهستی خو، بهلی د گهل هندئ ژي ئەم
 د غاردانا خو دا د گهل دئ دبهردهوام بین، بهلکی بشیین د فان رۆژین هژمارتی دا یپن
 بو مه هاتینه دان تۆقهکی وەسا بچینین ئەوین هیشتا نه بووین و د گهل زهمانی
 نه کهفتینه غاردانی بهرهمه کهی باش ژي بچنن، هنگی ئەم دئ شیین بیژین: ئەم
 سهرکهفتین!

و بهری ئەم خاترا خو ژ رهمه زانی بخوازین.. یان بهری رهمه زان ژ ناف مه بارکهت
 ئەو ب حوکمه کی خو یی شهرعی دهرسه کی نیشا مه ددهت پشتی ئەو دچت ژي ئەم
 مفای بو خو ژي ببینن.. ئەف حوکمی شهرعی دانا زه کاتا فتریه.

فتره وهکی ئەم ههمی دزانین زکاته که خودی ل سهر خوارنا مه دانای، حهقه که
 مروقی فهقیر د وی قوبتی دا ههی یی تو ژي دخوی.. و ئەگهر شهرتی دانا زه کاتی ئەو
 بت مروقی مالدار بت ههتا بدهت فترئ ئەف شهرته تیدا نینه، بهس ته هند قوبت
 ههبت ژ رۆژا جهژنی زیده بکهت دقیت تو زکاتی ژي بدهی، و ئەگهر (که ممییه تا)
 زه کاتی ب نصاب و قهدهری مالی فه یا گریدای بت، فتره یا وەسا نینه ئەو ب سهران
 فه یا گریدایه، دهمی رۆژا دویماهییا رهمه زانی ئاڤا دبت کانی مالی چند مروقی تیدا
 ههنه هند فتره دئینه دان، بلا بهری هنگی ب بیست خه بهران ژي ئیک ل قئی مالی زیده
 بیت ژي.. ئەری بوو؟

ههر سال ئەم پسیار دکهین: ئەری فتره چهنده و چاوایه؟ بهلی چو سالان ئەم
 پسیار ناکهین: ئەری بوچی ئەم فتران ددهین؟

بهلکی هندهک بیژن: فتره جه براندنه که بو وان شکهستنن یین دبت رۆژیگر بیخته
 رۆژییین خۆ، بهلکی.. بهلی پا بوچی ئەم فترین وان کهسان ژێ ددهین یین رۆژی
 ل سهر نه.. وهکی زارۆکان بو نمونه؟!

هندهک دبیژن: فتره دهوله مه ندرنه بو وی کهسی هه ژار بت، بهلکی.. بهلی پا
 بوچی ئەم دبیژینه هه ژاری ب خۆ ژێ فترێ بده؟!

ئەز دبیژم: مه عنایه کا دویرتر و ئارمانجه کا مه زنتر د پشت دانا فترێ را هه یه
 ره مه زانی دقت ل دویمه یی بگه هینته مه بهری ژ ناف مه بار کهت، ئەو ژێ چاندنا
 ره حمیه د دلین مه، چونکی دل گاڤا ژ رهحمی ئالا بوو دئ به یار بت، و گاڤا به یار
 بوو زیوان دئ سه ری ژ به ره مه می وی ستینت، و گاڤا دل ما بی به ره مه پسیارا به خت
 ره شییا خودانی وی نه که!

پشتی ره مه زانی هه یه کی تو فیری ب هیزکرنا ئیرادی کری، پشتی هه یه کی تو
 پالدا ی دا پتر خۆ نیزیکی خودی بکه ی، ئیا بیژته ته: دئ کانی ل دۆر و ره خین خۆ ژێ
 سه ح بکه، چاڤین خۆ ل وان کهسان بگیره ئەوین ب دو دهستین ئالا شه بهر ب رۆژا
 جه ژنی شه دچن، دهستی وان تژی که و زکی وان تیر بکه، بلا هندهک رهحم د دهر هقا
 وان دا د دلی ته دا هه بت، وان ژبیر نه که، دا تو بزانی چهند خۆشه ده می مرۆڤ
 گرنژی نی ل سهر لیقا هه ژاره کی بچینت، یان که یفی ل سهر دیمی فه قیره کی بنه خشینت.

خوزی مه زانینا حکمهت ژ دانا فترێ چیه، و ئارمانج ژ ته شریعا وی چیه، هنگی
 فتره ل نک مه نه دبوو (شه عیره یه کا هسک) و بی مه عنا، و هه قیرکیه کا سالانه کانی
 چ بدهین و چ نه دهن.. ئەف هه قیرکیا دویمه یی ره مه زانی هه ر سال کریت دکهت!
 ئەفه ره مه زان چوو.. بهلی خوزی ئەو مه عنا نه چووبان یین ره مه زان ب هاتنا خۆ
 د دلین مه دا ساخ دکهت.

یا ره‌ببی، تو ره‌ببی ره‌مه‌زانی و شه‌ووالی و موچه‌ره‌می و هه‌می سالی یی،
 نه‌گهر ته ته‌وفیقا مه دا بت ئەم ل قی هه‌یقی پتر خو نیزیکی ته بکه‌ین، تو ئیکا هند
 ژ مه چی نه‌که پشتی ره‌مه‌زانی ئەم ته ژ بیر بکه‌ی.. نه‌گهر د ناڤ مه دا هنده‌ک هه‌بن
 ره‌مه‌زانی ژی تو نه‌نیاسی بی، تو ب که‌ره‌ما خو د گهل وان بکه، ره‌حما خو ب سه‌ر وان
 ژی بینه دا ئەو ل ریکا ته بزقن وقه‌ستا ده‌رگه‌هی لوگفا ته بکه‌ن..

یا ره‌ببی نه‌گهر دنیا بی ب موژیلاهیین خو قه ئیکا هند ژ مه چی کر ئەم ته
 ژ بیر بکه‌ین، تو ب که‌ره‌کا خو مه ژ بیر نه‌که، ئەم مرۆقین و ژبیرکرن بابته‌تی مه‌یه، و
 تو ئیلاهی و لیبۆرین کاری ته‌یه.

یا ره‌ببی کانی چاوا ته هاریکارییا مه کر ئەم ل قی هه‌یقی د فه‌رمانا ته دا بین
 وه‌سا تو ته‌وفیقا مه بده کو ئەم پشتی قی هه‌یقی ژی خو ژ ته نه‌که‌ین.. تو مه و
 ده‌بابین مه و هه‌می خودان باوهران بکه ژ ئازابووین قی هه‌یقی ژ ناگری.
 نامین.

جهژن د ناثبه را عبادهتی و بینشه دانئی دا

د ژيانا هر نوممه ته کی دا - وه کی یا هر مرۆقه کی - هندهک دهم هه نه ئه و تیدا ههوجهی بینشه دانئی دبت ژ وئ زهمه تی یا ئه و دببنت؛ دا کو ژ حاله کی قه گوهرته حاله کی دی، و تببعه ته کی ب ئیکی دی بگوهرت، تببعه ته کی ب مجدیبی توخوبیدای، بو ئیکی دی یئ ترانه و یاری و رحه تی جهی خو تیدا دببنت.. و ئهف دهمه ئه ون یئین خه لکی ناثی جهژنی ل سهر دانای، و ئه گهر ئه م ل دیرۆکا مرۆقان یا کهفن و نوی ژی بگهریبین دئ بببب شریعه تی هه ر ملله ته کی، چ ئه و بت یئ ژ نک خودی هات بت، یان مرۆقان بو خو چی کریت، هندهک جهژن ده سنیشان کرینه، و ده ستوری دایه ملله تی ئه و ب رهنگه کی یان ئیکی دی که یفا خو تیدا بهرچاڤ بکه ن، و ئه گهر ئه م بهرئ خو بدینه نایه تین قورئانی دئ بببب به حسی هندهک ژ فان جهژنان هاتیبه ..

ملله تی ئیبراهیمی جهژنهک هه بوو خه لک هه می تیدا ژ مالین خو دهر دکه فتن، و دچونه چۆلی هه ر ژ سپیدی زوی و هه تا رۆژ ئاڤا دبوو، و ل و پیری که یف و شاهی دکر، و ئه وئ دهر نه که فتبا دبوو جهی سه رهنج پراکیشانا خه لکی، له و دهمی ئیبراهیمی گوئییه وان: ئه ز د گه ل هه وه ناییم، وان گوئنا وی ب غه ربی قه وه رگرت، و قورئان ئاشکه را دکه ت کو ئیبراهیمی ئه ف رۆژه بو خو ب ده لیقه زانی کو بچت سه نه مین ملله تی خو بشکیبنت.

ملله تی فیرعه ونی ژی جهژنهکا سالانه هه بوو، ل وئ رۆژی خه لک هه می ل مهیدانهکا بهر فره ه کۆم دبوون، و که یف دکر، و دگۆته وئ رۆژی (رۆژا خه ملاندنی)؛ چونکی خه لکی خو تیدا دخه ملاند، و لیک کۆم دبوون، و ئاهه نگ دگپران، مووسای

ئەو رۆژ بۆ خۆب دەلیقه زانی کو ژقانی تیدا بدهته سیره‌به‌ندین فیرعه‌ونی؛ دال پیش چاقین خه‌لکی ههمی فهد و فیلین وان به‌طال بکته.

و عیسای -سلاف لی بن- وه‌کی قورئان بۆ مه‌ فه‌دگیرت، ل دویف داخوازا هه‌قالین خۆ، دوعایه‌ک ژ خودی کر کو ئەو سفره‌کی بۆ وان ژ عه‌سمانی بینته خوارئ؛ دا ئەو بۆ وان بته‌ جه‌ژن، و خودی دوعایا وی ب جه‌ ئینا..

و هوسا، چو دین و چو ملله‌ت د دیرۆکا خۆ دا بی جه‌ژن نه‌بوینه، و تشتی به‌رچاف د جه‌ژنان دا ئەوه جه‌ژنا هه‌ر ملله‌ته‌کی (یان دینه‌کی) ب تبعه‌ت و دیتن و بیر و بۆچوونین وی ملله‌تی دئیتته تامدان یی ئەو بۆ دئیتته پالدان، ملله‌ته‌کی ئەگه‌ر ژ توره و قه‌نجیان یی سه‌به‌ردای بت، و باشی و خرابی د فه‌ره‌نگا وان دا دو تشتین ژیک جودا نه‌بن، جه‌ژن دئ بۆ وان بته‌ باشترین ده‌لیقه کو توخوب بینه پیلیدان، و باشی د ناڤ خرابیی دا بیته به‌رزه‌کرن، و فه‌لسه‌فا جه‌ژنی ل سه‌ر هندی نه‌ئیتته ئاڤاکرن کو ئەو بۆ هندییه مرۆڤ پیچه‌کی بینا خۆ ژ رۆتینی رۆژانه شه‌ده‌ت، دا پشتی هنگی بزڤرت ب هیتزر ژ به‌ری هنگی، به‌لکی ئەو -ل به‌ر وان- دئ بۆ هندی بت له‌ش و هزر و عه‌قل ژی ب باره‌کی گرانئ گونه‌ه و کړیتی و خه‌له‌تبان ژئ ده‌رکه‌فت.

ژ به‌ر قی چه‌ندی ئیسلامی دیتنا خۆ یا تاییه‌ت بۆ پیشوازی و کارکرنا ل جه‌ژنی هه‌بوویه، دیتنه‌کا ریککه‌فتی د گه‌ل تبعه‌تی ئیسلامی، ئەو دینی هاتی و دل هشیار کربن، و وژدان زیندی کربن، و عه‌قل ئاخافتین، و شه‌هوه‌ت و دلچوون ریکخستین، ئعتیراف ب هه‌ز و هه‌وجه‌یین نه‌فسی کر، و پیتقیین له‌شی ب پشت گوه‌ فه‌ نه‌هاڤیتن، به‌ری دویکه‌فتیین خۆ دا کاری، به‌لی ل سه‌ر وان حه‌رام نه‌کر هنده‌ک جارن بینا خۆ شه‌ده‌ن، و رحه‌تیا دلی بخوازن.. ئەفه ئیسلامه، رۆژه‌کی ده‌می هنده‌ک سه‌حابی هاتین و گازنده ژ دلین خۆ کربن بۆ پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- کو ئەو هه‌می گاڤان دوه‌سا نینن وه‌کی ئەو ل دیوانا وی، گاڤا ئەو دچه‌ن مالین خۆ، و تیکه‌لی ژن و عه‌یالان دبن، ئەو

دئینه گوهارتن، پیغمبه‌ری -سلاف لی بن- ئەو ل وی راستییی ئاگه‌دار کرن یا کو د ئیسلامی دا هه‌ی، یا هنده‌ک موسلمان ژ بیرا خو دبه‌ن، راستییا کو ئیسلام نه دینه‌کی (موت‌زه‌ممت) و هسکه، ژ خه‌لکی دخوازت هه‌می گاڤا ئەو دوه‌سا بن، وه‌کی ئەو د نقیژئی دا.. نه‌خیر! ئەگه‌ر ئەو دوه‌سا بن، مه‌عنا ئەو دئ بنه‌ ملیاکه‌ت، و ئەفه تشته‌که ب وان فه ناییت.

ل سه‌ر فی بناخه‌یی جه‌ژن د ئیسلامی دا عیباده‌ت ب تنی نینه، و بینقه‌دان ژی ب تنی نینه، که‌یف و خووشی جه‌ی خو تیدا دبیت، به‌لی نه ل سه‌ر حسیا خو ژ بیرکرنی، موسلمان جه‌ژنا خو ب نقیژه‌کا تایه‌ت ده‌ست پی دکه‌ت، دبیرئی: نقیژا جه‌ژنی.. به‌لی خو جه‌ژنی ژی د ئیسلامی دا نقیژا خو هه‌یه، مه‌عنا: ئەو جه‌ژنا خو ب عیباده‌تی و خوشکاندنئی فه بو خودی ده‌ست پی دکه‌ت، و دورویشمی وی یی جه‌ژنی (الله اکبر)ه، یه‌عنی: خودییه‌ یی مه‌زنتر ژ هه‌ر تشته‌کی دی، ئەو تشت مروقه‌ک بت، یان که‌یف و خوشییه‌ک بت، و پشتی هنگی جه‌ژن کۆمبوونا ل سه‌ر خیرئ و خوشییه‌، و کارکره‌ بو به‌لاکرنه‌ که‌یفئ و قیانی، خوشیه‌کا بئ گونه‌هه، و که‌یفه‌کا بئ به‌طرائی، و موژیلاهییه‌کا بیی خو ژبیرکرن..

جه‌ژنین مه‌ موسلمانان دیارکرنا شوکرئییه‌ بو خودی ل سه‌ر نعمه‌تین وی، و سوپاسییه‌ بو وی ل سه‌ر ته‌وفیقا وی، جه‌ژنین مه‌ ب چو بیره‌تینن ئەرزان و سه‌ره‌اتیین بیخیر فه دگریدای نینن، ئیک ژ وان پشتی رۆژی دئیت، و یا دی پشتی جه‌جی.. دو ستوینن ئیسلامی یین سه‌ره‌کی، جه‌ژنین مه‌ مل ب مل د گه‌ل دو شریعه‌تین وه‌سا دئین پامانا هاریکاریا هه‌ژاران دهن، دانا فتران و دانا قوربانان، بو هندی دا پامانا هاریکاریی و (ته‌کافولا جفاکی) د دلین مه‌ دا زیندی بکه‌ن.

ئیسلامی دئیت ئەم ب جه‌ژنی بیرا خو ل ئیک و دو بیننه‌فه، نه‌ کول جه‌ژنی خو ژ بیرقه‌ ببه‌ین، و ژ به‌ر خو خو ژ بیر بکه‌ین.

نه‌گهرین سهرکه‌فتنا رۆژا به‌دری

شهری به‌دری نه‌وی ل سپیده‌یا رۆژا نه‌ینیسی هه‌قده‌ی ره‌مه‌زانا سالا دووی مشه‌ختی چیبووی، ئیکه‌مین شهر بوو د نابقه‌را پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- و دوژمنین گازیبا ئیسلامی دا چیبووی، و ئیکه‌مین سهرکه‌فتن بوو له‌شکه‌ری ئیسلامی د مه‌یدانا جیهادی دا ب ده‌ست خو‌فه ئینای، و ب نه‌گه‌را فی شهری وقی سهرکه‌فتنی سووره‌ته‌کا قورئانی یا تایبه‌ت نه‌وا دبیزنی: (سورة الأنفال) هاتبوو خواری وه‌کی ئیمامی بوخاری ژ عه‌بدللاه‌ی کوړی عه‌بباسی فه‌دگوه‌یزت.

د فی شهری دا -وه‌کی مه‌گۆتی- موسلمان هه‌ر چه‌نده هژمارا وان یا کیم بوو و چه‌کی وان یی سفک بوو و نه‌و بو شهری ده‌رنه‌که‌فتبوون ژی به‌لی نه‌و ب سهرکه‌فتن، و هه‌فتی که‌س ژ له‌شکه‌ری کافران کوشتن و گه‌له‌ک ژ وان کوشتیان ژ مه‌زن و که‌نکه‌نه‌یین وان بوون، و هه‌فتی که‌سین دی ژی هاتنه ئیخسیرکن، و مال و چه‌که‌کی باش یی وان که‌فته ده‌ستی موسلمانان.. و چونکی نه‌ف شهره ئیکه‌مین شهر بوو د نابقه‌را پیغه‌مبه‌ری و دوژمنین وی دا چی دبت، و چو شریعه‌ت هیشتا ژ نک خودی نه هاتبوو کانی موسلمان د حاله‌ته‌کی ب فی ره‌نگی دا چ بکه‌ن، خیلاف د نابقه‌را موسلمانان دا چیبوو د ده‌ر هه‌قا ئیخسیران دا هه‌ر وه‌سا د ده‌ر هه‌قا وی مالی ژی دا یی ژ کافران گه‌هشتییه وان، و دویمه‌یه‌یی نه‌ف سووره‌ته هاته خواری دا خیلافی ژ نابقه‌را وان پراکه‌ت، و شریعه‌ته‌کی نوی د فی لایی دا بو وان ده‌سنیشان بکه‌ت و به‌ری وان بده‌تی..

و ل قیری مه‌ نه‌ ل به‌ره نه‌م سه‌ره‌اتیبا شهری به‌دری وه‌کی د کتیبین دیرۆکی دا هاتی فه‌گوه‌یزین، یان ته‌فسیرا سووره‌تا (الأنفال) بیژین، به‌لکی ب تنی مه‌ دقیت ب کورتی به‌ری خو‌ بده‌ینه وان نه‌گه‌ران یین موسلمان د فی شهری دا ب سه‌ر ئیخستین

ودهکی سوورەتا (الأنفال) بو مه دیار دکەت، بو هندی دا ئەم ئەفرۆ مفای بو خو ژئی ببینین ئەگەر هات و مه قیا د شهري خو دا د گهل دورژمنان ب سەرکەفین.

ل سەری دئی بیژین: ئەو ئایەتین ب پەنگەکی ئیکسەر بەحسی سەرھاتییا رۆژا بەدری دکەن د سوورەتا (الأنفال) دا دەه ئایەتن (ژ ئایەتا ۵-۱۴)، ئایەتا ئیککی و دووی بەحسی دەسپیکا دەرکەفتنا پیغەمبەری -سلاف لی بن- و صەحابییین وی ژ مەدینئی دکەن ب ئیەتا گرتنا ریککی ل کاروانئی قورەیشییان یی تجاری ئەوی ژ شامئی قەدگەر یا مەکەهی، قورئان دبیت:

﴿ كَمَا أَخْرَجَكَ رَبُّكَ مِنْ بَيْتِكَ بِالْحَقِّ وَإِنَّ فَرِيقًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ لَكَرِهُونَ ﴿٥﴾ يُجَادِلُونَكَ فِي الْحَقِّ بَعْدَ مَا بَيَّنَّ كَأَنَّمَا يُسَاقُونَ إِلَى الْمَوْتِ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴿٦﴾ ﴾

د ئایەتین بوژی ژ سوورەتی دا خودایئ مەزن چاوانییا لیکه کرنا دەسکەفتییان دکەت، کو ئیک ژ وان مەسەلان بوون یین صەحابی پستی شهري تیدا ب خیلاف چوین، و پستی ئەو مەسەله بو وان دیارکری ئایەت دویمایی ب بەراھییی قە گری دەت، و دبیت: کانی چاوا دەمی هوین د لیکه کرنا دەسکەفتییان دا ژیک جودا بوون خودی ئەو ژ دەستی هەوہ ئینا دەری، و لیکه کرنا وان هیتا ب هیقییا خو و پیغەمبەری خو ب تنی قە، هەر وەسا خودایئ تە -ئەی موحەممەد- فەرمان ل تە کر کو تو ژ (مەدینئی) دەرکەفی دا بەر سنگی کاروانئی قورەیشییان بگری، ب ریکا وی وەحیی یا جبریل بو تە پی هاتی، مەعنا: هەر ژ دەسپیککی مەسەله -د علمی خودی دا- یا (تەخطیط) کری بو، و (صودفە) نەبوو، هوین ب ئیەتا بەرسنگ گرتنا کاروانئی قورەیشییان دەرکەفت بوون، هەوہ دقیا ب ساناهی کاروانییان بگرن و مالی وان ژئی بستین، و بی زەحمەت بزقرنە مالین خو، بەلی خودی تشتەکی دی دقیا، و یا خودی قیای ئەو چیبوو، ئەبوو سوفیان ب دەرکەفتنا هەوہ حەساند، دا ریکا خو قەگوھیزت و هەواری بەنیرتە مەکەهی، و خەلکی مەکەهی د هەواری دەریخستن، و نیشانیین هلبوونا

شهره کی د ناڅهرا ههوه و وان دا پهیدا کرن، و بریار بوو ټهو هوین و ټهو د شهره کی دا بگه هنه ټیک، هر چهنده دهسته که کی ژ خودان باوهران ټهف چهنده پی نه خوښ بوو ژ، و ټی دهسته کی ژ خودان باوهران د مهسه لا کرنا شهره کی دا هه ټرکی د گهل ته کر، ټهی موحه ممه ده، پشتی بو وان ټاشکه را بووی کو هنده شهره دی ټیته کرن، و پشتی پیغه مبهری -سلاف لی بن- ټهو ټاگه هدار کرین کو خودی ټیک ژ دووان دی دهته وان: یان سه رکه فتنا ل سه ر له شکه ری، یان ژی ستاندا کاروانی، به لی وان هه ټرکی کر و پی نه خوښ بوو شهره بیته کرن هر وه کی ټهو بو مرنی دهاتنه هاژو تن و وان ب چا ف به ری خو ددایی.

و وه نه بت بیته هزر کرن ټی دهسته کی ټهوا ل سه ر پی نه خوښ شهره بیته کرن ل ده می شهره هاتیبه کرن سستی کر بت یان خو ژ مهیدانی ټه کیشا بت، نه خیر! به لی ټهف دودلییا د کرنا شهره کی دا ل ده سپی کی بو چیبووی (ره د فعله کا) طه بیعی بوو یا نه فسا مرو ټی ده می به رانه ر ده راقی شهره کرنی راده ست و ب تایبه تی ټه گه ر کاری خو باش نه کر بت، بلا باوهرییا مو کم وی ب وی قه زیبی هه بت ژی یا ټهو شهره بو دکه ت.

پشتی خودی کاری ټی دهسته کی بو مه ټاشکه را کری ده می هه ټرکی د گهل پیغه مبهری -سلاف لی بن- دکر سه را کرنا شهره کی، خودی یا دل ی وان پتر بو مه ټاشکه را کر، و بو مه دیار کر کانی وان چ بو خو دټیا، و خودی چ بو وان دټیا:

﴿يَعِدُّكُمْ اللَّهُ إِحْدَى الطَّائِفَيْنِ أَنْتُمْ وَتَوَدُّونَ أَنْ غَيْرَ ذَاتِ الشَّوْكَةِ تَكُونُ لَكُمْ وَيُرِيدُ اللَّهُ أَنْ يُحِقَّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ وَيَقْطَعَ دَابِرَ الْكَافِرِينَ ﴿٧﴾ لِيُحِقَّ الْحَقَّ وَيُبْطِلَ الْبَاطِلَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُجْرِمُونَ ﴿٨﴾﴾

مرو ټی هه رده م دټیت - و سه حابی ژی مرو ټ بوون! - بی زه حمه ت و وه ستیان بگه هته وی یا وی دټیت ژ خو شی و سه رکه فننی، و خودی تشته کی دی دټیت، دټیت ب خو شی و نه خو شی مرو ټان به ریبت دا ب ره نگه کی واقعی به رچا ف بکه ت کانی

باوهرییا کئی یا ژ راستییه ویا کئی گوتنا دهقییه، خودی گوت: هوبن گهلی ئەین ههوه ههفرکی د گهل پتغه مبهری مه کری، سۆزا من بیننه بیرا خو دهمی من سۆز دایه ههوه کو ئیک ژ ههردو دهستهکان ب دهست ههوه فه بینم: کاروانی و ئەو مالی د گهل دا، یان ژ ی کرنا شهپری دوژمنی و سهرکهفتنا ل سهر وان، و ههوه دقتیت بی شهپرکرن هوبن کاروانی ب دهست خو فه بینن، و خودی دقتیت کو ئیسلامی حهق کهت و ب شهپرکرن ههوه د گهل کافران دینی ب سهریخت، و کافران ب تیرنی بیرنت، دا ئەو ئیسلامی و موسلمانان سهرفهراز بکهت، و شرکی و موشرکان نههیت، ئەگهر خو موشرکین تاوانبار ب وی چهندی نهخوش بت ژ ی.

ههوه ئیک دقیا کو ب دهستقه ئینانا دهسکهفتیان بوو، بهلی خودی دو خیر بو ههوه دقیا: سهرکهفتن و ب دهستقه ئینانا دهسکهفتیان ژ ی.. ههوه دقیا ب ستاندنا کاروانی ئەبوو سوفیانی کافران رهزیل بکهن، و خودی دقیا وان ب کوشتن و گرتن و چوونا مالی بشکینت، و یا خودی دقتیت ههردهم باشتره ژ وی یا مروقی دقتیت، بهلی بارا پتر ژ مروقان قی چندی نزانن، لهو ههفرکیی دکن.

و ئەفرۆ ژ ی خودان باوهر ئەوین دخوازن حهقییا خودی ب سهر بیخن دقتیت قی دهرسی باش وهرگرن: دبت هندهک تشت ههبن ئەو هزر کهن باشی تیدا ههیه و ئەو ب خو باشی تیدا نهبت، و هندهک تشت ههبن ئەو هزر کهن باشی تیدا نینه و ئەو ب خو باشی تیدا بت.. و بلا ئەو باش بزائن کو دیتنا وان یا توخویدایه نه وهکی دیتنا خودی یا بی توخویب.

ئەفه بهری شهری، و دهمی ههردو ل ل مهیدانا شهپری کۆمبووین، ههفرکی نهما و ریز بوونه ئیک، و ههوار گههسته خودی، لهو مزگینیا سهرکهفتنی گههشت:

﴿ اذ تَسْتَغِيثُونَ رَبَّكُمْ فَاسْتَجَابَ لَكُمْ اٰنِیْ مُدْمِكُمْ بِاَلْفِ مِّنَ الْمَلٰٓئِكَةِ مُرَدِّیْنَ ﴿۱۰﴾
 وَمَا جَعَلَهُ اللّٰهُ اِلَّا بُشْرٰی وَلِتَطْمَیْنَنَّ بِهٖ قُلُوْبُكُمْ وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ اِنَّ اللّٰهَ عَزِیْزٌ حَكِیْمٌ ﴿۱۱﴾ .

خودی دبیژته خه لکی بهدری: هوین وی قهنجییا خودی ل رۆژا بهدری د گهل ههوه کری ل بیرا خو بینن ده می ههوه سهرکهفتنا ل سهر دوژمنی خواستی، خودی داخوازا ههوه ب جه نینا و گۆت: نهز ب هزار فریشته یان ژ عهسمانی دی پشتا ههوه گرم، هندهک ب دویف هندهکان را دی نین. و خودی نهو پشتهفانی بو ههوه کرسو مزگینییهک بو سهرکهفتنی، و دا دلین ههوه پی رحهت و تهنا بین، و ههوه باوهری ب سهرکهفتنا خودی ههبت و هه ما سهرکهفتن ب تنی ژ نک خودییه، نه ب هیز و زیرهکییا ههوه یه. هندی خودییه د ملکی خو دا بی زاله، و د شریعهتی خو دا بی کار بنهجهه..

و نهف نایهته موسلمانان ل وی ده می و ل هه می ده مان ل راستییهکا مهزن ناگهدار دکهن نهو ژی نهقهیه دقیت بو سهرکهفتنا ل سهر دوژمنان بهری مه ل خودی ب تنی بت، چونکی سهرکهفتن ژ نک خودی ب تنییه، و مهعنا قی نهو نینه نهم نهگهرین ماددی ب پشت گوهد فه لی بدین، بهلی دقیت نهم بزاین کو ب کارینانا نهگهرین ماددی بین سهرکهفتنی -د گهل گرنگییا وان- چو کارتیکرنا خو نابت نهگهر هزکرنا خودی ل سهر نهبت، لهو ههوار و گازیا مه دقیت خودی بت.

پاشی نایهت بیرا سهحابیان ل دو سهرهاتییین رۆژا بهدری دئینهفه کو دبت د چاقین وان دا دبجویک بن بهلی کارتیکرنا وان ل سهر نهجمی شهری ل وی رۆژی بی مهزن بوو:

﴿ اذِیْعِشِیْكُمْ النُّعَاسَ اٰمَنَةً مِّنْهُ وَیُرِیْلُ عَلَیْكُمْ مِّنَ السَّمَآءِ مَآءٌ لِّیُطَهِّرَکُمْ بِهٖ وَیُذْهِبَ عَنْکُمْ رِجْسَ الشَّیْطٰنِ وَلِیَرْبِطَ عَلٰی قُلُوْبِکُمْ وَیُنَبِّتَ بِهٖ الْاَقْدَامَ ﴿۱۱﴾ .

ئو دهمهک بوو پیغهمبهري -سلاف لی بن- و لهشکهري موسلمانان دایه ری حهتا گههشتینه مهیدانا بهدری، و دهمی لهشکهري گههشتی ئیثارهکا درهونگ بوو و یی وهستیای بوو، و ل نیزیکی لهشکهري کافران دانا، دو هزرین نهخوش د سهرین وان دا دلقلشین و هندهک دودلی بو چی دکر:

یا ئیکتی: گوتن ئهم دوهستیاینه چاوا دی شین سوباهی سپیدی بهر سنگی فی هژمارا مهزن یا کافران گرین؟

یا دووی: ئو مهیدانا شهر دی لی ئیتنهکرن عهردی وی ههمی خیزه و نهکو دهمی دهست ب شهری دکهن خیز ل بن پیین وان بتهحست.

مهعنا وان هزر د دو مهسهلان دا کر پهیوهندی ب حالهتی وان یی نهفسی فه ههبوو، کو کارتیکرنی ل سهر لای عهسکهري دکهت، چونکی نهگه ئو د وهستیای بن، و جهی شهری لی دکهن یی هاریکار نهبت، شهر ل بهر وان دی ب زهحمهت کهفت، بهلی خودی د ههوارا وان هات و ئهف ههردو ئاستهنگه د ریکا وان دا نههیلان، دهمی بوویه شهف لهشکهري موسلمانان د خهو چوو، ئیمام عهلی دبیرت: من دیت وی شهفی ئهم ههمی نشستین پیغهمبهري -سلاف لی بن- تی نهبت، ئو حهتا سپیدی یی هشیار بوو دوعا دکر و دکره گری.

و یا (موتهوقع) ئو بوو حالهتهکی نهفسی یی وهسا ب لهشکهري دا بیت ئو نهفن، بهلی وهسا چی نهبوو نقرۆسک ب سهر وان دا هات و ئو ههمی نشستن، و فی خهوی مفایهکی مهزن دا وان رۆژا د دویف دا.

و گاڤا بوویه سپیده بهري شهر دهست پی بکهت، خودی وهسا هزکر بارانهک ل مهیدانا بهدری باری، عهرد شدانت، و ئو وهسواس ژی د دلین وان دا نههیلان، ئو پی هاتنه پاقرکر و پیین وان ژی پی هاتنه موکمرن.

و گاڤا شهري دهست پي کري هاريکارييا خودي ب سهر وان دا هات، دا خودي سوژا خو بو پيغه مبهري ب جه بينت ونه يارين وي بشکينت:

﴿إِذْ يُوحِي رَبُّكَ إِلَى الْمَلَائِكَةِ أَنْ مَعَكُمْ فَثَبِّتُوا الَّذِينَ ءَامَنُوا سَأَلْتِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَرُغَبُوا فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَأَضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ ﴿١٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ شَاقُوا اللَّهَ وَرَسُولَهُ. وَمَنْ يُشَاقِقِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ فَإِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿١٣﴾ ذَلِكَ كَمَا فَعَدُوهُ وَأَنَّ لِلْكَافِرِينَ عَذَابَ النَّارِ ﴿١٤﴾﴾ .

خودي دبيژت: ل بيرا خو بينن دهمي خودايي ته -تهي موحه ممهده- وهحي بو وان فريشته بيان بين وي پشته قانييا خودان باوهران ل روژا بهدرئ پي کري هنارتي کو تهزي د گهل ههوه، و نهز دي هاريکاري و پشته قانييا ههوه کهم، قيجا هوين وان بين باوهری ئيناي ب هيز بيخن، نهز دي ترسهکا دژوار و شکهستني هاقيمه دلين وان بين باوهری نه ئيناي، قيجا هوين -گهلي خودان باوهران- ل سهرئ کافران بدهن، و ل هه مي گهه و لايين وان بدهن. نهقا هه يا کو ب سهرئ کافران هاتي ژ ليدانا سهر و گهه و ستويان، ژ بهر نه گوهدارييا وانه بو نه مري خودي و پيغه مبهري وي، و هه چيبي بي نه مرييا خودي و پيغه مبهري وي بکهت، هندي خودييه ل دنيايي و ناخره تي دي جزايه کي دژوار ده ته وي. نهوا هه نهو عهزابه يا من بو ههوه پيش ئيخستي گهلي کافرين بي نه مرييا خودي و پيغه مبهري وي د دنيايي دا کري قيجا هوين د ژينا دنيايي دا تام بکهني، و ل ناخره تي عهزابه ناگري بو ههوه ههيه. نهف سهرکهفتنا هه ل روژا بهدرئ خودي دا ههوه چونکي دوژمنين ههوه نهو بوون بين نه ياره تييا خودي و پيغه مبهري دکر. قيجا هوين گهلي نهو کهسين دبيژن: نه م موسلمانين! گاڤا د قي خالي دا وهکي وان کافران لي هاتن، و ههوه زي نه ياره تييا ديني خودي کر، شهري ههوه و وان ل سهر نه گهرين ماددي دي پاره ست، و چونکي د قي لايي دا نهو ژ ههوه ب هيز ترن سهرکهفتن دي يا وان بت، و فايدي ههوه ناکهت هوين ب دهقي ب تني بيژن: نه م موسلمانين!!

مفایین دانا خیران

ژ سالوخته تین پیغه مبهری مه -سلاف لی بن- وهکی صهحابیبتین وی بو مه قه دگپرن، نهو گلهک یی مهرد بوو، دهستی وی بو دانا خیران ههردهم یی قه کری بوو، وکس ژ بهر ده رگه هی وی بی مراد نه دزقیری.. و مهردینییا وی ل هه یقا ره مه زانی هیشتا زنده تر لی دهات، و چونکی هه یقا ره مه زانی هه یقا خیرخوازی و هاریکاریبیه مه دقیت ل قیری به حسی هندهک ژ وان فایدان بکین یین ژ دانا خیری دگه هه مرؤقی بو هندی.

نه گهر پسپاره کی مرؤق بهلیخت و بیژت: نه ری بوچی نه ز مرؤقه کی خیرکهر بم و دهستی من بو دانا خیران یی قه کری بت؟

بو بهرسف دا بهری خو بدینه هه دیستین پیغه مبهری -سلاف لی بن- کانی نهو چه ند مفایین دانا خیران د دنیا یی و ناخره تی دا بو مه ده سنیشان دکه ت:

۱- دانا خیری دبه نه گهرا هندی دویماهییا مرؤقی یا باش بت، و خودی تاتاف و موصیبه تان ژ مرؤقی دده ته پاش، حاکم ژ نه نه سی کوپی مالکی قه دگوهیژت، دبیژت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گو ت: ﴿صنائع المعروف تقی مصارع السوء، والآفات، والهلاکات، وأهل المعروف فی الدنيا هم أهل المعروف فی الآخرة﴾ کرنا کارین قه نج خودانی ژ دویماهیبتین خراب دپاریژت، و ژ تاتاف و تیچوونان، و خودانین قه نجی بی ل دنیا یی نهون خودانین قه نجی بی ل ناخره تی.

۲- ل رؤژا قیامه تی ده می مرؤق هه می ل مه حشه ری دئینه کو مکرن، و رؤژ دئینه هنداقی سه ری خه لکی، مرؤقی خیرکهر ل بهر سیبه را خیرا خو دمینت هه تا حوکم د ناچه را خه لکی دا دئینه کرن، ئیمام نه حمه د و ئبن خزیمه ژ عوقبه یی کوپی عامری

ښه دگوهیزن، دبیت: پیغمبهری -سلاف لی بن- گوټ: ﴿کل امرئ فی ظل صدقته حتی یفصل بین الناس، أو قال یحکم بین الناس﴾ هه مرؤقهک دئ ل بهر سیبهرا خیرا خو بت ههتا حوکم د ناقبهرا خه لکی دا دئیته کرن.

و د هه دیسا وان هه حهفت کهسان دا یین خودئ روژا قیامه تی سیبهرا خو لی دکهت ده می ژ سیبهرا وی پیغه تر چو سیبهه نه هه یین هاتیبه کو مرؤقی سیبی نهو کهسه یی ب دهستی خو یی راستی خیر کری بیی دهستی وی یی چه پی پی بهه سییت. . یه عنی: خیری ښه شارتی ددهت.

۳- و هندهک جاران ژی ژ بهر بهر کهتا دانا خیری خودئ شفای ددهته وی نساخی یی مرؤقین وی خیری ددهن، (أبو الشیخ) ژ (ئه بوو نومامه ی) ښه دگوهیزت، دبیت: پیغمبهری -سلاف لی بن- گوټ: ﴿داووا مرضاکم بالصدقة﴾ نساخین خو ب خیران دهرمان بکهن.

یه عنی: نه گهر ههوه نساخهک د مالی دا ههبت، و ههوه بقیت وی دهرمان بکهن، گه لهک خیران بدهن، دا ب بهر کهتا دانا وان خیران خودئ شفای بدهته نساخی ههوه.

۴- دانا خیری دبهته نه گهر ههوه خودئ رحمی ب مرؤقی بهت، و گونه یین مرؤقی ژی بهت (ترمذی) ژ موعاذی کوړی جه بهلی ښه دگوهیزت، دبیت: جاره کی نهز د گهل پیغمبهری -سلاف لی بن- ل سه فهره کی بووم، ده مه کی نهز یی نیزیکی وی بووم، یینا من گوټی: نهی پیغمبهری خودئ، کاره کی بو من بیته من بیه ته بهه شتی و من ژ ناگری دویر بکهت، وی گوټ: ﴿لقد سألتنی عن عظیم، وإنه لیسیر علی من یسره الله علیه: تعبد الله ولا تشرك به شیئاً، وتقیم الصلاة، وتؤتی الزکاة، وتصوم رمضان، وتحج البیت﴾ ته پسپارا تشته کی مه زن ژ من کر، و نهو یی ب ساناهییه بو وی یی خودئ ل سه ب ساناهی کریت: په رستنا خودئ بکه و چو شریکان بو چی نه که، و نقیژی بکه، و زه کاتی بده، و ره مه زانی یی ب روژی به، و هه جی بکه. پاشی گوټ:

﴿ألا أدلك على أبواب الخير؟ الصوم جنة، والصدقة تطفئ الخطيئة كما تطفئ الماء النار، وصلاة الرجل من جوف الليل﴾ نهری ئەم دەرگههین خیرئ نیشا ته نهدهم؟ پوژی پهرژانه ژ ئاگری، و خیر گونههی قهدمرینت کانئ چاوا ئاڤ ئاگری قهدمرینت، و نغیژا زهلامی ل نیشا شهقی. پاشی وی ئەف ئایهته خواند: ﴿تتجافی جنوبهم عن المضاجع﴾ هتا گههشتیه: ﴿يعملون﴾، پاشی گۆت: ﴿ألا أخبرك برأس الأمر كله وعموده وذروته وسنামه؟﴾ نهری ئەز بو ته نهبیژم سهری کاری ههمییی و ستوینا وی و گوپکا وی چیه؟ ﴿من گۆت: بهلی، ئەی پیغهمبهری خودی، گۆت: وی ئەزمانی خو گرت و گۆت: ﴿كف عليك هذا﴾ بشی ئی بگره. من گۆت: ئەی پیغهمبهری خودی ما سهرا تشتی ئەم دبیژن خودی دی ل مه گرت؟ وی گۆت: ﴿ثكلتك أمك يا معاذ وهل يكب الناس في النار على وجوههم أو على مناخرهم إلا حصائد ألسنتهم﴾ ئەی موعاذا! دهیکا ته ل سهر بگریت! ما ژ بلی بهرههه می ئەزمانین مروڤان تشتهکی دی ههیه وان سهر و سهر بهاڤیته د ئاگری دا؟

۵- مروڤی دلفرهه بت و رهحمی ب خهلکی بهت، و دهستی هاریکارییی بو وان درپژ بکته، خودی ژی دی رهحمی پی بهت و بهرهههتی هاقیته مالی وی و بو زیده کته، نیمام ئەحمهه ژ (أبو الدرداء)ی قهدهگوهیژت، دبیژت: پیغهمبهری -سلاڤ لی بن- گۆت: ﴿ما طلعت شمس قط إلا بعث بجنبتها ملكان يناديان يسمعان أهل الأرض إلا الثقلين: يا أيها الناس هلموا إلى ربكم، فإن ما قل وكفى خير مما كثر وألهى، ولا آبت شمس قط إلا بعث بجنبتها ملكان يناديان يسمعان أهل الأرض إلا الثقلين: اللهم أعط منفقاً خلفاً وأعط ممسكاً مالاً تلفاً﴾ جارهکی رۆژ نهههلاتییه ئەگهه خودی دو ملیاکهت د گهل دا نههنارت بن، گازی دکهنه خهلکی عهردی و ژبلی مروڤ و ئەجنان ههه تشتهکی دی گوهل ل وان دبت ئەو دبیژن: گهلی مروڤان وهرن قهستا خودایی خو بکهن، تشتی کیم و تیرا خودانی بکته چیتره ژ وی گهلهکی وی موژیل دکته، و جارهکی رۆژ ئاڤا نهبوویه ئەگهه خودی دو ملیاکهت د گهل دا نههنارت بن، گازی دکهنه

خهلکځی عهردی و ژبلی مروڅ و ئهجنان ههر تشتهکځی دی گوهل وان دبت ئه و دبیتځن: یا رهبی ئهوی ملی بدهت تو بو بهدهل څهکه، و ئهوی دگرت تو مالی وی بتهلیفه.

مهعنا ملیاکهت دوعایین خیرئ بو وان کهسان دکهن یین خیرکهه بن، و نفرینئ ل وان کهسان دکهن یین قهلس و چریک بن.

۶- موسلم ژ ئهبوو هورهیره ی څه دگوهیت، دبیتځت پیغه مبهری -سلاڅ لی بن- گوت: ﴿ما نقصت صدقة من مال، وما زاد الله عبداً بعفو إلا عزاً، وما تواضع أحد لله إلا رفعه الله﴾ مالهک ب دانا خیرئ کیم نه بوویه، و نینه عهدهک ههبت خهلکځی عهفی کهت ئه گهر خودئ وی سهرهراز نه کهت، و ههچیئ بو خودئ خو بشکینت خودئ دئ وی بلند کهت.

ئهف هه دیسه ژئ هندی دگه هینت کو ئه و کهسئ خیران ژ مالی خو بدهت، چ زه کاتا فهرز بت، چ خیرین سوننهت بن، خودئ مالی وی کیم ناکهت، ئه گهر چ ل پیش چاف مالی وی کیم دبت ژئ، بهلی خودئ بهره کهتئ دئخته مالی وی و بو وی بهدهل څه دکهت.

۷- ئیمامئ طه بهرانی ژ ئه بوو سه عیدی څه دگوهیت، دبیتځت: پیغه مبهری -سلاڅ لی بن- گوت: ﴿صدقة السر تطفئ غضب الرب﴾ دانا خیرئ ب رهنگه کځی څه شارتی غهزه با خودئ څه دمرینت.

و ئاشکه رایه کو دانا خیرئ ب څه شارتی بیی کهس پی بهه سییت نیشانان ئی خلاصا خودانییه، و هندی دگه هینت کو ئهف مروڅئ خیرکهه یی دویره ژ ریمه تی و مننه تی، و ئهوی ب څی رهنگی ئی خلاص ل نک ههبت، مهعنا څیانان خودئ یا د دلی دا هه ی، و ئهوی څیانان خودئ د دلی دا ههبت خودئ غهزه با خو ناداریتځته سهر.

دانا خیرځی و هندهک تیبینی:

وهکی بو مه دیار بووی پیغهمبهری -سلاڅ لی بن- گهلهک بهرئ مه یی دایه خیرئ، بهلی ل وی دهمئ هم تهئکیدئ ل سهر هندئ دکهین کو تشتهکی فهره مرؤقی خودئ کهره د گهل کری و بهردهستی وی فهره کری نهو ژئ کهرهمی د گهل مرؤقین پیتقی بکهت، و رحمی ب ههژاران بیته، ب تاییهتی د ههیشا رههزانئ دا، هندهک تیبینی یین پهیوهندی ب دانا خیرئ شه هه هی هه نه مه دقتت ئیشارهتی بدهینی:

۱- دهرگههی خیرئ گهلهکی بهرفرههه، و خیر بهس نهو نینه مرؤف هندهک مالی بدهته مرؤقهکی ههوجه.. نه! دانا مالی بو کهسی پیتقی رهنگئ ژ هه مییان بلندتره، بهلی دهمئ تو د کرین و فرؤتنئ دا یی سههل بی د گهل خهلکی، نهو خیره، دهمئ تو (تهنازولئ) ژ هندهک فایدئ خو دکهی د گهل وی کهسی بهردهستی وی یی تهنگ، نهو خیره، دهمئ تو ناستهنگهکی ژ ریکا خهلکی رادکهی خیره، دهمئ تو ب دهستی خو هاریکاریا کهسهکی موحاج دکهی خیره، دهمئ تو ناخفتنا خیرئ بو خهلکی دبیرئ خیره.. و هتد.

۲- گاڅا کهسهکی ههوجه تشتهک ژ ته خواست وی بی مراد نهزقپنه، نهگر چو ژ ته نههات ناخفتنهکا خوش بیژئ، دوغایهکی بو بکه، دا دلئ وی نهشکیت.

۳- خیرئ کیم نهبینه، و بزانه هندهک جاران دهرههمهک د تهرازییا خیرین مرؤقی دا ژ سهد هزار دهرههمان گرانتر لی دئیت، ئیمامئ نهسائی ژ پیغهمبهری -سلاڅ لی بن- شه دگوهیت، دبیرت: ﴿سبِقِ دَرَهْمِ مِائَةِ اَلْفِ دَرَهْمٍ﴾ دهرههمی بهری سهد هزار دهرههمان پاکر. مرؤقهکی گوت: چاوا نهی پیغهمبهرئ خودئ؟ وی گوت: ﴿رَجُلٌ لَهٗ مَالٌ کَثِیْرٌ اَخَذَ مِنْ عَرْضِهٖ مِائَةَ اَلْفِ دَرَهْمٍ تَصَدَّقَ بِهَا، وَرَجُلٌ لَیْسَ لَهٗ اِلَّا دَرَهْمَانٌ، فَاَخَذَ اَحَدُهُمَا فَتَصَدَّقَ بِهٖ﴾ زهلامهکی گهلهک مال ههیه سهد هزار دهرههمان دئ ژئ راکهت و کهته خیر، و زهلامهکی دو دهرههم ب تنئ هه نه، ئیکی دئ ژئ راکهت و کهته خیر.

۴- دهمی تو خیرهکی دکهی بلا بهری ته ل هندئ نهبت رۆژدهکی ئەف کەسه یی ته خیر د گهل کری فایدهکی بگههینته ته، ئنیهتا ته بلا بو خودئ بت نه بو چو تشتین دی، و ئەگەر هات وئهو کەسی ته خیرهک د گهل کری، رۆژدهکی خرابیهک گههاندە ته، نهبیترئ: تو ئەو بووی یی من فلان رۆژئ فلان خیر د گهل ته کری، چونکی خودئ دبیت:

﴿يَتَأْتِيهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا يُبْطِلُوا صِدْقَتِكُمْ بِالْمَنِّ وَالْأَذَىٰ كَالَّذِي يُنْفِقُ مَالَهُ رِثَاءَ النَّاسِ وَلَا

يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ ءَآخِرِ فَمَثَلُهُ كَمَثَلِ صَفْوَانَ عَلَيْهِ تُرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّمَّا كَسَبُوا وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ ﴿٢٦٤﴾ (البقرة: ٢٦٤) ئەوی ئەوتن ههوه باوهری ب خودئ ورۆژا دویماهییی ئینای خیرا خو ب منهتی و نهخوشییی پویج نهکەن، ئەفه وهکی وی یه یی مالی خو بو ریمهتییا مرۆفان ددهت، دا وی بیسن و مهدهین وی بکهن، و وی باوهری ب خودئ ورۆژا دویماهییی نینه، قیجا مهتهلا وی وهکی مهتهلا وی کهقرئ حلییه یی هندەک ئاخ ل سەر و بارانهکا بۆش بیت و بشووت و بهیتلت حلی و چو ئاخئ پیئفه نههیتلت، قیجا ئەو ریمهتکارین هه ژئ خیرین وان ل نک خودئ پویج دبن، و ئەو چو مفایی ژ خیرین خو نابینن، و خودئ بهری کافران نادهته رینکا حەق نه ددانا خیران دا و نه د چو تشتین دی دا.

۵- ئەگەر ته قهنجیهک ل ئیکی کر یان ته خیرهک دایئ چو جارن بیرا وی لئ نهئینهفه، و ئەگەر ئیکی قهنجیهک د گهل ته کر چو جارن قهنجییا وی ژ بیر نهکە، و ههردەم شوکرا وی بکه، و بزانه ئەوئ شوکرا خهلهکی نهکەت سهرا قهنجییا وان شوکرا خودئ ژئ ناکەت سهرا نعمةتین وی.

۶- دهمی ته دقیت خیرهکی بکهی ل وی کەسی بگهپیی یی خیرا ته ل نک زهعی نهبت، چونکی وهکی ئەم ههمی دزانین گهلهک کەس یین ههین خواستن یا بو خو کرییه کار، و وان پی خوشه ئەو ههردەم خو نیشا خهلهکی بدەن کو ئەو دفهقیرن، ئەگەر خو

وهسا نهبت ژی، قیجا ب (مهظاهرین درهوین) نه خهده، و بزانه دهمی تو خیری ددهیه
قان پهنگه مروقان نهو تو یی تهشجیعا وان دکهی ل سهر کاری وان یی خراب.

۷- وهکی مه گۆتی گهلهک کس یین ههین شۆلی خۆ یی کرییه خواستن، و یین
فیبری نانئ رحهتییی بووین، لهو دئ بیینی نهو ستویئ خۆل بهر دهرگههان خوار دکهن، و
رزقی خۆب درهوان کۆم دکهن، ب تاییهتی ل ههیشا رههزانی و ل بهر دهرین مزگهفتان،
حهتا نئزیکه نهو ب فی کاری خۆ یی خراب رههزانی بکهنه ههیشا خازۆکی و
رویقاییمییی! و پیغهمبهر -سلاڤ لی بن- بهحسی هندهک مروقان دکهت پۆژا قیامهتی
دئینه مهحشهرئ روییی وان یی حلییه چو گوشت ل سهر نینه، دا خهلهک بزانه نهقه
نهون یین خواستن دکر و نهو نه دموجتاج.

۸- نهگهر تو ب خیرهکی حسییای و ژ ته نههات وئ خیری بکهی، ههپه بیژه
کسهکی ژئ بیت خیری بکهت، دا نهو وئ خیری بکهت، هنگی تو ژئ دئ خودان خیر
بی ههر وهکی ته نهو خیر کری، پیغهمبهر -سلاڤ لی بن- دگۆتنهکا خۆ دا -یا
طهبهرانی و بهزار ژئ شهدگوهیتزن- دبیترت: ﴿الذال علی الخیر کفاعله﴾ نهوئ خیری
نیشا ئیکی بدهت وهکی ویه یی خیر کری.

۹- گاڤا خیرهک هاته بهرۆکا ته و ژ ته هات تو بکهی، لهزئ لی بکه و هشیار
بی و نهبیژه: پاشی! چونکی تو نزانی کانئ ل دههکی دی تو دئ شیی وئ خیری کهی
یان نه، گهلهک کس ههبوون کربوو دلئ خۆ پاشی خیری بکهن، بهلی مرنئ دهلیقه
نهدایی، یان فهقیرییی ب سهر دا گرت، پسیار ژ پیغهمبهری -سلاڤ لی بن- هاتهکرن:
کیژ خیر ژ ههمییان چیتره؟ وی گۆت: ﴿ان تتصدق وانت صحیح حریص شحیح، تأمل
الغنی، وتخشى الفقر، ولا تمهل، حتی إذا بلغت الحلقوم، قلت: لفلان کذا، و لفلان
کذا﴾ کو تو خیری بدهی و تو یی ساخهلم و حهریص و بهخیل، بهرئ ته یی لی تو

زهنگین بی، و تو ژ فقییری دترسی، و تو خو گیرۆ نهکهی، ههتا رح بیته گهرویی ژ نوی بیژی: هنده بو فلانی، و هنده بو فلانی.

۱۰- خیرا هه ی ژ خیری فهرتر، نهگهر دو خیر کهفتنه ریکا ته بهری خو بدی کانئ کیش ههردووان فهرتره وی بکه، نیمامی رازی دبیتژت: جارکهکی ژنکهک هاته نک زانایهکی مهزن، هندهک زهیت قی بو، گوئی: ئەف زهیته بلا بو هلکرنا چرای مزگهفتی بت، قی زانایی گوئی: ته چ پی خوشتره زهیتا ته بیته رۆناهی و ب نک بانی قه بلند بیت، یان ژی بیته رۆناهی و ب نک عهرشی خودی قه بلند بیت؟ ژنکی گوئی: ب نک عهرشی قه بلند بیت. وی زانایی گوئی: پا دی ههپه وی زهیتی بدهته فقییرهکی برسی بلا بکهته ناف زادی خو و بخۆت بو ته چیتره، چونکی نهگهر مه ئەو ب چرای دا کر رۆناهییا وی دی بلند بته بانی، بهلی نهگهر فقییرهکی برسی ئەو خوار، رۆناهییا وی دی بلند بته عهرشی.

ئهقه وهکی وی خیری یا گهلهک کهس نوکه دکهن، دی رابت مهحقیرهکی کپن بهن داننه مزگهفتهکا تژی مهحقیر لی ههین ل وی دهمی کو گهلهک خیرین فهرتر ههین ناکهن.

و جارکهکی زهلامهک هاته نک زانایی مهزن (بشر الحافی) دا خاترا خو ژی بخوازت، بشری گوئی: دی کیقه چی؟ وی گوئی: دی چمه ههجی نهگهر ته داخوازهک ههبت بیژه.

و ئەف چوونا وی یا ههجی بو جارا دووی بو، یهعنی: ههجا فهرز نهبوو، بهلکی یا سوننهت بو، زانایی مهزن (بشر الحافی) ئەف چهنده دزانی، لهو گوئی: ته چهند پاره بو مهصرهفا خو حازر کرینه؟

وی گوئی: دو هزار دهرههه (وبۆ زانین ئەو خهلیکی بهغدا بو).

بشری گوتی: بۆچ تو دئی چیه هجی؟ تو ژ بهیتی خه رب بوی یان چونکی ته
دقیت خودی ژ ته رازی بیت؟

وی زهلامی گوت: من بۆ هندیه دا خودان خیر بم و خودی ژ من رازی بیت.
بشری گوتی: ما چاوايه نه گهر خودی ژ ته رازی بیت و تول مالا خو، وان دو
هزار دهره مان تو بکویه خیر و تو یی پشت راست بی کو خودی دئی ژ ته رازی بت، دئی
وه که ی؟

گوت: چاوا؟

بشری گوتی: هه ره وان دهره ما بده دهه مرۆقان: دهینداره کی دا دهینی خو پی
بدهت، و فهقیره کی دا حالی خو پی دورست بکهت، و کهسه کی خودان عیال دا عیالی
خو پی ب ریشه ببهت، و کهسه کی خودان ئیتیم دا کهیفا ئیتیمین وی پی بیت، و نه گهر
تو بشیی بدهیه ئیکی ژی دورسته، چونکی تو دهمی دلی موسلمانه کی خوش دکهی، و
تهنگا قییی ژ سهر راکهی، و هاریکارییا موحاجه کی بکهی، بۆ ته ژ سهه دهجان
ب خیره ژبلی حهجا فهرز. ئینا وی زهلامی گوتی: بلا ئهی ئیمام نهز دئی وه کهم!

و مهخسه دا قی ئیمامی نهو بوو بیژت: هاریکارییا مرۆقی کهتی فهرتیه ژ چوونا
حهجا سوننهت، چونکی ب هاریکارییا مرۆقی موحاج تو خیری ژی دئی ب دهست خو
قه ئینی، و مرۆقه کی ژی دئی ژ تهنگا قییی خلاس کهی ودلی وی خوش کهی، نه وه کی
حهجا سوننهت خیرا کرنا عیباده ته کی دئی ب دهست تهقه ئیت، بهلی دهریخستنا
مرۆقه کی ههوجه ژ تهنگا قییی تیدا نینه.

جزای پشیدانا زکری خودی

یا هاتییه فهگوهاستن ژهندهک زانایین مه یین پیشیئی دگوتن: دبت مرؤف
 گونهههکی بکهت و پی بچته بهحشستی، و خیرهکی بکهت و پی بچته جههنهمی!
 هندهکان گوت: چاوا؟ گوت: مرؤفهک دی گونهههکی کهت و پشتی دههکی دی ژئی
 پهشیمان بت و تویه کهت، قیجا ههردهم ئەو بهرانبهر خودایی خو دی یی نهفس
 شکستی بت، چونکی گونهها وی ههر دی یا ل بهر چاقان بت، لهوا ئەو ئیکا هند دی
 کهت کو خودایی وی ژئی رازی بت و وی بههته بهحشستی، و ئیکی دی خیرهکی دی کهت
 و هند کهیفا وی دی ب وی خیری و دی هزر کهت وی رهصیدهکی مهزن ل نک خودی
 ههیه، لهو ئەف چهنده بهری وی دی دته دفنلندی و غرووری و ئیکا هند دی کهت
 خیرا وی بهطال بت و بهری وی بو ناگری بیتهدان.

و ههر کهسهکی نهگهر تو بهری خو بدیهه حالی وی د قی دنیا یی دا دی بینی ئەو
 د ناقبهرا سی حالان دا دئیته فهگوهاستن:

یان ب وان نعمهتان دژیت یین خودی داینی، و هنگی دقیت ئەو یی شوکردار
 بت، دا خودی نعمهتین خو ل سهر وی بهردهوام بکهت و ژئی نهستینت.

یان ژئی ل بن باری وان بهلا و موصیبهتان دژیت یین خودی داینی، و هنگی
 دقیت ئەو یی خودان سهبر و تهحهمول بت، دا خیر بو بیینه نفیسین و موصیبهتا وی
 ل بهر وی سفق بت.

یان ژئی خو ژ بیر بکهت و بهر ب وی گونههی فه بچت یا خودی ئەو ژئی دایه
 پاش، و هنگی دقیت ئەو د گاقی دا خو هشیار بکهت و خودایی خو ل بیرا خو بینته فه
 و ب دلهکی شکستی فه قهستا تویی بکهت.

و د دوعایه کا خو دا پیغهمبهری -سلاف لی بن- بهحسی شان ههر سی حاله تان کربیه یین نهفسا مروقی تیرا دبورت، وهکی بوخاری ژ شه ددای کورئ نهوسی قه دگوهیزت دبیزت پیغهمبهری -سلاف لی بن- گوت: ﴿سید الاستغفار ان تقول: اللهم أنت ربی لا إله إلا أنت، خلقتنی وأنا عبدک، وأنا علی عهدک ووعدک ما استطعت، أعوذ بک من شر ما صنعت، أبوء لک بنعمتک علی وأبوء لک بذنبی فاغفر لی، فإنه لا یغفر الذنوب إلا أنت، قال: ومن قالها من النهار موقنا بها فمات من یومه قبل أن یمسی فهو من أهل الجنة، ومن قالها من اللیل وهو موقن بها فمات قبل أن یصبح فهو من أهل الجنة﴾ سهروه ری ههمی نستغفاران نهوه تو بیژی: یا رهبی تو خودایئ منی ژ ته پیغه تر چو خودایئ ب حهق نینن، ته نهزی تافراندیم، و نهز به نیبی ته مه، و نهزی ل سهر سوز و پهیمانا ته هندی نهز بشیم، نهز خو ب ته دپاریزم ژ خرابییا کاری من کری، نهز نعترافی بو ته ب وی قهنجیئی دکهم یا ته د گهل من کری، و نهز نعترافی ب گونه ها خو دکهم، قیجا تو گونه ها من ژئ بیه، ژ ته پیغه تر کس نینه گونه ها ژئ بیه، پیغهمبهری -سلاف لی بن- گوت: ههچیئی ل روژیئی قی دوعایئ ژ دل بیژت و بهری بته نیفار بمرت نهو ژ خه لکی بهحششیه، و ههچیئی ب شه قی وی ژ دل بیژت و بهری لی بته سپیده بمرت نهو ژ خه لکی بهحششیه.

یه عنی: پیتهییه مروق ههردهم ب شهف و روژ بیرا خو ژ قهنجییا خودی بینته فه، و بیرا خو ل گونه هین خو ژئ بینته فه، و داخوای ژ خودایئ خو بکته کو نهو گونه هین وی ژئ بیه. و نهفه یه زکری خودی یی کو دقیت هم ل چو ده مان ژ بیرا خو نه بهین.

و نهوی زکری خودی ژ بیرا خو بیهت و پشت بده ته عیباده تی وی، خودی د قورنای دا قی جزایی بو دانت ده می دبیزت: ﴿وَمَنْ أَعْرَضَ عَنْ ذِكْرِي فَإِنَّ لَهُ مَعِيشَةً ضَنْكًا وَنَحْشُرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى﴾ (طه: ۱۲۴) و ههچیئی د نیایی دا پشت بده ته زکری من ژینه کا ب زه حمت و بهرته نگ بو وی هه یه، و ل روژا قیامه تی هم دی

وی راکهینهفه کوره.. ههچییه پشت بدهته زکری من، خودی دبیژت، و پشتدانا زکری خودی ب گهلهک رهنگانه: ئەوی د گهل قورئانی نهژیت، و قورئانی نهخوبنت، و هزرین خو تیدا نهکەت.. ئەو وی یی پشتدایه زکری خودی، و ئەوی د قورئانی نهگهت و کاری پی نهکەت، و د ژینا خو دا بو خو نهکەته ربهەر، ئەو وی یی پشتدایه زکری خودی، و ئەوی دویر ژ خودی بژی، و پهستنا وی نهکەت، و ههردهم وی ل بیرا خو نهئینتهفه ئەو وی یی پشتدایه زکری خودی، و ئەوی پشت بدهته زکری خودی حالی وی دی یی چاوا بت؟

خودی دبیژت: **(فَإِنَّ لَهُمْ مَعِيشَةً ضَنْكًا)** ژین و ژیارهکا نهخوش و بهرتەنگ د دنیا یی دا بو وی دی ههبت، و بهلکی هندهک بیژن: ئەفه چاوایه؟ پانی گهلهک کەس مه دیتینه نه بهس دویری خودی دژین، بهلکی ژینا خو ههمییه د نهیارهتیبیا خودی دا دبۆزین، د گهل هندی ژی ژینا وان ژینهکا بهرفرههه، و چی خوشییا وان دقیت یا ل بهر دهستی وان؟

بو بهرسف دی بیژن: ژبلی کو هندهک تهفسیرزان دبیژن: مهخسه د ب قی ژیارا بهرتەنگ یا بو وان ههی عهزبا بهرزهخییه، مرۆف ئەگەر باش هزرا خو د وی ژینا دنیا یی دا بکەت یا خودان دویر ژ خودی و زکری وی دبۆرینت دی زانت ئەو ژین - ئەگەر ل بهرچاچ چەند یا بهرفرهه ژی بت- ئەو ب خو گهلهک یا بهرتەنگه!

یا بهرتەنگه.. چونکی خودانی وی باوهری ب پشتەقانییا خودی بو وی نینه.

یا بهرتەنگه.. چونکی ئەو هزر دکەت ژین هنده هندی چاقین وی قهتره دکەت، و مرن بهرپهری دویماهییه ژ دهفتهرا ژییی وی، ژ بهر قی چەندی ئەو د حیبهتی و قهلهق و گومانهکا بهردهوام دا دژیت، و چونکی وی باوهری نینه کو پشتی مرنی رۆژا خهلات و جهلاتی ههیه دی بینی دلّی وی یی رحهت نابت، هندی خوشییا کۆم کەت گاڤا دهلیشهیهکی هاته سهەر هزرا وی کو ئەو دی مرت و پشتی مرنی پویجسوون و

نهمانه، کهسه‌رین وی ل سهر ژ ده‌ستدانا شان خوشییین ئەو نوکه تیدا دئی تاما وان خوشییان ل بهر وی دئی نه‌خوش کهت.. و ژبلی قئی چهندهئ ژی هندهک جارن دلئی ب دزی فه دبیرتی: و دئی چاوا بت ئەگەر ئەو گۆتن یا دورست بت ئەوا دیندار دبیرن کو پشتی مرنئی رابوونهک ههیه؟ و ههر چهنده ئەو ب ههمی هیزا خو دئیتی کو قئی پسیری ژ خو دویر بکهت و هزرا خو تیدا نه‌کهت ژی بهلی ههما بۆرینا د هنداف هزرا وی ژی را دئی بته جهی پهیدا بوونا بینته‌نگیی ل نک وی!

دل بهس هندی رحمت و پشتراست دبت ده‌می ب باوهریی تژی دبت، هنگی ژین د چاقان دا به‌رفرهه دبت و ب تام دکه‌فت ده‌می باوهریی دئینت کو پشتی قئی ژینا دنیایی یا به‌روهت ژینه‌کا دی یا به‌رده‌وام ههیه، هزرا خو بکه چهند جودایی د ناقه‌هرا وی کهسی دا ههیه یئ باوهری هه‌بت کو ژین ههما ئەو پینجی شیست سالن یین ئەو ب نه‌خوشی -یان هتا ب خوشی- دبۆرینت و پشتی مرنئی زالم و مه‌زلووم وهکی ئیک لئ دئین و دبنه ئاخ! و ئەوی هزر بکهت ئەف دنیایه ههما ب تنئ فاصله‌کی کورته د ده‌فته‌را ژینئ دا، جهی کارکرنئ یه، و رۆژه‌کا دی دئی ئیت باش و خراب جزایین خو ب عدالت دئی وەرگرن و چو حهق به‌رزه نابن.. ژین ل بهر کهسی ئیکی چهند دئی یا به‌رتنه‌گ بت و ل بهر یئ دووی چهند دئی یا به‌رفرهه بت؟

ئەفه ل دنیایی.. و ل ئاخره‌تی: ﴿وَحَشْرُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَعْمَى﴾ (۱۱۴) رۆژا قیامه‌تی ئەوا وی باوهری یئ نه‌دئینا ده‌می ئەو رادبته‌فه دئی یئ کۆره بت، کا چاوا د دنیایی دا وی خو ژ حقیقی کۆره کربوو، به‌لی ئەو قئی کۆراهییا خو یا دنیایی هنگی ژ بیرا خو دبت لهو پسیر دکهت: ﴿قَالَ رَبِّ لِمَ حَشَرْتَنِي أَعْمَى وَقَدْ كُنْتُ بَصِيرًا﴾ (۱۱۵) یا ره‌بی! بوچی ته ئەز کۆره راکرمه‌فه و ئەو ب خو ئەز د دنیایی یئ ب چاف بووم؟

و به‌رسف دئی بو وی ئیته‌دان: ﴿قَالَ كَذَلِكَ أَنْتَ إِذْ نَسِيتَ الْيَوْمَ نَسِيتَ﴾ (۱۱۶) دپاره نایته بیرا ته د دنیایی دا توچ مال بووی؟ جزایئ ته ئەفرۆ ژ په‌نگی کریارا ته

یا دوهییه، د دنیایی دا نایه‌تین مه ئاشکه‌را بۆ ته دهاتنه خواندن، ته گوهر لئی دبوو، و تو تئ دگه‌هستی ژئی، به‌لئ چاقین خو ژئی دنقاندن، ته خو ژئی کوره دکر و ته ئهو ژ بیر دکر، لهو ئه‌فرۆکه ئهم ژئی دئ ته هیلینه د عه‌زابی دا و ژ بیرا خو به‌ین!

و چونکی گونه‌هکاری ژئی په‌نگه‌کئ پشتدان و ژ بیرکنا نایه‌تین خودییه ئهو مروقی خودان باوهر ژئی یئ کو په‌رده‌ی د ناچه‌را خو وگونه‌هی دا رادکه‌ت و پئ ل ئهمری خودی ددانت، د ژیاره‌کا نه‌خوش و به‌رتنه‌نگ دا دژیت، و ههر جاره‌کا دئیته سه‌ر هه‌را وی کو ئهو یئ بی ئهمرییا وی خودایی دکه‌ت یئ وی باوهری پئ هه‌ی خهم و ترسا عه‌زابدانا ل پاشه‌پوژا مه‌زن دلئ وی دئ له‌رزینت و تژی که‌سه‌ر که‌ت، وی باوهری هه‌یه کو ئمتحانه‌کا مه‌زن ل به‌راهییا وی هه‌یه و ههر پوژه‌کا ب سه‌ر وی دا دئیت ئهو پتر یئ نیزیکی پوژا ئمتحانی دبت، و چند دئیته بیرا وی کو وی ب دورستی خو بۆ ئمتحانی حازر نه‌کریه خو قوتانا دلئ وی دژوارتر لئ دئیت، وه‌کی وی قوتابی یئ ب خافله‌تی شه ژئی دئیته داخوازکرن بچته د قاعا ئمتحانی شه دا (ئمتحانه‌کا مه‌صیری) بکه‌ت! نه وه‌کی وی یئ به‌ره‌ه‌قییه‌کا دورست کری و یئ ژ خو پشت راست و گوهری وی لئ که‌نگی دئ ئیته گازبکرن دا ب له‌ز بچت.

خودایی مه‌زن د نایه‌ته‌کا پیروژ دا دبیرت: ﴿مَنْ عَمِلْ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أُنْثَىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَلَنُحْيِيَنَّهٗ حَيٰوةً طَيِّبَةًۭ وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَجْرَهُمْ بِأَحْسَنِ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾﴾ (النحل: ٩٧) هه‌چیئ کاره‌کئ چاک بکه‌ت نیر بت یان مئ بت، و وی باوهری ب خودی و پیغه‌مبه‌ری وی هه‌بت، د دنیایی دا ئهم ب ژینه‌کا خوش و ته‌نا دئ وی زیندی که‌ین، و ل ئاخه‌تئ ئهم دئ خیرا وان ب باشترین په‌نگ سه‌را کارئ وان یئ دنیایی ده‌ینی.

و مه‌زنترین خوشییا دنیایی یا کو بۆ وی دئیته‌دان ئهو سنگ فره‌هی و دلرچه‌تی و که‌یف‌خوشییه یا وی هه‌ی، و ب تنئ ئهو ب قئ خوشیئ ده‌سیئ یئ تامکریبی، مروقه‌ک ژ مروقیین خودی یئ خودی ئه‌ف که‌ره‌مه د گهل کری د گوتنه‌کا خو دا دبیرت:

(هندهک دهم ب سهر من دا دئین ئەز دبیژم: ئەگەر خەلکی بەحهشتی د هۆسا بن، ئەو یین د نعمهتهکا مهزن دا)، و ئیکتی دی دبیژت: (ئەگەر مهلکان و عهیاالین مهلکان زانیبا ئەم یین د خوشییهکا چەند دا ئەو ب شیری دا شەری مه سەرا کەن).

یا ره‌ب‌ی تو وئ دلخوشی‌یی ب رزقی مه بکە‌ی.

جزایى مرنا خوشتیيان

بوخارى ژ نهبوو هورهیره ی فه دگوهیژت، دبیژت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوت: خودی دبیژت: ﴿ما لعبدی المؤمن عندی جزاء إذا قبضت صفیه من أهل الدنیا ثم احتسبه إلا الجنة﴾ عهبدی من یی خودان باوهر نه گهر من رجا خوشتییی وی ژ خه لکی دنیا یی ستاند و وی بو خو ب خیر حسیب کر جزایهک ل نک من نینه ژ به حهشتی پیغه تر.

ئیک ژ مهزنترین موصیبه تان یین د دنیا یی دا دئینه سه ری مروقی نه وه رجا خوشتییه کی مروقی بیته ستاندن، و ژ قی دنیا یی وه غه ر بکه ت، لهو سه برال سه ر قی موصیبه تی ژی گه لهک یا مهزنه، ب تاییه تی ل ده سپیکا هاتنا قی موصیبه تی، و هه ر ژ بهر قی چهندی جزای صه برال سه ر قی موصیبه تی ژی گه لهک دی یی مهزن بت، د قی هه دیسا قودسی یا بوری دا خودای مهزن بو مه ئاشکه را دکه ت کو عهبد نه گهر یی خودان باوهر بت، و سه بری ل سه ر موصیبه تا ژ قی رهنگی بکه ت، و باوهرییا وی ب خودی ئیکا هند ژی چی بکه ت کو نهو قی موصیبه تی بو خو ب خیر حسیب بکه ت، روژا قیامه تی جزای وی دی به حهشت بت.

و تشتی ژ هه مییی مهزنتر یی کو دقیت مروق صه برال خو پی بینت ده می موصیبه تا مرنا خوشتییه کی ب سه ر مروقی دا دئیت نه وه مروق بزانت نهف خوشتییی هه وه کی مه هه مییان و هه ر تشته کی هه ی ملک خودی بوو، وی نهو دا بوو، و ئیمان ته تی وی بوو ل نک مه، و خودانی ئیمان ته تی هه ر جاره کا بقیت حه قی هه ی ئیمان ته تی خو بزقرینت، و ژ بهر قی چهندی قورئان به ری مه دده ته هندی کو چی گا فا موصیبه ته ک ب سه ری مه هات، ب تاییه تی موصیبه تا مروقه کی مه یی نیزی ک، ئیکه مین ناخفتنا نه م دبیژن، نهو بت نه م بیژن: (إنا لله وإنا إليه راجعون) نه م ملک

خودپینه، و ئەم دئ زقپینه نک وی. مەعنا: مادەم ئەم ملکی وینە، و ئەم هەر دئ زقپینه نک وی، چ زوی چ درەنگ، نه ژ عەقلییە دەمی مرۆف دبینت ئیک ژ مه زویتر بزقپته نک خودانی خوئی ژ راستی.. خو تهنگاف بکەت یان نهرازی بکەت.

ئیمام مالک ژ زانایی تابعییان یئ مەزن (قاسمی کوپری موحەممەدی کوپری ئەبووبەگری) فەدگوهیت، دبیت: جارەکی دەمی ژنکەکا من مری (موحەممەدی کوپری کەعبی قورەضی) هات تەعزییا من بکەت (و بو زانین ئەف موحەممەدە ژ صەحابییین پیغەمبەری بوو سلاف لی بن)، گۆت: وی گۆتە من:

د ناف بەنی ئسرائیلییان دا زەلامەکی زانا و عیبادهتکەر و تیگەهشتی هەبوو، ژنکەکا وی هەبوو، وی گەلەک هەز ژئ دکر و کەیف پئ دەت، جارەکی ژنکا وی مر، ئینا ئەو گەلەک پۆسیدە بوو، و سەرا وئ ب خەم و کۆشان کەفت، هەتا گەهشتە وی دەرەجئ ئەو چوو د مال دا و دەرگەه ل خو گرت، و خو ژ خەلکی فەشارت دا ئەو کەسئ نەبیت، و کەس وی نەبیت.

ژنکەکی سوحبەتا وی گوھ لی، رابوو چوو نک و گۆتە وان کەسین ل بەر دەری: من دقیت فلان زانای ببینم دا پسیارەکی ژئ بکەم، وان گۆت: تو نەشپی وی ببینی چونکی ئەو ناھیتل کەس وی ببینت، ژنک ما ل بەر دەری و گۆت: ئەز ژ فیرئ ناچم هەتا وی نەبینم. ئینا مرۆفەک چوو ژۆر و مەسەلا وئ بو وی زانای فەگیرا، و گۆتی: ئەو یا دبیت: ئەز ژ فیرئ ناچم هەتا پسیارا خو ژئ نەکەم، زانای دەستوبرییا وئ دا، گاڤا ژنک چوو یە نک گۆتی: ئەزا هاتیم پسیارەکی ژ تە بکەم، گۆتی: بیژە، چ پسیارە؟ ژنکی گۆت: من هەندەک زپر ژ جیرانەکا خو وەرگرت ئیمانەت، دا بکەمە بەر خو، پشتی دەمەکی وان هەنار تە زپری خو، ئەری ئەز زپری وان لی بزقپنم یان نه؟

زانای گۆتی: ئەری ب خودی دقیت لی بزقپنی.

ژنکی گۆتی: بەلی ئەفە دەمەکە ئەو زپر ل نک من؟

زانای گوت: ئەها ژ خو فەرتر بوو تولى بزقربنى مادهم ئەشه دەمهکه ئەول نک ته.

ژنکى گوتى: خودى رحمتى ب ته بيهت، پا پا چاوا تو هنده کۆئاندار بووى ل سهر وى ئيمانتهتى خودى دايه ف ته پاشى ژ ته وەرگرتى، و ئەو ژ ته حەقترب وى ئيمانتهتى؟

گاڤاڤى زانايى گوھل گوتنا ژنکى بووى، وى زانى ئەو چ حاله ئەو کەفتيى، ئينا وى مفا بو خو ژ گوتنا وى وەرگرت و ژ وى حالى دەرکەفت.

ئەشه ئىک ژ وان سەرھاتىيىن مللەتەين بۆرىن بوو، پيغەمبەرى -سلاڤ لى بن- بو صەحابيىن خو ڤه گپرا بوو، و ئەو باش تيگەهشت بوون:

جارهکى کورەکى (موعاذى کورى جەبەلى) کەفته بەر سەکەراتى هندهک هەڤالين وى حازر بوون، ئەو نەشيانە چاڤين خو و وان کره گرى، و دەنگى گرييا ئىک ژ وان بلند بوو، موعاذ لى زڤرى و گوتى: هس به، ئەز ب خودى مه کو خودى رازيبوونا من ل سهر ڤى چەندى بيىنت ل نک من خوشثيتره ژ وى هەمى جهادا من کرى.. مەعنا: خيرا صەبرال سەر موصيبەتا مرنا خوشثييهکى -ب ديتنا ڤى صەجابى- مەزنتره ژ وى هەمى جهادا وى د گەل پيغەمبەرى -سلاڤ لى بن- و پشتى وى ژى کرى.

بۆچى؟ چونكى جزايى وى بەحەشته، وهكى د وى حەديسا قودسى دا هاتى يا مه ل دەسپيکى ڤه گپراى.

پهنگه کی زوردارییی

زوردای ژ وان کارانه یین خودی -ب ههمی مهزنیبا خو ڤه- ل سهر خو حهرام کرین، وه کی د وی حه دیسا قودسی دا هاتی یا ئیمامی موسلم ژ نه بوو ذهرری ڤه دگوهیزت دبیتت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوت: خودایی پاک و بلند دبیتت: ﴿یا عبادی انی حرمت الظلم علی نفسی، وجعلته بینکم محرماً، فلا تظالموا﴾ ئهی به نیبیتن من! من زولم ل سهر خو حهرام کریهه، و من ئهو بو هه وه ژی حهرام کریهه، ڤیجا هوین زولمی ل ئیک و دو نه کهن.

و د حه دیسه کا دورست دا یا نه نهس ژ پیغه مبهری -سلاف لی بن- ڤه دگوهیزت هاتییه: ﴿الظلم ثلاثه: فظلم لا یترکه الله، وظلم یغفر، وظلم لا یغفر، فأما الظلم الذی لا یغفر فالشک لا یغفره الله، وأما الظلم الذی یغفر فظلم العبد فیما بینه و بین ربه، وأما الظلم الذی لا یترک فظلم العباد یقتص الله بعضهم من بعض﴾ زورداری سی پهنگن، زوردارییه ک هه یه خودی ناهیتل، و زورداریه ک دئیتته ژیرن، و زوردارییه ک نائیتته ژیرن، ڤیجا ئهو زوردارییا گونه ها وی نه ئیتته ژیرن شرکا ب خودییه خودی وی ژی نابهت، و ئهو زوردارییا گونه ها وی دئیتته ژیرن ئهو زوردارییه یا د ناقبه را مروقی و خودایی وی دا، و ئهو زوردارییا نه ئیتته هیلان زوردارییا به نیبانه خودی تولا هنده کان ژ هنده کان دستینت.

و ئه ڤه رهنگی سییی یی زوردارییی ئه وی به نی ل ئیک و دو دکهن وه کی پیغه مبهری -سلاف لی بن- ناشکهره کری گونه ها وی نائیتته ژیرن و جزایی وی دی ئیتته ستاندن، چ د دنیا یی دا بت چ د ئاخره تی دا بت، ئه گهر ئهو به نی یی زورداری لی هاتییه کرن ئهو عه فی نه کربت یی زورداری لی کری، ئه ڤه زوردارییه ژی گه له ک پهنگین

وی هه‌نه، و ل قییری ئەم دئی به‌حسی رهنه‌گی ژ فان رهنگان که‌ین -ئه‌گەر خودی حەز بکه‌ت- کو دئیتە هژمارتن ئیک ژ (که‌بائران - گونەهین مه‌زن)، خودی مه‌ ژئ پپارێزت. ئەف زۆردارییه ئەوه: که‌سه‌ک عه‌ردی که‌سه‌کی دی ب زۆرداری ژئ بستینت و بکه‌ته بی خو.

ل سه‌ری دئی هنده‌ک ژ وان هه‌دیسین دورست فه‌گوهیژین یین د ده‌ر حه‌قا ئی زۆردارییا مه‌زن دا هاتینه فه‌گوهاستن، پاشی دئی هنده‌کی ژ فه‌قی وان هه‌دیسان ئاشکه‌را که‌ین:

۱- بوخاری ژ سه‌عیدی کورئ زه‌یدی فه‌دگوهیژت، دبێژت: پیغه‌مه‌ری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿من ظلم من الأرض شيئاً طوقه من سبع أرضین﴾ هه‌چی بی ب زۆرداری هنده‌کی ژ عه‌ردی ببه‌ت ئەو ب حه‌فت ته‌به‌قیین عه‌ردی فه‌ دئی بته توک و که‌فته ستوی وی.

۲- بوخاری ژ ئەبو سه‌له‌مه‌ی فه‌دگوهیژت کو د ناچه‌را وی و هنده‌ک مرۆشان دا هه‌ژکیه‌ک سه‌را عه‌ردی هه‌بوو، ئینا وی ئەو چه‌نده بو عائیشایی گۆت، عائیشایی گۆتی: ئەبو سه‌له‌مه‌! هشیاری عه‌ردی به‌ خو ژئ بده پاش، پیغه‌مه‌ر -سلاف لی بن- دبێژت: ﴿من ظلم قید شبر من الأرض طوقه من سبع أرضین﴾ هه‌چی بی ب زۆرداری هندی به‌سته‌کی ژ عه‌ردی ببه‌ت ئەو ب حه‌فت ته‌به‌قیین عه‌ردی فه‌ دئی بته توک و که‌فته ستوی وی.

۳- بوخاری ژ عه‌بدلله‌ی کورئ عومه‌ری فه‌دگوهیژت، دبێژت: پیغه‌مه‌ری -سلاف لی بن- گۆت: ﴿من أخذ من الأرض شيئاً بغير حقه خسف به يوم القيامة إلى سبع أرضین﴾ هه‌چی بی بی حه‌قی خو هنده‌کی ژ عه‌ردی ببه‌ت رۆژا قیامه‌تی ئەو د وی عه‌ردی دا دئی ئیته‌برن هه‌تا حه‌فت ته‌به‌قیین عه‌ردی.

۴- ټښن جېبان ژ یه عالیی کورری مورره ی شه دگوهیزت، دبیترت: من گوھ ل پیغه مبهری بوو -سلاف لی بن- دگوت: ﴿أیما رجل ظلم شبراً من الأرض كلفه الله أن يحفره حتى يبلغ سبع أرضین ثم يطوقه يوم القيامة حتى يفصل بین الناس﴾ ههچی زهلامی بهوسته کا عهردی ب زورداری ژ خودانی ستاند بت رۆژا قیامه تی خودی فهرمانی دی ل وی کهت ئەو وی عهردی ههتا هفت ته به قان بکولت، پاشی ئەو بو وی دی بته توک ههتا حوکم د ناچهرا خه لکی دا دبیتته کرن.

ژ شان ههر چار هه دیسان ناشکهرا دبت کو غه صبرکرن و ژیتستاندنا عهردی ټیک ژ گونه هین مهزنه (ژ که بائران) یین کو عقوبه کا دژوار بو هاتییه دانان و د مهسه لا غه صبرکنا عهردی دا فهرق نینه ئەف عهرده یی کیم بت هندی بهوسته کی یان گه له ک بت هندی باژیره کی یان وه لاته کی، ژ مروقه کی بیتته ستاندن یان ژ ملله ته کی، ئەف ستاندنه ب هه می رهنگین خو فه یا حهرامه، و ئەو که سی پی راببت د دهر حه قا خودی دا دبتته که سه کی گونه هکار، و وه کی د هه دیسه کا بو ری دا هاتی و مه دیتی ئەف زوردارییه ژیتستاندنا عهردی بی حه ق ژ وی رهنگی زوردارییی یی خودی بو به نییی خو یی زوردار نه هیلت، و ده می حه دیس دبیترت: خودی بو وی ناهیلت، مه خسه د پی ئەوه د دنیا یی دا ده سه لات دقیت نه هیلت ئەف رهنگی زوردارییی بیتته کرن، و ئەگه ره که سه ک بهر ب قی زوردارییی فه چوو و عهردی ټیک دی ژی ستاند، ده سه لات دقیت وی ژ قی چهندی مه نه کهت، ئەگه ره خو قی مه نه کرنی خواست هیس دژی وی بیتته ب کارینان ژی.. ئەفه د دنیا یی دا، و ل ناخره تی ژی خودی قی بو وی ناهیلت، یه عنی: ئەگه ره هات و ده سه لات ب کاری خو یی شه رعی رانه بوو، یان ده سه لات ب خو ئەو بت یا ب قی زوردارییی رادبت، وه کی کو د گه ل مه کوردان ل گه له ک ده قهران ژ کوردستانی هاتییه کرن، ده می ده سه لاتی ب خو -ئهو مخابن هنده ک جاران ب نا قی ئیسلامی دناخت- ئەف رهنگی زوردارییی ب رهنگه کی (مونه ظه م) د گه ل مه کری ئەم کورد ژ سه ر عهردی مه پاکرین و دهر بخستین و هنده ک که سین دی ئیناین و

داناينه سهر گوند و باژيرين مه، ژ حهديسا پيغهمبهري -سلاف لي بن- ئاشكهره دبت كو ئەف زۆرداربييه ب سهر دفنا وان فه ناچت، و رۆژا قيامهتي خودي ب خو ب ههمي مهزنييا خو فه دهعهداري وان و في تهعداييبي بو وان ناهيتل، و وي عهردى دئ كه ته تۆكهك ژ لهعنهتي و د ستويي وان دا دانت!

و دا كو ئيسلام نههيتل ئەف زۆرداربييه (ژيستاندنا عهردى بي حهق) بيتهكرن هندهك ئەحكاهم بو مه وهك (ضهمان) دانان، ژ وان ئەحكاهمان:

۱- ئيسلام دبيتزه مه: ئەگهر كهسهك هات و قيا نهفسا ته يان ديني ته يان مالي ته -و عهرد پشكهكه ژ مالي مروقي- قيا بي حهق ژ ته بستينت، نههيله ئەو وي چهندي بكهت، و بهرگرييا وي بكه، ئەگهر وي شهري ته كر تو ژي شهري وي بكه، ئەگهر خو ئەف شهركنه سهرى بكيشته كوشتني، و ئەگهر خو ئەوي دئيت دا في تهعداييبي ل ته بكهت مروقهكي موسلمان زي بت، موسلم ژ ئەبوو هورهيره قهدهويت، دبيت: زهلامهك هاته نك پيغهمبهري -سلاف لي بن- و گوتي: ئەي پيغهمبهري خودي! ئەگهر زهلامهك هات و قيا مالي من ژ من بستينت، ئەز چ بكه؟ پيغهمبهري -سلاف لي بن- گوتي: ﴿فلا تعطه مالك﴾ تو مالي خو نهده وي. گوت: پا ئەگهر وي شهري من كر؟ پيغهمبهري -سلاف لي بن- گوتي: ﴿قاتله﴾ تو ژي شهري وي بكه. گوت: پا ئەگهر وي ئەز كوشتم؟ پيغهمبهري -سلاف لي بن- گوتي: ﴿فانت شهيد﴾ تو شهيدى. وي گوت: و ئەگهر من ئەو كوشت؟ پيغهمبهري -سلاف لي بن- گوتي: ﴿هو في النار﴾ ئەو دئ د ناگري دا بت.

ژ بهر في چهندي د فقهئ ئيسلامي دا ئەگهر كهسهك هات دا عهردئ مروقي يان مالا مروقي ژ مروقي بستينت و مهسهله گههشته هندی بته شهر و ئەو بخوازت مروقي بكورث و مروقي ئەو كوشت، چول سهر مروقي ناچت، و ئەگهر وي مروث كوشت خيرا شهيدى بو مروقي دئ ئيتهدان، و كهس بلا نهبيت: ماني ئەوي هه بي

دئیت عهردی مه ژ مه دستینت مروّقه کی موسلمانان یان یی نقیژکهره یان شاهده ددهت! پیغه مبهه -سلاف لی بن- دبیزته مه: ههر کهسه کی بیت دا تهعدایی ل ته بکهت.. و نهگوتیییه: نهگهر کافرهک بیت.

۲- فقهزانیین موسلمان دبیزن: نهو کهسی نقیژی ل سهه وی عهردی بکهت یی وی بی حهق ژ ئیکی ستاندی، نهگهر چ نقیژ دئیتته قهبولکرن و فهرز ژ سهه رادبت بهلی نهو یی گونههکاره، و نیزیکه چو خیر د نقیژا وی دا نهبت ژیلی راکرنا فهرزئی.

۳- (مولکییهت) ب ریکا غهصبی پهیدا نابت، و چو نه حکامین شههعی ژی پی ب جه نائین، یهعنی: نهگهر مروّقه کی عهردهک ژ ئیکی ستاند ب شریعهت نهو عهرد نابته بی وی، نهگهر خو چهند سال و زه مان ب سهه دا بچن ژی، و نهگهر هات و وی خانییهک ل سهه وی عهردی ئافاکر خانی دی ئیتته خرابکرن، و نهگهر تشتهک لی چاند بت، حهقی مهصرهفا وی دی ئیتهدان، و چن نابت بو وی نهو ب هیجهتا وی خانی یان چاندنی عهردی بکهته یی خو.. نهقهیه حوکمی شههعی وهکی فقهزانیین ئیسلامی دبیزن.

سوننه تا پیغه مبهری د خوارن و قه خوارنی دا

نه گهر مروژ هزرا خو د سوننه تا پیغه مبهری دا -سلاف لی بن- بکته دی بینت وی د ههمی سهر و بهری ژینا مه دا هندهک نه دهب و توره بو مه داناینه و بهری مه دایه بو هندی دا مه که سنیبا خو یا تایهت ههبت، و ل قیری مه ل بهره ههدیا پیغه مبهری - سلاف لی بن- د مه سه لا خوارن و قه خوارنی دا وهکی ژ سوننه تا وی ناشکرا دبت د چند خاله کان دا بهرچاچ بکهین، بو هندی دا هم چاچ ل وی بکهین.

و نه فان توره و نادابان هم دشتین د فان خالان دا کوم بکهین:

۱- نینانا ناچی خودی ل دهسپیکتی:

هر کاره کی مروژ بکته یا باش نه وه ل دهسپیکتی ناچی خودی ل سهر بینت دا بهر بکته تیدا ههبت، و خوارن و قه خوارن ئیک ژ فان کارانه، ترمذی ژ عائیشای قه دگوهیت، دبیژت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوټ: ﴿اِذَا اَكَلَ اَحَدُكُمْ طَعَامًا فَلْيَقُلْ: بِسْمِ اللّٰهِ، فَاِنْ نَسِيَ فِى اَوَّلِهِ فَلْيَقُلْ: بِسْمِ اللّٰهِ فِى اَوَّلِهِ وَاٰخِرِهِ﴾ نه گهر ئیک ژ هه وه خوارنهک خوار بلا بیژت: بسم الله، و نه گهر ژ بیر کر بلا بیژت: بسم الله اوله و آخره.

و یا درست نه وه هم چوبی ل قی یا پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوټی زنده نه کهین، یه عنی نه بیژین: بسم الله الرحمن الرحيم، چونکی پیغه مبهری وه سا نیشا مه نه دایه.. روزه کی زه لامهک ل نک صه حایبی پیغه مبهری عه بدللاهی کورپی عومه ری بینتری و گوټ: (الحمد لله والسلام على رسول الله) عه بدللاهی گوټی: و نه زی دبیژم (الحمد لله والسلام على رسول الله) به لی پیغه مبهری -سلاف لی بن- هوسا نیشا مه نه دایه، وی هم بین فیرکرین بیژین: (الحمد لله على كل حال).

مه‌عنا: من چو (اعتراض) ل سهر ئی گوتنی نینن به‌لی ئەف گوتنه ل ئی جهی یا دورست نینه چونکی خیلافی سوننه‌تییه، ئیجا یا دورست ئەوه مرۆف د هه‌می زکر و عیباده‌تان دا پیگیریی ب سوننه‌تی بکه‌ت، دا یی خودان خیر بت و کاری وی ژئ بیته قه‌بویلکر.

۲- خوارن و قه‌خوارن ب دهستی راستی:

ترمذی ژ عبدالله‌هی کوری عومه‌ری قه‌دگوه‌یت، دبیرت: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گوت: ﴿إِذَا أكل أحدكم فليأكل بيمينه وليشرب بيمينه فإن الشيطان يأكل بشماله ويشرب بشماله﴾ ئەگەر ئیک ژ هه‌وه تشته‌ک خوار بلا ب دهستی خو یی راستی بخۆت، و ئەگەر تشته‌ک قه‌خوار بلا ب دهستی خو یی راستی قه‌خۆت، چونکی شه‌یتان ب دهستی چه‌پی دخۆت و قه‌دخۆت.

و ده‌می مرۆقه‌کی ل نک پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- ب دهستی چه‌پی زاد دخوار ئەوی فه‌رمان لی دکر ئەو ب وی دهستی نه‌خۆت، و دا بیترتی: ب دهستی راستی بخۆ، ئەگەر کو ئەو که‌س بچوکه‌ک ژئ با.. ژ به‌ر ئی زانایه‌کی وه‌کی (ابن القیم) ی بو‌هندی دچت کو خوارن ب دهستی چه‌پی کاره‌کی هه‌رامه!

۳- خوارن ژ لایئ ئامانی:

(ئبن ماجه) ژ پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- قه‌دگوه‌یت، دبیرت: ﴿إِذَا وضع الطعام فخذوا من حافته، وذرروا وسطه، فإن البركة تنزل في وسطه﴾ ئەگەر زاد هاته دانان هوبن ژ لایئ بخۆن، و نیقه‌کی به‌یلن، هندی به‌ره‌که‌ته ب سهر نیقی دا دئیته خوارن.

۴- هه‌ر ئیک ژ به‌رۆکا خو بخۆت:

ئه‌فه ژئ ژ وان ئادا‌بانه یین پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- نیشا مه‌ داین، جاره‌کی پیغه‌مبه‌ری و هنده‌ک مرۆقان پیکفه زاد دخوار زکرۆه‌ک د ئاف دا هه‌بوو دهستی وی

ژ ژی لایی دچوو یی دی، پیغهمبهری -سلاف لی بن- گوتی: ﴿یا غلام! سم الله، وکل بیمینک، وکل مما یلیک﴾ ئەی جحیل! ناخی خودی بینه، و ب دهستی راستی بخۆ، و ژ بهرۆکا خۆ بخۆ.

و د دو حالتان دا مرۆفی حهق ههیه ژ بهرۆکا خۆ ب تنی نهخۆت: ئەگهر بزانت ههفالیین وی ژ ژی کاری وی عیجز نابن، و ئەگهر گهلهک رهنگین خوارنی ههبن و هندهک رهنگ ل بهرۆکا وی نهبن.

۵- فهخوارن ب سی قورچان:

یا سوننهت ئەوه مرۆف ئافی ب ئیک نهفەس فهنهخۆت، و ل هندا ئامانی بیهنا خۆ نهئینت و بهت، بهلکی یا باش ئەوه ئەو ئافی ب سی قورچان فهخۆت و دویر ژ ئامانی بیهنا خۆ بینت و بهت، و مه گوت: یا باش ئەوه دا نهئیته هزرکرن کو فهخوارن ب ئیک قورچ یا دورست نینه.

۶- نه فهخوارن ژ ئامانی مهزن:

پیغهمبهری -سلاف لی بن- ئەم ژ هندی داینه پاش کو ئەم ئافی ژ ئامانی مهزن فهخۆین، وهکی کونا ئافی، چونکی دبت هندهک ئاف ژ دهقی بزقرتهفه د ئامانی دا و ئەو ئافا تیدا پیس بیت، یان دلێ کەسی دی نهچتی ژ وی ئافی فهخۆت، و ههر چهنده شوین دهقی مرۆقان یی پاقره ژی بهلی دبت دلێ ئیکی نهچتی، قیجا ژ بهر هندی ئەگهر ئیکی قیا ئافی فهخۆت یا سوننهت ئەوه ئەو هندهکی بو خۆ بکتهته ئامانهکی بچوبکتر و فهخۆت.

۷- خوارن و فهخوارنا ژ پیمان فه یان پالدای:

ئەفه ژی ژ وان تشتین مهکروهه بین پیغهمبهری -سلاف لی بن- ئەم ژی داینه

پاش.

۸- دەست شوشتن بەری خواری:

ئیمامی نەسائی و ئەحمەد ژ عائیشایی قەدگۆهیتز، دبیژت: دەمی پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- قیابا خواری بخۆت دەستین خۆ دشوشتن.

۹- خواری پیکفە:

ئەبو داوود وئبن ماجە ژ وەحشیی کورپی حەری قەدگۆهیتز، دبیژت: صەحابیین پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- گۆتی: ئەی پیغەمبەری خودی، ئەم زادی دخۆین و ئەم تیر نابین.. پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- گۆت: نەکو هوین جودا جودا دخۆن؟ گۆتن: بەلی، گۆت: بۆ خواری کۆم بین، و ناڤی خودی بین، بەرەکەت دئ بۆ هەووە کەفتە زادی هەووە. لەو یا سوننەت ئەووە خەلکی مالی پیکفە زادی بخۆن.

۱۰- حەمدا خودی پستی خواری:

موسلم ژ ئەنەسی قەدگۆهیتز، دبیژت: پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- گۆت: ﴿إِنَّ اللَّهَ لِيَرْضَى مِنَ الْعَبْدِ يَأْكُلُ الْأَكْلَةَ فِيحَمْدِهِ عَلَيْهَا، وَيَشْرَبُ الشَّرْبَةَ فِيحَمْدِهِ عَلَيْهَا﴾ هندی خودییه ژ عەبدی رازی دبت خواریهکی دخۆت حەمدا وی سەرا دکەت، و قەخواریهکی قەدخۆت حەمدا وی سەرا دکەت.

۱۱- دانا خێفەیی بۆ زارۆکان:

موسلم ژ ئەبوو هورەیرە قەدگۆهیتز، دبیژت: دەمی فێقییهکی خێفە بۆ پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- هاتبا ئەو دا بیژت: یا رەبی تو بەرەکەتی بۆ مە بیخییه باژێری مە، و فێقیی مە، و من و مستا مە، بەرەکەتا ل سەر بەرەکەتی. پاشی ئەو دا وی دەتە زارۆکی ژ هەمیان بچویکتەر ل نک وی ئامادە.

و ئەفە رێزگرتنەکە ژ پیغەمبەری -سلاڤ لی بن- بۆ شعورا زارۆکی، چونکی زارۆک پتر ژ هەر کەسەکی دلێ خۆ دبهتە رەنگین نوی یین خواری.

ب وان یین بهلا ب سهری هاتی خه مین خو بره قینه

ل لایی خو یی راستی و یی چه پی بزقره، ژ خودان به لایان پیته تر که سه کی دی تو
دی بینی؟ ژ وی پیته تر یی توبشی گرفتارییان بووی دی ئیکی بینی؟ د ههر ماله کی
قه به هیداره ک هه یه، و ل سهر ههر روویه کی رۆند که ک هه یه.

چهند به لا و موصیبهت هه نه، و چهند خودان صه بر هه نه؟!

مه عنا موصیبهت ب سهری ته ب تنی نه هاتیبه، به لکی موصیبهت تا ته ل بهر یا
گه له کان یا بچوبکه، چهند که سیتن نه خوش هه نه ب سالان ماینه ل سهر جهی، ژ قی
لایی خو وه ردگپرنه سهر لایی دی، ژ ئیشی دنالن، و نه خوشی پی هاواران رادهیلن؟

چهند کهس هه نه دگرتینه سال و زه مان د سهر را دبۆرن بیی ئه و رۆژی ب چاقین
خو ببینن، و ژ زیندانا خو پیته تر ئه و تشته کی نابینن؟

چهند ژن و میتر هه نه ل بهارا ژیی خو و کاملانا جحیلینیا خو جهرگی وان ژ بهر
دلی چوو یه؟

چهند کهس هه نه توبشی گرفتاری و دهینداری و به لا و موصیبهت ان بووینه؟

دهمه بو ته کو توب وان خو ژ بیر قه بکه ی، و توباش بزانی کو ئه ف ژبانه
گرتیخانه یا خودان باوهریبه، و واری خه م و کو قانانه، سپیدی دی بینی قه سر ب خودانان
یا ئاقایه، و ئیقاری دی بینی رۆژا خوشی پی یا لی ئاقایه، ل وی دهمی مرۆف هه می
دکۆم، و لهش ب سلامهت، و مالی مشه، و عه یالی بۆش، دی هند بینی هنده ک رۆژ
هاتن فه قیری و مرن ونه خوشی د گهل دا ﴿وَتَبَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ الْكُوفِرِ فَكُنَّا بِهَمِّمْ وَصَرَبْنَا
لَكُمْ الْأَمْثَالَ﴾ (ابراهیم: ۴۵) بو هه وه ئاشکه را بوو کانی مه چ د گهل وان کر، و

ئەم مەتەلان بۆ ھەوہ دئینین.. ئیجا یا فەرہ وەسا تو خۆ فیری نەخۆشییی بکە ی کا چاوا حیشتەر خۆ فیری ھندئ دکەت کول سەر کەفیری بنیخییت، و دقئیت تو موصیبەتا خۆل بەر یا وی خەلکی بکیشی ئەوین ل دۆر ورەخین تە دژین، و یا وی خەلکی بەری تە ژبای، دا بۆ تە ئاشکەرا بیت کو تە بەرانبەری وان چو موصیبەت نینن، و ئەوا ھاتییە سەرئ تە نەخۆشییەکا سقکە، ئیجا تو ھەمدا خودئ بکە ل سەر رەحما وی، و شوکرا وی بکە سەرا وی تشتئ وی بۆ تە ھیلائی، و تشتئ وی ژ تە ستاندی بۆ خۆ ب خیر حسیب بکە، و ب وان یین بەلا ب سەری ھاتی تو خەمئین خۆ پرەقینە.

و باشترین چاقلینکری بۆ تە د قئ چەندئ دا پیغەمبەرە -سلافا لی بن- کافران رۆبیک و عوبرگیشئ حیشتئرئ دانابوو سەر سەری وی، خوین ژ پیپین وی ئینا، و رۆبیی وی بریندار کر، د نھالی دا حصار دا ھەتا بەلگین داران خوارین، ژ مەکەھی ھاتە درێخستن، و ددانئ وی شکاند، بی بەختی د دەر ھەقا نامویسی دا لی کرن، و ھەفتئ ژ ھەقالین وی کوشتن، کورئ وی و بارا پتر ژ کچین وی ژئ د ساخییا وی دا مرن، ژ برسان دا بەر ب زکی خۆ ھە گریدان، و د دەر ھەقا وی دا ھاتە گۆتن کو ئەو شاعەرە سیرەبەندە خیفزانکە شیتە درەوینە، و خودئ ئەو ژ وی پاراست، و ئەقە بەلایەکە دقئیت بیت، و ھەوژارتنەکا مەزنە، و بەرئ زەکەرییا ھاتبوو کوشتن، و یەحیا ھاتبوو سەرژیکرن، و مووسا مشەخت بوو، و ئیبراھیم ھاتبوو ھاقیتن د ئاگری دا، و ئیمام ژئ ل سەر قئ ریکئ چووینە.. عومەر، عثمان، عەلی ھاتبوونە کوشتن، و ھندەک ئیمام ھاتبوونە جەلدەدان، و مرۆقین باش ھاتبوونە گرتن، و نەخۆشی گەھشتبوونە قەنجان ﴿ أَمْ حَسِبْتُمْ أَنْ تُدْخَلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُمْ مَثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِنْ قَبْلِكُمْ مَسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَاءُ وَزُلْزَلُوا حَتَّى يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَى نَصْرُ اللَّهِ أَلاَ إِنَّا نَصْرُ اللَّهِ قَرِيبٌ ﴿۲۱۴﴾

(البقرة: ۲۱۴) یان ھەوہ گەلی خودان باوهران ھزرکرییە کو دئ چنە بەھەشتئ، و ھیشتا ئەو ب سەری ھەوہ نەھاتی یا ب سەری خودان باوهرین بەری ھەوہ ھاتی: ژ فەقیری و نەخۆشی و ترس و سەھمی، و ئەو ب گەلەک تەنگاھیان ھاتبوونە ھژاندن،

حه تا پیغه مبهری وان و ئەو خودان باوهرین د گهل دا ژ له زین خواستنا سه ركهفتنا خودی دا گوتی: سه ركهفتنا خودی كهنگییه؟ نی هندی سه ركهفتنا خودییه یا نیزیکی خودان باوهرانه.

خو دایع مهزن دبیترت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ﴾ (البقرة: ۱۵۳) گهلی خودان باوهران هوبن ب سه بری و كرنا نقیژی هاریکارییی بو خو ژ خودی بخوازن.

ئه گهر ترسی ب سه ر ته دا گرت، وخه می توکا خو د ستوی ته دانا، و كوئانان تو د بهر سنگی را گرتی، رابه قهستا نقیژی بکه، رها ته دی ل ته زقرته شه، و نهفسا ته دی تهنا بت، و ب ئانه هییا خودی نقیژ تیرا هندی ههیه لهشکه ری خهم و كوئانان پاشدا ببهت و بشکینت.

و پیغه مبهری -سلا لئ بن- ده می خه مهک دگه هشتی دگوت: ((أرْحْنَا بِالصَّلَاةِ يَا بَلال)) ئە ی بلال مه ب نقیژی رحهت بکه. و ئەو بو وی چاقرۆنی و دکه یفخوشی بوو. و من زینه نیگارا هندهک که سین مهزن خواندییه گاڤا ته نگا قییهک ب سه ر ئیک ژ وان دا هاتبا، یان مو صبییه تی ناچا قیین خو لئ کر بانه گری، ئەو ب خو شکان دن شه دا قهستا نقیژی کهن، هنگی هیژ و ئیراده شیانا ل وان دزقری شه.

هندی نقیژا ترسییه یا هاتییه فه رکرن دا ل ده می ترس و سه همی بیته کرن، روژا کلۆخ دفرن، و نهفس درپژنه سه ر لیقین شیران، هنگی مهز نترین خو راگری و رحه تی ئەوه نقیژهکا ب خو شکان دن شه بیته کرن.

ئەو جیلی ئیشین نهفسی ب سه ر دا گرتی دقیت مزگهفتی بنیاست، و ئەنییا خو بدانتە عەردی دا ئیکه مین جار خودایی خو رازی بکهت، و دا نهفسا خو ژ عهز ابا ب وهستیان رزگار بکهت، ئەگه ر نه روژندک چا قیین وی دی سوژن، و خهم ئەعصایین وی دی هلوهرینت، و ژبلی نقیژی وی هیزهکا دی نینه تهناهی و رحه تییه بدەتی.

مهزترین نعمت -ئهگهر ئهم تی بگههین- ئهف ههر پینج نئیژنه بین ل شهقهک و پرژهکان دئینه کرن، گونههین مه ژئی دهن، و دهرهجهیین مه ل نک خودایی مه بلند دکهن، و ئهو چارهسهرییهکا مهزنه بو نهخوشییین مه، و دهرمانهکی ئیک و ئیکه بو ئیشیین مه، باوهرییهکا مهزن ب وژدانین مه دا دکهت و گیانی مه تژی رازیبوون دکهت، بهلی ئهوین ژ مهزگهفتی دویر کهفتین و پشت دایه نئیژی، ئهو ژ خه مهکی بو خه مهکا دی دئینه فهگهاستن، و ژ بهخترهشییهکی بو ئیکا دی ﴿فَتَعَسَاؤُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ (۸)

(محمد: ۸) تیچوون بو وان بت، و خودی خیرا کربارین وان پویج کر.

(نهخت)
و هندهك راماين بهرزه

د قورانا پيروز دا سووره ته كا تايبهت ههيه، دبيتزني: (سوره النساء) و نهف ناڅه ل سهر څي سووره تي يي هاتيبه دانان چونكي گهلهك نه حكامين فقهی و يين جفاكي يين پهيوه ندي ب ژني څه هه ي تيدا هاتينه، و د نايه تين (۱۹ - ۲۱) تيدا، و پيخه مهت پاڅرنا جفاكا ئيسلامي ژ شويخه رتوكين جاهليه تي څان نايه تان بابه تهك ل بهرچاڅ دانا، مروث د شيت څي ناڅي ل سهر بدانت: (پاشقه برنا زه لاما ن ژ زورداري كرنا ل ژنان) و ئيك ژ څان نايه تان كو نايه تا (۲۰) تيبه نهوه يا خودايي مهزن تيدا دبیتز:

﴿وَإِنْ أَرَدْتُمْ اسْتِبْدَالَ زَوْجٍ مَّكَانَ زَوْجٍ وَءَاتَيْتُمْ أَحَدَهُنَّ قِنطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ شَيْئًا أَتَأْخُذُونَ مِنْهُ بُهْتَنَا وَإِنَّمَا مُبِينًا﴾

ژ وان حوكمين د جاهليه تا ئيكې دا يا ئيسلامي ډاكري د دهر حهقا ژني دا ههين نهو بوو ده مي زه لامي كي ژنكا خو بهر دابا مالي وي ژني دستاند و لي دخوار، و نهو مهري وي د ستوي وي دا ماي نه دد ايي.. ده مي ئيسلام هاتي نهف حوكمه نه هيتلا، نايه تي گوت: نه گهر ههوه قيا ژنه كي بهر دهن و ل شوي و ئيكا دي بينن، و ههوه ماله كي مهزن وهك مههر دابته وي ژنكي يا ههوه دڅيت بهر دهن، هوين چوي ژني ډانه كهن، نهري ژ دره و بي بهختيبه كا ناشكهر هوين دي وي مالي ډا كهن؟ و چاوا دي بو ههوه دورست بت هوين وي مالي ژني بستين يي ههوه ب مههر دايه وان، و ههر ئيك ژ ههوه خوشي ب يي دي برييه، و وان په يمانه كا موكم ژ ههوه وهر گرتيبه كو هوين وان ب قهنجي بگرن يان خوشخوك بهر دهن؟!

و ل وي ده مي نهف نايه ته ل سهر زه لاما ن حهرام دكته نهو ته عداييي ل ژني ب كهن، ب تايبه تي نهو ژنا دئيتته بهر دان، نايه تي زه لام ل هندي ناگه هدار كرن كو هندي

مههره، نهوی ئەم کوردی دبیتزینی: نهخت، حهقهکه ژ حهقین ژنکی د ستوی زهلامی دا دقیت زهلام فی حهقی ب دورستی بدهتی ئەگەر نه دئ یی گونەهکار بت، چونکی وهکی ناشکەرا د شریعتی ئیسلامی دا هندی (مههره) شهترهکه ژ شهترین دورستبونا زواجی، و ههر زهواجهکا مههر تیدا نهبت دئ زهواجهکا بهطال بت.

و ههر چهنده شریعتی چو ههد بۆ کیمی وگهلهکییا مههری دهسپشان نهکرییه، و ئەو یا هیلایه ب هیقییا وی تفتاقی فه یا زهلام و ژن ل سهر پینک دئین، پیغهمههری -سلاف لی بن- د پتر ژ گوتنهکا خو دا بهری ژنکان و سهرکارین وان دایه هندی کو ئەو د خواستنا مههری دا د نهرم و سههل بن، و هند باری زهلامی گران نهکن کو ئەو مههره یی ئیسلامی کرییه رینک بۆ پینکهاطنا زواجی ئەو بکهنه ئاستهنگ د رینکا ب جههاتنا زواجی دا، ژ وان ههديسان:

۱- ئیمامی حاکم ژ عائیشایی فه دگوهیتز، دبیتز: پیغهمههری -سلاف لی بن- گوت: ﴿أَعْظَمُ النِّسَاءِ بَرَكَةُ أَيْسَرِهنِ صَدَاقًا﴾ ژنین بهرهکەتا وان ژ ههمیان مهزنتر ئەون یین مههری وان ب ساناهیتز. و ئەگەر ئەم مهفهومی فی ههدیس وهرگرین دئ بیتزین: ئەو ژنین مههری وان یی زهحمت بت، یهعنی: یی گران بت، بهرهکەتا وان دئ یا کیم بت، و پیغهمههر -سلاف لی بن- دهمی دبیتز: (بهرهکەت) ب پهنگهکی گشتی و فهگری دبیتز، دا ههمی پهنگین بهرهکەتی فهگرت، بهرهکەتا عیالی، یا مالی، یا تهوفیقی، یا پینککرنا د گهل زهلامی.. و هتد.

۲- (ئبن حبان) ژ عهبدللاهی کوری عهباسی فه دگوهیتز، دبیتز: پیغهمههری -سلاف لی بن- گوت: ﴿خَيْرِهنِ أَيْسَرِهنِ صَدَاقًا﴾ ب خیرترینی وان ئەون یین مههری وان کیمتر. مهعنا: ئەو ژنکا مههری وی گهلهک بت و باری زهلامی پی گران بت، چو خیر تیدا نابت، یان خیرهکا کیم دئ تیدا بت.

۳ - ابن حبان ژ عائیشای قه‌دگوهیزت، دبیزت: پیغه‌مبه‌ری -سلاف لی بن- گوت: ﴿من یمن المرأة تسهیل أمرها وقلة صداقها﴾ ژ به‌ره‌که‌تا ژنیه‌ کاری وی یی ب ساناهی بت و مه‌هری وی یی کیم بت. و خوارزایی عائیشای (عوروه) نه‌وی قی حدیسی ژ قه‌دگوهیزت دبیزت: و نه‌ز دبیزم: ژ (شوئم) و نه‌به‌ره‌که‌تا ژنیه‌ کاری وی یی ب زه‌مه‌ت بت و مه‌هری وی گه‌له‌ک بت.

و نیمام نه‌مه‌د ژ عومه‌ری کوری خه‌ططابی قه‌دگوهیزت، دبیزت: ﴿لا تغالوا بصدق النساء، فلو كان مكرمة أو تقوى كان نبیكم صلى الله عليه وسلم أولاكم بذلك، ما أصدق امرأة من نسائه ولا أمهر بناته إلا ثنتی عشرة أوقية، وإن الرجل لیغالی صدق المرأة حتی یورث ذلك بینهما عداوة﴾ مه‌هری ژنکان گران نه‌کهن، چونکی نه‌گه‌ر قه‌درگرتن و ته‌قوا د وی چهن‌دی دابا، پیغه‌مبه‌ری هه‌وه -سلاف لی بن- ب وی چهن‌دی فهرتر بوو ژ هه‌وه، نه‌وی ژ دووازه ده‌قییان پتر مه‌ر نه‌دابوو نه‌ ژنکه‌کا و نه‌ کچه‌کا خو، و زه‌لام دی مه‌هری ژنکی گران که‌ت حه‌تا نه‌و چهن‌ده نه‌قییان و دوژمناتییی د ناقبه‌را وان دا په‌یدا دکه‌ت.

و هه‌ر وه‌کی نیمامی عومه‌ر ب قی گوتنا خو به‌ری مه‌ دده‌ته پشکه‌کی ژ وی نه‌به‌ره‌که‌تی یا دکه‌فته وی زه‌واجی یا مه‌هره‌کی گران و مه‌صره‌فه‌کی زیده لی دئیه‌ خه‌رجکرن ده‌می دبیزت: نه‌ف چهن‌ده نه‌قییان د ناقبه‌را ژنکی و زه‌لامی وی دا په‌یدا دکه‌ت، ده‌می (ته‌بعاتین) وی مه‌صره‌فا زیده و مه‌هری گران ژینی د چاقین زه‌لامی دا تاری و به‌رته‌نگ دکه‌ت، نه‌گه‌ر هات و قی مه‌صره‌فی زیده هه‌ما زه‌لام (نه‌صلهن) ژ زه‌واجی نه‌دا پاش!

ژ لایه‌کی دی قه‌ نیمامی عومه‌ر مه‌ ل راستیه‌کا دی دئینه‌فه یا گه‌له‌ک ژ مه‌ ژ بیرا خو دبه‌ت نه‌و ژی نه‌فه‌یه: گرانییا مه‌هری ژنی نه‌وا ل نک نه‌زانان دبه‌ته نیشانا گرانییا به‌ای وی ته‌رازییا راستییی دا دبه‌ته بی به‌ایی بو وی، چونکی زه‌واج ل وی

دهمی ژ رامانا خو یا دورست فاللا دبت، و رامانا بازرگانیبی ددهت، زهواج نهوه مروقی مروقهک بقییت، دا ههر دو د گهل ئیک ببنه جوټ، و ئیک یی دی تمام بکته، نهکو بکرهکی پهرتالهک بقییت و موعاملی سهرابکته دا سعرا وی کیم کته یان زیده کته، و نهگر مه نهغه زانی دی بو مه تاشکهرابت کو نهو ژنا بهر ل هندئ نهبت وهکی وی بزنی لی بیت نهوا خودان ل مهیدانکی بول بکرهکی تیر پاره دگه پرییت، ژنهکا خودان عقل و دینهکی ب بهایه، نه وهکی وی ژنی هزر دکته شوپکرن باشترین ریکه بو خو گرانکرنی! نیمامی عومهر دبیتژت: نهگر گرانیبا مههری ژنی نیشانا قهدر و بهایی وی یی مهزن با، پیغه مبهری ههوه -سلاف لی بن- ب وی چهندی فهرتر بوو ژ ههوه، یهعنی: نهو دا مههرهکی مهزن بو کچین خو خوازت، یان دهته ژنکین وی، بهلی وی نهف چهنده نهکریبه، نهوی ژ دووازده وهقیبان پتر مههر نه دابوو نه ژنکهکا و نه کچهکا خو.

و بلا کس هزر نهکته پیغه مبهری چو نه بوو لهوا.. نهخیر! وی دقیا ب قی سوننه تا خو شریعت تهکی بو مه بدانت نهم پی بزاین ژن بو میتری نهفسهکه بو نهفسهکی، نه پهرتالهکه بو بکرهکی، نهگر پهرتال ل بازارا کرین و فروتنی ب کیمی و گهلهکیبا بهایی فروتنی بیته هلسهنگاندن، دقیت زهلام ل نک ژنی ب وی کاری ژنی چی دبت بیته هلسهنگاندن، و ژنا ب عقل دقیت بزانت مههری وی یی دورست نه نهو پاره نه یین نهو ژ زهلامی وهردگرت بهری بچته مالا وی، بهلکی نهو (تهصهرروفه) یا نهو ژ وی دبیت پستی نهو دچته د مالا وی دا.

خودایی مهزن د نایه تهکا قورنانی دا دبیتژت: ﴿هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نَفْسٍ وَاحِدَةٍ وَجَعَلَ مِنْهَا زَوْجَهَا لِيَسْكُنَ إِلَيْهَا﴾ (الأعراف: ۱۸۹) نهی گهلی مروقان خودی یه هوبن ژ نهفسهکا ب تنی ئافراندین، و جوټی وی ههر ژ وی ئافراند، دا صهر و ههدارا وی پی بیت.

و ژن هنگی بو میتری دبتنه جوت نهگهر وی نهو دیت نه مالی وی، و نهگهر وی نهو تمام کر نهکو کیم کر، هنگی ب تنی نهو ههر دو پیکته دبنه ئیک نهفس.

ئیمام ترمذی ژ نهبوو هورهیره فه دگوهیتز دبیترت پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوت: ﴿اذا خطب الیکم من ترزون دینه و خلقه فزوجه الا تفعلوا تکن فتنه فی الأرض و فساد عریض﴾ نهگهر ئیکتی هوبن ژ دینی وی و نهخلاقی وی درازی هاته نک ههوه خوازگینیان هوبن داخوآزا وی ب جه- بینن و نهگهر هوبن وه نهکن فتنه یهک د عهردی دا و فساد هکا بهرفرهه دی پهیدا بت.

و وهکی ئاشکهره پیغه مبهر -سلاف لی بن- د قی گوتنا خو دا دو شهرتان بو رازیبونا ل سهر زهلامی دهسینشان دکهت:

بی ئیکتی: دین، بهلی نه ههر دینهکی ههبت، نهو دین بت بی خودان ژی رازی بیت.

بی دووی: نهخلاق، و نهخلاقه دینی ب ههمی جوانییا وی فه بهرچاٹ دکهت.

و نهوی دینهکی و هسا ههبت نهخلاقی وی د گهل ژنکی باش بکهت، بیان نهخلاقهکی و هسا ههبت دینی وی بو ژنی بهرچاٹ بکهت، نهگهر ژنهک خواست و ژن ب وی رازی نهبوو نه ژ بهر چو ب تنی ژ بهر هندی چونکی وی هند پاره نینن پرویهکی بازارگانییی بدهته زهواجا وی، نهو ب قی کاری خو پشکدارییی د بهلاکرنه فسادی دا دکهت، فسادی نه ب تنی د دهر حهقا وی زهلامی دا بی نهو (رهفض) دکهت، بهلکی د دهر حهقا خو ب خو ژی دا چونکی نهو خو دهیلت ههتا (قطار) وی دهیلت -وهکی دبیژن-، و پی نهقیبت بیژن: نهگهر ژن ما، و زهلامی پیغه نههات وی سعری پی بدهت یا سویک دخوازت! ژن و میتر د سهر دفنا دینی و نهخلاقی و مههری را دی نیتزکی ئیک بن، و هنگی مهعنا زهواجی دی پهیدا بت، و شریعهتی زهواجی دی نیتته عاطلکرن.

حهقی قورئانی ل سهر ئوممهتی

قورئان دهمی بهحسی هه یفا ره مه زانی دکهت، بیرا مه ل وی په یوه ندییا موکم دئینه فه ئەوا د ناقبهرا قی هه یقی و قورئانی دا هه ی دهمی دبیت: ﴿شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ﴾ (البقرة: ۱۸۵) هه یفا ره مه زانی ئەوا خودی د شهقا وی یا ب بها دا دهست ب ئینانه خوارا قورئانی کری، دا بو مروقان بته رتیشاندر، و نیشانین ئاشکهرال سهر هیدایه تا خودی و ژیکجودا کرنا د ناقبهرا راستیی و نه راستیی تیدا هه نه.

ول جهه کی دی دهمی بهحسی وی کاری دکهت یی قورئان بو ب جهئینانا وی هاتییه خوارئ دبیت: ﴿كَتَبْنَا أَنزَلْنَاهُ لِأَنَّكَ لَمُخْرَجٍ النَّاسِ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ بِإِذْنِ رَبِّهِمْ إِلَى صِرَاطٍ الْعَزِيزِ الْحَمِيدِ﴾ (ابراهیم: ۱) ئەف قورئانه کیتابه که مه بو ته ئەی موحه ممه د ب وهی هنارتییه دا تو بهری مروقان پی ژ بهرزهبوونی و سهرداچوونی بدهیه هیدایه تی و رۆناهییی کو ئیسلامه ریکا خودایی هه ردهم ب سهرفه هاتی یی د هه می حالان دا مه دحین وی دئینه کرن.

و قی قورئانی ئەوا ل هه یفا ره مه زانی پتر ژ هه ر ده مه کی دی ژ سالی ئەم بیرا خو لی دئینه شه هه ده ک هه ق ل سهر مه هه نه دقیت ئەم پی بزانی دا بشیین قان هه قان ژ سهر خو راکهین بو هندی دا بهرانه ر خودانی قی قورئانی شه رمزار نه بین، و ل قیری ئەم دی ب کورتی قان هه قان بهر چا ف کهین:

حهقی ئیکی: باوهری ئینانا ب قورئانی:

باوهری ئینانا ب وان هه می کتیبین عه سمانی یین خودی بو پیغه مبه رین خودی هنارتین، و قورئانا پیروژ ئیک ژ وانه، ژ ستوبین باوهرییا مروقی موسلمانه، وه کی

د نایه ته کا قورئانی دا هاتی: ﴿ءَامَنَ الرَّسُولُ بِمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مِنْ رَبِّهِ وَالْمُؤْمِنُونَ كُلٌّ ءَامَنَ بِاللَّهِ
وَمَلَائِكَتِهِ وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ لَا نُفَرِّقُ بَيْنَ أَحَدٍ مِنْ رُسُلِهِ وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا
وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ ﴿۲۸۵﴾ (البقره: ۲۸۵) مه‌عنا: باوهری ئینانا ب کتیبین خودایی پشکه‌که
ژ باوهرییی.

د نایه ته کا دی دا خودایی مه‌زن دبیرت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَالْكِتَابِ الَّذِي نَزَّلَ عَلَىٰ رَسُولِهِ وَالَّذِي أَنْزَلَ مِنْ قَبْلُ وَمَنْ يَكْفُرْ بِاللَّهِ وَمَلَائِكَتِهِ
وَكُتُبِهِ وَرُسُلِهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَقَدْ ضَلَّ ضَلَالًا بَعِيدًا ﴿۱۳۶﴾ (النساء: ۱۳۶) گه‌لی خودان
باوهران ل سهر باوهرییا خو یا موکم دبه‌رده‌وام بن یا هه‌وه ب خودی و پیغه‌مبه‌ری وی
موحه‌ممه‌دی -سلاف لی بن- ئینای، و ب وی قورئانی ژی یا وی بو پیغه‌مبه‌ری خو
ئینایه خورای، و ب وان کیتابین وی بو پیغه‌مبه‌رتن خو هنارتین و هه‌چییی باوهرییی
ب خودی و ب فریشته‌یین وی بین خودان قه‌در، و ب کیتابین وی هنارتین هیدایه‌ت بو
خه‌لکی، و ب پیغه‌مبه‌رتن وی هلبژارتین دا په‌یامین وی بگه‌هینن، و ب روژا
دویماهییی یا مروث تیدا پشتی مرنی بو حسییی رادبن نه‌ئینت، ب راستی نه‌و ژ دینی
ده‌رکه‌فت، و نه‌و دویراتییه‌کا دویر نه‌و ژ ریکا حه‌قییی دویر که‌فت.

و باوهری ئینان نه‌وه مروث ب دلی -و ب نه‌زمانی ژی- ئعترافی بکه‌ت کو نه‌ف
قورئانه هه‌می نه‌وا نوکه ل به‌ر ده‌ستی مه‌ ژ نک خودی بو پیغه‌مبه‌ری هاتییه، و
ب ریکه‌کا دورست بی کیم وزیده‌یی گه‌هشتییه مه، و هه‌ر تشته‌کی تیدا هه‌ی حه‌قییه و
چو گومان ل سهر نینه.. و یی نه‌ف باوهرییه نه‌بت موسلمان نابت و ژ کافران دئیته
هژمارتن.

حەقی دووی: خواندن و ژبه‌رکنا قورئانی:

پشتی نه‌م باوهرییی ب فی ره‌نگی ب قورئانی دئینین یا فهره ل سهر مه نه‌م
گرنگییی بده‌ینه قورئانی و پویته‌ی پی بکه‌ین، و ژ پویته‌ی پیکرنا ب قورئانییه نه‌م خو

فیبری خواندنا وی بکهین و بهردهوام بخوبین، و ل دویف شیانا خوژ بهر بکهین ژی،
د نایه ته کی دا خودایی مه زن مه دحیتن خودان باوهران دکهت و هندهک سالوخته تین وان
ده سنی شان دکهت و دبیترت:

﴿إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً

يَرْجُونَ جِزَاةً لَّنْ تَكْبُورَ﴾ (فاطر: ۲۹) هندی ئەون یین قورئانی دخوبین، و
بهردهوامی بی ل سهر کرنا نفیژی ل ده می وی دکهن، و ژ وی رزقی مه دایی ناشکرا و
قهشارتی خیرین واجب و سوننهت دهن، ئەو ب وی چهندی چاقه پریسی بازگانیه کا
که ساد نه بت دکهن.

مه عنا خواندنا قورئانی تجاره ته کا بی خوساره تیه مرؤف د دنیا بی دا پی رادبت،
و ل ئاخره تی جزای وهر دگرت، و پیغه مبهری -سلاف لی بن- د هه دیسه کا خو دا دبیترت:
﴿إِنَّ لِلَّهِ أَهْلِينَ مِنَ النَّاسِ﴾ د ناف مرؤفان دا هندهک هه نه مرؤفین خودینه. گوئن: ئەو
کینه ئەی پیغه مبهری خودی؟ پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوئ: ﴿هَمَّ أَهْلَ الْقُرْآنِ، أَهْلَ
اللَّهِ وَخَاصَّتَهُ﴾ ئەم مرؤفین قورئانینه، ئەون مرؤفین خودی و خاسین وی.

و د هه دیسه کا دی دا یا موسلم ژ ئەبوو ئومامه بی باهلی قه دگوهیت هاتیه،
دبیترت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- گوئ: ﴿أَقْرَأُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعًا
لِّأَصْحَابِهِ﴾ قورئانی بخوبین رۆژا قفیا مه تی ئەو دئیت مه هدری بو خودانین خو دکهت.

هه ره سا موسلم ژ دهیکا موسلمانان عایشایی قه دگوهیت، دبیترت: پیغه مبهری
-سلاف لی بن- گوئ: ﴿الْمَاهِرُ بِالْقُرْآنِ مَعَ السَّفَرَةِ الْكِرَامِ الْبَرَّةِ، وَالَّذِي يَقْرَأُ الْقُرْآنَ
وَيَتَتَعْتَعُ فِيهِ وَهُوَ عَلَيْهِ شَاقٌ لَهُ أَجْرَانِ﴾ ئەوی ره هوان بت بو خواندنا قورئانی دی د گهل
ملیا که تین قهنج و خودان قه در بت، و ئەوی قورئانی دخوبنت و زهحه مه تی پیغه دبیترت دو
خیر بو هه نه.

و ئاشکهرایه کو قیانا مروّقی بو قورئانی و سوننه تی نیشانا قیانا و بیه بو خودی و پیغه مبهری - سلاف لی بن-، و مروّقی خودان باوهر ده می دچته د بهحه شتی دا دی بو ئیته گوتن: قورئانی بخوبنه وه کی ته د دنیا یی دا دخواند و بلند بیه، و جهی ته ل نک ئایه تا دویماییه یه یا ته دخواند، وه کی د حه دیسه کا دورست دا هاتی.

و د مهسه لا خواندن دا یا دورست نه وه مروّقی حه دده کی ده سنی شانگری هه بت ههر رۆژ هندئ بخوینت، نه کو هنده ک رۆژان گه له کی بخوینت و هنده ک رۆژان چوی نه خوینت، و نه وی بزانت قورئانی بخوینت و نه خوینت، یان هه یقه ک پتر د سهر را ببورت بیی بخوینت دی یی گونه هکار بت، و گونه ها پشتدانا قورئانی ئیک ژ وان گونه هانه بین خودان هیشتا د قهبری دا پی دئیتته عه زابدان، و یا باش نه وه نه گهر مروّق بشیت نه هیلت ختما وی ژ چل رۆژان ببورت، و ئیمام نه حمه د دبیرت: مه کرووه ختما مروّقی ژ چل رۆژان زیده تر لی بیت.

حەقی سییی: تیگه هشتن و خو شاره زا کرنا د مهعنا یین قورئانی دا:

د ئایه ته کا پیروژ دا خودایی مه زن به حسی قورئانی دکه ت و ئیک ژ وان نه گه را بو مه دیار دکه ت بین وی قورئان ژ بهر ئینایه خواری و دبیرت: ﴿كَتَبَ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبْرَكًا لِيَذَّبَ أَتَيْنَهُ وَيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ﴾ (ص: ۲۹) نهف وه حیا بو ته هاتی نهی موحه مه د کیتابه کا پیروژه مه بو ته ئینایه خواری، دا نه وه هزرتن خو د ئایه تین وی دا بکه ن، و دا کاری پی بکه ن، و خودان عه قل بیرا خو بیننه فه.

مهعنا: خودی ل سهر فه رکریه نه م ده می قورئانی دخوینن یان گوھی خو دده نیی کو هزرا خو د مهعنا یین وی دا بکه ن، و بیرا خو پی ل حه قییی بیننه فه، نه گهر نه م نه و بین بین زمانی قورئانی تی بگه هین، و حه تا نه م بشیین ب دورستی د مهعنا یا قورئانی بگه هین، و هزرا خو تیدا بکه ن، دقیت نه م ل ته فسیرین قورئانی بزقرین بین زانایین باوهری نقی سین.

و ئاشکه رایه کو زانین و تیگه هشتنا مه عنایا قورئانی هاریکاریا خودانی دکهت کو ئه و پتر و دورستتر کاری پی بکهت، و ل قیترئ حهقی دی پی قورئانی دئیت..

حەقی چاری: گوهدانا و کاریتکرنا قورئانی:

خودایی مهزن ئەف قورئانه بو هندی هنارتیبه دا ئەم کاری پی بکهین، و بو ژینا خو بکهینه مهنهج و رتبازل دویف بچین، و ههر جارهکا مه قورئان ژ قی مه عنای پی قالا کر ئه و هنگی مه خهلهل ئیخسته باوهرییا خو، و فایدی مه هنگی ناکهت ئەم بیژین: مه رتیز و قهدر بو قورئانی ههنه، و ئەول بهر مه یا پیروژه!، پیروزی و قهدردگرتنا مه بو قورئانی ب هندی دبت ئەم کاری پی بکهین و ژینا خو ل دویف ب رتفه ببهین.

و دویچوون و کاریتکرنا قورئانی ئه مرهکه خودی ل مه کری ده می دبیترت: ﴿اتَّبِعُوا مَا أَنْزَلَ إِلَيْكُم مِّن رَّبِّكُمْ وَلَا تَتَّبِعُوا مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ﴾ (الأعراف: ۳) هوبن گهلی مرؤقان دویکهفتنا وی بکهن یا ژ نک خودایی ههوه فه بو ههوه هاتی ژ کیتاب و سوننه تی و پیگیری پی ب فرمانین وی بکهن، و ژبلی خودی هوبن دویکهفتنا چو دوست و سهرکارین دی نه کهن. هوبن کیمه کی بپرا خو لی دئینه فه، و وجی بو خو ژئی دگرن، و ل حهقی پی دزقرنه فه.

و د ئایه تهکا دی دا خودایی مهزن مه ژ هندی دده ته پاش کو ئەم گوتنا ئیکی دی ب پیش یا خودی و پیغه مبهری وی -سلاف لی بن- بیخین، یان ئەمری وی ب سهر ئەمری وان بیخین، ده می دبیترت: ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَمِيعٌ عَلِيمٌ﴾ (الحجرات: ۱) ئەی ئەوین باوهری ب خودی و پیغه مبهری وی ئینای هوبن ژبلی ئەمری خودی و پیغه مبهری وی تشته کی دی د دینی خو دا دهرنه ئیخن و بو خو دورست نه کهن دا هوبن نه بنه بیدعه چی، و ژ خودی بترسن وی گوتن و کرباری

نه‌که‌ن یا دژی ئه‌مری خودی و پیغه‌مبه‌ری وی بت، هندی خودییه گوه‌دی‌ری گوتنن هه‌وه‌یه، و ئه‌و ب ئییه‌ت و کربارین هه‌وه یی پزانایه.

و ژ پیتن‌ییین باوهری ئینانا ب قورئانی کارکنا ب قورئانییه، وئهوئ بیژت: من باوهری ب قورئانی هه‌یه.. وکاری پی نه‌که‌ت، گوتنا وی دئ بته جهی گومانئ!

وکانی چاوا کارکنا قورئانی واجبه ل سه‌ر مه، گوه‌دانا قورئانی ژی ونزمرکنا ده‌نگی ده‌می ده‌نگی قورئانی دئیه‌ مه واجبه، خودایی مه‌زن دبیزت: ﴿وَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ﴾ (الأعراف: ۲۰۴) و ده‌می قورئان دئیه‌ خواندن هوین ئه‌ی گه‌لی مرزقان گوه‌دارییا وی بکه‌ن و خو بی ده‌نگ بکه‌ن، دا به‌لکی هوین تی بکه‌ن ب وی هیقیبی کو خودی ره‌می پی ب هه‌وه بیته.

مه‌عنا: گوه‌دانا قورئانی ب خو ژی دبه‌ ئه‌گه‌را داریتنا ره‌می، له‌و یا فه‌ره بو وان یین خواندنا قورئانی نه‌زانن گه‌له‌ک گوه‌ی خو بده‌نی دا ببنه خودان خیر.

و نه‌گوه‌دانا قورئانی وبلندکرنا ده‌نگی ده‌می ئه‌و دئیه‌ خواندن ریبازا کافران بوویه، وداخووا وان ژی بوویه قورئان ل سه‌ر ئه‌زمانی وان شه‌دگوه‌یزت و دبیزت: ﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوْفِ بِهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ﴾ (فصلت: ۲۶) و کافران شیره‌ت ل ئیک و دو کرن گوتن: هوین گوه‌دارییا ئی قورئانی نه‌که‌ن، و پیگیرییا ب فه‌رمانین وی نه‌که‌ن، و ده‌می موحه‌مه‌د قورئانی دخوبنت هوین ده‌نگی خو ب قیری و هه‌وار و فیتکان ل سه‌ر ده‌نگی وی بلند که‌ن، دا هوین بشینی، و به‌لکی ئه‌و خواندنن به‌س که‌ت.

حه‌قی پینجی: نیشادانا قورئانی:

نیشادان و فیکرنا قورئانی واجبه‌که‌ ده‌فته سه‌ر ملی وان که‌سان یین خودی نعمه‌تا زانینا قورئانی دایی، و موسلمانن ژ هه‌مییان چیتن ئه‌وه یی قورئانی بزانت و نیشا خه‌لکی ژی بده‌ت، وه‌کی ئیمامی بوخاری ژ عوئمانی شه‌دگوه‌یزت دبیزت:

پیغمبهری -سلاف لی بن- گوټ: ﴿خیرکم من تعلم القرآن وعلمه﴾ چیتری ههوه ههوه یی خو فیتری قورئانی کری ووی نیشا خه لکی ددهت.

و ژ بهر فی هدیسی زانایه کی وه کی سوفیانی نهوری دگوټ: نهوی قورئانی نیشا خه لکی بدهت ژ وی چیتره یی جیهادی دکهت.

و نیشادانا قورئانی ئیک ژ خیرین بهرده وامه (صدقه جاریه) و نهو کهسی تو قورئانی نیشا بدهی هندی نهو قورئانی بخوبنت خیر بو ته ژی دئیته نفیسین، چونکی پیغمبهر -سلاف لی بن- دبیزت: ﴿من دل علی خیر فله مثل اجر فاعله﴾ ههچیسی بهری ئیکی بدهته خیره کی هندی خیرا وی یی وی خیر بکهت دی بو ئیته نفیسین. وه کی موسلم ژی فه دگوهیزت.

نهو کهسی ب کاری نیشادانا قورئانی رادبت دقیت ناگه ژ قان خالان ههبت:

۱- دقیت ئیخلاص د کاری وی دا ههبت، نارمانجا وی رازیبونا خودی بت نه کو هندهک تشتین دی یین دنیا یی.

۲- دقیت نهو د کاری خو دا یی موکم بت، دورست ب کاری خو رابیت، و نه حکامین ته جویدی بزانت دا قورئانی خهلهت نیشا خه لکی نه ددهت.

۳- دقیت یی نهرم و هه لیم بت د گه ل وی یی قورئانی نیشا ددهت، و خیرا وی بهتیت و یی قهنج بت د گه ل.

۴- دقیت نهو وی شیرهت بکهت و ریکا باش نیشا بدهت، و بو وی بته جهی چاقلیکرنی د نه خالقی دا.

ستاره کرن د ناقبهرا خودی و به نییان دا

نه گهر ئەم دووچوونه کئی ل دۆر وان دو عایان بکهین یین پیغه مبهری -سلاف لی بن- ژ خودایی خو دکرن، دئ بینین گه لهک جارن وی داخواز بو خو ژ خودایی خو دکر کو ئەو ل دنیا یی و ئاخه تی ستاره بکهن، عه بیین وی قه شیرت، و شهرما وی د ناف خه لکی دا نه بهت، و وی ئەف دو عایه نیشا سه حابیین خو ژ ددان، و فه رمان ل وان دکر کو ئەو ژ هه رده م قان دو عایان بو خو بکهن..

ژ وان سه دیسان: (ابن ابی شیبه) ژ موحه ممه دئ کورئ که عبی قه دگوهیژت، دبیرت: پیغه مبهری -سلاف لی بن- نیشا سه حابیین خو ددا ئەو بیژن: ﴿اللهم اغفر لنا حوباتنا وأقلنا عثراتنا واستر عوراتنا﴾ یا ره بی تو گونه هین مه بو مه ژئ بیه، و شکه ستین مه قه گره، و عه بیین مه قه شیره.

و ئەفه هندی دگه هینت کو (ستاره کرن) داخوازه کا شه رعیه.

و ژ تشتین ئاشکه رایه ل بهر مه هه مییان کو ژبلی خودی که سی بی عه یب نینه، و ژ موسته حیلانه تو مرۆقه کی بیینی ژ هه می لایان قه یی کامل و پیکهاتی بت، و هه ر که سه کی نه گهر چهند مرۆقه کی (نمونه یی) ژئ بت نه گهر تو ژ نیریک به ری خو بده یی و تیکه لیبی د گهل بکه ی دئ بیینی ئەو ژ لایه کی قه یی خودان کیماسییه، و ئەفه بو هندییه دا ئەم بزاین کو خودی ب تنی یی کامله.

و کا چاوا پیغه مبهری -سلاف لی بن- به ری مه دایه هندی ئەم هه رده م داخوازی بو خو ژ خودی بکهین کو ئەو عه بیین مه قه شیرت، و شهرما پی د ناف خه لکی دا نه بهت، و هه سا وی به ری مه یی دایه هندی ژئ کو ئەم ب خو ژئ د ناقبهرا خو دا د دلفره د بین، و چاقان ژ عه بیین ئیک و دو بنقینین، و نه گهر هات و ئەم ب سه ر

عەیب و کیماسییەکا مەروڤه‌کی هەلبووین ئەم وی ستاره بکەین و د ناڤ خەلکی دا بەلاڤ نەکەین..

و ل ڤیری ئەم دێ هەندەک گۆتین پینغەمبەری -سلاڤ لی بن- و یین صەحابییین وی ل دۆر مەسەلا ستاره‌کرنی ڤه‌گێرین، دا بزاین کانی چەند ئیسلامی ڤیا ئەم مەروڤین دلپاڤر بین د دەر حەقا ئیک و دو دا:

۱- پینغەمبەر -سلاڤ لی بن- ئاشکەرا دکەت کو دوپچوون و ئاشکەراکرا نا گۆنەه و عەیبین خەلکی دبتە ئەگەرا هەندی ئەو خرابتر لی بین و هەندەکتین دی ژ چاڤ ل وان بکەن، یان چۆنە چۆنە ئەف گۆنەهە یین ئاخفتن ل دۆر دئیتەکرن ل بەر خەلکی ببەن تشتەکی عەدەتی، (ئەبو داوود) ژ موعاویەیی خودی ژێ رازی بت ڤه‌دگوهیژت، دبیژت: من گوهد ل پینغەمبەری -سلاڤ لی بن- بوو دگۆت: ﴿إِنَّكَ إِن اتَّبَعْتَ عَوْرَاتِ النَّاسِ أَفْسَدْتَهُمْ أَوْ كَدَّتْ أَنْ تَفْسِدَهُمْ﴾ ئەگەر تول دویش عەیبین خەلکی بچی تو دێ وان خراب کە یان نیتزیکە وان خراب کە ی.

بۆچی؟ چونکی دبت هەندەک مەروڤ هەبن شەرمی ژ گۆنەهەکی بکەن، لەو دەمی ئەو وی گۆنەهە دکن دێ ب دزی ڤه‌کەن، بەلی ئەگەر کەسەکی دی رابوو ئەف کاری وی د ناڤ خەلکی دا بەلاڤ کر، ئیدی ئەو -چ ژ بستەیی چ ژ عیناد- وی کاری دێ ب ئاشکەرا کەت، و ب ڤی رەنگی ئەو دێ خرابتر لی ئیت.

۲- د حەدیسەکا دی دا یا بوخاری ژ ئەبوو هورەیرە ڤه‌گوهاستی هاتییه پینغەمبەر -سلاڤ لی بن- دبیژت: ﴿كُلُّ أُمَّتِي مَعَاذِي إِلَّا الْمَجَاهِرِينَ، وَإِنْ مِنْ الْمَجَاهِرَةِ أَنْ يَعْمَلَ الرَّجُلُ بِاللَّيْلِ عَمَلًا ثُمَّ يَصْبِحُ وَقَدْ سَتَرَهُ اللَّهُ فَيَقُولُ: يَا فُلَانُ عَمِلْتَ الْبَارِحَةَ كَذَا وَكَذَا، وَقَدْ بَاتَ يَسْتَرُهُ رَبُّهُ، وَيَصْبِحُ يَكْشِفُ سِتْرَ اللَّهِ عَنْهُ﴾ لیبۆرین بۆ هەمی ئوممەتا من هەبە ئەو نەبن بین گۆنەهە ئاشکەرا دکەن، و ژ ئاشکەراکرنییە زەلام کارەکی ب شەڤی بکەت و خودی وی ستاره بکەت و دەمی لی دبتە سپێدە بیژت: فلان کەس شڤیدی من

هو کر و هو کر، ب شهقی خودی ئه ستاره کربو گاڤا لی دبتنه سپیده ئه وی ستاره ی ژ سهر خو رادکته.

ژ قی حه دیسی دیار دبت کو کهسی گونه هکار ب خو بهری خه لکی دی دقیت خو ستاره بکته و گونه ها خو ئاشکه را نه کته، چونکی ئاشکه را کرنا گونه هی ب خو گونه هکا دییه، ژ بهر کو مه عنا وی ئه وه وی مروقی که یف ب گونه ها خو دقیت و یی پی خو شه، و پشتی هنگی ده می ئه گونه هی ئاشکه را دکته ئه خه لکی ل سهر کرنا گونه هی بسته دکته، و ئەف کاره ب خو ژ ی گونه هکا دییه!

۳- و ئه کهسی ب رهنگه کنی فهشارتی گونه هکی بکته، پاشی ژ قی گونه ها خو په شیمان بت، و ب دورستی تویه بکته، پاشی ئه قی گونه ها خو ئاشکه را نه کته و شانازی پی نه بت، هیقی ئه وه رۆژا قیامه تی ژ ی خودی عه یبا وی فه شیرت و گونه ها وی ژ ی بیه، موسلم ژ ئه بوو هورهیره ی فه دگوهیژت، دبیترت: پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- گۆت: ﴿لا یستر الله علی عبد فی الدنیا إلا ستره الله یوم القیامة﴾ د دنیا پی دا خودی عه بده کی ستاره ناکته ئه گهر ئه وی رۆژا قیامه تی ژ ی ستاره نه کته.

مه عنا: ده می خودی عه یب و گونه هین مروقی د دنیا پی دا ستاره دکته ئه قه نجیه که خودی د گهل مروقی دکته دقیت مروق شوکرا وی سهره بکته، و ب دورستی تویه بکته، دا رۆژا قیامه تی رۆژا شهرمزاریا مه زن ژ ی ئه مروقی ستاره بکته و شهرما مروقی د ناڤ خه لکی دا نه بت.

۴- پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- د گۆتنه کا خو دا، ستاره کرنا موسلمانان ل بهر مه شرین دکته، و ئاشکه را دکته کو ئه وی د دنیا پی دا مروقه کی ستاره بکته، رۆژا قیامه تی خودی دی وی ستاره کته، چونکی جزا ژ رهنگی کارییه، بوخاری ژ عه بدلاهی کورئ عومه ری فه دگوهیژت، دبیترت: پیغه مبهری -سلاڤ لی بن- گۆت: ﴿المسلم أخو المسلم لا یظلمه ولا یسلمه، ومن کان فی حاجه أخیه کان الله فی

حاجته، ومن فرج عن مسلم كربه فرج الله عنه كربه من كربات يوم القيامة، ومن ستر مسلماً ستره الله يوم القيامة ﴿﴾ موسلمان برای موسلمانیه، نه زوردارییی لئی دکهت و نه وی ب دهست نه یاران شه بهر ددهت، و ههچییی د ههوجهیییا براییی خو دا بت خودی ژیی دئی د ههوجهیییا وی دا بت، و ههچییی تهنگاچییهکی ژ سهر موسلمانهکی راکهت خودی ژیی تهنگاچییهکی ژ تهنگاچییین رۆژا قیامهتی دئی ژ سهر وی راکهت، و ههچییی موسلمانهکی ستاره بکهت، خودی ژیی رۆژا قیامهتی دئی وی ستاره کهت.

و ئاشکهرایه کو هنگی مرۆف کهسهکی دئی ستاره کهت دهمی ب سهر عهیهکا وی هل دبت، یان ب گونهه و کیماسییهکا وی یا شهشارتی دحهسییت، ئەگەر نابته ستاره کرن، و ل قیری مه دقیت بیژین: گهلهک کهس هه نه ب هیجهتا رهخهیا ئافاکه، یان فهرمانا ب باشیی و پاشقهبرنا ژ خرابیی، هه تکبرنا خه لکی بو خو دورست دکهن، و ئەزمانی خو د دهر ههقا وان دا بهر ددهن، و ههر چهنده دبت ئیهتا فان یا باش ژیی بت بهلی ئەو ب قی کاریی خو خرابییهکا مهزنتر دکهن، چونکی ئەو وی خرابییا ب شهشارتی هاتییه کرن ب ئاشکهراییی د ناف خه لکی دا بهلاف دکهن.. ئەشه ئیک، یا دووی: دبت ئەو ب قی کاریی خو ریکا تویه کرنی ل قی مرۆقی گونههکار بگرت، و یا سییی: ئەو هزر دکهت ئەو ب قی کاریی خو یی خو نیزیکی خودی دکهت، و ئەو ب خو ئەو یی گونههکی دکهت، چونکی یی توبشی عهیهتی دبت.

و ئەگەر ئەم بهری خو بدهینه ریبازا سهحایییین پیغه مبهری -سلاف لی بن- دئی بینین وان ب دورستی ئەف هه دیسه ب جه- دئینا، ئەبوو بهکر دیبژت: ئەگەر ژ کراسی خو پیقهتر ئەز تشتهکی بو دزیکه و زناکه و عه رهق شه خوری نه بینم، ئەز دئی وان ب وی شه شیترم.

و عه کرمه دیبژت: عه بدللاهی کورئ عه بیاسی و عه ماری و زوبهیری مرۆقهکی دزیکه گرت، پاشی بهردا، من گوته کورئ عه بیاسی: نه چو کار بوو هه وه کری! گوته:

وی گۆته من: وهی بۆ ته!! ئەگەر تول شوینا وی دزیکەری بای تو دا حەز کەهی بییه بەردان!

و نمونە ل سەر فی رەنگی گەلەکن.. و مەعنا فی ئەو نینە مرۆف هاریکار و پشتهقانی گونەهکاری بت ل سەر گونەها وی، بەلکی ئەو دبتە هاریکاری بۆ وی کو شەرما وی نەئیتەبرن دا دەلیقە بۆ لیقەبوونا وی قەکری بمینت.

۵- پیغەمبەر -سلاش لی بن- د حەدیسەکا خۆ دا گازییەکی ئاراستەهی وان کەسان دکەت یین دویچوونا عەبیین خەلکی دکەت و غەیبەتا وان دکەت، و دبیزت: ﴿یا معشر من آمن بلسانه ولم یدخل ایمان قلبه! لا تغتابوا المسلمین، ولا تتبعوا عوراتهم، فإنه من اتبع عوراتهم یتبع الله عورته، ومن یتبع الله عورته یفضحه فی بیته﴾ گەلی ئەوین ب ئەزمانی خۆ باوهری ئینای و باوهری نەچوویە د دلێ وان دا! غەیبەتا موسلمانان نەکەن، و دویچوونا عەبیین وان نەکەن، چونکی هەچیئ ل دویف عەبیین وان بگەریت خودی ژی دئ ل دویف عەبیین وی گەریت، و هەچیئ خودی ل دویف عەبیین وی بگەریت دئ د مالا وی دا هەتکا وی بەت. وهکی بوخاری ژ عەبدللاهی کورێ عومەری قەدگوهیت.

نافه رۆك

بایهت	پەر
ژ وان خودیناسیتین بهرهه می وان ئاشکهرا و ناقتی وی فهشارتی	۵
ئهو مروقتی ب قورئانی د سهر دا دچت	۱۱
ب مهدها خه لکی بۆ ته نهئی خاپاندن	۱۷
ل هیقییا سوپاسییا کهسی نهبه	۲۲
شیره تین پیغه مبهری خوشتقی سلاف لی بن	۲۵
(السراج المنیر) د قورئانا پیروژ دا	۳۰
ئه گهرین گرتن و فه کرنا ده رگه هین خزینین عهر د و عهسمانی	۳۶
گونه ه و بی ئومیدییا ژ رهحما خودی	۴۹
خۆ بهیله ب هیقییا خودی فه و بیزار نهبه	۵۶
تاوانا کوشتنی و هندهک روهنکرین پیئتقی	۶۲
شیره تا ئه بووبه کری بۆ عومه ری	۸۰
رامانا په یقین بانگی	۹۲
نقیژ. و مزگهفت	۹۸
نیشانین رۆژا قیامه تی	۱۰۴
جزایی فه رمان نه کرنا ب باشیی و نه پاشقه برنا ژ خرابیی	۱۲۹
ژینا دنیایی ب دیتنا خودان باوهری و کافری	۱۳۵

یه کسانیا د ناڅبهرا عه یالی دا	۱۴۳
سهرهاتییا (تهعله بهی) وهکی د قورناتی دا هاتی	۱۴۶
نهم و گوهدانا وه عظمی	۱۴۹
نهم و مهسه لا به لای	۱۵۵
ل دۆر حوكمی جگاری د ئیسلامی دا	۱۶۰
حوكمی چوون وئاكنجیبوونا ل وهلاتین بیانی	۱۶۵
راوهستانهک د گهل نهفسی ل سهری سالانوی	۱۷۱
بوونا پیغه مبهری بوونا نوممه تهکی بوو	۱۷۵
دویماهییا ره مه زانی	۱۷۹
جهژن د ناڅبهرا عیبادهتی و بیئنه دانی دا	۱۸۴
نه گهرین سهرکهفتنا رۆژا بهدری	۱۸۷
مفایین دانا خیران	۱۹۴
جزایی پشتدانا زکری خودی	۲۰۳
جزایی مرنا خوشتشیان	۲۰۹
رهنگهکی زۆرداریبی	۲۱۲
سوننه تا پیغه مبهری د خوارن و فه خوارنی دا	۲۱۷
ب وان یین به لا ب سهری هاتی خه مین خو بره قینه	۲۲۱
(نهخت) و هندهک رامانین بهرزه	۲۲۵
حهقی قورناتی ل سهر نوممه تی	۲۳۰
ستاره کرن د ناڅبهرا خودی و به نییان دا	۲۳۷

